

עמית שחר

עקבות בחשבון

כשהמספרים חושפים את הסודות
שהמשפחה ניסתה לשכוח

הקלסר האפור

דלת העץ הכבדה נסגרה בנקישה שקטה והמנעול הסתובב פעמיים. איתמר עמד במסדרון הצר של דירת הוריו בחולון והקשיב לשקט הפתאומי שמילא את החלל. שבוע שלם הדירה הזו המתה מאנשים. שכנים מהבניין, לקוחות ותיקים מהמוסך, קרובי משפחה רחוקים שלא ראה שנים, כולם נכנסו ויצאו, ישבו על כיסאות הפלסטיק הלבנים שהובאו מהעירייה, שתו תה בכוסות זכוכית דקות ודיברו על אריה. עכשיו, כשהאורח האחרון יצא אל חדר המדרגות ולקח איתו את שאריות ההמולה, נותר רק זמזום חלש של המקרר מהמטבח. הריח בבית היה תערובת כבדה של קפה שחור, מאפים קנויים, ואקונומיקה שמרים התעקשה להעביר על הרצפה בכל ערב למרות העייפות. איתמר הביט בסלון. כיסאות האבלים הנמוכים עדיין עמדו במקומם, מול שולחן הקפה שעליו נערמו קופסאות פלסטיק עם שאריות פשטידות ועוגות בחושות. הוא ידע שהוא צריך להתחיל לאסוף את הדברים, לקפל את הכיסאות, להחזיר את הסלון למצבו הרגיל, אבל הגוף שלו הרגיש כבד, מרוקן מכל אנרגיה.

במטבח, מרים עמדה מול הכיור. המים זרמו בעוצמה על כוסות הזכוכית שהיא סיבנה בתנועות מהירות וקצובות. היא לבשה את אותה חולצה כהה שלבשה כל השבוע, ושיערה היה אסוף לאחור בקפדנות. איתמר נשען על משקוף המטבח והתבונן בה. היא לא בכתה מאז ההלוויה. האבל שלה תורגם מיד לפעולות מעשיות,

לאירוח, לניקיון, לדאגה שאף אחד לא ייצא רעב או צמא. זה היה המנגנון שלה, הדרך שלה להחזיק את הקירות שלא ייפלו. הוא ראה איך הידיים שלה נעות במיומנות של עשרות שנים, שוטפות, שוטפות, מניחות על מתקן הייבוש, לוקחות כוס נוספת. הצליל של הזכוכית הפוגעת קלות במתכת של הכיור היה מדויק, כמעט טקסי. "אני אקפל את הכיסאות בסלון," איתמר אמר. קולו נשמע צרוד

אחרי ימים של שיחות חולין מאולצות.

"תשאיר את זה למחר," מרים ענתה בלי להסתובב אליו. המים המשיכו לזרום. "יואב אמר שהוא יבוא בבוקר לעזור להוריד אותם למטה. אל תתחיל עם זה עכשיו. אתה צריך לנסוע הביתה, לנות." "אני אקח כמה דברים לפני שאני הולך. תמר אמרה שאנחנו צריכים להתחיל לאסוף ניירת לצו ירושה. תעודת פטירה, תעודות זהות, פרטי חשבון בנק. דברים בסיסיים כדי שהיא תוכל לפתוח את התיק."

מרים סגרה את הברז. היא לקחה מגבת מטבח נקייה והתחילה לנגב את השיש מסביב לכיור, אוספת טיפות מים קטנות שלא באמת הפריעו לשום דבר. "הכול נמצא בחדר של אבא," היא אמרה בשקט. "אתה יודע איך הוא היה. כל דבר במקום שלו. תסתכל במגירות של השולחן או בקלסרים על המדף. אני לא נגעתי שם בכלום."

איתמר הנהן, למרות שהיא עדיין עמדה בגבה אליו. הוא ניתק את עצמו מהמשקוף והלך לכיוון המסדרון הקצר שהוביל לחדרי השינה. הדירה בחולון מעולם לא הייתה גדולה, אבל חדר העבודה של אריה תמיד הרגיש כמו טריטוריה נפרדת. זה היה חצי חדר ששימש פעם כמרפסת סגורה, ועם השנים הפך למקום שבו אביו ניהל את החלקים של חייו שלא היו קשורים ישירות למוסך או למטבח של מרים. איתמר עמד מול הדלת הסגורה והניח את ידו על ידית המתכת הקרה. הוא נשם נשימה עמוקה, מריח את הריח המוכר של הבית, ריח של ארון בגדים ישן ואבקת כביסה, ואז לחץ על הידית ודחף את הדלת.

החדר היה חשוך. איתמר שלח יד והדליק את מתג האור. נורת פלורסנט קטנה בתקרה הבהבה פעמיים לפני שנדלקה באור לבן וקר. החדר היה בדיוק כפי שזכר אותו. שולחן כתיבה מצופה פורמייקה חומה עמד מתחת לחלון שפנה אל חצר הבניין. על השולחן עמדה מגורת קריאה ישנה, כוס פלסטיק מלאה בעטים, ומחשב נייד ישן עם מסך עבה. בצד ימין עמד ארון מתכת קטן עם שתי מגירות, ומעליו מדף עץ שעליו נשענו מספר קלסרים עבים. על הקיר היה תלוי לוח שנה של חברת חלקי חילוף לרכב, עם תמונה של מנוע מפורק והתאריך של החודש הקודם. הזמן בחדר הזה נעצר ביום שבו אריה אושפז.

איתמר ניגש לשולחן והתיישב בכיסא המשרדי הישן של אביו. הכיסא חרק קלות תחת משקלו. הוא הניח את ידיו על משטח הפורמייקה הקר והביט סביבו. הכל היה מסודר בצורה קיצונית. לא היו ניירות זרוקים, לא היו כוסות קפה ריקות, לא היה זכר לכאוס הרגיל שמלווה חיים של אדם עובד. הסדר הזה תמיד אפיין את אריה. במוסך הוא היה מוקף בשמן, גריז, ברזל ורעש, אבל כאן, בחדר הקטן הזה, הוא שלט בכל פרט דרך קלסרים, תוויות וניילוניות. איתמר העביר אצבע על קצה השולחן. הוא הבין פתאום שהאבל שלו, הכאב העמום והכבד שישב לו בתוך החזה כל השבוע, מתורגם כעת באופן ישיר לפעולה המוכרת לו ביותר: בדיקה, חיפוש, איסוף נתונים. הוא אנליסט פיננסי. הוא רגיל לפרק חברות למספרים, למצוא את האמת בתוך מאזנים ודוחות תזרים מזומנים. עכשיו, כשלא הייתה לו דרך אחרת לגשת אל אביו, הוא עמד לעשות את אותו הדבר לחיים שהסתיימו.

הוא פתח את המגירה העליונה של שולחן הכתיבה. בפנים היו מסודרות חבילות של מעטפות דואר, בולים, מהדק סיכות, חבילת סיכות חלופית, ופנקס צ'קים ריק של בנק הפועלים. הכל היה מונח בזווית ישרות. איתמר הרים את פנקס הצ'קים והביט בשם המודפס

עליו: אריה רוזן. אותיות שחורות, פשוטות, רשמיות. הוא הניח את הפנקס בחזרה וסגר את המגירה. הוא ידע שתמר תצטרך לראות תדפיסי בנק משלושת החודשים האחרונים לפחות, כדי לקבל תמונה ברורה של מצב העיזבון לפני שפונים לרשם הירושות. הוא עבר למגירה השנייה. שם מצא תיקיות קרטון דקות, כל אחת מסומנת בכתב ידו המרובע והברור של אריה. "ביטוח לאומי", "ביטוח רכב - טויוטה", "תשלומי ועד בית".

כתב היד של אביו גרם לאיתמר לעצור לרגע. האותיות היו חזקות, נלחצות אל תוך הנייר בעוצמה של אדם שרגיל לעבוד עם הידיים. איתמר נזכר בידיים האלה. ידיים רחבות, עם ציפורניים שתמיד נשאר בהן פס דק של שמן שחור, לא משנה כמה חזק אריה שפשף אותן במברשת ובמשחת ניקוי מיוחדת בסוף יום העבודה במוסך. הידיים האלה ידעו לפרק קרבורטור, להחליף רצועת טיימנג, לאחוז בהגה של הטויוטה בנסיעות משפחתיות לכינרת, אבל הן כמעט אף פעם לא ליטפו, כמעט אף פעם לא חיבקו ללא סיבה. האהבה של אריה הייתה מעשית. היא התבטאה בבדיקת שמן ומים ברכב של איתמר, בתשלום מהיר של חשבון במוסך, בהבאת שקיות של בורקסים בימי שישי בבוקר. איתמר הביט בתיקיות הקרטון והרגיש את התסכול הישן והמוכר מטפס במעלה גרוננו. החפצים של אביו היו מסודרים להפליא, אבל אטומים לחלוטין. הם לא סיפרו שום דבר על מה שהאדם הזה הרגיש, ממה הוא פחד, מה הוא רצה. הם רק תיעדו את החובות שלו ואת התשלומים שלו מול העולם.

הוא המשיך לחפש. הוא היה זקוק למסמכים עדכניים יותר. הוא קם מהכיסא וניגש למדף העץ שהיה תלוי מעל ארון המתכת. עמדו שם חמישה קלסרים. ארבעה מהם היו שחורים, ואחד מהם היה אפור. איתמר העביר את מבטו על מדבקות השדרה הלבנות. הקלסרים השחורים היו מסומנים לפי שנים: "מוסך - הנהלת חשבונות 2020", "מוסך - הנהלת חשבונות 2021", וכן הלאה. אריה תמיד שמר גיבוי

פיזי למרות שרואה החשבון שלו עבר מזמן למערכות דיגיטליות. הקלסר האפור, לעומת זאת, נשא מדבקה שונה. נכתב עליה בטוש שחור עבה: "חשבונות בית - שוטף".

איתמר שלח יד ושלף את הקלסר האפור. הוא היה כבד. שכבה דקה של אבק כיסתה את הקצה העליון שלו, עדות לכך שלא נפתח בשבועות האחרונים, מאז שאריה התחיל להרגיש ברע. איתמר חזר לשולחן, הניח את הקלסר מולו, והעביר יד על הכריכה הקשיחה. הוא פתח אותו. נקישת טבעות המתכת נשמעה חזקה בחדר השקט. בפנים, הכל היה מחולק לחוצצים צבעוניים. כל חוצץ הכיל ניילוניות שקופות, ובתוכן מסמכים מתויקים בסדר כרונולוגי מופתי. חשבונות חשמל, תאגיד המים, ארנונה של עיריית חולון, חשבונות של חברות תקשורת. הכל היה מתויק, משולם, מתועד.

הוא דפדף קדימה, מחפש את החוצץ של הבנק. הוא מצא אותו לקראת סוף הקלסר. אריה שמר תדפיסי בנק חודשיים שנשלחו אליו בדואר, למרות שאפשר היה לראות הכל באתר האינטרנט. איתמר שלף את התדפיס האחרון שהיה מתויק שם, מלפני חודשיים. הוא העביר את עיניו על השורות המודפסות. משכורת קטנה שמשך מהמוסך, קצבת זקנה מביטוח לאומי, תשלומים שוטפים בסופרמרקט, הוראות קבע רגילות. הכל נראה תקין, רגיל, שגרתי לחלוטין. המספרים הסתדרו בטורים ישרים, מייצגים חיים שלמים של אדם שעבד קשה, שילם את חובותיו בזמן, ולא השאיר קצוות פתוחים.

אבל ככל שאיתמר דפדף יותר בניירות, כך התחזקה בו התחושה של ריחוק. הוא הבין שהוא יושב בחדר הכי פרטי של אביו, מחזיק בידיו את התיעוד הכי מדויק של חייו, ועדיין לא יודע עליו שום דבר חדש. הניירות האלה הסתירו יותר משחשפו. הם יצרו חזית של סדר מוחלט, חומה של בירוקרטיה ביתית שמנעה כל אפשרות לחדור פנימה. איתמר ידע שאם ישאל את מרים על הוצאה כזו או אחרת, היא תגיד שזה העסק של אריה, שהוא טיפל בהכל, שהיא לא

התערבה. אריה שמר את העולם הפיננסי קרוב לחזה, מנהל אותו בשקט, בלי לשתף, בלי להתייעץ.

הוא סגר את הקלסר האפור. הוא החליט שייקח אותו איתו לתל אביב. אין טעם לשבת כאן, תחת אור הפלורסנט המדכא, ולנסות להבין את התמונה המלאה מתוך דפדוף מהיר. הוא צריך את השקט של הדירה שלו, את המחשב שלו, את היכולת לפרוס את המסמכים על השולחן הגדול בסלון ולעבור עליהם בעין מקצועית. הוא צריך להכין לתמר רשימה מסודרת של נכסים, התחייבויות, והוראות קבע שצריך לבטל או להעביר על שם מרים. זה מה שבכור עושה. זה מה שמצופה ממנו.

איתמר קם מהכיסא, כיבה את מנורת הקריאה, ולקח את הקלסר תחת זרועו. הוא יצא מחדר העבודה וכיבה את האור הראשי, משאיר את החדר לחזור אל החושך והשקט שלו. הוא צעד בחזרה דרך המסדרון אל המטבח.

מרים סיימה לשטוף את הכוסות. הן עמדו כעת בשורות ישרות על מתקן הייבוש, מבריקות וריקות. היא עמדה מול השיש, מעבירה סמרטוט לח על משטח נקי לחלוטין. היא נראתה קטנה יותר פתאום, הכתפיים שלה שמוטות מעט.

"אני לוקח את הקלסר הזה," איתמר אמר, מניח את ידו החופשית על הדלפק. "יש כאן את רוב מה שתמר צריכה להתחלה. חשבונות חשמל, ארנונה, קצת תדפיסי בנק. אני אעבור על זה מחר בערב ואכין לה את התיק."

מרים הפסיקה את תנועת הסמרטוט. היא הסתכלה על הקלסר שתחת זרועו, ואז הרימה את מבטה אליו. העיניים שלה היו עייפות, מוקפות בעיגולים כהים. "בסדר," היא אמרה בקול שקט. "רק תשמור על זה. אתה יודע כמה חשוב היה לאבא שהניירות האלה לא ילכו לאיבוד. הוא תמיד אמר שחייבים לשמור הכל, למקרה שיבואו בדרישות."

"אני אשמור על זה," איתמר אמר. הוא רצה להגיד לה משהו נוסף, משהו מנחם, אבל המילים נתקעו לו בגרון. המשפחה שלהם מעולם לא הצטיינה בדיבורים מנחמים. הרגש תמיד נשאר כלוא מתחת לשכבות של עשייה וסידורים. "תלכי לישון, אמא. מאוחר. אני אדבר איתך מחר בבוקר."

"סע בזהירות," היא אמרה וחזרה להעביר את הסמרטוט על השיש. "ותשלח הודעה כשאתה מגיע. שלא אדאג." "אני אשלח."

איתמר ניגש לדלת הכניסה, לקח את מפתחות הרכב שלו מהקערה הקטנה שעמדה על השידה, ויצא אל חדר המדרגות. הוא סגר את הדלת מאחוריו בשקט, מוודא שהמנעול נכנס למקומו. חדר המדרגות של הבניין היה מואר באור צהבהב חלש. ריח חזק של אקונומיקה עמד באוויר, מעורב בריח של תבשילים ישנים שבקע מהדלתות הסגורות של השכנים. איתמר ירד במדרגות לאט, צעדיו מהדהדים בחלל הריק. בקומה הראשונה הוא חלף על פני לוח המודעות של ועד הבית. מודעת האבל של אריה עדיין הייתה תלויה שם, מוחזקת בשני נעצים, הנייר הלבן שלה בולט על רקע שעם חום וישן. הוא לא עצר לקרוא אותה. הוא כבר ידע את המילים בעל פה.

הוא יצא אל הרחוב. אוויר הלילה של חולון היה קריר ולח. הרחוב היה ריק לחלוטין, המכוניות חנו בצפיפות לאורך המדרכות, פנסי הרחוב הטילו צללים ארוכים על הכביש. איתמר ניגש למכונית שלו, פתח את הדלת והניח את הקלסר האפור על מושב הנוסע שליידו. הוא התיישב מול ההגה, הכניס את המפתח לסווית, אבל לא סובב אותו מיד. הוא ישב שם כמה דקות בשקט, נושם את האוויר העומד של תא הנוסעים. הוא הרגיש את משא השבוע האחרון לוחץ על כתפיו, את העייפות הפיזית והנפשית שמצטברת אחרי ימים של עמידה מול אנשים, לחיצות ידיים, שמיעת סיפורים על איש שהוא

חשב שהכיר.

הוא סובב את המפתח. המנוע התעורר לחיים בגרגור שקט. איתמר שילב להילוך והתחיל לנסוע. הוא נסע דרך הרחובות המוכרים של ילדותו, חולף על פני כיכר סטרומה, רחוב סוקולוב, שדרות קוגל. החנויות היו סגורות כולן, התריסים מוגפים, רק שלטי הניאון של פיצציות בודדות האירו את המדרכות. הוא חשב על המוסך באזור התעשייה הישן, שעמד עכשיו סגור וחשוך, מחכה שמישהו יחליט מה לעשות איתו. אריה ניהל את המוסך הזה שלושים שנה. זה היה המבצר שלו, המקום שבו הוא היה המלך הבלתי מעורער של מנועים ותקלות. איתמר מעולם לא רצה לעבוד שם. הוא נמשך למספרים, למחשבים, למערכות נקיות שבהן אין כתמי שמן ואין רעש של פטישי אוויר. אריה מעולם לא התלונן על כך, אבל הפער הזה תמיד היה שם ביניהם, מרחב של חוסר הבנה הדדית שלא גושר מעולם.

הוא עלה על נתיבי איילון לכיוון צפון. הכביש המהיר היה פנוי כמעט לגמרי, רק כמה משאיות לילה ורכבים בודדים שחלפו על פניו במהירות. אורות העיר חלפו מבעד לחלון, צהובים ולבנים, נמרחים לקווים ארוכים של תנועה. ככל שהתרחק מחולון והתקרב לתל אביב, הוא הרגיש איך המועקה בחזה שלו משנה צורה. היא לא נעלמה, אבל היא הפכה למשהו קר יותר, מחושב יותר. הוא נכנס למצב העבודה שלו. הוא התחיל לתכנן את סדר הפעולות למחר: להתקשר לתמר בבוקר, לעבור על הקלטר בערב, להכין טבלת אקסל עם כל ההוצאות הקבועות, לבדוק את יתרות הזכות בבנק, לבטל את כרטיסי האשראי. רשימות, משימות, תאריכים. זו הייתה הדרך היחידה שלו להחזיק מעמד.

הוא ירד במחלף השלום ונסע לכיוון רחוב החשמונאים. הדירה השכורה שלו הייתה בקומה השלישית של בניין ישן אך מתוחזק היטב. הוא חנה בחניה האחורית, לקח את הקלטר מהמושב, ונכנס לבניין. המעלית הייתה קטנה ורועשת, והיא העלתה אותו לקומה

שלו באיטיות. הוא פתח את דלת הדירה ונכנס פנימה.

הדירה הייתה חשוכה ושקטה. השקט כאן היה שונה מהשקט בדירה בחולון. זה היה שקט של אדם שחי לבד, שקט שמורכב מזמזום חרישי של ראוטר מהבהב באור אדום, ומקולות התנועה העמומים שעלו מהרחוב למטה. איתמר לא הדליק את האור הראשי. הוא הניח את המפתחות על הקונסולה הקטנה שליד הדלת, צעד אל מרכז הסלון, והניח את הקלסר האפור על שולחן האוכל מזכוכית.

הוא עמד שם בחושך החלקי, מביט בקלסר. הוא נראה זר לחלוטין בסביבה המודרנית והנקייה של הדירה התל אביבית. גוש של נייר וקרטון, מלא במספרים, חתימות ותאריכים של חיים שהסתיימו. איתמר ידע שמחר הוא ישב מול הקלסר הזה, יפתח את טבעות המתכת שלו, ויתחיל לפרק את המידע הכלול בו לשורות ועמודות במסך המחשב שלו. הוא יעשה סדר בעיזבון של אריה רוזן, בדיוק כפי שאריה רוזן היה רוצה שיעשה.

הוא העביר אצבע על הכריכה האפורה, מרגיש את החספוס הקל של הקרטון. הוא סמך על הסדר של אביו. הוא ידע שהכל יהיה שם, מתויק להפליא, מדויק ומוכן לבדיקה. הוא לא העלה בדעתו לחשוך שמשוהו חסר. הוא רק רצה לסיים את המשימה הטכנית הזו, כדי שיוכל לחזור לשגרת חייו ולהשאיר את האבל מאחוריו. הוא עזב את השולחן, הלך למטבח למזוג לעצמו כוס מים, והשאיר את הקלסר האפור להמתין לו בחושך, בלי לדעת עדיין עד כמה הניירות המסודרים האלה עומדים לשנות את כל מה שחשב שהוא יודע.

שורה בתדפיס

האור ברחוב החשמונאים עדיין היה אפור ודליל כשאיתמר פקח את עיניו. השעון המעורר בטלפון הנייד שלו היה מכוון לשש בבוקר, אבל הוא התעורר עשרים דקות קודם לכן, מתוך הרגל של שנים שלא השתנה גם בשבוע האחרון. הוא שכב במיטה כמה רגעים, מקשיב לקולות הראשונים של תל אביב. משאית אשפה נסעה ברוורס אי שם ברחוב מקביל, מצפצפת בקצב קבוע. אוטובוס ראשון עבר על הכביש למטה, המנוע שלו רועד ומרעיד קלות את זוגיות החלון בחדר השינה. הדירה שלו הייתה קרה. הוא לא הדליק את המזגן בלילה, והאוויר של תחילת החורף חדר מבעד לתריסים הישנים. הוא הסיט את השמיכה, הניח את רגליו על רצפת הפרקט הקרה, וקם. השגרה הייתה גלגל הצלה. הוא נכנס למקלחת, פתח את המים החמים, ונתן להם לשטוף את תחושת הכובד שהצטברה בו מאז אתמול בלילה. הוא חפף את ראשו, הסתבן בתנועות מהירות, ויצא החוצה כשהוא עטוף במגבת. הוא התלבש בבגדי העבודה שלו, מכנסי כותנה כהים וחולצה מכופתרת בהירה, למרות שידע שייקח לו עוד זמן עד שייצא למשרד. הוא היה חייב להרגיש שהוא חוזר לתלם, שהחיים חוזרים למסלולם הרגיל, המוכר, זה שאפשר למדוד ולנהל.

במטבח, הוא הפעיל את מכונת הקפה. הרעש המכני של טחינת הפולים מילא את החלל הקטן. הוא הוציא חלב מהמקרר, מזג אותו לכוס זכוכית, והניח אותה מתחת לפייה. בזמן שהקפה טפטף, הוא

ניגש לסלון. הקלסר האפור שמרים נתנה לו אתמול בלילה עדיין היה מונח בדיוק באותו מקום על שולחן האוכל מזכוכית, היכן שהשאייר אותו. באור הבוקר החיוור, הקלסר נראה פחות מאיים ויותר כמו עוד משימה שצריך להשלים. גוש של קרטון ונייר שמכיל את הברוקרטיה של סוף החיים. איתמר הביא את כוס הקפה והניח אותה על תחתית שעם ליד הקלסר. הוא פתח את המחשב הנייד שלו, המתין כמה שניות עד שמערכת ההפעלה תעלה, והקליד את סיסמת הכניסה. המסך הואר, מציג את שולחן העבודה הנקי והמסודר שלו. הוא פתח תוכנת גיליונות אלקטרוניים ויצר קובץ חדש. הוא שמר אותו תחת השם "עזיבון_אריה_רוזן_ריכוז_נתונים". הפעולה הפשוטה הזו, של מתן שם לקובץ והגדרת מסגרת עבודה, הרגיעה אותו מעט. הוא יצר עמודות בראש הגיליון: תאריך, סוג הוצאה, גורם משלם, סכום, והערות. זו הייתה הדרך שלו להשתלט על הכאוס. להפוך את האבל, את הזיכרונות ואת חוסר הוודאות לשורות של נתונים שאפשר לסנן, למיין ולסכם.

הוא פתח את הקלסר האפור והעביר את החוצצים הראשונים. חשבונות חשמל, מים, ארנונה. הוא החליט להתחיל מהסוף, מהמקום שבו נמצאים תדפיסי הבנק. שם נמצאת התמונה האמיתית של ההתנהלות הכלכלית. הוא שלף את קבוצת הדפים האחרונה, תדפיס של שלושת החודשים האחרונים לפני הפטירה. הנייר היה מעט מחוספס, מודפס במדפסת הלייזר הישנה של סניף הבנק בחולון. איתמר יישר את הדפים על השולחן, לקח עט שחור, והתחיל לעבור על השורות. הוא הקליד את הנתונים למחשב במהירות, האצבעות שלו נעות על המקלדת המספרית בעיוורון כמעט מוחלט. הוא הכיר את דפוסי ההוצאות של הוריו. הם היו אנשים של הרגלים קבועים. קנייה שבועית בסופרמרקט ברחוב סוקולוב בימי חמישי בבוקר. תשלום לקופת חולים בתחילת החודש. משיכת מזומן קטנה פעם בשבועיים, כנראה בשביל קניות בשוק או תשלום לעוזרת הבית

שבאה פעם בחודש. הכל היה צפוי, הגיוני, מותאם לרמת החיים של בעל מוסך ומזכירת בית ספר בפנסיה.

ככל שהעמיק בהקלדת הנתונים, איתמר הרגיש סוג של קרבה משונה לאביו. דרך המספרים הוא יכול היה לראות את סדר היום שלו. משימת תדלוק קבועה בתחנת הדלק באזור התעשייה. תשלום לביטוח הרכב. חיוב של חברת התקשורת על קו הטלפון הביתי ושני טלפונים ניידים. אריה ניהל את החשבון הזה בקפדנות של מנהל חשבונות. לא היו בו משיכות יתר, לא היו עמלות חריגות על פיגורים. היתרה תמיד נשארה חיובית, שומרת על טווח ביטחון קבוע. איתמר זכר איך אביו היה יושב בחדר העבודה שלו במוצאי שבת, מרכיב את משקפי הקריאה שלו, ועובר על הקבלות עם עט ופנקס. זו הייתה השפה שלו. שפה של אחריות, של הימנעות מחובות, של הבטחת העתיד. איתמר ירש את התכונה הזו ממנו, את הצורך לדעת בדיוק כמה נכנס וכמה יוצא, אבל הוא עשה את זה עם תוכנות מתקדמות ומודלים פיננסיים, בעוד אריה נשאר נאמן לנייר ולעט.

הוא הגיע לתדפיס של החודש הקודם. העיניים שלו סרקו את השורות, המוח שלו מתרגם את המספרים לטבלת האקסל באופן אוטומטי. ואז, האצבעות שלו נעצרו על המקלדת. הוא מצמץ, מתמקד בשורה אחת ספציפית באמצע העמוד. התאריך היה העשירי לחודש. תיאור הפעולה היה "העברה בנקאית - קבועה". הסכום היה שלושת אלפים ומאתיים שקלים. תחת עמודת המוטב הופיע רישום קצר: "א. אבוטבול". איתמר קירב את הדף אליו. הוא בחן את השורה שוב. שלושת אלפים ומאתיים שקלים. זה לא היה סכום מבוטל. זה היה כמעט שליש מקצבת הפנסיה והביטוח הלאומי של אריה. זה לא התאים לשום תבנית הוצאה מוכרת. זה לא היה תשלום לחברת ביטוח, לא תשלום ועד בית שנת, ולא הוצאה על תחזוקת הרכב. השם "אבוטבול" לא אמר לו שום דבר. הוא ניסה לדלות מזיכרונו שמות של ספקים במוסך, אולי מישוהו שאריה עבד איתו

באופן קבוע. אבל ספקים עובדים מול החשבון העסקי של המוסך, לא מול החשבון הפרטי של הבית. וספקים מקבלים צ'קים או העברות לחשבונות חברה, עם חשבונית מס מסודרת. הרישום הזה נראה כמו העברה לחשבון פרטי.

הוא לקח לגימה מהקפה שלו. הוא כבר התקרר לגמרי, המרירות שלו חזקה מדי על הבוקר, אבל איתמר בלע אותו בלי לשים לב. הוא הניח את הכוס בחזרה על התחתית. המוח האנליטי שלו התחיל לעבוד, מנסה למצוא הסבר הגיוני. אולי זו הייתה הלוואה שאריה החזיר? אולי תשלום על עבודה פרטית כלשהי שנעשתה בדירה, כמו שיפוץ קטן או תיקון צנרת משמעותי, ואריה פרס את זה לתשלומים? זה היה אפשרי. אריה לא אהב להיות חייב כסף לאף אחד. אם הוא עשה עסקה עם קבלן שיפוצים פרטי, הוא היה מקפיד לשלם לו בזמן. איתמר רשם את השורה בגיליון האלקטרוני, סימן אותה בצבע צהוב בולט, והוסיף סימן שאלה תחת עמודת ההערות. הוא המשיך להקליד את שאר הנתונים של אותו חודש. הכל חזר להיות רגיל. חשמל, מים, סופרמרקט. השורה הצהובה בלטה על הרקע הלבן של המסך, דורשת התייחסות, אבל הוא החליט להתעלם ממנה בינתיים ולהשלים את תמונת המצב הכוללת.

הוא עבר לתדפיס של החודש שקדם לו. הוא סרק את השורות במהירות, מחפש את ההוצאות הקבועות. בעשירי לחודש, העיניים שלו נעצרו שוב. אותה שורה בדיוק. "העברה בנקאית - קבועה". שלושת אלפים ומאתיים שקלים. מוטב: "א. אבוטבול". איתמר הזדקק בכיסאו. תחושה קרה החלה לטפס במעלה הגב שלו. תשלום אחד יכול להיות מקרה. שני תשלומים עוקבים, בדיוק באותו תאריך ובאותו סכום, מצביעים על התחייבות. הוא הניח את העט על השולחן והתחיל לדפדף לאחור בקלסר. הוא עבר על חוצצים ישנים יותר, שולף תדפיסים מלפני חצי שנה, מלפני שנה. הוא פרס אותם על שולחן הזכוכית, מסדר אותם בשורה ארוכה. הוא עבר עליהם אחד

אחד, האצבע המורה שלו מחליקה על פני הנייר, מחפשת את העשירי לחודש. בכל חודש, ללא יוצא מן הכלל, השורה הופיעה. העברה בנקאית ל-א. אבוטבול. שלושת אלפים ומאתיים שקלים.

הוא הגיע לתדפיס הישן ביותר שהיה מתוּיֵק בקלסר. הוא היה מתוארך לשלוש שנים אחורה. הנייר היה מעט מצהיב בקצוות, אבל הדיו השחור היה ברור. העשירי לחודש. העברה בנקאית. אותו סכום. אותו מוטב. איתמר נשען לאחור ושילב את ידיו מאחורי עורפו. הוא בהה בשורת הדפים הפרוסה לפניו. שלושים ושמונה אלף וארבע מאות שקלים בשנה. מעל מאה וארבעה עשר אלף שקלים רק בשלוש השנים המתועדות בקלסר הזה. ואין לו מושג מתי ההעברות האלה התחילו באמת. הן יכלו להימשך חמש שנים, עשר שנים. זה היה סכום עצום. סכום שאדם כמו אריה רוזן, שחישב כל הוצאה וסירב להחליף את הטלוויזיה בסלון עד שהמסך שלה נשרף לחלוטין, לא היה מוציא בלי סיבה כבדת משקל. זו לא הייתה תרומה לעמותה. תרומות לא מועברות לחשבונות פרטיים בסכומים כאלה, ואריה לא היה איש של תרומות סתרים גדולות. הוא תרם לבית הכנסת בחגים, וזהו.

השקט בדירה הפך לפתע כבד ומעיק. רעש התנועה מרחוב החשמונאים נשמע עכשיו רחוק, כאילו הוא מתרחש בעיר אחרת. איתמר הרגיש איך המבנה המסודר של חיי הוריו, המבנה שהוא הכיר וקיבל כמובן מאליו, מתחיל להיסדק. אבא שלו, האיש שמעולם לא הסתיר קבלה, ששמר כל חשבונית של קניית מסמרים במוסך, ניהל ערוץ כספי חשאי במשך שנים. ערוץ ששאב עשרות אלפי שקלים מחשבון המשפחה והעביר אותם לאדם זה. למה אדם משלם סכום קבוע, גבוה כל כך, לאורך זמן, לאדם פרטי? המוח של איתמר, שרגיל לנתח סיכונים פיננסיים, התחיל להריץ תרחישים. דמי מזונות? משפחה שנייה? סחיטה? חוב הימורים? כל האפשרויות נראו מופרכות לחלוטין כשהן נקשרו לשם אריה רוזן. אריה היה אדם

אפור, עקשן, ישר עד כאב, נטול תחביבים מסוכנים או חיים כפולים. הוא קם בשש בבוקר, נסע למוסך, חזר בשבע בערב, אכל ארוחת ערב עם מרים, וראה חדשות. איפה בתוך השגרה היצוקה הזו נכנס א. אבוטבול?

הוא קם מהכיסא והתחיל לצעוד הלך ושוב בסלון הקטן. הוא הרגיש דחף עז לעשות משהו, לפעול, לברר. הוא עצר מול החלון והביט החוצה. הרחוב כבר היה מלא בתנועת בוקר. אנשים מיהרו לעבודה, כוסות קפה בידיהם, תיקים על כתפיהם. העולם המשיך לנוע בקצב הרגיל שלו, מתעלם מהתגלית שמונחת על שולחן הזכוכית מאחוריו. איתמר חזר לשולחן. הוא לקח פתקית צהובה דביקה מערימה שהייתה מונחת ליד המחשב, וכתב עליה בעט שחור: "א. אבוטבול - 3,200 ש"ח - 10 בחודש". הוא הדביק את הפתקית על המסגרת התחתונה של מסך המחשב. השם הזה הפך עכשיו לעובדה. לנתון שדורש חקירה. הוא לא יוכל לסגור את תיק העיזבון בלי להבין מה עומד מאחורי ההעברה הזו. תמר, עורכת הדין, תראה את זה מיד כשתעבור על התדפיסים. היא תשאל שאלות. הבנק ישאל שאלות אם יבקשו לבטל את ההוראה. הוא חייב לדעת את התשובה לפני שהשאלות האלה יגיעו.

הוא שלח יד אל הטלפון הנייד שלו. המסך נדלק והראה את השעה. שבע ורבע. מוקדם מדי להתקשר, אבל שעה סבירה לשלוח הודעה. הוא פתח את אפליקציית הוואטסאפ ונכנס לשיחה עם נועה. האחות הקטנה שלו. היא הייתה שונה ממנו לחלוטין. פועלת מהבטן, מגיבה מהר, שואלת שאלות ישירות. אם היה משהו חריג בבית, אם היה מתח סמוי או סוד כלשהו, נועה הייתה זו שמרגישה אותו ראשונה, גם אם לא ידעה להסביר אותו. איתמר לחץ על שורת הטקסט והתחיל להקליד.

"בוקר טוב. אני עובר על החשבונות של אבא. יש פה משהו מוזר. את מכירה מישהו בשם אבוטבול? אולי ספק של המוסך או

חבר של אבא?"

הוא קרא את ההודעה. המילים נראו תמימות מספיק, שאלה טכנית לכאורה. אבל הוא ידע שנועה לא תקרא אותן ככה. היא תזהה את המתיחות בניסוח שלו. היא תתקשר מיד, תשאל מה קרה, תדרוש פרטים. היא תרצה לדעת למה הוא שואל. ואם הוא יספר לה על הסכום, על ההעברות הקבועות, היא תיכנס לסחרור. היא תתחיל להעלות השערות, תכעס על אבא שלהם, תדאג לאמא שלהם. היא תרצה לנסוע לחולון ולשאול את מרים ישירות. וזה היה הדבר האחרון שאיתמר רצה לעשות עכשיו. הוא לא רצה לפתוח חזית מול אמא שלו כשהוא חמוש רק בחלקי מידע. מרים איבדה את בעלה לפני שבוע. היא עדיין הייתה שקועה באבל, בסידורים, בניסיון להבין איך נראים החיים שלה עכשיו. להנחית עליה שאלה על כספים אבודים ועל איש מסתורי בשם אבוטבול יהיה אכזרי ולא יעיל. אם היא לא ידעה על כך, זה ירסק אותה. ואם היא כן ידעה, היא תסתגר ותרגיש מותקפת.

הוא הסתכל על הסמן המהבהב בסוף המשפט שכתב. הוא חשב על אבא שלו, על השתיקות הארוכות שלו, על הדרך שבה היה קם מהשולחן אחרי ארוחת שישי והולך לחדר העבודה שלו, סוגר את הדלת מאחוריו. אריה רוזן בנה חומה של סדר סביב החיים שלו, ואיתמר הרגע מצא בה פתח קטן, סדק שממנו דלף כסף במשך שנים. הוא לא יכול להכניס את נועה לסדק הזה עכשיו. הוא צריך לרדת לעומק העניין בעצמו. הוא צריך לאסוף נתונים, להצליב מידע, להבין את המנגנון לפני שהוא חושף את התוצאות. זו העבודה שלו. זה מה שהוא יודע לעשות הכי טוב. לפרק בעיות לחלקים קטנים ולטפל בהן אחת אחת, בלי לתת לרגש להפריע.

הוא לחץ על כפתור המחקקה. המילים נעלמו אחת אחרי השנייה, עד ששורת הטקסט נותרה ריקה. הוא סגר את האפליקציה והניח את הטלפון בחזרה על השולחן. הוא נשם נשימה עמוקה, מרגיש

איך ההחלטה למחוק את ההודעה מבודדת אותו, אבל גם מעניקה לו שליטה. הוא יברר את זה לבד. הוא יתחיל בבנק. הוא ילך לסניף בחולון, איפה שאריה ניהל את החשבון שלו מאז שאיתמר זוכר את עצמו. הוא יבקש פרטים על ההעברה הזו. הוא יציג את תעודת הפטירה ואת הצהרת היורשים, וידרוש לדעת לאיזה חשבון הכסף עבר. הבנק חייב לספק את המידע הזה למשפחה. הרי זה הכסף שלהם עכשיו. זה כסף שנגרע מהעזבון.

איתמר אסף את התדפיסים הפזורים על השולחן. הוא סידר אותם בערימה ישרה, מיישר את הקצוות בקפידה, והחזיר אותם לקלסר האפור. הוא סגר את טבעות המתכת בנקישה חדה. הוא שמר את גיליון האקסל שיצר וסגר את המחשב הנייד. הוא ניגש לכיור המטבח, שפך את הקפה הקר, ושטף את הכוס במים. הפעולות שלו היו מדודות, יעילות, חסרות רגש. הוא חזר לחדר השינה, נעל את נעליו, ולקח את הארנק והמפתחות. הוא עמד מול המראה הקטנה שבמסדרון ובחן את פניו. הוא נראה עייף, אבל המבט שלו היה ממוקד. הוא כבר לא היה רק בן אבל שמתעסק בסידורים טכניים. הוא היה אדם שמחפש פתרון לבעיה.

הוא יצא מהדירה ונעל את הדלת מאחוריו. הוא ירד במדרגות במקום לחכות למעלית, הצעדים שלו מהירים וקצביים על אריחי הבטון הישנים. כשיצא אל הרחוב, האוויר כבר התחמם מעט, עשן המכוניות וריח המאפים מהקונדיטוריה הסמוכה התערבבו יחד. הוא הלך לכיוון תחנת האוטובוס שתיקח אותו למשרד. הוא יעבוד חצי יום. הוא יעבור על הדוחות שהוא חייב להגיש, יענה למיילים דחופים, יראה נוכחות. ואז, בצהריים, הוא ייקח את המכונית שלו וייסע לחולון. הוא ייכנס לסניף הבנק הישן, עם תאורת הפלורסנט החיוורת שלו והתורים הארוכים, ויבקש לדבר עם פקיד. הוא יניח את התדפיס על השולחן, יצביע על השורה בעשירי לחודש, ויבקש שם מלא וכתובת. הוא היה בטוח שזה יהיה פשוט. שזו רק שאלה

של בירוקרטיה, של מילוי טופס נכון והצגת תעודה מזהה. הוא לא תיאר לעצמו עד כמה המערכת, זו שאביו סמך עליה כל כך, מגנה על הסודות שלה. הוא עלה לאוטובוס, התיישב במושב האחורי, והביט מבעד לחלון על העיר החולפת, כשהשם "א. אבוטבול" מהדהד בראשו כמו פעימת לב קבועה, לא מרפה.

תור ממתין

החום של תל אביב עמד באוויר כמו קיר שקוף כשאימתמר יצא מבניין המשרדים של חברת הביטוח. הוא העביר את חצי היום הראשון מול המסכים הכפולים בעמדה שלו, מנתח דוחות רבעוניים ומשווה תחזיות רווח, אבל המספרים נותרו על המסך ולא נכנסו לו לראש. בכל פעם שהסיט את המבט, הוא ראה בעיני רוחו את הפתקית הצהובה שהשאיר בדירה, ועליה השם והסכום. שלושת אלפים ומאתיים שקלים. עשירי לחודש. הוא נכנס למכונית, הדליק את המזגן בעוצמה המרבית, והשתלב בתנועה לכיוון נתיבי איילון דרום. התנועה הייתה כבדה יחסית לשעת צהריים, פקק ארוך של מכוניות שהודחלו תחת השמש הקופחת. איתמר תופף באצבעותיו על ההגה, מנסה לשמור על קצב נשימה סדיר. הוא לא אהב חוסר ודאות. העבודה שלו, החיים שלו, הכל היה בנוי על היכולת לקחת נתונים, להכניס אותם למודל, ולקבל תוצאה ברורה. עכשיו הייתה לו משוואה עם נעלם אחד גדול מדי, והוא היה חייב למצוא את הערך שלו.

הוא ירד במחלף וולפסון ונכנס לרחובות המוכרים של חולון. העיר נראתה בדיוק כפי שזכר אותה, כאילו הזמן עצר בה מלכת. אותם בנייני מגורים עם תריסי פלסטיק מוגפים, אותן חנויות קטנות במרכזים המסחריים הישנים, אותם עצים ששורשיהם הרימו את המדרכות. הוא מצא חניה כחול-לבן שני רחובות מסניף הבנק,

לקח את תיק הפלסטיק הדק שהכין מראש, ויצא אל החום. סניף הבנק שכן בפינת רחוב מרכזי, בתוך מבנה בטון שראה ימים טובים יותר. הדלתות האוטומטיות נפתחו בנשיפה חרישית, ואיתמר נכנס אל תוך חלל ממוזג היטב, מואר באור פלורסנט חיוור שגרם לעורם של האנשים להיראות אפרפר. הוא ניגש למכונת התורים, לחץ על הכפתור של "בירורים ופעולות בחשבון", ומשך את הפתק הלבן. המספר היה ב'-42. הוא הרים את עיניו אל המסך האלקטרוני האדום שמעל עמדות הפקידים. המספר הנוכחי היה ב'-35. הוא הולך לחכות כאן לא מעט.

הוא התיישב על אחד מכיסאות הפלסטיק המחוברים בשורה, והניח את התיק על ברכיו. הסניף היה עמוס בלקוחות מבוגרים. רובם ישבו בשקט, מחזיקים פתקי תור מקומטים, חלקם מלווים בעובדים זרים שדיברו ביניהם בשפות זרות. זה היה סניף של פעם, כזה שאנשים עדיין באים אליו כדי לעדכן פנקסי צ'קים או להדפיס עובר ושב, למרות שהכל כבר נמצא באפליקציה. אריה רוזן היה בדיוק לקוח כזה. איתמר זכר איך אביו היה מגיע לכאן ביום שישי בבוקר, פעם בחודש, עומד בתור בסבלנות כדי להפקיד צ'קים של לקוחות מהמוסך ולבקש תדפיס חודשי. אריה לא סמך על האינטרנט בכל מה שקשור לכסף. הוא רצה לראות את הנייר, להרגיש אותו ביד, לתייק אותו בקלסר. ואיתמר, שישב עכשיו באותו סניף בדיוק, הבין שההעדפה הזו של אביו לניירת פיזית היא הדבר היחיד שאיפשר לו למצוא את ההעברות. אם אריה היה עובר לניהול דיגיטלי מלא, הסוד הזה היה נקבר איתו לעד בתוך שרתים מאובטחים שאיש לא היה טורח לבדוק לעומק.

המספרים על המסך התחלפו לאיטם, מלווים בצפצוף קצר וחד שחתך את ההמולה השקטה של הסניף. איתמר פתח את תיק הפלסטיק והוציא את תעודת הפטירה שהודפסה במשרד הפנים, את תעודת הזהות שלו, ואת אחד התדפיסים הישנים שהוציא מהקלסר

האפור. הוא בחן שוב את השורה. א. אבוטבול. העברה בנקאית. הוא ניסה לחשוב על הדרך הנכונה לגשת לזה. הוא לא רצה לעורר חשד, אבל הוא גם לא התכוון לצאת משם בלי תשובה. הוא יציג את עצמו כבן שמסדר את העניינים, יבקש לבטל הוראות קבע, ועל הדרך ישאל על ההעברה הזו, כאילו מדובר בעניין טכני שולי. הוא ידע שפקידי בנק כפופים לנהלים מחמירים, אבל הוא גם ידע שהם בני אדם. לפעמים, ניסוח נכון של שאלה יכול לחלץ מידע שאינו אמור להימסר. הוא רק צריך למצוא את הפקיד הנכון. הוא סרק במבטו את העמדות. מאחורי דלפק מספר שלוש ישבה אישה בשנות הארבעים לחייה, שיערה אסוף לאחור, מרכיבה משקפי קריאה בעלי מסגרת כהה. תג השם על חולצתה הלבנה ציין "לילך קדם". היא נראתה ממוקדת, עניינית, מסבירה משהו בסבלנות ללקוח קשיש שישב מולה. איתמר קיווה שהמספר שלו יגיע אליה.

אחרי עשרים דקות של המתנה, הצפצוף נשמע שוב והמספר ב'-42 הופיע על המסך, מהבהב לצד החץ שהצביע על עמדה מספר שלוש. איתמר קם, יישר את חולצתו, וניגש לשולחן. הלקוח הקשיש בדיוק קם, אוסף את ניירותיו לידיים רועדות. איתמר המתין עד שהאיש יתרחק, ואז התיישב בכיסא הריק מול לילך קדם. היא הרימה את עיניה מהמסך, העבירה את מבטה על פניו, וחייכה חיוך מקצועי, קטן ומדוד. השולחן שלה היה מסודר בצורה מופתית. ערימה קטנה של טפסים, מעמד לעטים, שדכן סיכות, ומקלדת שחורה. לא היו תמונות משפחתיות או חפצים אישיים, רק סביבת עבודה נקייה ופונקציונלית.

"שלום, במה אפשר לעזור?" לילך שאלה, קולה רגוע וברור, מתגבר בקלות על רעשי הרקע של הסניף.

"שלום", איתמר אמר, מניח את תיק הפלסטיק על השולחן. "קוראים לי איתמר רוזן. אבא שלי, אריה רוזן, נפטר בשבוע שעבר. הוא ניהל כאן את החשבון שלו במשך הרבה שנים. הגעתי כדי לעדכן

את הסטטוס של החשבון ולהבין מה הנהלים לגבי המשך הטיפול." הבעת פניה של לילך השתנתה מעט. החיזוק המקצועי התחלף בהבעה רכה יותר, מיומנת, שמורה למקרים כאלה בדיוק. "אני משתתפת בצערך," היא אמרה. "שלא תדעו עוד צער. אריה באמת היה לקוח ותיק שלנו. אני זוכרת אותו. תמיד היה מגיע באופן אישי."

"תודה," איתמר אמר, מעריך את העובדה שהיא לא הגזימה בהבעת הרגש. הוא פתח את התיק והוציא את המסמכים. "הבאתי את תעודת הפטירה ואת תעודת הזהות שלי. אנחנו עדיין בשלב של הוצאת צו ירושה דרך עורכת דין, אבל בינתיים הבנתי שאני צריך להודיע לבנק כדי שהחשבון יוקפא."

לילך לקחה את המסמכים מידיו. היא עיינה בתעודת הפטירה, בדקה את תעודת הזהות שלו, ואז פנתה למקלדת. אצבעותיה ריחפו מעל המקשים במהירות, מקלידות את מספר הזהות של אריה. היא הביטה במסך במשך כמה שניות, קוראת את הנתונים שהופיעו עליה. איתמר ניסה לראות מה מופיע שם, אבל זווית המסך הייתה מוטה הרחק ממנו, מגנה על המידע.

"בסדר גמור," היא אמרה, עיניה עדיין על המסך. "אני מעדכנת את סטטוס החשבון ל'נפטר'. המשמעות של זה היא שהחשבון מוקפא לפעילות יוצאת. אי אפשר למשוך כספים, אי אפשר לבצע העברות, וכרטיסי האשראי מבוטלים באופן אוטומטי. הוראות קבע לגופים מוסדיים, כמו חשמל, מים או ארנונה, ימשיכו לרדת כדי לא לייצר חובות, אלא אם כן תבקשו ספציפית לבטל אותן."

"ומה לגבי הוראות קבע או העברות לאנשים פרטיים?" איתמר שאל. הוא השתדל לשמור על קול יציב, לשוות לשאלה גוון כללי וטכני. "הן גם מוקפאות?"

לילך סובבה את ראשה אליה. "כל פעולה יזומה או העברה שאינה למוסד מוכר נעצרת. החשבון נכנס למעין הקפאת מצב עד

שמוצג לנו צו ירושה חתום על ידי רשם הירושות או בית משפט. ברגע שיהיה לכם את הצו, תוכלו לגשת לכאן, כל היורשים החוקיים, ולהחליט איך לחלק את הכספים או אם לסגור את החשבון."

איתמר הנהן. הנהלים האלה היו מוכרים לו מהעבודה שלו, אבל עכשיו הם עמדו בינו לבין המידע שהיה זקוק לו. הוא היה חייב לעבור לשלב הבא. הוא שלף את התדפיס הישן מהתיק והניח אותו על השולחן, מסובב אותו כך שלילך תוכל לקרוא. הוא הצביע על השורה המודגשת בעשירי לחודש.

"בזמן שעברתי על החשבונות של אבא בבית, נתקלתי בזה," איתמר אמר, שומר על קשר עין איתה. "יש כאן העברה בנקאית קבועה. שלושת אלפים ומאתיים שקלים, כל חודש, לאדם בשם א. אבוטבול. זה סכום לא קטן, וזה ירד באופן קבוע. אני מנסה להבין במה מדובר כדי לדעת אם יש כאן התחייבות שאנחנו כיוורשים צריכים להיות מודעים אליה, או שאולי זו טעות מתמשכת."

לילך השפילה את מבטה אל הדף. היא קראה את השורה, בחנה את התאריך, ואז החזירה את מבטה אל המסך. היא הקלידה כמה פקודות נוספות. איתמר שמע את נקישות המקלדת והרגיש את הדופק שלו מאיץ. היא רואה את זה עכשיו. היא רואה את כל ההיסטוריה של ההעברה הזו. היא רואה את השם המלא. הוא המתין שהיא תדבר, שהיא תגיד לו במי מדובר, שתיתן לו את קצה החוט שהוא צריך.

אבל לילך לא מיהרה לדבר. היא המשיכה להביט במסך במשך זמן שנראה לאיתמר ארוך מדי. כשהיא פנתה אליו לבסוף, ההבעה שלה הייתה שונה. המקצועיות נותרה, אבל נוספה לה שכבה של זהירות. היא התיישרה בכיסאה ושילבה את ידיה על השולחן.

"אני מבינה את השאלה שלך, איתמר," היא אמרה, בוררת את מילותיה בקפידה. "אבל אני לא יכולה למסור לך פרטים על ההעברה הזו."

איתמר כיווץ את גבותיו. "למה לא? אני הבן שלו. אני היורש שלו. הכסף הזה יצא מהחשבון המשפחתי שלנו. אני רק מבקש לדעת מה השם המלא של המוטב ולא יזהה חשבון זה עבר."

"אני יודעת שאתה הבן שלו," לילך ענתה בשקט, שומרת על טון רגוע מול חוסר הסבלנות שהחל לבצבץ בקולו. "ואני מבינה שאתה מנסה לעשות סדר. אבל חלים עלינו חוקים קפדניים של סודיות בנקאית והגנת הפרטיות. המידע לגבי צד שלישי – במקרה הזה, האדם שמקבל את הכסף – הוא מידע חסוי. כל עוד אין לך צו ירושה שמוכיח שאתה מוסמך חוקית להיכנס לנעליו של אביך ולראות את כל פרטי החשבון, אין לי הרשאה למסור לך נתונים על מוטבים פרטיים."

"אבל אבא שלי מת," איתמר אמר, נשען מעט קדימה. "הוא לא יכול לאשר לכם למסור לי את המידע. אני מביא לך תעודת פטירה. אני מראה לך תדפיס של החשבון שמוכיח שיש פה תנועה כספית שוטפת. אני לא מבקש למשוך את הכסף אלי. אני רק מבקש מידע. מי זה א. אבוטבול?"

לילך לא מצמצה. היא הייתה רגילה למצבים האלה. משפחות שמגיעות אחרי פטירה, כועסות, מבולבלות, דורשות תשובות שהבנק לא תמיד ממנה או רשאי לתת. "הסודיות הבנקאית לא פוקעת באופן אוטומטי עם הפטירה," היא הסבירה, קולה נשאר יציב ומקצועי. "היא עוברת לעיזבון. ומי שמייצג את העיזבון הם היורשים החוקיים, כפי שנקבע בצו. עד שאין צו, מבחינת המערכת, אין לי גורם מוסמך למסור לו את המידע הזה. זה לא עניין של רצון, איתמר. המערכת פשוט חוסמת אותי מלהדפיס או למסור פרטים מזהים של צד ג' לאדם שאינו מוגדר משפטית כמנהל העיזבון."

איתמר הרגיש את התסכול גואה בו. הוא היה רגיל לעקוף מכשולים, למצוא פרצות במערכות נתונים, להשתמש בהרשאות עקיפות. אבל כאן הוא ישב מול פקידה שמייצגת חומה אטומה

של נהלים. הוא הביט בתדפיס שעל השולחן. הדיו השחור נראה עכשיו כמו לעג. העדות הייתה שם, גלויה לעין, אבל המשמעות שלה נותרה נעולה מאחורי מסך המחשב של לילך.

"תראי," איתמר ניסה גישה אחרת. הוא הוריד את קולו, מנסה לייצר אינטימיות כפויה ביניהם. "אני לא מחפש לעשות בעיות. אמא שלי יושבת עכשיו בבית, שבעה ימים אחרי שקברה את בעלה. אני מנסה לחסוך לה הפתעות. אם יש פה חוב שאנחנו לא יודעים עליו, או איזו התחייבות עסקית של המוסך שהמשיכה לרדת מחשבון פרטי, אני צריך לדעת כדי לטפל בזה. אני לא יכול לחכות חודשיים עד שבית המשפט יוציא צו ירושה. את יכולה לפחות להגיד לי אם מדובר בהעברה ידנית שאבא שלי עשה כל חודש, או שזו הוראת קבע מובנית?"

לילך שתקה לרגע. היא הביטה באיתמר, בוחנת את פניו. היא ראתה את העייפות מתחת לעיניו, את המתח בכתפיו. היא עבדה בבנק מספיק שנים כדי לזהות מתי לקוח מנסה לעקוץ את המערכת, ומתי הוא פשוט אדם שמנסה להבין מציאות שהתהפכה עליו. היא החזירה את מבטה אל המסך. היא לחצה על כפתור אחד, המסך התחלף, והיא קראה את הנתונים בשקט. איתמר עקב אחרי תנועות עיניה, מנסה לחלץ מהן מידע.

השקט נמשך אולי עשר שניות, אבל עבור איתמר הוא הרגיש כמו דקות ארוכות. הוא שמע את צפצופי מכונת התורים ברקע, את רחש המזגן, את קולות הדיבור העמומים של הלקוחות האחרים. אבל כל תשומת הלב שלו הייתה ממוקדת בלילך. הוא חיכה שהיא תגיד משהו, שתזרוק לו עצם, שתרמוז לו אם הוא בכיוון הנכון או שהוא סתם מדמיין קונספירציות.

כשהיא דיברה, קולה היה נמוך יותר, ענייני מאוד, נטול כל נימה של פקידות רבוטית. "ההעברה הזו," היא אמרה, בוחרת כל מילה, "היא הוראת קבע פנימית. היא לא פעולה ידנית שבוצעה כל חודש

מחדש."

איתמר הנהן לאט. הוראת קבע. אריה הגדיר את זה מראש, נתן הוראה לבנק להעביר את הסכום באופן אוטומטי, בלי שיצטרך להתערב או לזכור. זה דרש כוונה. זה דרש החלטה מודעת להפריש סכום משמעותי באופן קבוע.

"וממתי היא מוגדרת?" הוא שאל, דוחף את הגבול עוד קצת.

"ממתי הכסף הזה יורד?"

לילך לא הסתכלה על המסך הפעם. היא הסתכלה ישירות עליו. השתיקה שלה עכשיו לא הייתה של חיפוש נתונים, אלא של החלטה. היא הגיעה לקצה גבול המנדט שלה, והיא ידעה את זה. והיא גם ידעה שהיא רואה מולה משהו שהבן של הלקוח שלה עדיין לא מבין עד הסוף.

"איתמר," היא אמרה לבסוף. היא לא קראה לו מר רוזן, והיא לא השתמשה במונחים בנקאיים. "אני מציעה שתדברו עם עורכת הדין שלכם. תבקשו ממנה לזרז את הבקשה לצו ירושה עד כמה שניתן. ברגע שיהיה לכם את הצו, המערכת תיפתח בפניכם. תוכלו לקבל פירוט מלא של כל התנועות בחשבון, לאורך שנים אחורה." היא עשתה הפסקה קצרה, והמבט שלה ננעל בשלו. "יש דברים שתצטרך לראות בעצמך, דרך הניירות הרשמיים. אני לא יכולה לקצר לך את הדרך לשם."

המשפט הזה פגע באיתמר כמו מכה יבשה בחזה. לילך קדם לא אמרה כלום, אבל היא אמרה הכל. היא לא אישרה אם מדובר בחוב או בטעות, היא לא מסרה שם או כתובת. אבל השתיקה הקצרה שלה, והאופן שבו ניסחה את ההמלצה לזרז את הצו, הבהירו לו מעל לכל ספק: זו לא הייתה טעות טכנית. זו לא הייתה הוראת קבע ישנה שנשכחה. היה שם משהו. משהו גדול מספיק, ישן מספיק, ומורכב מספיק כדי שפקידת בנק ותיקה תבין שהיא צריכה להתרחק ממנו ולתת למשפחה להתמודד עם זה דרך צינורות רשמיים. המערכת

ידעה את הסוד של אריה, והיא שמרה עליו היטב.

איתמר אסף את המסמכים מהשולחן. התנועות שלו היו איטיות עכשיו, שקולות. הוא החזיר את תעודת הפטירה, את תעודת הזהות, ואת התדפיס לתוך תיק הפלסטיק. הוא סגר את הכפתור בנקישה. "אני מבין", הוא אמר. הקול שלו היה קר, מאופק. "אנחנו נטפל בצו הירושה. תודה על העזרה."

"בבקשה", לילך אמרה. היא חזרה להבעה המקצועית שלה, אבל איתמר ראה את המבט שבו ליוותה אותו כשהוא קם מהכיסא. זה לא היה מבט של פקידה שנפטרה מלקוח נודניק. זה היה מבט של מישהי שיודעת שהאדם שמולה עומד לגלות משהו שישנה את חייו, והיא מרחמת עליו מעט.

איתמר יצא מהסניף אל החום המעיק של חולון. השמש כבר החלה לרדת מעט, אבל האוויר עדיין היה דחוס. הוא הלך לכיוון המכונית שלו, צעדיו מהירים, דורכים על האספלט הרוותח. הוא הרגיש את הכעס מתחיל לבעבע בו. כעס על המערכת שאוטמת את עצמה בפניו, כעס על אריה שהשאיר אחריו את התסבוכת הזו, כעס על עצמו שחשב שיוכל לפתור את זה בביקור קצר אחד.

הוא פתח את דלת המכונית ונכנס פנימה. החום ברכב היה בלתי נסבל, אבל הוא לא מיהר להדליק את המנוע. הוא ישב שם, אוחז בהגה בשתי ידיים, ובהה בשמשה הקדמית המאובקת. הבנק לא ייתן לו את התשובה. לפחות לא עכשיו, ולא בדרך הקצרה. צו ירושה לוקח זמן, במקרה הטוב כמה שבועות, לפעמים חודשים. הוא יצטרך לדבר עם תמר, עורכת הדין, ולבקש ממנה להגיש את הבקשה בהקדם האפשרי. הוא יצטרך להסביר לה למה זה דחוף, והוא יצטרך לעשות את זה בלי לעורר את החשד של אמא שלו ושל נועה.

אבל הוא לא התכוון לשבת ולחכות לצו. איתמר ידע שמידע תמיד משאיר עקבות. אם אריה העביר כסף במשך שנים ל-א. אבוטבול, חייב להיות לזה תיעוד נוסף מחוץ לבנק. במוסד, אולי.

ביומני העבודה הישנים. בקבלות. אדם לא מנהל קשר כספי כזה מבלי להשאיר טביעות אצבע במקומות אחרים. המערכת הבנקאית סגרה עליו את הדלת, אבל איתמר היה נחוש למצוא חלון. הוא הכניס את המפתח לסוויץ', התניע את המכונית, ושילב להילוך. הוא ייסע לתל אביב עכשיו, יכין את התיק המסודר לתמר, אבל במקביל, הוא יתחיל לחפור. הוא לא יניח לזה עד שיבין מי זה א. אבוטבול, ומה אבא שלו קנה בסכום הזה כל חודש, במשך שנים. התעלומה הפסיקה להיות רק שורה בתדפיס. היא הפכה למטרה.

שולחן שבת

ריח של בצל מטוגן ומרק עוף עמד בחדר המדרגות של הבניין בחולון, מעורבב עם הריח המוכר של אקונומיקה זולה מהשטיפה של יום שישי בבוקר. איתמר עלה במדרגות לאט, מקשיב לקולות שבקעו מהדלתות השונות. טלוויזיות שפעלו על ערוצי החדשות, צעקות של ילדים, נקישות של סכו"ם על צלחות. השגרה של הבניין נמשכה בדיוק כפי שהייתה לפני שבועיים, לפני שאריה מת. איתמר נעצר מול דלת העץ של דירת הוריו, העביר יד על פניו כדי להוריד את עייפות השבוע, והכניס את המפתח למנעול. הדלת נפתחה לפני שהספיק לסובב אותה.

מרים עמדה במסדרון הקטן, מגבת מטבח מונחת על כתפה. היא לבשה חולצה לבנה נקייה וחצאית כהה, שערה היה מסודר, אבל העיניים שלה הסגירו את חוסר השינה של הימים האחרונים. היא אמרה לו שבת שלום וזוה הצידה כדי לתת לו להיכנס. איתמר הניח את המפתחות על השידה הקטנה בכניסה, בדיוק במקום שבו אריה היה מניח את הצרור הכבד שלו. הוא נכנס למטבח וראה את הסירים המכוסים עומדים על הכיריים, מסודרים לפי סדר ההגשה שמרים קבעה לפני שנים ושמעולם לא השתנה.

הסלון היה מסודר מדי. הכיסאות הנמוכים של השבעה נעלמו, והספות חזרו למקומן הרגיל. יואב ישב על הכורסה היחידה, קורא משהו בטלפון שלו, בזמן שרוני, הילדה בת השלוש של נועה, ישבה

על השטיח וסידרה קוביות עץ בשורה ארוכה. נועה יצאה מחדר האמבטיה, מנגבת את פניה במגבת נייר. היא ראתה את איתמר, הנהנה אליו קצרות, והלכה למטבח לעזור למרים עם הצלחות. האווירה בדירה הייתה דחוסה, כאילו כולם מנסים בכוח לייצר תמונה של יום שישי רגיל, למרות שהכיסא בראש השולחן עמד ריק ובלט בשתיקתו.

איתמר ניגש לסלון והתיישב על קצה הספה. יואב הרים את עיניו מהמסך והציע לו כוס מים. איתמר סירב בתנועת ראש. הוא הביט ברוני שהמשיכה לבנות את שורת הקוביות שלה בריכוז מוחלט, מתעלמת מהמבוגרים שסביבה. המחשבות שלו נדדו שוב אל קלסר העיזבון שהשאיר בדירה בתל אביב, אל גיליון האקסל שיצר, ואל השם א. אבוטבול שהופיע שם פעם אחר פעם. שלוש שנים של העברות חודשיות, שלושת אלפים ומאתיים שקלים בכל עשירי לחודש. המספרים האלה ישבו לו בתוך הראש כמו אבן.

מרים קראה להם לשולחן. הם התיישבו במקומות הקבועים שלהם, משאירים את הכיסא של אריה ריק. איתמר מצא את עצמו יושב מול נועה, בזמן שיואב ישב לצידה ועזר לרוני לטפס על כיסא ההגבהה שלה. מרים עמדה ליד השולחן, מסדרת את כוסות הזכוכית ומיישרת את המפיות. השקט שהשתרר היה כבד. בדרך כלל, אריה היה קם עכשיו, מוזג יין לכוס הקידוש, קורא את הברכה בקולו השקט והמעשי, ומחלק את היין לכולם. עכשיו אף אחד לא זז. איתמר הבין שהם מחכים לו. הוא קם, לקח את בקבוק היין, מזג לכוס, וקרא את הקידוש מהר, בלי הניגון שאביו היה משתמש בו. הוא התיישב בחזרה והעביר את הכוס ליואב.

הארוחה התחילה ברעש של כפות וצלחות, ניסיון קולקטיבי למלא את החלל הריק. מרים הגישה את המרק, מקפידה לשים לכל אחד את הכמות המדויקת שהוא אוהב. נועה דיברה על לקוח חדש שהגיע אליה השבוע ודרש שינויים בעיצוב ברגע האחרון. יואב

סיפר על תלמיד בתיכון שנתפס מעתיק במבחן בהיסטוריה. איתמר אכל בשתיקה, עונה לשאלות של אמו בתשובות קצרות. הוא ידע שהוא צריך להעלות את הנושא, אבל הוא חיפש את הרגע הנכון. הוא לא רצה להרוס את הארוחה, אבל הוא גם ידע שאם יחזור לתל אביב בלי לשאול, הוא לא יצליח לישון.

מרים פינתה את קערות המרק והביאה את המנה העיקרית. עוף בתנור, תפוחי אדמה, סלטים קטנים בצלוחיות זכוכית. רוני הפילה כף על הרצפה, ויואב התכופף להרים אותה. נועה מזגה לעצמה עוד מים והביטה באיתמר. היא הכירה את המבט שלו, את הדרך שבה הוא מכווץ את השפתיים כשהוא מסדר נתונים בראש. היא שאלה אותו איך היה בעבודה השבוע. איתמר הניח את המזלג על הצלחת. הוא ניגב את פיו במפתית נייר והחליט שזה הזמן. אי אפשר להמשיך להעמיד פנים שהכל רגיל.

"הייתי בבנק ביום רביעי," איתמר אמר. הקול שלו היה שקט אבל חתך את רחש הלעיסה סביב השולחן. מרים עצרה עם כף ההגשה באוויר. נועה הניחה את הכוס שלה. "בסניף כאן בחולון. ישבתי עם לילך קדם, הפקידה שאבא היה עובד מולה."

מרים הנהנה לאט והניחה את הכף בתוך קערת תפוחי האדמה. "לילך אישה טובה. היא מכירה אותנו שנים. אבא לא היה מוכן לדבר עם אף אחד אחר בסניף. הוא אמר שהצעירים שם רק מסתכלים על המסך ולא רואים בני אדם."

"היא באמת ניסתה לעזור," איתמר המשיך, בורר את מילותיו. "הבאתי לה את תעודת הפטירה ואת התדפיסים שמצאתי בקלסר של אבא. רציתי להבין מה המצב של החשבון, לראות אם יש חובות פתוחים או דברים שצריך לעצור כדי שלא נשלם סתם עמלות."

נועה התיישרה בכיסאה. "איזה חובות יכולים להיות. אבא לא היה איש של חובות. הוא היה משלם הכל בזמן, אפילו מקדים תשלומים לספקים במוסך. הוא תמיד אמר שמי שחייב כסף לא ישן

בלילה."

"אני יודע," איתמר אמר, משתדל לשמור על טון ענייני. "ובאמת אין שם חובות. החשבון ביתרת זכות. אבל כשעברתי על התדפיסים, הכנסתי את הכל לאקסל כדי לעשות סדר לקראת הפגישה עם תמר, עורכת הדין. רציתי שהכל יהיה מוכן לצו הירושה."

נועה גלגלה עיניים. "אקסל. ברור. אבא מת לפני שבוע ואתה כבר בונה לו טבלאות ציר. אי אפשר פשוט לתת לדברים לשקוע קצת. אתה חייב מיד לקטלג כל שקל."

יואב הניח יד על גב הכיסא של נועה. "נועה, הוא רק עושה סדר. מישוהו צריך לטפל בבירוקרטיה, וזה טוב שאיתמר לקח את זה על עצמו."

איתמר התעלם מהעקיצה של אחותו. הוא הביט במרים. "אמא, כשעברתי על התנועות בחשבון, ראיתי משהו שחזר על עצמו. העברה קבועה, כל עשירי לחודש. סכום של שלושת אלפים ומאתיים שקלים."

מרים לא זזה. היא המשיכה להסתכל על קערת תפוחי האדמה, כאילו היא בוחנת אם נשאר מספיק לכולם. הפנים שלה נשארו חתומות, אבל איתמר הבחין שהיד שלה, שנחה על מפת השולחן, רעדה קלות.

נועה משכה בכתפיה. "נו, אז מה. בטח תשלום לאיזה ספק של המוסך. חלקי חילוף, שמנים, ביטוח. מה זה משנה."

"זה לא חשבון עסקי, נועה," איתמר אמר, הקול שלו מתחיל להתחדד. "זה החשבון הפרטי. החשבון של הבית. וההעברה הזו לא הלכה לחברת ביטוח או לספק חלפים. היא הלכה לאדם פרטי. השם שמופיע בתדפיס הוא א. אבוטבול. שאלתי את לילך בבנק על זה. היא אמרה שזו הוראת קבע פנימית. אבא הגדיר את זה מראש. זה ירד כל חודש, לפחות בשלוש השנים האחרונות שאותן בדקתי."

השקט בחדר הפך לסמיך. רוני דפקה עם כף על השולחן, ויואב

לקח ממנה את הכף בשקט והניח מולה חתיכת תפוח אדמה. נועה הסתכלה על איתמר, הגבות שלה מכווצות בכעס.
 "מה אתה מנסה להגיד, איתמר?" היא שאלה, הקול שלה נמוך ומסוכן.

"אני לא מנסה להגיד כלום. אני שואל. אמא, את מכירה את השם הזה. א. אבוטבול. יש לך מושג על מה אבא שילם סכום כזה כל חודש."

מרים הרימה את עיניה. הן היו עייפות, אבל היה בהן גם משהו נוקשה. "אבא שלך עבד קשה כל החיים שלו, איתמר. הוא יצא מהבית בשש בבוקר וחזר בשבע בערב. הידיים שלו תמיד היו שחורות מגריז. הוא פרנס אותנו בכבוד. מעולם לא חסר לכם כלום."

"אני יודע, אמא," איתמר אמר, מנסה לא לאבד את הסבלנות. "לא אמרתי שחסר. אני שואל על ההעברה הזו. מעל מאה אלף שקלים בשלוש שנים. זה כסף שיצא מהחשבון שלכם. ידעת על זה." נועה דפקה על השולחן. הכוסות רעדו. "תפסיק לחקור אותה. אתה שומע את עצמך. אבא נפטר לפני שבוע. אמא בקושי ישנה מאז השבעה, ואתה יושב פה עם האקסלים שלך וחוקר אותה כאילו היא חשודה במשהו. מה אתה מחפש, איתמר. מה אתה רוצה למצוא."

"אני רוצה להבין מה קורה בחשבון של המשפחה שלנו," איתמר הרים את קולו, מאבד את האיפוק שניסה לשמור עליו. "אם יש פה התחייבות שאנחנו לא מכירים, אנחנו צריכים לדעת עליה. אם אבא שילם למישהו כסף באופן קבוע, יש לזה סיבה. אנשים לא מעבירים סכומים כאלה כל חודש סתם. אולי מישהו סחט אותנו. אולי יש לו חוב ישן. אנחנו היורשים שלו עכשיו, ואנחנו נצטרך להתמודד עם זה."

נועה צחקה, צחוק קצר ומר. "סחט אותנו. אתה שומע יותר מדי פודקאסטים של פשע אמיתי. אבא היה המוסכניק הכי ישר בחולון. כולם הכירו אותו. כולם כיבדו אותו. אתה פשוט לא יכול לסבול את

העובדה שהוא מת בלי שהכל יהיה מסודר בקופסאות הקטנות שלך. אתה תמיד היית ככה. מחפש את הפגם, מחפש את הבעיה." "אני מחפש את האמת, נועה. יש פה עובדה מספרית. כסף יצא. לאן הוא הלך."

"זה לא עניינך," נועה חתכה אותו. הפנים שלה היו אדומות. "זה היה הכסף שלו. הוא עבד בשבילי, והוא יכול היה לעשות איתו מה שהוא רוצה. אם הוא רצה לתת אותו לתרומה, או לעזור למישהו, או לזרוק אותו לים, זו זכותו. אתה לא הבוס שלו, ואתה לא רואה החשבון שלו. הבנאדם מת, איתמר. תן לו לנוח."

"אני לא עושה לו ביקורת פנים," איתמר אמר, מרגיש את הכעס עולה בו. "אני מנסה להגן עלינו. אם הבנק יקפיד את החשבון בגלל פעילות חריגה, או אם האבוטבול הזה יבוא פתאום וידרוש את המשך התשלומים מהעיוזבון, את תהיי הראשונה שתשאל למה לא בדקתי את זה קודם."

יואב התערב, הקול שלו רגוע, מנסה להנמיך את הלהבות. "איתמר, אולי באמת כדאי לחכות קצת. השבעה רק נגמרה. הפצע עדיין פתוח. אפשר לתת לצו הירושה להתקדם בקצב שלו, וכשיהיו לנו את כל המסמכים הרשמיים, נשב ונראה מה עושים. לא צריך לפתור את זה הערב."

איתמר הסתכל על גיסו. הוא העריך את הניסיון של יואב לפשר, אבל הוא ידע שיואב לא מבין את המשמעות של הנתונים. מורה להיסטוריה לא קורא תדפיסי בנק כמו שאנליסט קורא אותם. "יואב, הבנק לא ייתן לנו פרטים עד שיהיה צו. וזה ייקח חודשים. בינתיים יש פה חור שחור ששואב כסף. אני לא יכול פשוט להתעלם מזה." הוא חזר להביט במרים. היא עדיין ישבה בשקט, מסדרת פירורי לחם על המפה לערימה קטנה. "אמא," הוא אמר, והפעם קולו היה רך יותר, כמעט מתחנן. "את ידעת על זה. נכון." נועה פתחה את הפה כדי לצעוק עליו שוב, אבל מרים הרימה

את ידה. התנועה הייתה קטנה, אבל היא עצרה את נועה מיד. מרים נשמה נשימה עמוקה, אספה את פירורי הלחם לתוך כף ידה, והניחה אותם בצלחת הריקה שלה.

"ידעתי שיש חשבונות אחרים," היא אמרה. הקול שלה היה יבש, נטול רגש. "ידעתי שאבא שומר חלק מהכסף בצד, ולא הכל נכנס לחשבון השוטף שלנו."

איתמר הרגיש דפיקת לב חזקה. "ידעת למי הוא מעביר את הכסף."

מרים נדה בראשה. "לא. מעולם לא שאלתי. אבא ניהל את ענייני הכספים. הוא נתן לי כרטיס אשראי, פנקס צ'קים, ותמיד וידא שיש מספיק לכסות כל הוצאה של הבית. מעולם לא נכנסתי למינוס. מעולם לא החזירו לי צ'ק במכולת או בוועד הבית. כשהיינו צריכים לקנות מכונת כביסה חדשה, הוא פשוט הביא את הכסף. לא שאלתי מאיפה."

"אבל אמא, זה סכום ענק," איתמר התעקש, מתקשה להאמין שהיא פשוט עצמה עיניים. "שלושת אלפים ומאתיים שקלים כל חודש. זה לא כסף קטן של סיגריות או קפה. זה שכר דירה של דירה קטנה. זה תשלום משכנתא. איך יכולת לא לשאול."

הפנים של מרים התקשחו. "כי אלו היו ענייני המוסך. אבא אמר לי פעם שיש לו התחייבויות שקשורות לעבודה, לדברים ישנים, ושאני לא צריכה לדאוג מזה. אז לא דאגתי. הוא היה הבעל שלי, איתמר. חיינו ביחד כמעט ארבעים שנה. כשאדם עובד קשה כל כך, וכשהוא דואג למשפחה שלו כמו שאבא דאג, אתה לא יושב לו על הוריד ובודק כל שקל שהוא מוציא. אתה סומך עליו."

"לסמוך זה דבר אחד, אבל זה נראה כמו הסתרה. הוא השאיר אותך מחוץ לתמונה."

"הוא שמר עליי," מרים תיקנה אותו, והקול שלה עלה מעט, חותך את האוויר. "הוא שמר על הבית הזה. הוא שמר על השקט

שלנו. אתה חושב שאתה יודע הכל בגלל שאתה מסתכל על דפים עם מספרים. אבל אתה לא יודע איך בנויים חיים שלמים של זוג. יש דברים שצריך להניח להם. יש דברים שלא צריך לחפור בהם." נועה הנהנה בהסכמה, מביטה באיתמר במבט ניצחון מעורב בכעס. "שמעת אותה. הוא עשה את זה מהסיבות שלו. זהו. נגמר. סגור את האקסל שלך ותתחיל להתנהג כמו בן אדם שאיבד את אבא שלו, ולא כמו חוקר מס הכנסה."

איתמר הרגיש את הבדידות סוגרת עליו. הוא ישב בשולחן שבו גדל, מול האנשים שהוא הכי אוהב בעולם, והרגיש זר לחלוטין. הם לא רצו לדעת. הם העדיפו את הגרסה הנוחה, את הסיפור על האב המסור והמוסכניק הישר, גם אם הסיפור הזה עמד על יסודות של שקר, או לפחות של הסתרה עמוקה. הוא הבין שנועה כועסת עליו כי היא פוחדת. היא פוחדת שהזיכרון שלה מאריה יזדהם. והוא הבין שמרים בחרה בעיוורון מרצון, כי השקט התעשייתי בבית היה חשוב לה יותר מהאמת.

"את לא רוצה לדעת מי זה א. אבוטבול," איתמר שאל את אמו, נותן לה הזדמנות אחרונה לשנות את דעתה.

מרים קמה מהכיסא. היא אספה את קערת הסלט ואת צלחת הבשר, מסדרת אותן אחת על השנייה ביציבות. היא לא הסתכלה עליו כשהיא ענתה.

"לא, איתמר. אני לא רוצה לדעת. ואני מבקשת ממך, אל תפתח דברים מיותרים. מה שהיה, שייך לאבא. הוא לקח את זה איתו. תשאיר את זה שם."

היא הסתובבה והלכה לכיור, מתחילה לשטוף את הכלים ברעש של מים זורמים וצלחות מתנגשות. נועה קמה גם היא, אספה את הכוסות והלכה לעזור לה. יואב נשאר לשבת ליד השולחן, מנגב לרוני את הפנים עם מגבון. הוא הסתכל על איתמר במבט מתנצל, אבל לא אמר כלום.

איתמר נשאר לשבת מול המפה המוכתמת. המשפט של אמו הדהד בראשו. אל תפתח דברים מיותרים. היא קראה לזה מיותר, כי מבחינתה, מה שלא מדברים עליו לא קיים. אבל איתמר עבד בעולם שבו כל פעולה משאירה רישום. כסף לא נעלם אל תוך הריק, וסודות של שלושת אלפים ומאתיים שקלים בחודש לא נקברים יחד עם המת. הם ממשיכים לחיות, לצבור ריבית, ולייצר השלכות.

הוא הבין עכשיו שהמשפחה לא תעזור לו. הם יהיו המכשול הראשון שלו. אם הוא רוצה להבין מי האיש שאביו שילם לו כל כך הרבה כסף, הוא יצטרך לעשות את זה לבד. הוא יצטרך ללכת למקומות שאריה החביא, לשאול את האנשים שאריה שילם להם, ולחפור בעבר שמרים התעקשה להשאיר סגור.

איתמר קם מהשולחן. הוא ניגש לכיור, הניח את הצלחת שלו ליד מרים, ואמר שהוא צריך לחזור לתל אביב. מרים לא עצרה את שטיפת הכלים, רק הנהנה ואמרה לו לנסוע בזהירות. נועה אפילו לא הסתובבה.

כשיצא מהדירה וירד במדרגות החשוכות של הבניין, המשפט של אמו עדיין צרב בו. לא לפתוח דברים מיותרים. הוא ידע בדיוק מה הוא הולך לעשות מחר בבוקר. הוא הולך למסך של אריה באזור התעשייה. המקום שבו אריה ניהל את חייו האמיתיים, הרחק מהסלון המסודר של מרים. שם, בין החשבוניות הישנות וריח השמן, הוא ימצא את קצה החוט. והוא התכוון למשוך בו, עד שכל הפקעת תיפרם.

מפתחות למחסן האחורי

הפקק באיילון דרום התחיל להשתחרר רק אחרי מחלף וולפסון, ואיתמר לחץ על דוושת הגז, משאיר מאחוריו את מגדלי הזכוכית של תל אביב. אזור התעשייה הישן של חולון קיבל את פניו באוויר דחוס שעמד במקום, מעורבב בריח של אגוזים, אבק מחצבות וגומי שרוף של צמיגים. הוא החנה את המכונית במרחק של שני רחובות ממוסך רוזן, ליד חנות לחלקי חילוף שעוד לא פתחה את שעריה, והלך ברגל את שאר הדרך. השעה הייתה שבע ורבע בבוקר, אבל הרחובות כבר היו מלאים בתנועה של משאיות חלוקה, טנדרים ישנים ופועלים ששיתו קפה שחור מכוסות קלקר על המדרכה. איתמר הכיר את המסלול הזה בעיניים עצומות. בתור ילד הוא היה מגיע לכאן באוטובוס אחרי בית הספר, יושב בפנינת המשרד ומכין שיעורי בית לקול הלמות פטישי האוויר. עכשיו הוא חזר לכאן לא כבן שמחכה לאביו שיסיים את העבודה, אלא כאנליסט שמחפש קצה חוט בתוך מאזן שלא מסתדר.

מרחוק הוא כבר זיהה את הדמות המוכרת בסרביל העבודה הכחול. רפי מכלוף עמד מול שער הגלילה המתכתי הגדול של המוסך, מחזיק צרור מפתחות כבד ומושך את השרשרת כלפי מעלה. התריס חרק בעוצמה מחרישת אוזניים, רעש של מתכת ישנה שמתחככת בעצמה, חושף לאט את החלל הפנימי החשוך של המוסך. רפי היה מנהל העבודה של אריה במשך יותר מעשרים שנה. אדם נמוך

ורחב כתפיים, עם פנים חרושות קמטים עמוקים וידיים שתמיד נראו עטויות שכבת גריז דקה שנספגה אל תוך העור ולעולם לא תרד. כשאיתמר התקרב, רפי סובב את ראשו, והבעת הפנים שלו השתנתה באחת. ההפתעה התחלפה בחיוך מהוסס, ואז בהבעה רצינית ומכבדת ששמורה למנחמים. הוא ניגב את ידיו בסמרטוט בד שהיה תלוי לו על החגורה והנהן לעבר איתמר בלי לומר מילה, ממתין שהבן של הבוס ייגש אליו.

"בוקר טוב, רפי," איתמר אמר כשעמד מולו, מרגיש פתאום את הזרות שלו בתוך הבגדים הנקיים שלבש, מול בגדי העבודה המוכתמים של מנהל המוסך. רפי הכניס את הסמרטוט לכיס האחורי והביט בו במבט בוחן, עיניו הכהות קוראות את העייפות על פניו של איתמר. הוא לא שאל מה שלומו, כי אנשים כמו רפי לא שואלים שאלות שהתשובה עליהן ברורה מאליה וידועה מראש כקשה. במקום זה, הוא הניף יד כבדה באוויר, מסמן לו להיכנס פנימה אל תוך החלל המוכר. המוסך היה בדיוק כפי שאיתמר זכר אותו. שלושה ליפטים אדומים, עגלות כלים של חברה מוכרת, חביות שמן ריקות בפינה, ורצפת בטון שהייתה רצופה בכתמים שחורים ששום חומר ניקוי תעשייתי לא הצליח להעלים. הריח היה חזק ומייד, תערובת של דלק, שמן מנועים שרוף ונוזל בלמים, ריח שאיתמר תמיד קישר לנוכחות של אביו הרבה יותר מאשר ריח של אפטרשייב או סבון.

"לא חשבתי שאראה אותך פה כל כך מהר," רפי אמר בקול מחוספס, מלווה את איתמר לעבר המשרדון הקטן שבקצה המוסך. "חשבתי שתיקחו עוד כמה ימים אחרי השבעה. אני פתחתי כי יש לקוחות שקבעו טיפולים עוד לפני ש... לפני מה שקרה. אי אפשר להשאיר אנשים בלי רכב, ואריה תמיד אמר שהעבודה צריכה להמשיך. המוסך לא סוגר דלתות אלא אם כן יש מלחמה." רפי פתח את דלת הפלסטיק הלבנה של המשרדון, והדליק את מתג החשמל. נורת פלורסנט בודדת הבהבה פעמיים לפני שנדלקה באור לבן וקר.

המשרד היה קטן, צפוף, ומסודר בצורה שהייתה הגיונית רק לאריה. שולחן פורמייקה מקולף עמד במרכזו, עליו מחשב ישן בעל מסך עבה, מדפסת לייזר אפורה, ומעמד פלסטיק מלא בעטים ובקבלות מקופלות. על הקיר היה תלוי לוח שנה עם פרסומת לספק חלפים, מסמן את החודש הנוכחי באיקסים אדומים עד ליום שבו אריה אושפז.

רפי ניגש לכירה החשמלית הקטנה שעמדה על מדף צדדי, לקח פינג'אן ישן והתחיל להכין קפה שחור. הפעולה הייתה אוטומטית, שגרת בוקר של עשרות שנים שלא השתנתה גם כשבעל הבית איננו. "תשב, איתמר", הוא אמר והצביע על כיסא פלסטיק מול השולחן. איתמר התיישב, מביט בכיסא הריק של אביו מולו. הריח החזק של ההל מילא את החדר הקטן, דוחק מעט את ריח השמן. רפי מזג את הקפה הרותח לשתי כוסות זכוכית דקות, הניח אחת מול איתמר והתיישב בכיסא של אריה. הוא לא נראה בנוח בכיסא הזה. הוא ישב על הקצה, גבו זקוף, כאילו הוא רק תופס מקום באופן זמני עד שהבוס האמיתי יחזור.

"יש לנו מאזדה על הליפט הראשון שצריכה החלפת רצועת טיימינג", רפי התחיל לדבר, פורש את תוכנית העבודה של היום בניסיון למלא את השקט. "והטויוטה בחוץ מחכה לאישור מחברת הביטוח על הפגוש. אני יכול לנהל את הכל בינתיים, אתה לא צריך לדאוג לעבודה השוטפת. הלקוחות הוותיקים יודעים מה המצב, הם מגלים סבלנות. אני רושם את כל ההכנסות ביומן, הכל מסודר, עד שתחליטו מה עושים עם המקום." הוא שתה לגימה מהקפה שלו, העיניים שלו מתחמקות ממבטו של איתמר ומתמקדות במסך המחשב הכבוי.

"אני לא דואג לעבודה השוטפת, רפי", איתמר אמר. הקול שלו היה שקט אבל החלטי. הוא לא בא לכאן כדי לנהל מוסך, והוא ידע שרפי מבין את זה היטב. "אני יודע שאתה מחזיק את המקום הזה מצוין. באתי כי אני עובר על המסמכים של אבא בשביל צו הירושה,

ויש דברים שאני לא מבין. דברים שלא מופיעים בקלסרים שהוא שמר בבית."

רפי הניח את כוס הקפה על השולחן. הוא העביר יד על פניו, משפשף את הזיפים הקשים של לחייו. "אריה היה איש מסודר. הכל רשום. יש יומני עבודה, יש חשבוניות. אם חסר משהו לרואה חשבון, אני יכול להוציא לך תדפיסים מהמחשב. הכל גיבה את עצמו."

"זה לא קשור לרואה חשבון," איתמר רכן קדימה, מניח את זרועותיו על שולחן הפורמייקה. הוא החליט לגשת ישר לעניין, בלי הקדמות נוספות. "מצאתי העברות קבועות מהחשבון הפרטי שלו. סכומים גדולים, כל חודש, בעשירי לחודש. זה נמשך שנים. אמא שלי אמרה שזה קשור למוסך. להתחייבויות של העבודה. רציתי לדעת אם אתה מכיר ספק, או קבלן משנה, או מישהו שאבא שילם לו באופן קבוע מחוץ למערכת הרגילה של העסק."

רפי השתתק. הוא הביט באיתמר, ואז השפיל את מבטו אל כוס הקפה. השתיקה בחדר התארכה, מופרת רק על ידי רעש של משאית שעברה ברחוב בחוץ והרעידה את חלונות הזכוכית הדקים של המשרדון. איתמר ראה איך הכתפיים של רפי נדרכות. מנהל העבודה הוותיק הכיר את אריה יותר טוב מכל אדם אחר מחוץ למשפחה, ואולי אפילו יותר. הוא בילה איתו עשר שעות ביום, חמישה ימים בשבוע, במשך עשורים. אם היה סוד שהתחיל כאן, במוסך, רפי היה חייב לראות את הקצוות שלו.

"אני לא מתעסק בחשבוניות הפרטיים של אריה," רפי אמר לבסוף, הקול שלו נמוך וזהיר. "הוא שילם לספקים בצ'קים של המוסך או בהעברות בנקאיות מסודרות מהחשבון העסקי. כל בורג שנכנס לפה רשום בקלסר של הספקים. לא היה שום דבר מחוץ למערכת. אריה לא עבד ככה. הוא היה ישר כמו סרגל."

"אני יודע שהוא היה ישר," איתמר אמר, משתדל לשמור על טון ענייני ולא מאשים. "אבל המספרים לא משקרים, רפי. כסף יצא. אם

זה לא לספק של המוסך, אז למי זה הלך? האם היה מישהו שהיה מגיע לפה בקביעות? מישהו שאבא היה נפגש איתו כל חודש סביב העשירי לחודש?"

רפי קם מהכיסא. המקום הצר במשרדון לא אפשר לו ללכת, אז הוא פשוט עמד ליד הקיר, משלב את זרועותיו. "איתמר, תשמע לי. אבא שלך היה אדם טוב. הוא דאג לכולם. לפעמים אנשים באו לבקש עזרה, והוא נתן. אבל הוא לא דיבר על זה, ואני לא שאלתי. זה לא המקום שלי. אני פה בשביל המכוניות."

"זו לא עזרה חד פעמית," איתמר התעקש, לא נותן לרפי לסגור את הנושא. "זה תשלום קבוע. משכורת שנייה שהוא שילם למישהו שאנחנו לא מכירים. אני צריך לדעת אם שמת לב למשהו חריג. כל דבר. יציאות פתאומיות, טלפונים שהוא לא רצה שתשמע, אנשים שחיכו לו בחוץ."

רפי נאנח. הוא הושיט יד לכיס החולצה שלו, הוציא קופסת סיגריות, אבל אז החזיר אותה מיד, נזכר שהוא לא מעשן בתוך המשרד מול הבן של הבוס. הוא חזר לשבת, נשען אחורה בכיסא. המבט שלו היה עייף, מבט של אדם שנושא משא שהוא לא ביקש לשאת. "אתה מחפש בעיות איפה שאין, איתמר. אריה היה כל החיים שלו פה. מהבוקר עד הערב."

"תמיד?" איתמר שאל, קולט את חוסר הנוחות של רפי. "הוא מעולם לא עזב את המוסך באמצע היום?"

רפי בלע רוק. הוא הזיז את כוס הקפה שלו ימינה ושמאלה על השולחן, מייצר עיגול רטוב קטן על הפורמייקה. "היו תקופות," הוא אמר בשקט, בורר את המילים שלו בקפידה. "לפני כמה שנים. זה התחיל פתאום. הוא היה מקבל שיחת טלפון, או פשוט מסתכל על השעון, ואומר לי שהוא חייב לצאת. היה לוקח את הרכב שלו ונוסע."

"לאן?" איתמר שאל, מרגיש את הדופק שלו מאיץ.

"הוא לא אמר. ואני לא שאלתי. הוא הבוס. אם הוא אומר לי 'רפי, תחזיק את העניינים, אני חוזר עוד שעתיים', אני מחזיק את העניינים. לפעמים הוא היה חוזר אחרי שעתיים, לפעמים הוא היה מתקשר אליי בארבע אחר הצהריים ואומר לי לסגור את הקופה ולנעול את המוסך בלעדיו. זה לא היה מתאים לו. אריה בחיים לא השאיר אותי לסגור קופה לבד לפני התקופה הזאת. הוא תמיד אהב לספור את ההפקדה בעצמו."

"באיזו תדירות זה קרה?"

"פעם בחודש. אולי פעמיים. תמיד סביב אותו זמן בחודש. בהתחלה חשבתי שהוא הולך לרופא, שהוא מסתיר איזו מחלה. אבל הוא נראה בריא, והוא עבד קשה כמו תמיד. אז פשוט הנחתי שיש לו איזה סידור. עניינים של משפחה, או משהו מול הבנק. זה לא נמשך לנצח. אחרי כמה זמן היציאות האלה פסקו, והוא חזר לשגרה הרגילה שלו. אבל משהו בו השתנה מאז."

"מה השתנה?" איתמר שאל, מנסה לדמיין את אביו, האיש השקט והקפדן, עוזב את מפעל חייו באמצע היום בלי לתת הסבר.

רפי חיכך את סנטרו. "הוא נהיה שקט יותר. סגור. פעם היינו יושבים פה בבוקר, שותים קפה, מדברים קצת על פוליטיקה, על כדורגל, על לקוחות מעצבנים. אחרי שהתחילו היציאות האלה, הוא הפסיק לדבר על דברים שלא קשורים נטו לעבודה. הוא היה מגיע, בודק את היום, ונכנס מתחת למכוניות. כאילו הוא רצה להעסיק את הידיים שלו כל הזמן כדי לא לחשוב."

איתמר רשם את המידע בראשו. היציאות הקבועות האלה התאימו בדיוק לתחילת ההעברות הבנקאיות. אריה לא רק שילם כסף, הוא גם היה נוכח פיזית במקום כלשהו, מנהל ערוץ חיים מקביל שהמוסך והבית לא ידעו עליו. "ומה לגבי מסמכים, רפי? הוא שמר פה דברים אישיים? מעטפות, קבלות שלא קשורות לחלקי חילוף?"

רפי קם שוב. הפעם הוא נראה נחוש לסיים את השיחה. רעש של

מנוע נשמע מבחוץ, לקוח ראשון שהגיע לטיפול. "אני חייב לצאת החוצה, איתמר. אנשים מחכים. המשרד הזה מכיל רק מה שקשור לעסק. אריה לא ערבב. מה שהיה פרטי, הוא שמר לעצמו." "אני צריך לבדוק בכל זאת," איתמר אמר, קם גם הוא. "אם יש פה משהו שיכול להסביר לאן הוא נסע, אני חייב למצוא אותו לפני שאני מערב את עורכת הדין."

רפי ניגש לארון מתכת קטן שעמד בפינת המשרדון, מתחת למדף עם קטלוגים ישנים של חלקי חילוף. הוא פתח את המגירה העליונה, חיטט בין כמה קופסאות פלסטיק קטנות שהכילו נתיכים וברגים, והוציא משם צרור מפתחות קטן. היו שם שלושה מפתחות פליז ישנים מחוברים לטבעת מתכת פשוטה. הוא הסתובב והושיט את הצרור לאיתמר.

"מה זה?" איתמר שאל, לוקח את המפתחות. המתכת הייתה קרה ודביקה מעט משמן.

"זה למחסן האחורי," רפי אמר, משפיל את עיניו. "יש לנו חדר קטן מאחורי הליפט השלישי. אנחנו שומרים שם צמיגים ישנים, חלקי פח שאנשים לא באו לקחת, ג'אנק של שנים. אריה היה שם שם גם דברים ישנים שלו. ארגזי כלים שהוא כבר לא השתמש בהם, קרטונים עם ניירת ישנה מלפני עידן המחשב. אני לא נכנס לשם כמעט. אם אתה מחפש דברים שהוא לא רצה לזרוק אבל גם לא רצה מול העיניים, אולי תמצא אותם שם."

איתמר הסתכל על המפתחות בכף ידו. רפי הציג את זה כעזרה טכנית, כהכוונה פשוטה לחומר ישן, אבל איתמר הבין את המשמעות. רפי ידע שיש שם משהו. הוא ידע שאריה הסתיר שם חלק מהחיים שלו, והוא נתן לאיתמר את הגישה בלי לומר את זה במפורש, שומר על נאמנות לאריה תוך כדי שהוא פותח את הדלת לבנו.

"תודה, רפי," איתמר אמר, מכניס את המפתחות לכיס המכנסיים

שלו.

"אל תגיד לי תודה," רפי ענה, פותח את דלת המשרדון ויוצא אל האוויר החם של המוסך. "אני רק מראה לך איפה הניירת הישנה. מה שתמצא שם, זה בינך לבין אבא שלך. אני הולך להכניס את המאזדה."

איתמר נשאר במשרדון עוד רגע אחד. הוא הסתכל על מסך המחשב הכבוי, על כיסא הפלסטיק הריק, ועל כוס הקפה השחור שהשאירה טבעת כהה על שולחן הפורמייקה. הוא הבין שאביו היה אמן של מידור. אריה רוזן יצר עולמות נפרדים: הבית בחולון שבו היה האב המסור, המוסך שבו היה איש המקצוע הקשוח והאמין, ועולם שלישי, נסתר, שאליו נסע באמצע היום ושעברו שילם אלפי שקלים בחודש. איתמר יצא מהמשרדון, עבר על פני רפי שכבר עמד מתחת לליפט והאיר בפנס על תחתית של מכונית ישנה, והלך לכיוון החלק האחורי של המוסך, אל הדלת החלודה שהמפתחות בכיסו נועדו לפתוח. הוא ידע שהחיפוש שלו רק מתחיל, ושהתשובות לא יהיו מסודרות בטבלאות אקסל. הן יהיו קבורות בתוך ארגזים ישנים, מכוסות באבק של שנים ובשתיקה של אנשים שהעדיפו לא לשאול שאלות.

קבלות של דלק

החום של שעות אחר הצהריים התחלף באוויר עומד ודחוס כשאיטמר החנה את המכונית שלו ברחוב המוכר בחולון. השעה הייתה שבע בערב. פנסי הרחוב הכתומים בדיוק נדלקו, מטילים אור חיזור על צמרות עצי הפיקוס שניטעו כאן לפני ארבעים שנה. הוא כיבה את המנוע אבל לא יצא מיד, יושב בתוך תא הנוסעים השקט ומביט אל הקומה השלישית של הבניין. החלון של המטבח היה מואר. הוא ידע שמרים עומדת עכשיו ליד השיש, חותכת ירקות לארוחת ערב שהיא כנראה תאכל לבד מול מהדורת החדשות, שומרת על סדר יום נוקשה כדי לא לתת לשקט של הבית להשתלט עליה. הוא לא התכוון לעלות אליה. הוא הגיע הנה למטרה אחת בלבד, והמפתחות שרפי נתן לו במוסך שקשקו בתוך כיס המכנסיים שלו בכל פעם שזו. הוא יצא מהמכונית וטרק את הדלת בזהירות, לא רוצה למשוך תשומת לב משכנים שאולי יזהו אותו וישאלו לשלומה של אמו. חדר המדרגות של הבניין הריח כמו תמיד מתערובת של אקונומיקה, שום מטוגן ואבק ישן. במקום לעלות למעלה, איתמר פנה אל הדלת האחורית בקומת הקרקע, זו שהובילה אל המקלט ואל קומת המחסנים של הבניין. הדלת הייתה עשויה מתכת כבדה וצבועה בקרם דהוי, עם ידית פלסטיק שחורה שחצי ממנה נשבר לפני שנים. הוא משך אותה בכוח. ציר חלוד חרק בקול נמוך, ואיתמר נכנס אל המסדרון החשוך, מגשש על הקיר עד שמצא את מתג התאורה. אור פלורסנט

לבן ומהבהב נדלק, חושף שורה של דלתות עץ פשוטות ודלתות פח נעולות במנעולי תלייה.

המחסן של משפחת רוזן היה השלישי מימין. איתמר נעמד מולו והוציא את צרור המפתחות של רפי. היו שם שלושה מפתחות פליו. הראשון לא נכנס בכלל לחור המנעול. השני נכנס אבל סירב להסתובב. השלישי, מפתח מרובע וקצר יותר, החליק פנימה בצורה חלקה. איתמר סובב אותו. המנעול הכבד נפתח בנקישה, והוא הסיר אותו מהברית, מניח אותו על הרצפה כדי שלא ירעיש. הוא משך את דלת הפח ופתח אותה לרווחה, נותן לאוויר העבש של המחסן לצאת החוצה. ריח של קרטונים ישנים, פלסטיק מתפורר וטחב קל עמד בחלל הקטן. נורה חשופה השתלשלה מחוט שחור בתקרה, ואיתמר משך את חוט ההפעלה שלה. אור צהוב וחלש מילא את החדר, מטיל צללים ארוכים על הקירות.

הסדר של אריה ומרים שלט גם כאן, מתחת לאדמה. צד ימין של המחסן היה שייך לאמו. מדפי מתכת אפורים נשאו קופסאות פלסטיק שקופות ועליהן מדבקות לבנות בכתב ידה העגול של מרים: "כלי פסח חלבי", "כלי פסח בשרי", "אלבומים ישנים", "בגדי חורף נועה". הכול היה נקי מאבק, מיושר לפי קו המדף. הצד השמאלי היה שייך לאביו. שם לא היו קופסאות שקופות ולא מדבקות. היו שם פחיות צבע סגורות היטב, גלילי חוט ברזל, שאריות של אריחי קרמיקה מהשיפוץ של חדר האמבטיה לפני עשור, וכמה ארגוני כלים ישנים ממתכת. איתמר סרק את המדפים התחתונים, מחפש משהו שייראה שונה, משהו שאינו שייך לתחזוקת הבית השוטפת.

עיניו נעצרו על ארגו כלים חלוד וגדול במיוחד, שנדחף עמוק אל מתחת למדף התחתון ביותר, מוסתר חלקית על ידי פח צבע ריק. איתמר כרע על ברכיו על רצפת הבטון הקרה, הזיז את פח הצבע ומשך את הארגו אליו. משקלו היה משמעותי, מושך את כתפו מטה. מתכת השתפשפה במתכת בצליל צורם כשהניח אותו במרכז החדר.

הארגו היה צבוע בירוק צבאי דהוי, עם כתמי חלודה שהתפשטו סביב הצירים וסוגרי המתכת. הוא לא זכר את הארגו הזה מהבית. אריה תמיד החזיק ארגו פלסטיק אדום וקל עבור תיקונים קטנים בדירה. הארגו הזה נראה כאילו הובא מהמוסך, ואוחסן כאן מסיבה מסוימת. איתמר פתח את שני הסוגרים הקדמיים. הם התנגדו מעט, והוא נדרש להפעיל כוח עם בסיס כף ידו עד שהמתכת נכנעה בנקישה חדה. הוא הרים את המכסה הכבד. בפנים, במגש העליון, היו מסודרים מפתחות שוודים, מברגים עם ידיות סדוקות, ופלאייר ישן שהעלה קורוזה. זה לא היה ציוד שאריה השתמש בו ביום-יום. אביו אהב כלים נקיים, משומנים, מסודרים לפי גודל. הכלים האלה נראו כמו תפאורה, שכבה ראשונה שנועדה להיראות הגיונית למי שיפתח את הארגו בטעות. איתמר תפס בשתי ידיות הפלסטיק הקטנות של המגש העליון והרים אותו החוצה, מניח אותו על הרצפה לצידו.

התחתית של הארגו לא הכילה פטישים או מפתחות צינורות. היו שם חמש מעטפות חומות גדולות, מהסוג שמשמש למשלוח מסמכים משרדיים. הן היו קשורות יחד בגומייה חומה שהתייבשה עם השנים. איתמר הושיט את ידו ונגע בגומייה, והיא התפוררה מיד למגע אצבעותיו, נופלת כחתיכות פלסטיק קשות על המעטפות. הוא הרים את חבילת המעטפות. הן היו קלות, לא מלאות בשטרות כסף או במסמכים עבי כרס, אלא בניירות קטנים ודקים. הוא התיישב על ארגו פלסטיק הפוך שעמד בפינה, הניח את המעטפות על ברכיו, ופתח את הראשונה.

הוא הכניס את ידו פנימה ושלף חופן של פתקאות קטנות. קבלות. עשרות קבלות מודפסות על נייר תרמי, חלקן כבר דהויות עד שכמעט אי אפשר היה לקרוא את הדיו השחור, חלקן עדיין ברורות. איתמר פרש אותן על מכסה ארגו הכלים הירוק והתחיל למיין אותן. הוא היה אנליסט, הוא ידע איך לקרוא נתונים גולמיים ולחפש בהם דפוסים. הוא לקח את הקבלה הראשונה. תחנת דלק ברחוב הקוממיות בבת ים.

התאריך היה השמונה בנובמבר, לפני ארבע שנים. השעה המודפסת הייתה 21:14. סכום התדלוק היה מאה עשרים שקלים. הוא הניח אותה בצד ולקח קבלה נוספת. שוב תחנת דלק, הפעם ברחוב יוספטל בבת ים. התאריך היה התשעה במרץ, לפני שלוש שנים. השעה 20:45.

הוא המשיך לנבור במעטפה ושלף משם גם תווי חניה. אלה היו כרטיסי קרטון קטנים שהופקו ממכונות תשלום עירוניות, לפני שכולם עברו להשתמש באפליקציות. על הכרטיס היה מודפס סמל העירייה של בת ים. החניון היה ממוקם באזור התעשייה הדרומי של העיר. התאריך היה השבעה בינואר, השעה 19:30. איתמר עבר על עוד כרטיס, ועוד קבלה. הוא הוציא את הטלפון הנייד שלו ופתח את גיליון האקסל שיצר בבוקר, זה שהכיל את פירוט ההעברות הבנקאיות לחשבון של א. אבוטבול. הוא התחיל להצליב את התאריכים.

התמונה שהלכה והתבהרה מול עיניו הייתה חדה ומדויקת להחריד. ההעברות הבנקאיות הקבועות בסך 3,200 שקלים בוצעו תמיד בעשרה בכל חודש. הקבלות של הדלק ותווי החניה מבת ים נשאו תמיד תאריכים של היוםיים או השלושה שלפני העשרה בחודש. השבעה, השמונה, התשעה. אריה לא סתם העביר כסף דרך הוראת קבע ממוחשבת. הוא נסע לשם. פעם בחודש, באופן קבוע, הוא היה מסיים את העבודה במוסך בחולון, ובמקום לחזור הביתה לארוחת הערב שמרים הכינה, הוא היה נוסע לבת ים. הוא חנה שם, שהה שם שעה או שעתיים, תדלק את הרכב בדרך חזרה, ואז חזר הביתה.

איתמר הביט בקבלות הפרושות מולו. השעות המודפסות עליהן נעו בין שבע בערב לעשר בלילה. הוא ניסה להיזכר באותן שנים. הוא כבר גר בתל אביב, אבל היה מגיע לארוחות שבת. מרים מעולם לא התלוננה שאריה נעדר. היא תמיד אמרה שאבא עובד קשה, שיש לחץ במוסך, שהוא עושה ספירות מלאי או סוגר חשבונות מול ספקים. אריה סיפק תירוץ מקצועי, והמשפחה קיבלה אותו בלי

לשאול שאלות. זו הייתה הנוחות של השגרה, ההסכמה השקטה לא לחטט בלוח הזמנים של האדם שמפרנס את הבית. אבל אריה לא סגר חשבונות במוסך. הוא היה בבת ים, משלם על חניה, פוגש מישהו, מנהל חלק נסתר מחייו.

רעש של צעדים בחדר המדרגות קטע את חוט המחשבה שלו. איתמר קפא במקומו. הצעדים היו כבדים, איטיים, מלווים בשיעול יבש. צל ארוך נפל על רצפת המסדרון מחוץ למחסן, ואז הופיעה דמות בפתח. זה היה דב גרינברג, השכן מהקומה השנייה. דב היה פנסינר, נהג אוטובוס לשעבר, אדם שבילה את רוב ימיו במרפסת שלו, משקיף על הרחוב ועל כניסת הבניין. הוא לבש מכנסי טרנינג אפורים וחולצת פולו דהויה, ובידו החזיק שקית ניילון מלאה בבקבוקי פלסטיק ריקים המיועדים למיחזור.

"איתמר?" דב שאל, ממצמץ מול האור החלש של המחסן. "זה

אתה שם בחושך?"

"כן, דב," איתמר אמר. הוא אסף במהירות את הקבלות ותווי החניה ודחף אותם חזרה לתוך המעטפה החומה, משתדל שהתנועה תיראה טבעית ולא מבוהלת. "אני עושה קצת סדר בדברים של אבא. מחפש כמה מסמכים ישנים."

דב נשען על משקוף הדלת, לא ממהר ללכת. הוא הביט בארגז הכלים הפתוח, ואז באיתמר. "קשה, הא? לעבור על הדברים. אדם אוסף כל כך הרבה שטויות בחיים שלו, ובסוף הילדים צריכים למיין את זה. אמא שלך בסדר? ראיתי אותה אתמול יורדת למכולת, נראתה קצת חיוורת."

"היא בסדר, דב. מתמודדת." איתמר סגר את המכסה של ארגז הכלים והניח עליו את המעטפות. הוא קיווה שדב יגיד לילה טוב וימשיך בדרכו לפח המיחזור, אבל השכן הוותיק נשאר לעמוד שם, מגרד את סנטרו הלא מגולח.

"אבא שלך היה איש מסודר," דב אמר, הקול שלו מקבל גוון

מהורהר. "לא היו הרבה אנשים כמוהו בבניין. תמיד שילם ועד בית ראשון, תמיד תיקן את המנעול של הדלת למטה בלי לבקש כסף על החלקים. איש של עבודה." דב השתק לרגע, ואז הוסיף, "אבל הוא עבד יותר מדי, איתמר. זה מה שאמרתי לו פעם. אמרתי לו, אריה, מה אתה קורע את עצמך. הילדים כבר גדולים, סגור את המוסך בחמש, תבוא לשתות קפה."

"הוא אהב את המוסך," איתמר אמר בלקוניות, רוצה לסיים את השיחה.

"אהב, בטח שאהב," דב הנהן. "אבל לא תמיד הוא בא מהמוסך. אני זוכר את הימים ההם. הייתי יושב במרפסת, מעשן את הסיגריה של הלילה. הייתי רואה אותו מגיע. לפעמים בתשע, לפעמים בעשר בלילה. הוא לא היה נכנס לרחוב מהכיוון של אזור התעשייה. הוא היה בא מהכיוון של כביש איילון. מהיציאה של בת ים."

איתמר הרגיש את שרירי הבטן שלו מתכווצים. הוא קם מהארגז ההפוך, מחזיק את המעטפות בידו הימנית. "מה זאת אומרת, דב? מאיפה ידעת מאיפה הוא בא?"

"אני נהג אוטובוס, איתמר. עשיתי את הקווים האלה שלושים שנה. אני יודע איך רכבים נכנסים לשכונה. מי שבא מאזור התעשייה נכנס דרך הכיכר של ההסתדרות. מי שבא מהכביש המהיר, נכנס דרך הרמזור של קוגל. אבא שלך היה בא מקוגל. והוא לא היה ממחר לעלות הביתה." דב הצביע לכיוון החניה של הבניין, למרות שאי אפשר היה לראות אותה מהמחסן. "הוא היה מחנה את המאזדה שלו מתחת לעץ, מכבה את המנוע, ויושב באוטו. עשר דקות, לפעמים רבע שעה. פשוט יושב בחושך. רק האור הקטן של הרדיו היה דולק."

איתמר שתק. התיאור של דב היה חי מדי, מדויק מדי. הוא יכול היה לראות את אביו יושב במכונית החשוכה, מנסה לאסוף את עצמו, מנסה להשאיר את העולם שהיה בו לפני רגע מחוץ לגבולות של הבית.

"פעם אחת ירדתי לזרוק זבל בזמן שהוא ישב שם," דב המשיך, נהנה מתשומת הלב של איתמר. "ניגשתי לחלון, דפקתי לו קצת על הזכוכית. הוא קפץ כאילו ירו בו. שאלתי אותו אם הכול בסדר, אם הוא צריך משהו. הוא הסתכל עליי, איתמר, ואני אומר לך, אבא שלך היה איש של ברזל, אבל באותו רגע הוא נראה כאילו מישוהו שאב ממנו את כל האוויר. הוא אמר לי שהוא סתם מקשיב לחדשות, אבל הרדיו היה על מוזיקה קלאסית או משהו, משהו בלי מילים. הוא יצא מהאוטו, נעל אותו, ואמר לי 'ערב טוב דב, לא צריך לספר למרים שראית אותי יושב פה כמו גולם'. אז לא סיפרתי."

"מתי זה היה?" איתמר שאל. הקול שלו היה יציב, אבל הוא הרגיש את פעימות הלב שלו בגרונו.

"לפני כמה שנים. שלוש, ארבע אולי. זה נמשך תקופה. כל חודש, פעם בחודש, הוא היה חוזר מאוחר, יושב באוטו, ואז עולה הביתה כאילו כלום. חשבתי שאולי יש לו בעיות עם הבנק, או שהוא מסתבך עם איזה ספק. אבל הוא בחיים לא ביקש הלוואה, ואף פעם לא באו לפה אנשים לחפש אותו. אז עזבתי את זה. בן אדם זכותו לשבת באוטו שלו, לא?"

"כן," איתמר אמר חרישית. "זכותו."

"טוב, אני לא אפריע לך בחיפושים," דב אמר, מרים את שקית בקבוקי המיחזור שלו. "תמסור דרישת שלום לאמא. תגיד לה שאם היא צריכה משהו, אפילו סתם לקנות חלב, שתדפוק בדלת."

"אני אמסור. תודה, דב."

השכן הסתובב והלך לאורך המסדרון, צעדי הכבדים מהדהדים עד שדלת המתכת נטרקה מאחוריו והשקט חזר למקלט. התאורה המהבהבת זמזמה מעל ראשו של איתמר. הוא נשאר לעמוד במרכז המחסן, מביט במעטפות החומות שבידו. המילים של דב סגרו את המעגל שהתחיל בבוקר עם גיליון האקסל. העדות האנושית חיברה את המספרים למציאות פיזית. אריה רוזן לא היה קורבן של סחיטה

טלפונית ולא שילם חוב ישן מרחוק. הוא היה נוכח. הוא נסע לבת ים, הוא שילם על חניה, הוא נפגש עם מישוהו, והוא חזר משם מרוקן וסחוט, נדרש לדקות ארוכות של שקט במכונית לפני שיכול היה לעטות שוב את המסכה של האב והבעל הרגיל ולהיכנס הביתה.

איתמר פתח את התיק השחור שלו והכניס לתוכו את המעטפות בזהירות, מוודא שאף קבלה לא נופלת. הוא החזיר את המגש העליון עם הכלים הישנים אל תוך הארגז הירוק, סגר את סוגרי המתכת ודחף אותו חזרה אל מתחת למדף, מאחורי פח הצבע. הוא כיבה את הנורה החשופה, יצא מהמחסן ונעל את דלת הפח עם מנעול התלייה הכבד. כשיצא החוצה אל אוויר הלילה, הרחוב היה ריק. הוא הביט שוב אל החלון של אמו בקומה השלישית. האור עדיין דלק שם. הוא ידע שאם יעלה עכשיו, היא תשאל אותו מה הוא עושה, והוא יצטרך לשקר לה. הוא לא היה מוכן לשקר, אבל גם לא היה מוכן לספר לה את האמת, בעיקר כי הוא עדיין לא ידע מהי האמת המלאה. הוא ידע רק את הגיאוגרפיה שלה.

הוא נכנס למכונית שלו והניח את התיק על המושב שליידו. הוא לא התניע מיד. הוא ישב בחושך, בדיוק כפי שאביו ישב שם לפני שנים, מנסה להבין את המשמעות של מה שמצא. הקבלות בתיק לא היו רק פיסות נייר. הן היו מסלול. הן סימנו נקודות ציון בעיר אחרת, במרחק של רבע שעה נסיעה מכאן, שבה התנהלו חיים שאריה מימן וביקר. איתמר ידע שהשלב הבא לא יהיה במוסך ולא במחסן. השלב הבא יהיה להתייעץ עם תמר. הוא היה חייב להבין מה מותר לו לעשות מבחינה חוקית עם המידע הזה, לפני שהוא נוסע דרומה, אל רחובות בת ים, כדי למצוא את הדלת שאביו נהג לדפוק עליה. הוא סובב את המפתח בסוויץ', הדליק את הפנסים, ויצא מהחניה בנסיעה איטית לכיוון תל אביב.

גבולות החוק

החום של תל אביב עמד באוויר כמו משקולת כבדה כשאתמר יצא מהמכונית בחניון התת־קרקעי ברחוב מנחם בגין. רעש עבודות התשתית של הרכבת הקלה חדר גם לכאן, מלווה בריח של בטון טרי ואבק שעמד בחלל הסגור. הוא נעל את הרכב, בדק שוב שהתיק השחור מונח היטב על כתפו, וצעד לכיוון המעליות. השעה הייתה שתיים עשרה ורבע בצהריים. הוא לקח חצי יום חופש מהעבודה בחברת הביטוח, מודיע למנהל הצוות שלו שהוא צריך לטפל בענייני בירוקרטיה של העיזבון. זה לא היה בדיוק שקר, אבל גם לא האמת המלאה. האמת המלאה הייתה מונחת עכשיו בתוך תיק הצד שלו, בתוך מעטפה חומה וישנה שהריחה משמן מכוניות ומאבק של מחסנים. המעלית הייתה צפופה, עמוסה באנשים בחולצות מכופתרות שחזרו מהפסקת צוהריים מוקדמת או מיהרו לפגישות. איתמר עמד בפניה, מביט במספרים האדומים המתחלפים מעל הדלת. הוא לא הצליח להוציא מהראש את המילים של דב גרינברג מאתמול בלילה. התמונה של אביו יושב בתוך המאזדה החשוכה, מקשיב למוזיקה קלאסית כדי לנקות את הראש לפני שהוא עולה הביתה, רדפה אותו. אריה רוזן מעולם לא שמע מוזיקה קלאסית בבית. בבית הייתה טלוויזיה דולקת על ערוץ החדשות, או שקט של עייפות אחרי יום עבודה במוסך. המכונית הייתה כנראה המקום היחיד שבו אביו הרשה לעצמו להתפרק, המקום שבו המעבר בין החיים שהסתיר בבת ים לבין

החיים שניהל בחולון גבה את המחיר הפיזי שלו. איתמר הרגיש את שרירי הלסת שלו מתכווצים. הוא היה רגיל לנתח נתונים, למצוא חריגות בפוליסות, לאתר תבניות של סיכון פיננסי. אבל הנתונים שהוא החזיק עכשיו בתיק לא היו של לקוח אנונימי. הם היו של האיש שגידל אותו, האיש שחשב שהוא מכיר טוב יותר מכל אדם אחר.

בקומה הרביעית הדלתות נפתחו אל מסדרון מואר באור פלורסנט לבן. משרדה של תמר בן-דוד שכן בקצה המסדרון, מאחורי דלת זכוכית חלבית שעליה נכתב שמה באותיות שחורות וישרות. איתמר דחף את הדלת ונכנס אל חדר המתנה קטן. המזגן עבד כאן בעוצמה, מצנן את הזיעה שהצטברה על עורפו. עמדת המזכירה הייתה ריקה, אבל דלת משרדה של תמר הייתה פתוחה למחצה. הוא שמע את קולה הברור, הענייני, מדבר בטלפון. היא הסבירה למישהו בצד השני על עיכוב בהוצאת צו קיום צוואה בגלל התנגדות של אחד האחים. איתמר התיישב על כורסת ההמתנה השחורה, מניח את התיק על ברכיו. הוא הכיר את תמר עוד מהשירות הצבאי. היא תמיד הייתה חדה, מסודרת, לא מתרגשת מדרמות של אחרים. זו הייתה בדיוק הסיבה שפנה אליה כשהיה צריך עורכת דין לטפל בעיזבון של אריה. הוא ידע שהיא לא תעשה לו הנחות, אבל גם לא תמרח אותו במשפטים ריקים של נחמה.

השיחה בחדר הסתיימה. תמר הופיעה בפתח, מחזיקה עט כחול בידה. היא לבשה חולצה מכופתרת כהה, שיערה אסוף לאחור, ועל פניה הבעה של עייפות נשלטת. כשהבחינה באיתמר, היא הנהנה קלות. "הקדמת", היא אמרה, קולה יבש אך לא עוין. "תיכנס." איתמר קם, סידר את רצועת התיק והלך אחריה לתוך המשרד. החדר היה עמוס בקלסרים עבים שסודרו על מדפי עץ כבדים, כל אחד מהם נושא שם של משפחה, תאריך ושנת פתיחת התיק. על השולחן שלה היו מונחות ערימות מסודרות של ניירת, מחשב נייד פתוח, וכוס קפה

שהפסיקה להעלות אדים. היא הצביעה על הכיסא שמול השולחן, והוא התיישב. היא התיישרה מולו, מניחה את העט ליד המקלדת. "אז מה יש לנו," היא אמרה, פותחת מחברת שורות צהובה. "הבאת את המסמכים החסרים לבקשה לצו ירושה? תעודת הפטירה המקורית, תדפיסי העובר ושב האחרונים, הרישום של המוסך."

"הבאתי אותם," איתמר אמר. הוא פתח את הרוכסן של התיק, שלף משם קלסר פלסטיק דק והניח אותו על קצה השולחן. "אבל יש משהו אחר שאנחנו צריכים לדבר עליו. משהו שמצאתי." תמר לא מיהרה לפתוח את הקלסר. היא הביטה בו, בוחנת את שפת הגוף שלו, את הדרך שבה כפות ידיו נחו על השולחן, קפוצות מעט. "מה מצאת, איתמר?" היא לא שאלה, היא קבעה עובדה. היא הייתה רגילה לאנשים שמגיעים אליה למשרד אחרי מוות של קרוב משפחה ומוצאים דברים שלא היו אמורים למצוא. חובות, צוואות ישנות, חשבונות בנק סודיים. שום דבר כבר לא הפתיע אותה, אבל היא ידעה שההפתעה של הלקוח היא תמיד מוחלטת.

איתמר הוציא את גיליון האקסל שהדפיס במשרד שלו. הוא הניח אותו מולה. "אבא שלי העביר שלושת אלפים ומאתיים שקלים כל חודש, בעשירי לחודש, לאדם בשם א. אבוטבול. זה מופיע בתדפיסים של הבנק בחולון. הוראת קבע פנימית. זה נמשך לפחות שלוש שנים אחורה, אולי יותר. הפקידה בבנק לא הסכימה לתת לי פרטים מעבר לזה בגלל שאין עדיין צו ירושה." הוא עצר, לוקח נשימה קצרה. "אבל זה לא הכול." הוא הכניס את ידו שוב לתיק והוציא את המעטפה החומה הישנה מהמחסן. הוא פתח אותה והוציא מתוכה את ערימת הקבלות ותווי החניה, מניח אותם על השולחן לצד גיליון האקסל. "הייתי במחסן של אבא שלי אתמול בערב. מצאתי את אלה בתוך ארגז כלים ישן שהוא לא השתמש בו. קבלות של תחנות דלק ותווי חניה. כולם מבת ים. כולם מתאריכים שנופלים בדיוק יומיים או שלושה לפני העשירי לחודש. כל חודש. הוא נסע

לשם, חנה שם שעה או שעתיים, חזר הביתה, ואז הכסף ירד." תמר רכנה קדימה. היא לא נגעה במסמכים מיד. היא קראה את המספרים בגיליון האקסל, ואז העבירה את מבטה אל הקבלות המצהיבות. היא בחנה את התאריכים, את השעות המודפסות בדיו דהויה, את העקביות של הפעולה. איתמר ישב מולה בשתיקה, ממתין לתגובה שלה. הוא רצה שהיא תגיד לו שזה מוזר, שהוא צודק, שהוא עלה על משהו. אבל תמר שמרה על פנים חתומות. היא לקחה עט והתחילה לרשום כמה תאריכים במחברת הצהובה שלה. העט שרט את הנייר בקול חלש. "דיברת על זה עם אמא שלך?" היא שאלה לבסוף, מבלי להרים את עיניה מהדף.

"שאלתי אותה על ההעברות ביום שישי," איתמר ענה. "היא אמרה שהיא ידעה שיש לו חשבונות אחרים, אבל שהיא לא שאלה שאלות. היא ביקשה ממני לא לפתוח דברים מיותרים. על הקבלות ועל הנסיעות לבת ים לא סיפרתי לה. גם לא לאחותי. נועה חושבת שאני סתם מחפש בעיות איפה שאין, שאני לא נותן להן להתאבל בשקט." הוא העביר יד על פניו, מרגיש את העייפות מצטברת מאחורי עיניו. "אבל אני לא יכול לעזוב את זה, תמר. אבא שלי ניהל חיים שלמים שאנחנו לא ידענו עליהם. אני צריך לנסוע לשם. אני צריך למצוא את האבוטבול הזה ולהבין על מה אבא שלי שילם לו כל חודש."

תמר הניחה את העט. היא שילבה את ידיה ונשענה לאחור בכיסא, מביטה בו במבט ישיר, קשוח. "אתה לא נוסע לשום מקום, איתמר." המילים שלה היו חדות, חותכות את האוויר בחדר. "מה זאת אומרת אני לא נוסע," איתמר התיישר בכיסאו, מרגיש את הכעס עולה בו. "זה אבא שלי. זה הכסף של המשפחה שלי. יש לי כתובות של חניונים, יש לי תאריכים. אני יכול להצליב את זה, למצוא את הרחוב, לדפוק על דלתות." "ואז מה?" תמר קטעה אותו. "תדפוק על דלת בבת ים, יפתח

לך אדם שאתה לא מכיר, ותגיד לו מה? שלום, אבא שלי מת, למה הוא נתן לך כסף? אתה מבין בכלל את המשמעות המשפטית של מה שאתה רוצה לעשות?" היא רכנה שוב קדימה, קולה יורד לטון נמוך ומוזהיר. "איתמר, אתה מתנהל עכשיו כמו הבן של אריה רוזן שמחפש תשובות. אבל בעיני החוק, ברגע שאבא שלך נפטר, אתה לא רק הבן שלו. אתה יורש פוטנציאלי. אתה נציג של העיזבון. כל פעולה שאתה עושה, כל אדם שאתה פונה אליו בקשר לכספים של אבא שלך, חושפת את העיזבון כולו, ואת אמא שלך, להשלכות."

איתמר שתק. הוא לא חשב על זה ככה. הוא חשב על זה כמו על חקירה של נתונים, כמו על פאזל שהוא צריך לפתור. הוא לא ראה את עצמו כנציג משפטי של שום דבר, רק כאדם שרוצה לדעת את האמת. "איזה השלכות יכולות להיות?" הוא שאל, מנסה לשמור על קול יציב. "הוא שילם לו כסף, לא לקח ממנו."

"אתה לא יודע את זה", תמר ענתה מיד. "אתה לא יודע למה הוא שילם. אולי זו הייתה הלוואה שאבא שלך החזיר בתשלומים? ואם תגיע לשם, והאדם הזה יגיד לך, 'יופי שבאת, אבא שלך היה חייב לי עוד חצי מיליון שקל, הנה שטר חוב'? הרגע הודעת לו שאריה מת ושהמשפחה מודעת לקשר. אולי זו הייתה סחיטה? אולי אבא שלך עשה משהו, והתשלום הזה היה דמי שתיקה? ברגע שאתה מופיע שם, אתה פותח את הדלת לתביעות נגד העיזבון. אתה מזמין צד שלישי להיכנס לתוך החיים של אמא שלך ולדרוש חלק ממנה שנשארה. היא הצביעה על הקבלות. 'החוק לא עובד לפי רגשות. חוק הגנת הפרטיות מגן גם על האדם בצד השני של ההעברה הבנקאית. אם תתחיל לחקור אותו בלי סמכות, הוא יכול להגיש נגדך תלונה על הטרדה. אתה לא בלש פרטי, איתמר. אתה אנליסט בחברת ביטוח, ואתה יורש."

האוויר בחדר הרגיש פתאום דחוס יותר. איתמר הביט בקבלות שעל השולחן. התאריכים שהיו קודם סימני דרך ברורים נראו עכשיו

כמו מוקשים. "אז מה את אומרת לי," הוא אמר לאט. "שאני צריך פשוט לשכוח מזה? להתעלם מזה שאבא שלי שיקר לנו במשך שנים? להעביר את הכסף של העיזבון לאמא שלי ולתת לה לחיות בשקט הזה?"

תמר נאנחה. היא העבירה יד על מצחה, והמבט שלה התרכך מעט, משיל לרגע את השריון המקצועי. "אני לא אומרת לך לשכוח. אני אומרת לך שאתה חייב לפעול לפי הכללים. יש דרך לעשות את זה. הדרך מתחילה בצו ירושה. ברגע שיהיה לנו את הצו ביד, נוכל לפנות לבנק בצורה רשמית. אנחנו נוציא מכתב דרישה ממנהל העיזבון לקבלת פירוט מלא של זהות המוטב בהוראת הקבע. הבנק יהיה חייב למסור לנו את השם המלא, מספר תעודת הזהות, והכתובת הרשומה של החשבון. ברגע שיהיו לנו הנתונים הרשמיים, נוכל להחליט איך לפעול. אולי נשלח מכתב מעורך דין. אולי נזמן אותו לפגישה. אבל הכול ייעשה בצינוורות המקובלים, בצורה שמגנה עליך ועל המשפחה שלך."

"וזה ייקח חודשים," איתמר אמר, התסכול ניכר בקולו. "צו ירושה, מכתבים לבנק, בקשות. בינתיים אני יושב בבית ויודע שיש שם מישהו בבת ים שמחזיק את הסוד של אבא שלי."

"וזה בדיוק המבחן שלך," תמר אמרה בשקט. היא רכנה קדימה, מניחה את אמות ידיה על השולחן, קרובה אליו עכשיו יותר. "איתמר, תקשיב לי טוב. אני מנהלת תיקי עיזבונות כבר עשר שנים. ראיתי משפחות מתפרקות בגלל דברים קטנים מזה. אתה חושב שאתה מחפש את האמת כי האמת תשחרר אתכם. אבל לפעמים, מסמך נכון לא רק מגלה עובדה. הוא מחייב את כולם לחיות איתה." היא הצביעה על הקלסר הדק שהוא הביא איתו. "עכשיו, זה רק אתה. אתה יושב מול המחשב שלך בלילה, מסתכל על מספרים, שומר את זה לעצמך. אבל ברגע שאתה הופך את זה לרשמי, ברגע שאתה מכניס את זה לתיק העיזבון, אי אפשר למחוק את זה. אמא שלך תצטרך לחתום על

תצהירים. אחותך תצטרך לראות את השם של האדם הזה במסמכי חלוקת העיזבון. אתה תכריח אותן להתמודד עם משהו שאולי הן לא רוצות, ואולי לא מסוגלות, להתמודד איתו."

איתמר הביט בה. הוא ידע שהיא צודקת. הוא זכר את הפנים של אמו בארוחת השבת, את הדרך שבה קמה מהשולחן וביקשה ממנו לעזוב את זה. הוא זכר את הכעס של נועה. הוא רצה להגן עליהן, אבל באותו זמן, הוא כפה עליהן את הצורך שלו בסדר. הוא היה חייב שהטורים יתאזנו, שההוצאות יוסברו. אבא שלו תמיד לימד אותו שעל כל דבר יש קבלה, שכל פעולה משאירה חותם. והנה החותם, מונח מולו על שולחן עץ בתל אביב, ותמר אומרת לו שהמחיר של קריאת הקבלה הזו עלול להיות גבוה מדי.

"אז מה אני עושה עכשיו," איתמר שאל. הקול שלו היה חלש יותר, נטול הלהט שהיה בו כשנכנס למשרד. "אני לא יכול פשוט לחזור לעבודה ולחכות חודשיים לצו הירושה כאילו כלום לא קרה." תמר שקלה את מילותיה. היא אספה את הקבלות מהשולחן והחזירה אותן אחת אחת לתוך המעטפה החומה, מסדרת אותן בערימה מדויקת. "אתה לא הולך לבת ים," היא אמרה בטון שלא איפשר ויכוח. "אבל יש מקום אחד שאתה כן יכול לבדוק בו, וזה חוקי לגמרי." היא דחפה את המעטפה בחזרה לכיוונו. "המוסך."

איתמר כיווץ את גבותיו. "המוסך? הייתי שם. רפי נתן לי את המפתחות למחסן, משם הבאתי את הקבלות."

"לא המחסן של הגרוטאות," תמר הסבירה. "העסק. מוסך רוזן הוא עסק מורשה. אבא שלך ניהל שם ספרי חשבונות, יומני עבודה, רישומי לקוחות. בתור יורש עתידי, יש לך זכות מלאה, ואפילו חובה, לבדוק את המצב הפיננסי של העסק לקראת הערכת שווי העיזבון. אם אבא שלך הסתיר כסף, או אם הוא ניהל קשרים כספיים ארוכי טווח, יש סיכוי טוב שחלק מהתשובות נמצאות במחשב של המוסך. בהנהלת החשבונות. אולי האבוטבול הזה היה ספק? אולי הוא היה

לקוח שאבא שלך שילם לו פיצוי על נזק? אולי יש שם רישום של רכב ששייך לו?" היא הקישה באצבעה על השולחן. "תבדוק את המערכת של המוסך. זה השטח שלך. אתה מבין במספרים. תחפש שם חריגות. אם תמצא משהו שקשור לעסק, נוכל להשתמש בזה כדי לדרוש מידע בלי לחכות לצו הירושה של החשבון הפרטי."

ההיגיון בדבריה היה קר ומוצק. איתמר הרגיש איך המוח האנליטי שלו חוזר לפעול, נאחו בגלגל ההצלה שהיא זרקה לו. המוסך היה מרחב לגיטימי. המחשב של רפי לא היה מוגן בחוקי סודיות בנקאית מפני הבן של בעל הבית. אם אריה השתמש במוסך כבסיס לפעולות שלו, העקבות חייבות להיות שם. יומני עבודה, תאריכים של תיקונים, חשבוניות חסרות. הוא יכול היה להצליב את התאריכים של הנסיעות לבת ים עם ימי העבודה במוסך. הוא יכול היה לבדוק אילו רכבים נכנסו ויצאו בימים ההם.

"בסדר", איתמר אמר. הוא לקח את המעטפה החומה והכניס אותה בחזרה לתיק השחור. הוא אסף גם את גיליון האקסל וקיפל אותו לשניים. "אני לא נוסע לבת ים. אני אבדוק את ספרי העסק." "טוב מאוד", תמר אמרה. היא פתחה את קלסר הפלסטיק הדק שהוא הביא והתחילה לעבור על המסמכים הרשמיים. "אני אגיש את הבקשה לצו הירושה מחר בבוקר. זה ייקח את הזמן שלך, אבל התהליך התחיל. בינתיים, איתמר, תהיה זהיר. אל תשתף את רפי מכלוף במה שאתה מחפש. הוא אולי מנהל עבודה נאמן, אבל הוא היה נאמן לאבא שלך, לא לך. אם אבא שלך הסתיר משהו, יש סיכוי שרפי עזר לו להסתיר את זה, או לפחות העלים עין."

"הוא כבר העלים עין", איתמר אמר, נזכר בשיחה שלו עם רפי, בהתחמקויות, בדרך שבה רפי מסר לו את המפתחות למחסן כאילו הוא רוצה שאיתמר ימצא את זה בעצמו, מבלי שהוא יצטרך לומר מילה. "הוא ידע שאבא שלי נעלם פעם בחודש. הוא פשוט קרא לזה 'סידורים'."

"אז אל תיתן לו סיבה לחשוד שאתה בודק אותו," תמר סיכמה. היא סגרה את הקלסר והניחה עליו את ידיה. "תעשה את העבודה שלך בשקט. ואם אתה מוצא משהו במסמכים של המוסך, אתה מתקשר אליי לפני שאתה עושה משהו. מובן?"

"מובן." איתמר קם מהכיסא. הוא הרגיש את כובד המשקל של התיק על כתפו. הפגישה הזו לא סיפקה לו את הפורקן שחיפש. היא לא אישרה לו לצאת למרדף. במקום זאת, היא שרטטה סביבו גבולות ברורים של חוק, של אחריות, של סכנה. הוא הבין עכשיו שהחקירה שלו אינה משחק, ושהוא לא יכול לפרק את המורשת של אריה רזון מבלי להסתכן בקריסת הקירות על אמו ואחותו. "תודה, תמר," הוא אמר, עומד ליד הדלת.

"בשביל זה אני פה," היא ענתה, וכבר פתחה מסמך חדש במחשב שלה, עיניה מרפרפות על הטקסט המשפטי. "תמסור דרישת שלום לאמא שלך. ותזכור, איתמר. הניירות לא בורחים לשום מקום. אין טעם למחר לעשות טעויות."

איתמר יצא מהמשרד אל המסדרון המואר, סוגר אחריו את דלת הזכוכית. הוא הלך לכיוון המעליות, צעדיו מהדהדים על רצפת הלינוליאום. כשלחץ על כפתור ההזמנה, הוא הוציא את הטלפון הנייד שלו. הוא פתח את יומן השנה וחיפש את התאריכים שהיו רשומים על הקבלות. הוא היה צריך להכין תוכנית עבודה. הוא ידע שרפי מגיע למוסך בשש בבוקר ופותח את השערים. הוא יצטרך להגיע לשם מחר, לפני שעות הלחץ, ולשבת על המחשב הישן במשרדו. הוא יצטרך להיכנס למערכת הניהול של המוסך ולחפור בתוך שנים של היסטוריה דיגיטלית.

המעלית הגיעה בצלצול חרישי. איתמר נכנס פנימה ולחץ על כפתור קומת החניון. כשהדלתות נסגרו, הוא נשען על קיר המתכת הקר ועצם את עיניו. הוא חשב על אבא שלו. הוא חשב על האיש שתיקן מנועים, ששילם חשבונות בזמן, שמעולם לא הרים את קולו

בבית, ושהצליח לנהל קו חיים מקביל ומדויק כל כך במשך שנים, מבלי להשאיר טביעת אצבע אחת על השגרה המשפחתית. איתמר פקח את עיניו כשהמעלית עצרה בחניון. הוא ידע עכשיו שהחומות שאריה בנה היו גבוהות וחזקות, אבל הן היו עשויות מנייר. ועם נייר, איתמר ידע איך לעבוד. הוא יצא אל החום המחניק של קומת החניון, מוכן לשלב הבא. הוא ימצא את הסדק ביומני העבודה של מוסך ריון.

לא לשער עדיין

אזור התעשייה הישן של חולון התעורר מוקדם, הרבה לפני שרחובות תל אביב התחילו להרגיש את עומס התנועה של הבוקר. השעה הייתה עשרה לשבע כשאימר החנה את המכונית שלו מול שער הגלילה הירוק של מוסך רוזן. השער כבר היה מורם עד החצי. רעש של מרחס אוויר בקע מתוך החלל האפלולי, מלווה בריח המוכר והכבד של שמן שרוף, אבק דרכים וקפה שחור רותח. איתמר כיבה את המנוע וישב רגע בשקט בתוך הרכב הממוזג. הוא העביר יד על פניו, מרגיש את העייפות של לילה שבו ישן בקושי שלוש שעות. הלילה הקודם עבר עליו מול מסכי המחשב בדירה ברחוב החשמונאים, בניסיון להצליב את התאריכים מהקבלות של בת ים עם פירוט האשראי של אביו. עכשיו הוא היה צריך את החלק החסר של הפאזל, והחלק הזה היה קבור כאן, במערכת ההפעלה של המוסך.

הוא יצא מהמכונית והתכופף מתחת לשער הגלילה. רפי מכלוף עמד ליד הליפט האמצעי, מנגב את ידיו בסמרטוט אדום ומוכתם. כשהבחין באיתמר, הוא הרים את ראשו בהפתעה קלה, אבל לא הפסיק את תנועת הניגוב. המוסך עדיין היה ריק מלקוחות, והאור שנכנס מבחוץ חתך את האוויר הדחוס באלכסונים אפורים. איתמר ניגש אליו, משתדל לשמור על קצב הליכה רגיל, לא לשדר את הדחיפות שפמפמה לו בוורידים מאז הפגישה עם תמר אתמול.

"בוקר טוב, איתמר," רפי אמר. הקול שלו היה צרוד, עדות לסיגריה הראשונה של הבוקר שכבר הספיק לעשן. "מה מביא אותך לפה בשעה כזאת? חשבתי שאתם, אנשי המשרדים של תל אביב, לא קמים לפני שמונה."

"בוקר טוב, רפי," איתמר ענה, מנסה לחייך חיוך קצר. "תמר, עורכת הדין של המשפחה, יושבת לי על הראש. אנחנו צריכים להגיש בקשה לצו ירושה, והיא דורשת הערכת שווי מדויקת של העסק. אני צריך להוציא כמה דוחות מהמערכת, לראות את מחזור העבודה של השנים האחרונות. העדפתי לבוא עכשיו, לפני שמתחיל הלחץ של הלקוחות, כדי לא להפריע לכם לעבוד."

רפי השליך את הסמרטוט על עגלת הכלים הקרובה. הוא בחן את איתמר במבט שקט, העיניים שלו מתעכבות על תיק הצד השחור שאיתמר נשא על כתפו. איתמר ידע שרפי אינו אדם טיפש. הוא ניהל את רצפת העבודה הזו מספיק שנים כדי לזהות מתי מישור מספר לו רק חצי מהסיפור. אבל רפי היה גם אדם שכיבד היררכיה, ואיתמר היה הבן של בעל הבית. אם הבן בא לעשות עניינים של ניירת, רפי לא יעמוד בדרכו.

"המשרד פתוח," רפי אמר לבסוף, מצביע עם הסנטר לכיוון חדר הפורמייקה הקטן שבקצה המוסך. "המחשב דלוק. עשיתי לו הפעלה מחדש בבוקר כי הוא נתקע אתמול. אתה יודע איך להיכנס לתוכנה? אבא שלך לא אהב שנוגעים לו שם בנתונים."

"אני אסתדר," איתמר אמר. "אני רק אמשוך את קובצי האקסל של סוף השנה ואלך. תודה, רפי."

הוא חצה את רצפת הבטון ונכנס למשרדון. החדר היה קטן, מחניק, והיה בו ריח של סיגריות ישנות ונייר שספג לחות. שולחן הפורמייקה המקולף עמד במרכזו, ועליו נח מסך מחשב עבה וישן. לידו עמדה מדפסת לייזר אפורה של בראד'ר, מכוסה בשכבה דקה של אבק מוסכים. איתמר הניח את התיק שלו על כיסא הפלסטיק

הריק, התיישב מול המסך, והניח את ידיו על המקלדת. המקשים היו דביקים מעט, שחוקים משימוש של שנים. הוא הזיז את העכבר, והמסך התעורר לחיים.

תוכנת הניהול של המוסך הייתה מיושנת, בנויה על מסכים כחולים וטקסט לבן. בחברת הביטוח איתמר עבד עם מערכות שידעו לנתח מיליוני רשומות בשניות ולזהות דפוסי הונאה מורכבים. כאן, הוא היה צריך לנווט בעזרת חיצו המקלדת וכפתור האנטר. אבל ההיגיון הבסיסי של בסיסי נתונים נשאר זהה. אדם מכניס מידע, והמידע הזה יוצר תבנית. איתמר חיפש את הרגע שבו התבנית נשברה.

הוא פתח את יומן העבודה הראשי והתחיל לגלול אחורה. הוא חיפש את השנה שבה התחילו ההעברות הבנקאיות הקבועות של 3,200 שקלים לא. אבוטבול. הנתונים ריצדו מול עיניו. שמות של לקוחות, מספרי רישוי, תיאורי תקלות, מק"טים של חלקי חילוף. המסך תיעד את שגרת חייו של אריה רוזן ברמת דיוק מעוררת השתאות. אריה לא החסיר דבר. כל בורג, כל ליטר שמן, כל מסנן אוויר שיצא מהמחסן קיבל שורה במערכת. זו הייתה שיטת העבודה שלו. סדר מוחלט שהשאיר את המציאות תחת שליטה.

איתמר הקליד בשורת החיפוש את מספר הרישוי של הטויוטה קורולה הלבנה של אביו. הוא רצה להבין איך אריה תיעד את העבודה על הרכב הפרטי שלו. המערכת חשבה כמה שניות, הכונן הקשיח השמיע תקתוקים מתאמצים, ואז הופיעה רשימה ארוכה של תאריכים. איתמר עבר עליהם אחד אחד. הוא ראה את הטיפולים השוטפים שאריה ביצע בעצמו. כל עשרת אלפים קילומטרים הופיעה רשומה מסודרת. בעמודת המחיר ללקוח הופיע תמיד אפס, כמובן, אבל בעמודת החלפים אריה רשם בדיוק מה לקח מהמלאי. פילטר שמן, רפידות בלם, נוזל קירור. הכול היה שקוף, מתועד, מוכן לביקורת של רואה החשבון.

רעש של מכונית נכנסת למוסך נשמע מבחוץ. איתמר שמע את רפי צועק הוראות לנהג, מכוון אותו אל מעל לבור הטיפולים. המוסך התחיל את יום העבודה שלו. איתמר התעלם מהרעש ומיקד את מבטו במסך. הוא סינן את התוצאות והגביל אותן לחלון הזמן של חודשיים לפני תחילת ההעברות לאבוטבול. הוא זכר את הקבלות שמצא במחסן. הנסיעות לבת ים התחילו באותה תקופה. משהו קרה בחודש ההוא, משהו שגרם לאריה לשנות את מסלול חייו ולהתחיל לשלם סכום קבוע מדי חודש.

הוא עבר על השורות לאט. שבוע ראשון של החודש, שום דבר חריג. שבוע שני, טיפול שגרתי לרכב של לקוח ותיק. שבוע שלישי. ואז הוא ראה את זה.

רשומה בודדת, תאריך של יום חמישי בערב, יומיים לפני ההעברה הבנקאית הראשונה. מספר הרישוי של הטיוטה הופיע שם, אבל שאר השורה נראתה שונה לחלוטין מכל מה שאיתמר ראה עד כה. לא היה פירוט של חלקי חילוף. לא היה רישום של שעות עבודה. תחת עמודת תיאור התיקון הופיעו רק כמה מילים קצרות: "פחחות ופגוש קדמי. פנס ימין. פנימי. ת.ע."

איתמר רכן קדימה, קרוב יותר למסך. "ת.ע." היה הקיצור של אריה לתיקון עצמי. אבל הפער בין הרשומה הזו לבין שאר הרשומות צעק מתוך המסך. אריה, האיש שרשם כל בורג וכל אטם גומי, החליף פגוש קדמי ופנס ימין ברכב שלו ולא רשם מאיפה הגיעו החלקים. פגוש ופנס אינם דברים שמוצאים זרוקים על רצפת המוסך. צריך להזמין אותם מספק חלפים, או להביא אותם מפירוקיה. בכל מקרה, הייתה אמורה להיות חשבונית ספק או רישום של הוצאה. אבל כאן לא היה כלום. רק התייעוד היבש של עצם הפעולה, כאילו אריה היה חייב לרשום משהו למקרה שרפי ישאל למה הרכב נראה שונה, אבל סירב להשאיר שביל של ניירות שיוביל למקור החלקים.

המשמעות הכתה באיתמר בעוצמה שגרמה לו לעצור את נשימתו.

פגוש קדמי שבור ופנס ימין מרוסק. תאריך שחופף בדיוק לתחילת התשלומים הקבועים לכתובת בבת ים. אבא שלו לא סתם הסתיר הוצאה כספית. הוא הסתיר תאונה. והוא הסתיר אותה עד כדי כך שתיקן את הרכב בעצמו, קנה חלקים מחוץ לספרים, ולא דיווח לחברת הביטוח. איתמר ידע איך עובדת המערכת. תאונה עם נזק כזה דורשת דיווח, במיוחד אם יש מעורבות של צד שלישי. אבל אריה העדיף לשלם מכיסו, בסתר, 3,200 שקלים כל חודש במשך שנים, רק כדי שהאירוע הזה לא יירשם בשום מקום רשמי.

צל נפל על פתח המשרדון. איתמר הרים את עיניו במהירות, ידו קופצת באופן טבעי אל העכבר כדי למזער את החלון, אבל הוא עצר את עצמו. תנועה חדה מדי תשדר אשמה. הוא השאיר את המסך פתוח והסתובב לאט.

רפי עמד בפתח, מחזיק בידו לוח כתיבה עם הצעת מחיר. "הכול עובד שם?" הוא שאל. המבט שלו נדד מהפנים של איתמר אל המסך המרצד, מנסה לקלוט את הנתונים מרחוק. "אתה צריך עזרה לחלץ את הדוחות? המערכת הזאת לפעמים עושה בעיות כשמנסים לייצא לאקסל. אבא שלך תמיד היה קורא לי כשהיה צריך להדפיס את הריכוז החודשי."

"הכול בסדר, רפי," איתמר אמר. הוא שמר על קול יציב, שטוח, הקול שבו השתמש בישיבות הנהלה כשהציג נתונים בעייתיים. "אני רק מסתכל על היסטוריית הטיפולים. תמר ביקשה לדעת אם יש ציוד או רכבים ששייכים למוסך וצריכים להיכנס לשומה. אני רואה שאבא טיפל ברכב שלו כאן."

"בטח שטיפל כאן," רפי אמר, נשען על משקוף הדלת. "אריה לא נתן לאף אחד אחר לגעת באוטו שלו. היה מחליף שמן לפני הזמן, בודק ברקסים כל חודש. האוטו הזה היה שמור כמו במוזיאון. למה, יש בעיה עם זה?"

"לא, אין בעיה," איתמר ענה. הוא הצביע על המסך, בוחר את

מילותיו בקפידה. "פשוט ראיתי שיש פה רישום על תיקון פחחות מלפני כמה שנים. פגוש קדמי ופנס. אתה זוכר משהו כזה? אבא עשה תאונה עם הרכב?"

רפי השתתק. הוא העביר את משקלו מרגל לרגל, והעיניים שלו ברחו לרגע הצידה, אל רצפת המוסך, לפני שחזרו לאיתמר. השתיקה נמשכה שתי שניות יותר מדי, ואיתמר ידע שרפי מזהה את המוקש. "תאונה?" רפי גירד את העורף שלו. "אריה לא עשה תאונות. הוא היה הנהג הכי זהיר שאני מכיר. אולי משהו נכנס בו בחניה, או שהוא שפשף איזה עמוד. אתה יודע איך זה, אנשים לא משאירים פתק. הוא בטח התעצבן, הביא חלקים מאיזה פירווקיה וסידר את זה לבד אחרי הצהריים. הוא לא אהב לדבר על דברים כאלה. זה עצבן אותו שפוגעים לו ברכוש."

"הוא לא עירב ביטוח?" איתמר שאל, למרות שידע את התשובה. "בשביל פגוש ופנס? אריה? מה פתאום," רפי גיחך גיחוך קצר וחסר הומור. "הוא תמיד אמר שהביטוח רק מחפש איפה לעקוץ אותך בפרמיות. היה לו יותר זול להביא את החלקים ולסגור עניין. למה אתה שואל על זה בכלל? זה משנה משהו לצו ירושה?"

"לא," איתמר אמר, מסובב את הכיסא בחזרה אל המסך. "זה סתם קפץ לי בעין כי אין פה תיעוד של החלפים. אני אדפיס את הדוחות של ההכנסות ואשחרר אותך. יש לך עבודה בחוץ."

רפי עמד שם עוד רגע, כאילו שקל להוסיף משהו, אבל אז טפח קלות על המשקוף. "בסדר. אם אתה צריך משהו, אני ליד הליפט השני." הוא הסתובב ונעלם אל תוך הרעש של המוסך.

איתמר נשאר לבד במשרדון. הוא הרגיש את הדופק שלו פועם בקצות האצבעות. רפי שיקר לו, או לכל הפחות, סיפר לו את הגרסה המצונזרת שאריה האכיל אותו בה. פגוש ופנס ימין. פגיעה קדמית בצד ימין של הרכב. זו פגיעה קלאסית של סטייה מנתיב, של פגיעה בהולך רגל שירד לכביש, או של התנגשות ברכב חונה. ואחרי הפגיעה

הזו, אריה התחיל לנסוע לבת ים, לשבת באוטו בשקט לפני שעלה הביתה, ולהעביר סכום קבוע של כסף בכל עשירי לחודש. הוא לחץ על כפתור ההדפסה בתוכנה. המדפסת הישנה התעוררה לחיים בנקישה חזקה. היא השמיעה סדרת רעשים מכניים, גלגלי השיניים שלה טוחנים את הנייר פנימה, ואז החלה לפלוט את הדף לאט, שורה אחר שורה. ריח של טונר חם התפשט בחדר הקטן. איתמר המתין עד שהדף יצא במלואו, ואז תלש אותו מהמגש. הנייר היה חם למגע.

הוא קרא את השורה המודפסת שוב. שחור על גבי לבן. העדות היחידה שאבא שלו השאיר לרגע שבו החיים שלו התפצלו לשניים. איתמר פתח את התיק שלו והוציא משם תיקיית קרטון חומה, חלקה, שהביא איתו למקרה שיצטרך לאסוף מסמכים נוספים. הוא הכניס את הדף המודפס לתוך התיקיה.

הוא ידע מה הוא רוצה לחשוב. הוא רצה לחבר את הנקודות מיד. אבא שלו דרס מישוה, אולי את האבוטבול הזה, ושילם לו דמי שתיקה כדי לא ללכת לכלא. זה היה ההסבר ההגיוני היחיד. אבל איתמר היה אנליסט. הוא ידע שהסכנה הכי גדולה בניתוח נתונים היא להתאהב בתיאוריה לפני שיש לך את כל העובדות. ברגע שאתה מחליט מה קרה, אתה מתחיל לסנן החוצה את המידע שלא מסתדר לך. והוא לא יכול היה להרשות לעצמו לטעות כאן. לא כשמדובר באבא שלו.

הוא לקח עט שחור שעמד בכוס פלסטיק על השולחן. הוא הניח את התיקיה החומה על הפורמייקה המקולפת, וכתב על הכריכה שלה באותיות ברורות וגדולות: "לא לשער עדיין".

הוא סגר את התוכנה, כיבה את המסך, והכניס את התיקיה לתיק. הוא קם מהכיסא, מסדר אותו בדיוק במקום שבו היה, ויצא מהמשרדון אל החום המתגבר של אזור התעשייה. הוא ימצא את האמת, אבל הוא יעשה את זה בדרך שלו. צעד אחרי צעד, עובדה

אחרי עובדה, עד שלא יישאר מקום לספק.

מה שראו השכנים

השמש של שעות אחר הצהריים המאוחרות צבעה את רחובות חולון בגוון צהוב ודהוי, חודרת מבעד לצמרות עצי הפיקוס ומטילה צללים ארוכים על המדרכות השבורות. איתמר נהג לאט, מחפש חניה ברחוב של הוריו. התיקייה החומה שעליה כתב בבוקר "לא לשתף עדיין" שכבה על המושב שלידו, מכילה את דף ההדפסה הבודד ממוסך רוזן. השורה היא, עם התיקון העצמי של הפגוש והפנס, לא עזבה אותו כל היום. הוא ניסה לחזור לעבודה, לשבת מול גיליונות האקסל במשרד הממוזג בתל אביב, אבל המספרים ריצדו לו מול העיניים ללא משמעות. הוא מצא את עצמו משרטט על פנקס את לוח הזמנים של אביו, מנסה להבין מתי בדיוק התרחש השבר שהוביל להעברות הכספיות הקבועות. עכשיו הוא היה כאן שוב, חוזר אל המקום שבו אריה חי את חייו הגלויים, מנסה למצוא סדקים בחזות המסודרת של הבניין.

הוא מצא חניה במרחק של שני בניינים, כיבה את המנוע ויצא אל החום הכבד שעמד באוויר. הרחוב היה מלא בפעילות שגרית של סוף יום. ילדים חזרו מהצופים, נשים מבוגרות גררו עגלות קניות מפלסטיק, ורעש עמום של טלוויזיות בקע מהחלונות הפתוחים. איתמר הלך לכיוון הבניין של הוריו, מרגיש את משקל התיק על כתפו. כשהתקרב לכניסה, הוא ראה את דב גרינברג יושב על ספסל העץ הישן שמתחת לעמודי הבניין. פחי האשפה הירוקים הגדולים

עמדו במרחק קצר משם, וכמה חתולי רחוב רזים הסתובבו סביבם, מחפשים שאריות. דב ישב בתנוחתו הקבועה, רגליו פשוקות מעט, ידיו מונחות על ברכיו, ומבטו סורק את הרחוב כמו מכ"ם אנושי. בתור נהג אוטובוס לשעבר שבילה עשרות שנים בצפייה באנשים עולים ויורדים, הפנסיה לא כיבתה אצלו את הצורך לדעת מי הולך לאן ומתי.

"שלום איתמר," דב אמר בקול צרוד כשאיתמר התקרב אל שביל הגישה. הוא לא קם, אבל הרים את ידו בתנועת ברכה איטית. "באת לבקר את אימא? היא ירדה קודם למכולת, קנתה קצת לחם וחלב. נראית בסדר, מתרגלת לשקט."

"אהלן דב. כן, באתי לראות מה שלומה ולעבור על עוד כמה ניירות." איתמר עצר ליד הספסל. הוא לא התכוון לעלות למרים עכשיו. הוא ידע שאם ייכנס לדירה, הוא יישאב מיד לתוך שגרת הדאגה שלה, לשאלות על האוכל ולניסיונות שלה לשמור על הסדר הקיים. הוא היה צריך רגע בחוץ, באוויר הפתוח, לפני שיעמוד מולה. "איך אתה מרגיש? איך הרגל?"

"סוחבים, אתה יודע איך זה." דב טפח על ברכו הימנית. "הרופאים אומרים שצריך ללכת, אז אני הולך עד המכולת וחוזר לספסל. האוויר פה למטה יותר טוב מאשר בדירה. שם המזגן עושה לי יובש בעיניים, וכאן לפחות רואים קצת תנועה. אנשים באים, אנשים הולכים. שום דבר לא נסתר פה, אם אתה רק יודע לפקוח עיניים."

איתמר העביר את משקלו מרגל לרגל. המשפט האחרון של דב הדהד בראשו, מתחבר למה שגילה במוסך בבוקר ולמה שדב עצמו זרק לו בחדר המדרגות לפני כמה ימים. השכן הזה ראה את אריה חוזר מאוחר, יושב באוטו, שומע מוזיקה. דב היה עד לשינויים הקטנים בשגרה של אביו, שינויים שמרים אולי בחרה לא לראות או לא לשאול לגביהם. איתמר הביט בחתול שחור שקפץ על אחד

הפחים וניסה למצוא דרך לנווט את השיחה בלי לעורר את החשדנות הטבעית של השכן המבוגר. הוא לא רצה להישמע כמו חוקר פרטי, אלא כמו בן שמטפל בענייני העיזבון.

"תגיד, דב," איתמר התחיל, משחרר קצת את רצועת התיק. "אני עובר עכשיו על כל העניינים של הרכבים והביטוחים. תמר, עורכת הדין שלנו, מבקשת לדעת אם היו תביעות קודמות על הטויוטה של אבא. אני יודע שהוא שמר עליה מאוד, אבל ראיתי איזה רישום במוסך על תיקון פחחות מלפני כמה שנים. אתה זוכר במקרה משהו כזה? משהו נכנס בו בחניה פה למטה אולי?"

דב כיווץ את עיניו, והקמטים העמוקים סביבן התחדדו. הוא שלח יד לכיס חולצתו, הוציא חפיסת סוכריות מנטה, קילף אחת לאט והכניס לפיו. הוא לקח את הזמן, נהנה מהעובדה שיש לו מידע שמשהו אחר צריך. איתמר המתין בשקט, יודע שכל ניסיון לורז אותו רק יגרום לו להסתגר. הרחוב המשיך בשלו. משאית חלוקה קטנה עברה בכביש, מרעישה, ודב ליווה אותה במבטו עד שנעלמה מעבר לפינה לפני שחזר להסתכל על איתמר.

"אבא שלך היה מחנה את הטויוטה הזאת תמיד באותו מקום," דב אמר לבסוף, מצביע לעבר החניה המסומנת של משפחת רוזן, שהייתה כעת ריקה. "תמיד ברוורס. תמיד מקביל לקו הלבן, מרחק של עשרים סנטימטר בדיוק מהעמוד. אף פעם לא חרג, אף פעם לא הפריע לשכן ליד. הוא היה איש של סדר. לא אהב הפתעות ולא אהב שאנשים אחרים עושים טעויות לידו. בגלל זה הוא לא נתן לאף אחד אחר לנהוג באוטו הזה, אפילו לא לך כשהיית חייל ורצית לצאת בשישי בערב. אתה זוכר את זה, נכון?"

"אני זוכר," איתמר אישר. הוא זכר היטב את הוויכוחים השקטים, את הסירוב המוחלט של אריה לתת לו את המפתחות, את התירוצים על הביטוח שלא מכסה נהג צעיר. "אז אתה אומר שלא היו לו מכות חניה פה למטה."

"לא מכות חניה שמישהו אחר עשה לו," דב אמר, והעביר את סוכריית המנטה מצד אחד של פיו לצד השני. "אבל אני זוכר את התיקון שאתה מדבר עליו. זה היה חורף, אולי לפני שלוש או ארבע שנים. ירדתי לזרוק את הזבל. היה כבר חושך, סביבות שמונה בערב. אבא שלך נכנס לחניה. אבל הוא לא עשה רוורס כמו תמיד. הוא נכנס עם הפנים קדימה, מהר מדי, ועצר עקום. חצי אוטו היה מחוץ לקווים. זה היה כל כך לא מתאים לו שעמדתי פה ליד הפחים והסתכלתי עליו. חשבתי שאולי הוא לא מרגיש טוב. אולי חטף איזה אירוע לבבי. אתה יודע, בגילנו מתחילים לחשוב על הדברים האלה." איתמר הרגיש את הדופק שלו מאיץ, אבל הוא שמר על פנים חתומות. הוא התיישב על קצה הספסל, שומר על מרחק סביר מדב, ומניח את התיק על ברכיו. "ומה קרה אז?"

"הוא כיבה את המנוע, אבל לא יצא מהאוטו," דב המשיך, נשען לאחור. "הוא ישב שם איזה עשר דקות. אני זרקתי את השקית לפח ונשארת לי לעמוד. בסוף הוא פתח את הדלת ויצא. איתמר, אני מכיר את אבא שלך שלושים שנה. ראיתי אותו כועס, ראיתי אותו עייף אחרי יום במוסך, אבל בחיים לא ראיתי אותו נראה ככה. הוא היה חיזור כמו קיר. הפנים שלו היו אפורות. הוא עמד ליד האוטו והחזיק את הגג בשתי ידיים, כאילו הוא צריך תמיכה כדי לא ליפול. הוא נשם כבד."

"ניגשת אליו?" איתמר שאל, הקול שלו יבש. הוא ראה בעיני רוחו את התמונה. אריה רוזן, האיש שמעולם לא הראה חולשה, עומד בחניה של הבניין שלו, רועד.

"ברור שניגשתי," דב אמר. "אמרתי לו, 'אריה, הכול בסדר? אתה צריך כוס מים? שאקרא למרים?' הוא קפץ כאילו הכשתי אותו. הוא עזב את האוטו והסתובב אליי. ואז ראיתי את הנזק. הפגוש הקדמי בצד ימין היה שבור לגמרי. חתיכת פלסטיק גדולה הייתה תלויה למטה וגירדה את האספלט. הפנס הימני היה מרוסק. הזכוכית

הייתה שבורה וראו את הנורות בפנים. זה לא היה שפשוף של חניה. זו הייתה מכה רצינית. משהו שקורה כשאתה נוסע מהר ופוגע במשהו קשה."

איתמר העביר אצבע על קצה רצועת התיק שלו. ההדפסה מהבוקר במוסך. פחחות ופגוש קדמי. פנס ימין. המילים היבשות קיבלו עכשיו צורה וצבע, והן לוו בפנים החיוורות של אביו. "מה הוא אמר לך?"

לפני שדב הספיק לענות, אישה מבוגרת עם שתי שקיות ניילון עמוסות התקרבה אליהם מכיוון הרחוב. זו הייתה גברת קוגן מקומה שנייה. היא הלכה לאט, מתנשפת מעט. דב הזדקף מיד וסידר את חולצתו.

"ערב טוב, חנה," דב קרא לעברה בקול רם וברור. "העגבניות בסופר שוב עלו, אה? ראיתי ששמו שלט חדש."

"שודדים, דב, פשוט שודדים," היא ענתה, עוצרת ליד הספסל להסדיר את נשימתה. היא הבחינה באיתמר ופניה לבשו מיד הבעה של השתתפות בצער. "שלום איתמר. שלא תדעו עוד צער. אימא למעלה?"

"תודה, חנה. כן, היא נחה עכשיו," איתמר ענה בנימוס קצר. הוא רצה שהיא תלך. הוא היה צריך לשמוע את סוף הסיפור. הוא הרגיש את המתח נבנה בתוכו, אבל הוא ידע שעליו לשחק את המשחק השכונתי. הוא לא יכול היה להאיץ בה.

"תמסור לה דרישת שלום ממני. אני אכין לה עוגה בחושה לקראת שבת," היא אמרה, והתחילה להתקדם לעבר חדר המדרגות. דב ליווה אותה במבטו עד שהדלת הכבדה נסגרה מאחוריה, ורק אז חזר להישען לאחור. הוא המתין עוד כמה שניות, מוודא שהיא התחילה לעלות במדרגות ושהם שוב לבד.

"איפה היינו?" דב שאל, למרות שאיתמר ידע שהוא זוכר בדיוק. "שאלתי אותך מה אבא אמר כשהוא עמד מול האוטו השבור,"

איתמר הזכיר לו, שומר על טון ענייני.

"הוא ניסה להסתיר את זה," דב אמר, הקול שלו יורד מעט, מקבל גוון סודי. "הוא נעמד ככה שהגוף שלו יסתיר את הפנס השבור. הוא אמר לי, 'הכול בסדר, דב. איזה כלב קפץ לי לכביש באזור התעשייה. סטיתי ונכנסתי בעמוד של תמרור. מזל שזה רק פח.' הוא ניסה לחייך, אבל זה היה חיוך עקום. הידיים שלו רעדו כשהוא הוציא את המפתחות מהכיס. הוא לא היה איש שמשקר טוב, אבא שלך. הוא היה רגיל להגיד את האמת או לשתוק. השקר הזה ישב עליו רע."

איתמר שתק. כלב קפץ לכביש. עמוד של תמרור. זה היה ההסבר הרשמי. אבל אם זה היה רק עמוד, למה הפנים היו אפורות? ולמה הוא לא נכנס הביתה מיד לספר למרים שקרה לו נס והוא לא נפגע? "וזהו?" איתמר שאל. "הוא עלה הביתה?"

"לא מיד," דב אמר. הוא רכן קדימה, מניח את מרפקיו על ברכיו. "הוא תפס לי את הזרוע. אריה אף פעם לא נגע באנשים ככה סתם. הוא החזיק אותי חזק, האצבעות שלו נכנסו לי לתוך השריר. והוא אמר לי, 'דב, עשה לי טובה אישית. אל תגיד למרים שראית אותי ככה. אל תגיד לה על האוטו. אני אקח אותו מחר בבוקר למוסך ואסדר את זה. היא סתם תדאג, יש לה מספיק על הראש.' הוא הסתכל לי ישר בעיניים, וזו לא הייתה בקשה של שכן. זו הייתה תחינה. הוא פחד ממה שהיא תגיד, או ממה שהיא תבין."

"ומה ענית לו?"

"אמרתי לו שאין בעיה. שאני לא ראיתי כלום ולא שמעתי כלום," דב משך בכתפיו. "אני לא מתערב בעניינים של זוגות נשואים. אם הוא רצה להסתיר מאשתו שדפק את האוטו, זו זכותו. למחרת בבוקר, בשש, שמעתי את המנוע. הסתכלתי מהמרפסת. הוא נסע למוסך. כשהוא חזר בערב, האוטו היה מתוקן. פגוש חדש, פנס חדש. כאילו שום דבר לא קרה. ומאז אף אחד לא דיבר על זה."

איתמר העביר את ידו על פניו. האוויר פתאום הרגיש דחוס יותר,

כאילו החמצן נעלם מבין הבניינים. הוא הבין עכשיו את הפער בין מה שדב חשב לבין מה שקרה באמת. דב חשב שאריה הסתיר ממרים תאונת פח קלה כדי לחסוך ממנה דאגה, או כדי לא לפגוע בגאוה הגברית שלו כנהג זהיר. אבל איתמר ידע את מה שדב לא ידע. הוא ידע על ההעברות הקבועות בכנק. הוא ידע על הכתובת בבת ים. הוא ידע על המעטפות בארגז הכלים הירוק. אריה לא פחד שמרים תראה את הפח המעוך. הוא פחד שהיא תשאל שאלות שיובילו אותה אל מה שבאמת נפגע באותו ערב.

"אתה זוכר באיזה חודש זה היה?" איתמר שאל, למרות שכבר ידע את התשובה.

"חורף. אולי ינואר, אולי פברואר," דב אמר. "אני זוכר שהיה קר והוא היה עם מעיל העור החום שלו. זה משנה משהו לביטוח עכשיו?"

"לא," איתמר אמר. "זה לא משנה לביטוח. אני רק מנסה לסגור את הקצוות."

דב הביט בו במבט ארוך, בוחן. חוש הריח השכונתי שלו קלט שאיתמר מחפש משהו גדול יותר מרישומי פחחות. "תשמע, איתמר," הוא אמר בנימה רצינית יותר. "אני רק אומר מה שראיתי. אני לא שואל שאלות ואני לא ממציא סיפורים. אבא שלך היה איש טוב. הוא תיקן לי את האוטו פעם בחינם כשהייתי קצר בכסף. הוא תמיד שילם ועד בית בזמן. מה שהוא עשה או לא עשה באותו ערב, זה עניין שלו. אני סיפרתי לך את זה רק בגלל ששאלת על האוטו. אל תעשה מזה עניין גדול למרים. היא מספיק שבורה גם ככה."

"אני לא אעשה מזה עניין גדול," איתמר הבטיח, למרות שידע שההבטחה הזו ריקה מתוכן. הוא קם מהספסל. "תודה, דב. עזרת לי לעשות קצת סדר."

"לבריאות," דב ענה, ונשאר לשבת על הספסל. הוא חזר להביט ברחוב, סורק שוב את התנועה, מוכן לאסוף את פיסת המידע הבאה

שהשכונה תספק לו.

איתמר התרחק מהספסל, אבל במקום להיכנס לחדר המדרגות, הוא הלך אל החניה המסומנת של משפחת רוזן. הוא עמד שם, מביט באספלט הריק. הוא ניסה לדמיין את הטויוטה הלבנה חונה עקום. הוא ניסה לדמיין את אביו, האיש היציב והחזק ביותר שהכיר, עומד בדיוק במקום הזה, אווזו בגג המכונית, רועד מפחד ומבקש משכן לשמור סוד.

הוא הבין עכשיו משהו עמוק ומטריד על הדרך שבה סודות מתקיימים בעולם. הסוד של אריה לא היה נעול בכספת אחת. הוא היה מפוזר. רפי במוסך ידע על היעדרויות וראה את התיקון ללא החלפים. דב בבניין ראה את המכונית הפגועה ואת הפנים המבועותות. לילך בבנק ראתה את ההעברות הכספיות החודשיות. סמדר בבת ים קיבלה את הכסף. כל אחד מהם החזיק רסיס קטן מהאמת, אבל אף אחד מהם לא דיבר עם האחרים. השכונה, המוסך, הבנק – אלה היו מערכות מקבילות שפעלו לפי כללים של נימוס, עצימת עיניים וכיבוד פרטיות. אריה ניצל את הנתק הזה. הוא ידע שאנשים מעדיפים לא לשאול שאלות קשות אם נותנים להם תירוץ סביר. רפי קיבל את התירוץ של נהג זהיר שלא רוצה לערב ביטוח. דב קיבל את התירוץ של בעל שלא רוצה להדאיג את אשתו. כל אחד בלע את השקר הקטן שהותאם לו אישית, וכך השקר הגדול המשיך לחיות באין מפריע.

איתמר הרגיש עייפות חדה מטפסת במעלה רגליו. הוא הוציא את הטלפון שלו מהכיס. הוא פתח את אפליקציית הפתקים והקליד פנימה את מה שלמד. התאריך המשוער של התאונה התאים בדיוק לחודש שבו החלו ההעברות לאבוטבול. הנזק לרכב התאים לפגיעה בצד ימין. הפחד של אריה אישר שהיה שם משהו הרבה יותר חמור מכלב שקפץ לכביש.

הוא הכניס את הטלפון בחזרה לכיס והביט למעלה, אל הקומה השלישית. החלון של הסלון היה מואר. מרים הייתה שם, מסדרת

את הבית, שומרת על הזיכרון הנקי של בעלה. היא לא ידעה על הפגוש, היא לא ידעה על הכסף, והיא לא ידעה על הפחד. איתמר ידע שאם יעלה עכשיו למעלה, הוא לא יוכל להסתיר את המחשבות שלו. היא תראה את זה עליו. היא תשאל מה קרה, והוא יצטרך לשקר לה בדיוק כפי שאביו שיקר לה כל השנים.

הוא הסתובב בחזרה אל המכונית שלו. הוא לא יעלה היום. הוא צריך לחבר את החלק האחרון של הפאזל לפני שיציג אותו למשפחה. הוא צריך לנסוע לבת ים, לעמוד מול הכתובת שמצא על הקבלות, ולראות מי גר שם. הוא ניגש אל הרכב, פתח את הדלת ונכנס פנימה. החום בתוך תא הנוסעים היה מחניק, אבל הוא לא פתח חלון. הוא התניע את המנוע, שילב להילוך, ויצא מהרחוב המוקר, משאיר מאחוריו את דב גרינברג על הספסל, את החתולים ליד הפחים, ואת השכונה שראתה הכול אבל בחרה לא לדעת שום דבר.

מטלת כתיבה

הנסיעה מחולון לראשון לציון ארכה עשרים דקות, אבל עבור איתמר היא נדמתה למעבר בין שתי יבשות שונות. הוא השאיר מאחוריו את הרחובות הישנים, את העצים הגדולים שהסתירו את פנסי הרחוב, ואת דב גרינברג שנשאר לשבת על הספסל עם פיסת המידע שהחזיק. עכשיו הוא נסע בין בניינים חדשים, מרכזי קניות מוארים באורות ניאון חזקים וכיכרות מטופחות עם דשא סינתטי. התיקיה החומה עם הדף הבודד שהדפיס במוסך רוזן שכבה על המושב שלידי. הוא העיף בה מבט בכל פעם שעצר ברמזור אדום. המספרים, התאריכים והעדות של דב התחברו בראשו למבנה מוצק, קיר של עובדות שלא היה אפשר להתעלם ממנו יותר. הוא ידע שהכניסה לדירה של נועה הערב לא תהיה פשוטה, אבל הוא לא יכול היה להישאר עם המידע הזה לבד בדירה שלו בתל אביב. הוא היה חייב להניח את הדברים על השולחן.

הוא החנה את המכונית בחניון האורחים של הבניין והקליד את קוד הכניסה באינטרקום. דלת הזכוכית הכבדה נפתחה בנקישה אלקטרונית והוא נכנס אל הלובי הממוזג. המעלית לקחה אותו לקומה השישית בשקט מוחלט. כשיצא למסדרון, הוא שמע את הקולות המוכרים שבקעו מבעד לדלת הדירה של אחותו. קול של טלוויזיה, רחש של מים זורמים במטבח, וקולו של יואב מדבר בטלפון. הוא הקיש קלות על הדלת וחיכה. יואב פתח את הדלת אחרי כמה

שניות, הטלפון עדיין צמוד לאוזנו. הוא סימן לאיתמר להיכנס בהנהון קצר, הצביע על הסלון, והמשיך לדבר על מערכי שיעור לבגרות בהיסטוריה. איתמר נכנס וסגר את הדלת מאחוריו. הדירה הייתה מוארת באור צהוב וחם. ריח של מרכז כביסה ומקרני עמד באוויר. נועה עמדה בסלון, מול שולחן האוכל הגדול, וקיפלה כביסה מתוך גיגית פלסטיק לבנה. היא לבשה חולצת טריקו פשוטה ומכנסי טרנינג, והשיער שלה היה אסוף ברשלנות. הטלוויזיה דלקה על ערוץ חדשות בווליום נמוך, משדרת תמונות של פוליטיקאים בחליפות. על חציו השני של שולחן האוכל היו מונחות ערימות של מבחנים, קלמר פתוח וספל קפה ריק. הילדה כבר ישנה, והבית עבר למצב העבודה של שעות הערב המאוחרות. נועה הרימה את המבט כשאיתמר נכנס. היא לא נראתה מופתעת לראות אותו, אבל הפנים שלה התכווצו מעט, כאילו ציפתה שהביקור הזה יביא איתו עבודה נוספת שהיא לא תכננה.

"מה אתה עושה פה בשעה כזאת," נועה שאלה, מניחה חולצה קטנה של רוני על ערימה מסודרת. היא לא הפסיקה את התנועות המהירות של הידיים שלה. "חשבתי שאתה חוזר לתל אביב אחרי העבודה." איתמר התקדם אל השולחן והניח עליו את התיקיה החומה. הוא לא התיישב. הוא עמד מולה, מביט בערימות הבגדים המקופלים. "הייתי בחולון," הוא אמר בקול שקט. "הייתי במוסך בבוקר, ואחר כך עברתי בבניין. דיברתי עם דב גרינברג." נועה עצרה את התנועה שלה לשנייה אחת, ואז המשיכה לקפל זוג מכנסים קטנים. "דב מהוועד? מה יש לך לדבר איתו. הוא רק מחפש למי לספר רכילות מתחת לבניין. אמא בסדר?" היא שאלה, הקול שלה מקבל גוון מעשי ודרוך.

"אמא בסדר, לא עליתי אליה בכלל," איתמר ענה. יואב סיים את שיחת הטלפון שלו, הניח את המכשיר על השיש במטבח וניגש אליהם. הוא משך כיסא והתיישב מול ערימת המבחנים שלו, לוקח

עט אדום מהקלמר. "ערב טוב איתמר. תכין לעצמך קפה אם אתה רוצה, המים חמים," יואב אמר, עיניו כבר סורקות את הדף הראשון בערימה. "אני לא רוצה קפה," איתמר אמר. הוא פתח את התיקיה החומה והוציא ממנה את הדף שהדפיס בבוקר במשרדון של רפי. הוא הניח אותו על השולחן, בדיוק ברווח שבין ערימת הכביסה של נועה לבין ערימת המבחנים של יואב. הנייר הלבן בלט על רקע עץ האלון הכהה של השולחן. נועה הביטה בדף, אבל לא הושיטה יד לקחת אותו.

"מה זה," היא שאלה, הקול שלה יורד בחצי טון. היא חזרה לקפל, הפעם קצת יותר מהר, קצת יותר חזק. "זה הרישום מהמחשב של המוסך," איתמר אמר. "הוצאתי את היסטוריית הטיפולים של הטויוטה של אבא. יש פה שורה אחת שרפי ניסה להחליק. פחחות, פגוש קדמי, פנס ימין. כתוב שם ת.ע. תיקון עצמי. אין קבלות על חלפים, אין רישום של שעות עבודה. אבא תיקן את האוטו של עצמו והעלים את התיעוד המסודר של החלקים. זה קרה בדיוק באותו חודש שבו התחילו ההעברות הקבועות לאבוטבול. שלוש שנים ושמונה חודשים אחורה." יואב הפסיק לסמן בעט האדום. הוא הרים את ראשו והביט באיתמר, ואז בדף שעל השולחן. נועה לא הפסיקה לקפל. היא לקחה מגבת גדולה והתחילה לקפל אותה לשניים, ואז לארבע.

"אז הוא דפק את האוטו בחניה ותיקן אותו לבד," נועה אמרה. "הוא היה מוסכניק, איתמר. אנשים שדופקים את האוטו והם בעלים של מוסך לא הולכים למוסך אחר, והם לא פותחים קריאת שירות מסודרת לעצמם. מה אתה רוצה להגיד בזה. שוב אתה עם האקסלים שלך." היא הניחה את המגבת על הערימה עוד אחת. התנועות שלה היו חדות, מדויקות, משדרות חוסר סבלנות ברור. איתמר ידע שהיא מנסה לגמד את המידע כדי לא להתמודד איתו. הוא הכיר את המנגנון הזה שלה. כשהדברים הפכו למורכבים מדי, נועה העדיפה

לנקות, לסדר, להקטין את הבעיה לממדים של מטלה יומיומית. "זה לא היה בחניה," איתמר אמר, והקול שלו נשאר יציב וקר. "דיברתי עם דב. הוא ראה את אבא חוזר באותו ערב הביתה. הוא אמר שאבא חנה עקום, שהפנים שלו היו אפורות. הוא רעד, נועה. דב אמר שהוא החזיק לו את הזרוע וביקש ממנו לא להגיד לאמא שום דבר על האוטו. הוא סיפר לדב שכלב קפץ לו לכביש והוא נכנס בעמוד תמרור. אבל אבא לא רועד מעמוד תמרור. הוא לא מסתיר מאמא תיקון פחחות קטן. הוא נסע למחרת בבוקר בשש למוסך וסידר את זה לפני שמישהו אחר ראה את הנזק האמיתי. ואז, שבועיים אחר כך, התחילה הוראת הקבע לאבוטבול. שלושת אלפים ומאתיים שקל כל חודש. והנסיעות לבת ים."

השקט בסלון היה מוחלט. רק הקול העמום של קריין החדשות מהטלוויזיה נשמע ברקע. יואב הניח את העט האדום על השולחן. הוא נשען לאחור בכיסאו, משלב את ידיו. נועה החזיקה חולצה של יואב בידיים, אבל היא לא קיפלה אותה. היא עמדה קפואה, העיניים שלה נעו בין איתמר לבין הדף שעל השולחן. "אתה שומע את עצמך?" היא שאלה לבסוף. הקול שלה רעד מעט, אבל היא מיד ייצבה אותו. "אתה מבין מה אתה מנסה להגיד פה? אתה מנסה להגיד שאבא... שאבא דרס מישהו? שאבא פגע במישהו וברח ואז שילם לו כסף כדי שישתוק?" המילים נאמרו באוויר, והן היו קשות וכבדות. איתמר לא זז. הוא ציפה להתנגדות הזו.

"אני לא מנסה להגיד כלום," איתמר אמר. "אני קורא את הנתונים. יש נזק משמעותי לרכב בצד ימין קדמי. יש פחד קיצוני ותחינה להסתרה מצד אדם שמעולם לא פחד מכלום. יש תיקון ללא תיעוד חלפים. ויש התחלה של תשלום חודשי קבוע וגבוה לאדם זר, שמלווה בנסיעות קבועות לבת ים כדי להביא משהו, כנראה מזומן או מסמכים, לפני שמועד ההעברה יורד. הדברים האלה לא קורים במקביל במקרה. זה לא צירוף מקרים. אבא שילם על משהו שהוא

עשה. והוא דאג שאף אחד לא יידע מזה." הוא הצביע על הדף שוב.
 "הוא שילם להם עד היום שהוא נכנס לבית החולים."

נועה זרקה את החולצה בחזרה לתוך הגיגית. היא הניחה את שתי ידיה על השולחן ונשענה קדימה, הפנים שלה קרובות לאלו של איתמר. "אז מה אם הוא שילם," היא אמרה, והכעס שלה פרץ החוצה, שקט ומרוכז. "אז מה, איתמר. הבן אדם מת לפני שבועיים. אנחנו בקושי קמנו מהשבעה. אמא יושבת שם בבית, מנקה את התריסים כדי לא להשתגע מהשקט, ואתה מסתובב לי במוסכים ומתחקר שכנים. מה אתה רוצה למצוא? אתה רוצה להוכיח שאבא היה פושע? אתה רוצה ללכת למשטרה עם תדפיס של מוסך מלפני שלוש שנים ולהגיד להם 'בואו תפתחו תיק לאבא שלי'? מה המטרה שלך בזה?" היא נשמה בכבדות, העיניים שלה בורקות.

יואב התערב. הוא דיבר בקול הרגוע והשקול שלו, הקול שבו השתמש כשהתלמידים שלו איבדו ריכוז בכיתה. "נועה, חכי רגע. איתמר לא אמר שהוא הולך למשטרה." הוא הפנה את מבטו לאיתמר. "אבל היא צודקת בשאלה, איתמר. מה אתה מנסה להשיג? נניח שאתה צודק. נניח שאריה היה מעורב בתאונה, שהוא פגע במישהו, נבהל, וסגר איתו עסקת פיצויים בשקט. זה חמור, זה פלילי, וזה משנה את כל מה שחשבנו עליו. אבל הוא איננו. אתה לא יכול להעמיד אותו למשפט, ואתה לא יכול לשאול אותו למה הוא עשה את זה. הדבר היחיד שאתה יכול לעשות עכשיו זה לפרק את המשפחה שנשארה. אם אמא תדע מזה, זה יגמור אותה. היא חיה על הזיכרון שלו כאדם ישר."

איתמר הביט ביואב. ההיגיון של יואב היה תמיד קר ופרקטי, אבל הפעם הוא פספס את הנקודה. "הכסף ממשיך לרדת, יואב," איתמר אמר. "החשבון מוקפא חלקית, אבל ברגע שייצא צו ירושה, אנחנו נהיה אחראים לחשבון הזה. אנחנו נצטרך להחליט אם אנחנו מפסיקים את הוראת הקבע או ממשיכים אותה. תמר הסבירה לי

את זה במפורש. אם אנחנו מפסיקים את התשלום, הצד השני יכול לתבוע את העיזבון. הם יכולים לבוא לאמא ולדרוש את הכסף. ואם אנחנו ממשיכים לשלם, אנחנו הופכים לשותפים להסתרה. אני לא יכול פשוט לסגור את הקלסר ולהגיד שזה לא ענייני. זה העסק שלנו עכשיו. החוב שלו עבר אלינו."

נועה התרחקה מהשולחן. היא הלכה אל חלון הסלון והביטה החוצה, אל אורות העיר. היא שילבה את זרועותיה. השקט חזר לחדר, כבד יותר הפעם. איתמר ראה את הכתפיים שלה עולות ויורדות. הוא ידע שהיא מעבדת את המידע. נועה הייתה רגשית, היא כעסה מהר, אבל היא לא הייתה טיפשה. היא הבינה את המשמעות של העובדות שהוא הניח מולה. היא פשוט סירבה להכיל אותן. הוא המתין. הוא ידע שהיא תדבר כשתהיה מוכנה. יואב חזר לסובב את העט האדום בין אצבעותיו, מביט בערימת המבחנים כאילו חיפש בהם תשובה למצב.

"אני זוכרת משהו," נועה אמרה פתאום, הקול שלה מופנה אל החלון, לא אליהם. היא לא הסתובבה. "כשהייתי בחטיבת ביניים. כיתה ז' או ח'. אבא היה לוקח אותי לחוג התעמלות קרקע במתנ"ס פעמיים בשבוע. הוא תמיד חיכה לי באוטו, קורא עיתון עם האור הקטן של התקרה. ופתאום הוא הפסיק." היא הסתובבה אליהם, הפנים שלה חיזורות יותר עכשיו. "זה היה בחורף. הוא פתאום אמר לי שיש עומס במוסך, שהוא לא יכול לצאת מוקדם. הוא אמר לאמא שתיקח אותי, או שנתן לי כסף למונית. זה נמשך כמה חודשים. הוא לא נהג בערב. אני זוכרת ששאלתי אותו למה הוא לא בא לאסוף אותי, והוא אמר לי שהראייה שלו בלילה לא טובה בזמן האחרון. אבל הוא לא הלך לרופא עיניים. ואחרי חצי שנה הוא פשוט חזר להסיע אותי כאילו כלום לא קרה."

הזיכרון הזה נפל אל תוך החדר כמו אבן כבדה. איתמר הרגיש התכווצות בבטן. זה התאים. זה התאים בדיוק לפרופיל של אדם

שעבר טראומה על הכביש. הפחד לנהוג בחושך, ההימנעות מהמקום שבו קרה האירוע, התירוצים למשפחה. אריה רוזן, האיש שחי בתוך מכוניות ומתחת למנועים, פחד לשבת מאחורי ההגה אחרי שהשמש שקעה. העדות הזו של נועה הייתה החלק שהיה חסר לו כדי להבין את המצב הנפשי של אביו באותה תקופה. הוא לא רק שילם כסף. הוא שילם מחיר פנימי. הוא נשא איתו את האשמה בכל יום.

"את מבינה מה זה אומר," איתמר אמר בשקט. "הוא חי עם זה כל השנים. הוא לא יכול היה לספר לאמא, כי הוא ידע שהיא תדרוש ממנו ללכת למטרה, או שהיא לא תוכל להסתכל עליו אותו דבר. הוא בחר לשלם. והוא עשה את זה בצורה מסודרת, כמו שהוא עשה כל דבר. הוא קנה שקט, או שהוא ניסה לקנות כפרה. אני לא יודע מה מהם. אבל אנחנו לא יכולים להתעלם מזה עכשיו. יש שם מישוהו בבת ים שמקבל את הכסף הזה. יש שם מישוהו שנפגע."

"אז מה אתה הולך לעשות?" נועה שאלה. היא חזרה לשולחן, אבל לא נגעה בכביסה. היא נראתה מותשת. הוויכוח שאב ממנה את כל האנרגיה. "אתה הולך לדפוק להם בדלת ולהגיד שלום, אני הבן של האיש שדרס אתכם? אתה חושב שהם יקבלו אותך בחיבוקים? הם יכולים לקחת את כל מה שיש לאמא. הם יכולים לתבוע את הבית בחולון, את הפנסיה שלה. אתה מבין שאתה משחק באש, איתמר? אתה מחפש את האמת שלך, אבל האמת הזאת תעלה לנו בבית של אמא."

"אני לא הולך למסור להם את הבית," איתמר אמר, שומר על קור רוח מול הפאניקה של אחותו. "תמר בודקת את המצב המשפטי. אם היה הסכם ביניהם, מפורש או בעל פה, יש לו משמעות. אבל אני חייב לדעת מי הם. אני חייב להבין מה קרה שם. לפני שאנחנו חותמים על צו ירושה ולפני שאנחנו מחליטים מה לעשות עם החשבון. אנחנו לא יכולים להמשיך לשלם חוב שאנחנו לא מבינים." הוא אסף את הדף מהשולחן והחזיר אותו לתיקייה החומה. הוא סגר את הגומייה

בנקישה קלה. הפעולה הזו סימנה שהדיון הסתיים מבחינתו. הוא הציג את העובדות, הוא קיבל את האישור הרגשי מנועה דרך הזיכרון שלה, ועכשיו הוא ימשיך הלאה.

נועה לא אמרה מילה נוספת. היא לקחה את גיגית הפלסטיק עם הבגדים המקופלים וצעדה לעבר המסדרון, נעלמת אל תוך חדר השינה של הילדה. איתמר נשאר לעמוד מול יואב. המורה להיסטוריה סידר את המבחנים שלו בערימה ישרה, מקיש אותם על השולחן כדי ליישר את הקצוות. הוא קם מהכיסא וסימן לאיתמר ללכת איתו לכיוון דלת הכניסה. הם עמדו במבואה הקטנה, ליד מתלה המעילים. יואב הכניס את ידיו לכיסיו מכנסיו והביט באיתמר במבט שקט, מעריך.

"תקשיב לי רגע, איתמר," יואב אמר. הקול שלו היה נמוך, כדי שנועה לא תשמע מחדר הילדה. "אני מבין מאיפה אתה פועל. אתה רואה בעיה במערכת, ואתה חייב לפתור אותה. ככה אתה עובד בעבודה שלך, וככה אתה מתמודד עם המוות של אריה. זה בסדר. כל אחד והדרך שלו. אבל אתה מתעסק פה עם היסטוריה של אנשים. והיסטוריה היא לא מתמטיקה. כשאתה פותח אירוע שקרה לפני שנים, אתה לא רק מגלה עובדות, אתה משנה את ההווה." יואב השתהה לרגע, בורר את מילותיו. "לפני שאתה נוסע לבת ים, ולפני שאתה דופק על הדלת של האנשים האלה, אני מציע לך לעשות משהו אחד. שב עם עצמך, ותכתוב על דף מה אתה באמת מחפש שם. האם אתה מחפש להגן על העיזובון? האם אתה מחפש לנקות את המצפון של אבא שלך? או שאתה פשוט כועס עליו שהוא הסתיר מכם חיים שלמים, ואתה רוצה להעניש אותו על ידי חשיפת הסוד שלו."

איתמר שתק. המילים של יואב פגעו בנקודה רגישה. הוא רצה להגיד שהוא עושה את זה רק בשביל הסדר המשפטי, רק כדי להגן על מרים. אבל הוא ידע שיש שם יותר מזה. היה שם עלבון עמוק. העלבון של בן שחשב שהוא מכיר את אביו, וגילה שהאיש המסודר

והשקט ניהל מערכת שלמה של הסתרה.

"אם אתה לא יודע מה המטרה שלך," יואב המשיך, "אתה תעשה נזק שאי אפשר להחזיר. לאנשים שם, ולאמא שלך פה. תחשוב על זה." הוא פתח את דלת הדירה. "לילה טוב, איתמר. סע בזהירות." "לילה טוב," איתמר ענה. הוא יצא אל המסדרון המואר באור פלורסנט חזק. הדלת נסגרה מאחוריו בנקישה רכה. הוא הלך אל המעלית ולחץ על הכפתור. המספרים האדומים התחילו לרדת מהקומה השמינית. הוא עמד שם, מחזיק את התיקיה החומה צמודה לגופו. העצה של יואב הדדהה בראשו. לכתוב מה הוא מחפש באמת. הוא ידע שאין לו צורך לכתוב את זה. התשובה הייתה ברורה לו, גם אם לא רצה להודות בה בקול רם. הוא לא חיפש רק את הכסף או את ההגנה המשפטית. הוא חיפש את אביו. הוא חיפש את האיש שרעד ליד המכונת השבורה, האיש שנסע לבת ים לשלם על הטעויות שלו. הוא חיפש את החלק באריה רוזן שהיה אנושי, פגיע ושבור, החלק שאריה סירב להראות להם כל חייו. המעלית הגיעה לקומה. הדלתות נפתחו, ואיתמר נכנס פנימה, מוכן לשלב הבא. מחר הוא ייסע לבת ים. מחר הוא ימצא את הכתובת.

ברוכים הבאים

הבוקר בתל אביב נפתח באור לבן וחודר שהכה על זגוגיות החלון בדירה של איתמר ברחוב החשמונאים. הוא עמד במטבח, החזיק ספל קפה שחור שהתקרר, והביט אל התנועה שהתחילה להצטבר למטה. העיר התעוררה לקצב הרגיל שלה, אנשים מיהרו לעבודה, אוטובוסים עצרו בתחנות, והכול נראה מסודר וברור. אבל בתוך הראש שלו, הדברים איבדו את הסדר שלהם. המשפטים שיואב אמר לו אתמול בלילה ליד הדלת בראשון לציון המשיכו להדהד. יואב דרש ממנו להגדיר מה הוא מחפש, והזהיר אותו מפני הנוק שהוא עלול לעשות. איתמר הניח את הספל על השיש. הוא ידע שיואב צודק ברמה ההגיונית. התערבות בעבר של אביו עלולה לעלות למשפחה במחיר כלכלי ורגשי כבד. אבל ההיגיון הזה לא הצליח לעצור את הצורך שלו לדעת. הוא ניגש לשולחן האוכל, לקח את התיקייה החומה שהכילה את התדפיסים ואת הקבלות, והכניס אותה לתוך תיק הצד שלו. הוא לא התכוון ללכת היום למשרד בחברת הביטוח. הוא כבר שלח הודעה למנהל המחלקה שלו שהוא לוקח יום חופש לטובת סידורי ירושה. זה לא היה שקר מוחלט, אבל זו גם לא הייתה האמת. הנסיעה דרומה על נתיבי איילון הייתה איטית ומתישה. הפקקים של שעת הבוקר המאוחרת אילצו אותו לנסוע בבלימות תכופות, והוא ניצל את הזמן כדי לעבור בראשו על הנתונים. הכתובת בבת ים הופיעה על כמה מדוחות החניה הישנים שמצא בארגז הכלים

במחסן. זו הייתה כתובת מדויקת, רחוב ומספר בית, ללא מספר דירה. הוא ידע שאריה נהג לנסוע לשם באופן קבוע, תמיד לפני העשירי בחודש, התאריך שבו ירדה הוראת הקבע בסך שלושת אלפים ומאתיים שקלים. איתמר ניסה לדמיין את אביו עושה את המסלול הזה. אריה, איש של מוסך, של שמן מנוע ושל שתיקות ארוכות, נוהג בטוויטה קורולה שלו אל תוך שכונות הדרום של בת ים, מחנה את הרכב, ועולה במדרגות אל אנשים שמרים ונועה לא ידעו על קיומם. המחשבה הזו עוררה באיתמר תחושה קשה של זרות. הוא תמיד חשב שהעולם של אביו מתחיל ומסתיים במשולש שבין הדירה בחולון, המוסך באזור התעשייה, ובית הכנסת השכונתי. עכשיו התברר שהיה קודקוד רביעי, נסתר, ששאב אליו זמן, כסף, ותשומת לב.

הוא ירד במחלף יוספטל ונכנס אל תוך בת ים. הנוף העירוני השתנה מיד. מגדלי המשרדים מזכוכית ופלדה התחלפו בשיכוני רכבת ישנים, בלוקים ארוכים של בטון חשוף שהזדקן רע מול הלחות של הים. המרפסות היו סגורות בתריסי פלסטיק כבדים, חלקם שבורים או מצהיבים מהשמש. רשתות של מזגנים טפטפו מים על מדרכות צרות, ודודי שמש ישנים עיטרו את הגגות השטוחים. איתמר נסע לאט, מחפש את שם הרחוב שהופיע על הקבלות. התנועה כאן הייתה צפופה ועצבנית. משאיות פריקה חסמו נתיבים, נהגים צפרו בחוסר סבלנות, והולכי רגל חצו את הכביש שלא במעברי חצייה. הוא מצא את הרחוב, פנייה צרה שמאלה מתוך עורק תנועה ראשי, והחל לחפש חניה. הרחוב היה עמוס במכוניות שחנו בצפיפות, חלקן על המדרכה, מותירות מעבר צר בלבד. הוא המשיך לנסוע עד קצה הרחוב, עשה סיבוב פרסה, ובסופו של דבר מצא מקום חניה פנוי ליד מדרכה צבועה באפור מתקלף, במרחק של כמאה מטרים מהבניין שחיפש.

הוא כיבה את המנוע וישב ברכב כמה דקות. המזגן פעל בעוצמה, מקרר את החלל הקטן, אבל איתמר הרגיש את החום שמחכה לו בחוץ דרך השמשה הקדמית. הוא הביט אל הבניין שמולו. זה היה מבנה בן

ארבע קומות, כניסה אחת, ללא מעלית. חזית הבניין הייתה מכוסה בטיח שפריץ ישן שפעם היה לבן וכעת קיבל גוון אפרפר-חום של פיח ואבק. בכניסה עמדה שורת פחי אשפה ירוקים מפלסטיק, עולים על גדוניהם. הוא חשב על אריה. האם אביו חנה באותו מקום? האם הוא יושב ברכב, כפי שסיפר דב גרינברג, ולקח אוויר לפני שיצא החוצה? איתמר לקח נשימה עמוקה, כיבה את המזגן, פתח את הדלת ויצא אל החום הכבד של סוף הבוקר. האוויר היה דחוס ולח, נושא איתו ריח של אגוזים, אשפה שעמדה בשמש, ומאפים טריים ממאפייה סמוכה.

הוא צעד על המדרכה המשובשת, עוקף שלולית מים שנקוותה מצינור מזגן מטפטף. תחנת אוטובוס עמוסה עמדה בהמשך הרחוב. אנשים מבוגרים עם עגלות קניות, צעירים עם אוזניות, אישה שמחזיקה ילד קטן ביד. החיים כאן נמשכו בשגרה אפרורית ויומיומית, רחוקים מאוד מהדרמה שאיתמר הביא איתו בתוך התיקיה החומה. הוא חלף על פני התחנה והגיע אל מספר הבית שחיפש. הכניסה לבניין הייתה חשוכה וקרירה יחסית. דלת זכוכית ישנה, שחצי ממנה היה חסר, עמדה פתוחה לרווחה. על הקיר הימני הייתה מותקנת תיבת דואר מתכתית גדולה, מחולקת לתאים קטנים. רוב התאים היו נטולי דלתות, מלאים בעלוני פרסומת מקופלים ובדואר זבל. איתמר נעמד מול התיבה והתחיל לעבור על השמות שהיו מודבקים על התאים השונים. חלקם היו כתובים בטוש דהוי על גבי מדבקות נייר, אחרים היו חרוטים בפלסטיק ישן. כהן, לוי, מזרחי, איוואנוב. הוא המשיך לסרוק את השורות עד שהעיניים שלו נעצרו על תא בפינה השמאלית העליונה. על מדבקה לבנה, בכתב יד עגול וברור, נכתב: "אבוטבול, קומה 3".

איתמר עמד שם רגע, מסתכל על השם. א. אבוטבול מהתדפיס של הבנק קיבל עכשיו מיקום פיזי. זו לא הייתה רק שורת נתונים בגיליון אקסל, אלא משפחה שגרה בקומה השלישית של הבניין הישן

הזה. הוא סובב את ראשו והביט אל חדר המדרגות. המדרגות היו עשויות טרצו ישן, שחוקות באמצעותן מרוב צעדים של עשרות שנים. הקירות היו צבועים בצבע שמן חום עד גובה המותניים, ומעל זה בלבן מתקלף. הוא התחיל לעלות. השקט בחדר המדרגות הופר רק על ידי קולות עמומים שבקעו מהדירות. בקומה הראשונה נשמע קול של טלוויזיה שפועלת בעוצמה גבוהה. בקומה השנייה הוא הריח תבשיל של שום ורסק עגבניות, ומישהו דיבר בטלפון בקול רם. הוא המשיך לטפס, מרגיש את פעימות הלב שלו מתחזקות. זה לא היה רק המאמץ הפיזי של העלייה במדרגות ביום חם, אלא ההבנה שהוא עומד לחצות גבול שאביו שמר עליו בקנאות כל חייו.

הוא הגיע לקומה השלישית. היו שם שלוש דלתות. הדלת הימנית הייתה דלת פלדלת חומה וסטנדרטית, ללא שלט. הדלת האמצעית הייתה צבועה בלבן דהוי, ועליה שלט עץ קטן עם השם "משפחת שרעבי". הדלת השמאלית הייתה דלת עץ ישנה שצופתה בטפט דמוי עץ, ועליה עינית הצצה גדולה. מתחת לעינית הייתה מודבקת מדבקה קטנה של חברת אבטחה, וליד הפעמון היה שלט פלסטיק פשוט עם השם "אבוטבול". לפני הדלת היה מונח שטיח כניסה דהוי מאוד, עשוי סיבי קוקוס, שעליו היה מודפס הכיתוב "ברוכים הבאים" באותיות שחורות שכבר כמעט נמחקו. איתמר נעמד מול הדלת. הוא הביט בשטיח וחשב על אריה. אביו עמד בדיוק כאן. הוא דרך על השטיח הזה. הוא לחץ על הפעמון הזה. הוא חיכה בדיוק באותו מקום שאיתמר עומד בו עכשיו. התחושה הזו הייתה משתקת לרגע. הוא הרגיש שהוא נכנס לתוך נעליים שמעולם לא התאימו לו, שהוא משחק תפקיד בהצגה שלא הוא כתב.

הוא הרים את ידו ולחץ על הפעמון. צלצול פשוט וקצר נשמע בתוך הדירה. איתמר המתין. השניות חלפו לאט. הוא שמע רחש קל מתוך הדירה, קול של צעדים מתקרבים אל הדלת. העינית החשיכה לרגע, סימן שמישהו מסתכל עליו מבפנים. איתמר יישר

את גבו, מנסה להיראות רגוע, למרות שהבטן שלו התהפכה. הוא לא הכין נאום. הוא לא ידע מה בדיוק יגיד כשהדלת תיפתח. הוא רק ידע שהוא צריך לראות מי נמצא בצד השני. נשמע קול של מפתח מסתובב במנעול, ולאחר מכן רעש מתכתי של שרשרת ביטחון מונחת במקומה. הדלת נפתחה כדי סדק צר, ברוחב של כעשרה סנטימטרים. מבעד לסדק הוא ראה פנים של אישה. היא נראתה בשנות הארבעים המאוחרות לחייה, שיערה הכהה היה אסוף לאחור, ופניה היו חרושות קמטים דקים של עייפות ושל מתח. העיניים שלה היו כהות וחדות, והן סרקו אותו במהירות מכף רגל ועד ראש. היא לא פתחה את הדלת מעבר לשרשרת הביטחון.

"כן, היא אמרה. הקול שלה היה יבש, חסר סבלנות, קול של אדם שלא אוהב הפתעות באמצע היום.

"שלום," איתמר אמר, משתדל לשמור על קול יציב. "אני מחפש את א. אבוטבול."

האישה לא זעה. העיניים שלה המשיכו לבחון אותו דרך הסדק הצר. "מי מחפש?"

"קוראים לי איתמר," הוא אמר, ועצר לרגע. הוא ידע שהמילים הבאות ישנו את הכול. "איתמר רוזן. אני הבן של אריה."

השם נפל ביניהם כמו אבן כבדה. איתמר ראה את השינוי המיידי בפנים שלה. זה לא היה מבט של הפתעה מוחלטת, אלא יותר התכווצות של שרירים, כאילו ציפתה למכה והיא סוף סוף הגיעה. השפתיים שלה נקפצו, והיד שלה, שאחזה בידית הדלת מבפנים, התהדקה עד שפרקי האצבעות שלה הלבינו. היא הכירה את השם. היא הכירה את אריה. ההוכחה ניצבה מולו, ברורה יותר מכל תדפיס בנק או קבלה של דלק.

"אריה שלח אותך?" היא שאלה, הקול שלה ירד באוקטבה, מקבל גוון קשה וחשדני עוד יותר.

"אריה נפטר," איתמר אמר בשקט. "לפני שלושה שבועות. קמנו

מהשבעה לא מזמן."

המידע הזה עשה משהו לפנים שלה. לשבריר שנייה הוא ראה שם משהו שדמה להלם, אולי אפילו צער עמום, אבל זה נעלם מהר באותה מידה שהופיע, והוחלף בחומה בצורה של התגוננות. היא לא פתחה את הדלת. היא לא הציעה לו להיכנס. היא פשוט עמדה שם, מוגנת מאחורי שרשרת המתכת, והביטה בו במבט שהלך והפך עוין. "אז מה אתה רוצה ממני עכשיו?" היא אמרה, חותכת את המילים. "אני מנסה להבין," איתמר אמר, מקרב מעט את פניו אל הסדק, נזהר לא להישמע מאיים. "אני מנהל את העיזבון שלו. מצאתי את ההעברות הקבועות בחשבון הבנק. מצאתי את הקבלות של הנסיעות לבת ים. אני יודע שהוא היה בא לפה. אני רק רוצה לדעת למה. אני רוצה להבין מה קרה."

"אין לך מה להבין," היא אמרה מיד, הקול שלה חד כמו תער. "מה שהיה בינו לבינינו נגמר כשהוא מת. אין לכם שום חוב כלפינו, ואנחנו לא צריכים מכם שום דבר."

"הכסף ממשיך לרדת," איתמר ניסה להסביר. "הוראת הקבע עדיין פעילה. אני צריך לדעת מה לעשות איתה. אני צריך לדעת מי אתם."

"תבטל אותה," היא ירתה לעברו. "תלך לבנק שלך ותבטל אותה. אני לא צריכה את הטובות שלכם, ואני לא צריכה שאתה תבוא לפה ותעשה לי חקירות. אבא שלך עשה מה שהוא חשב שצריך לעשות. הוא שילם את מה שהוא בחר לשלם. עכשיו הוא איננו, וזה נגמר. אל תבוא לפה יותר."

"גברתי," איתמר ניסה שוב, מרגיש איך השליטה בשיחה חומקת ממנו. "אני לא באתי לאיים. אני באתי לדבר. אבא שלי הסתיר את זה מאיתנו כל השנים. הוא לא סיפר לאמא שלי, הוא לא סיפר לאף אחד. אני בסך הכול בן שמנסה להבין מי היה אבא שלו ולמה הוא הרגיש צורך לשלם לכם כל כך הרבה כסף במשך כל כך הרבה שנים."

אם הוא פגע בכם, אם הוא היה חייב לכם, אני רוצה לדעת." "אתה רוצה לדעת?" היא גיחכה, גיחוך מריר וקשה. "אתה רוצה לדעת כדי שהמצפון שלך יהיה נקי. אתה בא לפה, עם התיק המסודר שלך, חושב שאתה יכול לפתוח דברים שאנשים חיו איתם שנים, רק כדי שתוכל ללכת לישון בשקט בלילה. אז לא. אני לא עובדת אצלך, ואני לא חייבת לך שום הסברים. אבא שלך ידע טוב מאוד למה הוא משלם. הוא ידע טוב מאוד מה הוא עשה. ואם הוא לא סיפר לכם, זו הבעיה שלכם, לא שלי."

היא התחילה לסגור את הדלת. איתמר הושיט את ידו באופן אינסטינקטיבי, מניח את כף ידו על העץ הישן, עוצר את הטריקה. "בבקשה," הוא אמר, הקול שלו מאבד את הנימה המקצועית והופך נואש יותר. "קוראים לך סמדר, נכון? ראיתי את השם באחד המסמכים. סמדר, אני לא מחפש לקחת לכם כסף. אני לא מחפש משפטים. אני באמת רק רוצה את האמת. אבא שלי חי חיים כפולים. הוא מת עם הסוד הזה. את האדם היחיד שיכול להסביר לי מה קרה." סמדר הביטה בידו המונחת על הדלת, ואז הרימה את עיניה אל פניו. המבט שלה לא התרכך. להפך, הוא הפך קר ומוחלט.

"תוריד את היד מהדלת שלי," היא אמרה בשקט מאיים. "אם אתה לא הולך מפה עכשיו, אני מזמינה משטרה. אין לי שום קשר אליך. אין לי שום קשר למשפחה שלך. האמת שלך לא מעניינת אותי, והכסף שלך לא מעניין אותי. אל תתקרב לבית הזה יותר." איתמר הביט בעיניה וראה שם חומה שאי אפשר לפרוץ. זו לא הייתה אישה שמנסה לסחוט כסף, וזו לא הייתה אישה שמחפשת נקמה. זו הייתה אישה שמגנה על המרחב שלה, על חייה, מפני פולש שמאיים להרוס את השגרה הקשה שבנתה לעצמה. הוא הבין שהנוכחות שלו שם לא מביאה לה הקלה, אלא רק כאב מחודש וסכנה. יואב צדק. הוא הגיע הנה עם צורך אישי לדעת, ולא חשב על המחיר שזה גובה מהצד השני.

הוא משך את ידו לאחור.

"אני מצטער שהפרעתי לך," איתמר אמר בשקט. הוא עשה צעד

אחד אחורה, מתרחק מהדלת.

סמדר לא ענתה. היא פשוט סגרה את הדלת בטריקה חזקה. הרעש הדהד בחדר המדרגות הריק. איתמר שמע את השרשרת מוסרת, ואז את צליל המנעול מסתובב פעמיים, נועל אותו סופית בחוץ.

איתמר נשאר לעמוד מול הדלת הסגורה. השקט חזר אל חדר המדרגות, כבד ומעיק יותר מקודם. הוא הביט בדלת העץ המצופה טפט, בעיניו ההצצה שאולי סמדר עדיין עומדת מאחוריה ובוחנת אותו, ובשלט הפלסטיק הפשוט עם השם "אבוטבול". הוא נשם עמוק, מרגיש את האוויר החם והעומד ממלא את ריאותיו. הוא הגיע עד לנקודה שבה הסוד של אריה התקיים במציאות, אבל הוא נחסם. הדלת נסגרה בפרצופו, והאמת נשארה בצד השני.

הוא השפיל את מבטו אל הרצפה. השטיח הדהוי עמד שם, סופג את האבק של חדר המדרגות. הכיתוב "ברוכים הבאים" נראה עכשיו כמו בדיחה אכזרית, כמו לעג ישיר למצב שבו הוא נמצא. אריה רון היה רצוי כאן, בדרך כלשהי. הוא הגיע עם מעטפות, עם כסף, אולי עם התנצלויות או עם נוכחות שקטה של כפרה. סמדר פתחה לו את הדלת, חודש אחרי חודש, שנה אחרי שנה. היא קיבלה אותו, גם אם בכעס, גם אם מתוך כורח. אבל איתמר, הבן החוקי, נציג המשפחה הרשמית, נורק החוצה. הוא נתפס כאיום, כסכנה שיש לנעול מפניה את הדלת.

ההבנה הזו חלחלה אליו לאט. הוא לא היה הגיבור שבא לחשוף את האמת ולתקן את העוול. בסיפור הזה, בבית הזה בבת ים, הוא היה הנציג של הפגיעה. הוא היה התזכורת החיה למה שאריה עשה להם, מה שזה לא יהיה. סמדר לא רצתה לראות אותו כי הפנים שלו הזכירו לה את האיש ששינה את חייה. היא העדיפה לוותר על

הכסף, לוותר על ההכנסה הקבועה, ובלבד שלא תצטרך להתמודד עם הבן של אריה רוזן שעומד לה בפתח הבית ודורש הסברים. איתמר הסתובב והתחיל לרדת במדרגות. הרגליים שלו הרגישו כבדות. כל צעד על הטרצו הישן הדהד בחלל המדרגות כמו פטיש. הוא עבר את הקומה השנייה, את הקומה הראשונה, ויצא החוצה אל הרחוב. השמש עלתה גבוה יותר בשמיים, והחום הפך למעיק וצורב. הרחוב עדיין היה עמוס. תחנת האוטובוס התרוקנה מעט, אבל התנועה בכביש נמשכה באותו קצב עצבני. הוא הלך אל הרכב שלו, פתח את הדלת ונכנס פנימה. האוויר בתוך המכונית היה רותח. הוא התניע את המנוע והדליק את המזגן על העוצמה הגבוהה ביותר, נותן לאוויר הקר להכות בפניו.

הוא ישב שם דקות ארוכות, מחזיק את ההגה בשתי ידיים. התיקיה החומה נחה על המושב שליידו. הוא מצא את הכתובת. הוא מצא את האישה. הוא איתם את הקשר בין אריה למשפחת אבוטבול. אבל הוא לא קיבל שום תשובה לשאלה הגדולה מכולן: מה קרה באותו ערב חורפי שבו הטיוטה חזרה עם פגוש שבור, ולמה אריה הרגיש שהוא חייב לפרנס את המשפחה הזו עד יומו האחרון. סמדר סירבה לדבר, והוא לא יכול היה להכריח אותה. הוא לא היה שוטר, והוא לא יכול היה להוציא צו חקירה. הוא היה רק אנליסט פיננסי שמנסה להבין חוב שלא הוא יצר.

איתמר העביר את הרכב להילוך נסיעה. הוא ידע שהוא לא יכול להשאיר את הדברים ככה. סמדר סגרה את הדלת, אבל היא לא סגרה את החשבון. הבנק ימשיך להעביר את הכסף, תמר תצטרך לנסח את צו הירושה, ומרים תצטרך לדעת בשלב מסוים על מה הולכת הפנסיה של בעלה. אי אפשר לקבור את זה חזרה במחסן. הוא יצטרך למצוא דרך אחרת לגשת אליה. דרך שלא תיתפס כאיום, דרך שלא תגרום לה להסתגר מאחורי שרשרת פלדה. הוא יצטרך למצוא מישהו שיכול לדבר איתה, או למצוא מסמך נוסף שיסביר את

המצב בלי צורך במילים שלה.

הוא יצא ממקום החניה והשתלב בתנועה הכבדה של רחוב יוספטל, עושה את דרכו חזרה לכיוון תל אביב. הבניינים הישנים של בת ים חלפו על פניו, עדות אילמת לחיים שלמים שאביו ניהל מחוץ לטווח הראייה של משפחתו. איתמר הביט במראה האחורית, רואה את הרחוב מתרחק ונעלם. הוא יחזור לשם. הוא ידע את זה בוודאות. הוא יחזור, כי עכשיו זה כבר לא היה רק העבר של אריה. זה היה ההווה שלו. והוא לא ידע איך להניח לזה.

מספר בתור

הצליל המתכתי של מכונית התורים חתך את זמזום המזגן הישן. אור אדום הבהב מעל דלפק הקבלה והציג את המספר שבעים ושלוש. איתמר הביט בפתק הנייר שהחזיק בידו. המספר שלו היה שמונים ותשע. הוא התיישב על כיסא פלסטיק כחול שחובר לשורת כיסאות זהים, והניח את התיקייה החומה על ברכיו. מרכז השירות העירוני של עיריית בת ים היה עמוס בשעת הצהריים. האוויר היה דחוס בריח של זיעה, קפה זול וחומרי ניקוי תעשייתיים. מולו ישבה אישה מבוגרת עם שקיות ניילון מלאות במסמכים מרופטים, ולצדה גבר צעיר שנשען על קביים והביט בטלפון שלו במבט כבוי.

איתמר הרגיש את הזרות שלו בכל תנוחה של גופו. הוא היה רגיל למשרדים ממוזגים היטב בתל אביב, לחדרי ישיבות שקטים שבהם דנים בתחזיות רווח ובהערכות סיכון. שם, מספרים היו מופשטים. הם ייצגו מגמות, הסתברויות, תשואות של פוליסות ביטוח. כאן, המספרים היו החיים עצמם. על הקירות היו תלויים שלטים מנוילנים שהסבירו על זכויות דיור ציבורי, ועדות רפואיות של ביטוח לאומי, וסיוע למשפחות חד הוריות. האנשים שישבו סביבו לא חישבו תשואות עתידיות. הם חישבו איך לסיים את החודש, איך לעבור את הוועדה הבאה, איך לקבל אישור לכיסא גלגלים מותאם או להנחה בארנונה.

הוא העביר אצבע על קצה התיקייה החומה. אתמול אחר

הצהריים הוא עמד מול הדלת של סמדר אבוטבול וספג את הטריקה שלה. הוא הבין שהגישה הישירה נכשלה. סמדר ראתה בו איום, נציג של עבר שהיא ניסתה לקבור או לפחות לנהל בתנאים שלה. הוא לא יכול היה לחזור אליה ולדרוש תשובות. הוא היה זקוק למתווך, למישהו שמבין את המערכת שבתוכה משפחת אבוטבול חיה. החיפוש שלו באינטרנט אתמול בלילה הוביל אותו למבנה הארגוני של שירותי הרווחה בעיר. הוא לא ידע אם יש להם תיק פתוח, אבל הוא ידע שאם יש פגיעה פיזית, כפי שחשד מהתאונה של אביו, מחלקת שיקום היא הכתובת.

המספרים על הלוח התחלפו לאט. כל תור לקח זמן רב. אנשים ניגשו לדלפק, הציגו טפסים, התווכחו בקול חנוק או מיואש עם הפקידות, ונשלחו להביא צילומים נוספים. איתמר צפה בדינמיקה הזו בשקט. הוא ראה איך הבירוקרטיה שוחקת את האנשים, הופכת את המצוקה שלהם לערימה של ניירות שצריך לאשר. הוא חשב על אריה. אביו מעולם לא אהב מוסדות. הוא ניהל את המוסך שלו בעזרת יומנים, מזומן, והיכרות אישית עם ספקי חלפים. המחשבה שאריה ניווט בתוך עולם של קצבאות או פיצויים נראתה לו זרה לחלוטין. ובכל זאת, אריה העביר שלושת אלפים ומאתיים שקלים בכל חודש, כמו שעון. הוא יצר לעצמו מערכת רווחה פרטית משלו. אחרי ארבעים דקות של המתנה, הלוח האדום הציג את המספר שמונים ותשע. איתמר קם וניגש לעמדה מספר שלוש. מאחורי זגוגית פרספקס שרוטה ישבה פקידה בשנות החמישים לחייה, משקפי קריאה תלויים על שרשרת סביב צווארה. היא לא הרימה את המבט מהמסך כשהוא נעמד מולה.

"תעודת זהות," היא אמרה בקול עייף.

איתמר לא הוציא את הארנק. "אין לי תיק כאן. אני לא תושב העיר. אני צריך לדבר עם עובדת סוציאלית ממחלקת שיקום."

הפקידה הרימה את עיניה והביטה בו בחוסר סבלנות. "אין קבלת

קהל ללא זימון תור מראש וללא פתיחת תיק. אם אתה רוצה לפתוח תיק, תביא תדפיסי בנק, חוזה שכירות, ואישור מביטוח לאומי." "אני לא מבקש סיוע," איתמר אמר, שומר על קול יציב ושקט. "אני מנהל עיזבון של אדם שנפטר לאחרונה. התברר לי שהוא תמך כלכלית במשפחה שמטופלת בעיר הזו, ככל הנראה על רקע של נכות או שיקום. אני צריך להבין את הסטטוס מול הרשויות לפני שאנחנו סוגרים את חשבונות הבנק שלו. זו שאלה של חבות משפטית." המילים "עיזבון" ו"חבות משפטית" עשו את שלהן. הפקידה מצמצה, בוחנת את החולצה המכופתרת שלו ואת התיקייה המסודרת. היא הבינה שהוא לא שייך לקהל הרגיל שמגיע לבקש הנחות. "איזו משפחה?" היא שאלה.

"אני מעדיף למסור את הפרטים לעובדת הסוציאלית," איתמר התחמק באלגנטיות. "זה עניין של צנעת הפרט." היא נאנחה, הקישה כמה פעמים על המקלדת, ואז הרימה שפופרת של טלפון פנימי. היא מלמלה כמה מילים, הנהנה, והניחה את השפופרת. "מסדרון ימין, חדר ארבע. עדי שטרן. היא תכניס אותך בין התורים, אז תמתין ליד הדלת." איתמר הודה לה ופנה אל המסדרון. התאורה כאן הייתה חלשה יותר. דלתות עץ פשוטות עם שלטי פלסטיק קטנים עמדו משני צדי המסדרון. הוא נעמד ליד חדר מספר ארבע. אחרי כמה דקות, הדלת נפתחה ואישה מבוגרת יצאה משם, מוחה דמעה בזווית העין וגוררת עגלת קניות ריקה.

"אתה איתמר?" נשמע קול מתוך החדר.

הוא נכנס. החדר היה קטן וצפוף. שולחן כתיבה סטנדרטי עמוס בקלסרים, מחשב, שני כיסאות אורח מרופדים ב בד כחול דהוי, וארון מתכת נעול. מאחורי השולחן ישבה עדי שטרן. היא הייתה אישה בשנות השלושים המאוחרות לחייה, שיערה אסוף בקפידה, ומבטה היה ענייני וחד. היא לא נראתה כמו מישהי שמתרגשת בקלות.

"שב," היא אמרה, והצביעה על הכיסא מולה. "אמרו לי בקבלה שאתה מנהל עיובון. במה מדובר?"

איתמר התיישב והניח את התיקיה על השולחן. הוא לא פתח אותה מיד. הוא ידע שהוא צריך לנהל את השיחה הזו בזהירות. "אבא שלי, אריה רוזן, נפטר לפני קצת יותר משלושה שבועות," הוא התחיל. "הוא היה תושב חולון. במהלך סידור המסמכים שלו לקראת הוצאת צו ירושה, גיליתי שהוא העביר סכום כסף קבוע, בכל חודש, למשפחה שמתגוררת בבת ים. ההעברות האלה נמשכו שנים. הסכום היה משמעותי."

עדי נשענה לאחור בכיסאה, משלבת את ידיה. "ומה הקשר למחלקת שיקום?"

"אני חושד שהתמיכה הזו קשורה לפגיעה גופנית," איתמר אמר וברר את מילותיו. "יש לי סיבה להאמין שאבא שלי היה מעורב בתאונה לפני מספר שנים. תאונה שהוא לא דיווח עליה. אני חושב שהוא פגע במישהו מהמשפחה הזו, והתשלומים היו סוג של פיצוי או דמי מחיה. השם של המשפחה הוא אבוטבול. סמדר אבוטבול, והבן שלה."

הפנים של עדי לא הסגירו דבר. היא לא מצמצה ולא שינתה תנוחה. אבל איתמר, שהיה רגיל לקרוא שפת גוף בפגישות משא ומתן, זיהה את הקיפאון הקל באצבעותיה. היא הכירה את השם. היא ידעה בדיוק על מי הוא מדבר.

"אני לא יכולה לאשר או להכחיש שום פרט על משפחה כזו או אחרת," עדי אמרה בקול מקצועי, יבש לחלוטין. "יש חוק חיסיון רפואי וסוציאלי. גם אם משפחה בשם הזה מטופלת אצלי, אני לא יכולה לדון איתך על המצב שלהם, על ההכנסות שלהם, או על כל פרט אחר. אתה לא קרוב משפחה מדרגה ראשונה שלהם, ואין לך ייפוי כוח."

"אני מבין את זה," איתמר אמר מיד. "אני לא מבקש שתפתחי

את התיק שלהם. אני לא מבקש מסמכים רפואיים. אני מנסה להבין את המנגנון. אני מנסה להבין מה אבא שלי עשה."

עדי שתקה רגע. היא בחנה אותו, מנסה להבין מה המניע שלו. "אם אתה מנהל עיזבון, והאדם שנפטר השאיר הוראת קבע, אתה יכול פשוט לבטל אותה דרך הבנק ברגע שיהיה לך צו ירושה. אתה לא צריך את אישור הרווחה בשביל זה. למה באת לפה?"

"כי אני לא רוצה פשוט לעצור את הכסף ולנתק מגע," איתמר אמר, והרגיש איך הקול שלו נעשה מעט צרוד. "אם אבא שלי גרם לנכות של אדם צעיר, ואם הכסף הזה הוא מה שמחזיק את המשפחה מעל המים, אני לא יכול פשוט למחוק את זה בגיליון אקסל. אני צריך לדעת מה ההשלכות. אני צריך לדעת מה המשמעות של שלושת אלפים ומאתיים שקלים בחודש עבור משפחה בשיקים."

הסכום גרם לעדי להטות מעט את ראשה. המספר היה מדויק, והוא כנראה התחבר למשהו שהיא הכירה היטב מתוך התיק שהיא לא יכלה לדבר עליו.

"בוא נדבר באופן כללי," עדי אמרה לבסוף. היא פתחה מגירה, הוציאה עט, והתחילה לגלגל אותו בין אצבעותיה. "בוא נדבר על מה קורה למשפחה שמתמודדת עם נכות פיזית קשה, ללא רשת ביטחון של ביטוחים פרטיים מקיפים."

איתמר הנהן בזהירות. הוא הבין שהיא מסכימה לתת לו את התמונה המלאה, כל עוד הם שומרים על הפיקציה התיאורטית.

"קצבת נכות מלאה של ביטוח לאומי, נכון להיום, עומדת על קצת יותר מארבעת אלפים שקלים בחודש," עדי התחילה להסביר, הקול שלה הפך למעין הרצאה מקצועית. "אם האדם זקוק לעזרה בפעולות יומיומיות, הוא עשוי לקבל גם קצבת שירותים מיוחדים. אבל המערכת הזו בנויה על רף מינימום. היא לא באמת מכסה את עלות החיים עם מגבלה משמעותית."

היא הצביעה עם העט לעבר החלון, אל הרחוב שבחוץ. "תחשוב

על ההוצאות. דירה נגישה. בבת ים, למצוא דירה עם מעלית שמתאימה לכיסא גלגלים, או דירת קרקע בלי מדרגות בכניסה, זה אומר לשלם שכר דירה גבוה יותר משמעותית מדירת שיכון רגילה בקומה שלישית בלי מעלית. זה כבר פער של אלף או אלפיים שקלים בחודש רק על קורת גג."

איתמר הקשיב. המוח שלו התחיל לתרגם את המילים שלה למספרים, לטבלאות הוצאות והכנסות שהוא הכיר כל כך טוב.

"עכשיו תוסיף לזה ציוד," עדי המשיכה. "כיסא גלגלים מותאם אישית עולה עשרות אלפי שקלים. משרד הבריאות משתתף, אבל תמיד יש פער. טיפולי פיזיותרפיה. קופת חולים נותנת מכסה שנתית מוגבלת. מי שרוצה לשמור על טווח תנועה, למנוע ניוון שרירים, חייב טיפולים פרטיים. כל טיפול כזה עולה מאתיים וחמישים עד ארבע מאות שקלים. פעמיים בשבוע, תעשה את החשבון."

איתמר עשה את החשבון. המספרים התחילו להצטבר.

"ומה לגבי נידות?" עדי שאלה, רטורית. "אדם עם מגבלה קשה לא יכול פשוט לעלות על אוטובוס רגיל בכל מצב. הוא צריך רכב מותאם, או להסתמך על מוניות נגישות. הכל עולה כסף. הכל יקר יותר כשאתה מוגבל. המערכת הציבורית נותנת את הבסיס כדי שלא תרעב, אבל היא לא נותנת לך את האפשרות לחיות בכבוד אמיתי או להשתקם באופן מלא."

היא עצרה, מניחה את העט על השולחן, ומיקדה את מבטה היישר בעיניו של איתמר. "משפחות כאלה חיות על הקצה. כל חודש הוא מאבק. אם יש להן מקור הכנסה נוסף, לא מדווח, זה הרבה פעמים מה שעושה את ההבדל בין קריסה מוחלטת לבין הישרדות. אבל יש פה מלכודת."

"איזו מלכודת?" איתמר שאל.

"מבחן הכנסות," עדי אמרה בשקט. "חלק מהקצבאות וההטבות, כמו סיוע בשכר דירה או הנחות משמעותיות, תלויות במבחן הכנסה.

אם משפחה כזו מקבלת פתאום סכום כסף גדול באופן רשמי, למשל פיצוי חד פעמי מחברת ביטוח, או אם יש לה הכנסה רשומה גבוהה, היא עלולה לאבד את הזכויות לקצבאות מסוימות. זה אבסורד, אבל ככה החוק עובד. לכן, לפעמים, תמיכה שקטה, מתחת לרדאר, היא הדרך היחידה שבה המשפחה יכולה להשתמש בכסף נטו לשיקום, בלי שהמערכת תקוץ לה את זה מהצד השני."

איתמר נשען לאחור. האוויר בחדר הרגיש פתאום דליל. הוא חשב על אריה. אריה לא היה איש של חוקים ובירוקרטיה. הוא היה איש של פתרונות מעשיים. אם אריה פגע בילד, והבין שהמערכת המשפטית וחברות הביטוח יגררו את המשפחה לשנים של משפטים, ועדות רפואיות וקיוזוים, הוא כנראה בחר בדרך הישירה. הוא יצר מנגנון עוקף. שלושת אלפים ומאתיים שקלים בחודש. סכום מדויק, שמכסה את הפער שעדי תיארה. שכר דירה נגיש, טיפולים פרטיים. כסף שעובר בשקט, בלי ועדות, בלי עורכי דין.

"אז אם אני עוצר את ההעברה," איתמר אמר, קולו כמעט לחישה. "אני לא רק סוגר חשבון בנק. אני שומט את הקרקע מתחת לחיים שלהם."

עדי לא ענתה מיד. היא סידרה קלסר אחד על השולחן, פעולה טכנית שנועדה לתת לה רגע של מחשבה. "תיאורטית," היא אמרה לבסוף, "עצירה פתאומית של סכום כזה עבור משפחה שנסמכת עליה, היא אירוע קטסטרופלי. זה אומר לבטל טיפולים. זה אומר אולי לא לעמוד בתשלומי שכר דירה. זה אומר להחזיר את האדם המשתקם שנים אחורה מבחינה תפקודית ונפשית."

איתמר העביר יד על פניו. העייפות של הימים האחרונים נחתה עליו בבת אחת. הוא בא לכאן כדי לפתור תעלומה, כדי להבין מי היה אבא שלו. אבל הוא גילה שהתעלומה היא בעצם מערכת תמיכת חיים שהוא מחזיק עכשיו את התקע שלה.

"הייתי אצלם אתמול," איתמר אמר, חורג מהגבולות התיאורטיים.

"הייתי אצל סמדר. היא טרקה לי את הדלת בפרצוף. היא סירבה לדבר איתי ואמרה לי לבטל את הוראת הקבע. היא אמרה שהיא לא צריכה את הטובות שלנו."

עדי נאנחה. המבט המקצועי הנוקשה שלה התרכך מעט. "אתה מתפלא?"

"היא מוכנה לוותר על הכסף הזה רק כדי לא לראות אותי," איתמר אמר, חוסר ההבנה ניכר בקולו. "איך זה הגיוני? אני מנסה לעזור. אני מנסה להבין מה קרה כדי שנוכל להסדיר את זה." "לעזור למי?" עדי שאלה בשקט.

איתמר השתתק.

"תקשיב לי, איתמר," עדי אמרה, רוכנת מעט קדימה. "אתה מגיע לפה מבחון. אתה מגיע מהעולם של האנשים הבריאים, המסודרים, אלה שיש להם פריבילגיה לחפש 'אמת' ו'סגירת מעגל'. אתה רוצה לדעת מה אבא שלך עשה, אתה רוצה לנקות את המצפון המשפחתי, או לפחות להבין אותו. אבל עבור האנשים שחיים את המציאות הזו, האמת היא לא תמיד ערך עליון. היציבות היא הערך העליון."

היא הצביעה על התיקיה החומה שלו. "אתה מגיע לפתח הדלת שלהם, ואתה מביא איתך את העבר. אתה מביא איתך את האירוע שהרס להם את החיים. במשך שנים הם בנו שגרה. שגרה קשה, כואבת, אבל עובדת. אבא שלך היה חלק מהשגרה הזו. הוא כנראה היה ההסדר השקט שלהם מול הגורל. ועכשיו הוא איננו, ואתה מופיע. אתה שואל שאלות. אתה דורש לפתוח פצעים שאנשים עבדו קשה מאוד כדי להגלית."

"אני לא יכול להשאיר את זה תלוי באוויר," איתמר התגונן. "יש למשפחה שלי זכות לדעת על מה הולך הכסף. לאמא שלי יש זכות לדעת. אנחנו לא יכולים להמשיך לשלם חוב שאנחנו לא מבינים." "אני לא אומרת שאתה לא צודק מבחינה משפטית או אפילו מוסרית," עדי ענתה. "אני רק מסבירה לך את הצד השני. הצורך שלך

לדעת הוא לא בהכרח הצורך של מי שחי עם התוצאות. מבחינתם, החקירה שלך היא סכנה. היא איום על השקט הנפשי שלהם, ועל ההישרדות הכלכלית שלהם. כשהיא טורקת לך את הדלת, היא לא עושה את זה מתוך רוע. היא עושה את זה מתוך הגנה."

איתמר הביט בה. המילים שלה חלחלו פנימה, מפרקות את ההצדקה הפנימית שהובילה אותו בימים האחרונים. הוא חשב שהוא הבלש בסיפור הזה, זה שחושף את הסודות ומביא אור למקומות החשוכים. יואב ניסה להזהיר אותו מזה בארוחת הערב בראשון לציון, אבל איתמר דחה את האזהרה. עכשיו, מול העובדת הסוציאלית בבית, המציאות הכתה בו. האמת שהוא חיפש הייתה פצצה מתקתקת. "אז מה אני אמור לעשות?" הוא שאל, מרגיש חסר אונים. "להמשיך את ההעברות כאילו כלום לא קרה? לשקר לאמא שלי ולאחותי? לתת לעיזבון להתנהל עם חור שחור בתוכו?"

"אני לא יועצת משפטית, ואני לא יכולה להגיד לך מה לעשות עם הכסף של אבא שלך," עדי אמרה, חוזרת לטון המקצועי שלה. "אבל אני יכולה להגיד לך שאם אתה מחליט לפעול, תעשה את זה בזהירות. אל תדחק אותם לפינה. אל תכריח אותם להודות בפניך בדברים שהם לא מוכנים לדבר עליהם. אם יש שם אדם פגוע, תזכור שהכבוד שלו והעצמאות שלו חשובים לו יותר מהכסף שלך."

היא קמה מהכיסא, מסמנת שהפגישה הסתיימה. "יש מקרים שבהם סיוע פרטי ממושך משתלב עם קצבאות, טיפולים ונכות בלי להופיע כסיפור אחד מסודר. זה לא נראה טוב בטבלאות אקסל, אבל ככה החיים נראים לפעמים. מסובכים, מלאים בפשרות, ובלי שורה תחתונה ברורה."

איתמר קם גם הוא. הוא אסף את התיקייה החומה מהשולחן. הוא לא פתח אותה אפילו פעם אחת במהלך השיחה. הדפים המודפסים, שורות הקוד מהמוסך, קבלות הדלק – כולם נראו פתאום חסרי משמעות מול המציאות שעדי תיארה.

"תודה על הזמן שלך," הוא אמר.

"בהצלחה, איתמר," היא אמרה. "ותזכור. לפעמים, לא לדעת את כל הפרטים זו הדרך היחידה לאפשר לאנשים להמשיך לחיות." הוא יצא מהחדר הקטן אל המסדרון. התור בחוץ רק התארך. אנשים המשיכו להמתין, להחזיק פתקי נייר עם מספרים, לקוות שהפקידה מעבר לזכוכית תאשר להם עוד חודש של שקט. איתמר עבר על פניהם, מרגיש את משקל התיקיה בידו.

הוא יצא מהבניין אל רחובות בת ים. השמש עמדה במרכז השמיים, קופחת על המדרכות. החום היה כבד ומחניק. הוא הלך לעבר המכונית שלו, משחזר בראשו את השיחה. אריה לא היה רק איש שהסתיר סוד. אריה היה איש שלקח על עצמו אחריות טוטאלית, אכזרית כמעט, למעשה שהוא עשה. הוא לא שילם דמי שתיקה לעבריינים. הוא שילם שכר דירה, כיסא גלגלים, פיזיותרפיה. הוא החזיק משפחה שלמה על הכתפיים שלו, במשך שנים, מבלי לומר מילה לאיש.

איתמר פתח את דלת המכונית והתיישב במושב הנהג. המושב בער מחום. הוא לא התניע מיד. הוא ישב שם, מביט מבעד לשמשה הקדמית אל התנועה החולפת. הוא הבין עכשיו את גודל המלכודת. אם הוא יחשוף את האמת למשפחתו, הוא עלול לעצור את התמיכה ולהרוס את משפחת אבוטבול. אם הוא ישתוק, הוא ימשיך את השקר של אביו ויבגוד באמו.

הצורך שלו לדעת התנגש חזיתית עם הצורך של המשפחה הזו לשרוד. עדי שטרן שרטטה לו את הגבולות הברורים של המציאות. אין פה פתרון נקי. אין פה שורה תחתונה שמתאזנת באקסל. יש פה רק שאלה אחת קשה: כמה כאב הוא מוכן לגרום כדי לגלות את האמת, ומי ישלם את המחיר.

הוא הכניס את המפתח לסוויץ', התניע את המנוע, ויצא לדרך. הוא ידע שהוא חייב לדבר עם תמר. הוא חייב למצוא דרך חוקית

להגן על הכסף הזה מבלי לפוצץ את הכול. אבל לפני כן, הוא היה צריך להתמודד עם אמא שלו. הוא ידע שהשתיקה בבית בחולון לא תוכל להימשך עוד הרבה זמן.

המספר האסור

הנסיעה על כביש איילון לכיוון דרום בשעות הערב המוקדמות הייתה איטית ומתישה, אבל איתמר היה אסיר תודה על הפקק. הוא היה זקוק לזמן הזה בתוך המכונית הסגורה כדי לסדר את המחשבות שלו לפני שיפתח את הדלת של דירת הוריו בחולון. המילים של עדי שטרן, העובדת הסוציאלית מבת ים, עדייןדהדו בתוך הראש שלו, מפרקות את כל מה שחשב שהוא עושה. הוא היה בטוח שהוא חושף עוול, שהוא מגן על המשפחה שלו מפני סחיטה או חוב ישן, אבל המציאות התבררה כמורכבת הרבה יותר. הוא לא היה הגיבור שמגלה את האמת, אלא האדם שעלול להרוס את מנגנון ההישרדות של משפחה שלמה. התנועה זחלה מעבר למחלף וולפסון, והוא הביט באורות האדומים של המכוניות לפניו, מבין שהערב הוא הולך לשבור את השקט של אמו, וש אחרי השיחה הזו שום דבר כבר לא יחזור להיות כפי שהיה.

הוא החנה את הרכב בחניה המוכרת מתחת לבניין ועלה במדרגות. חדר המדרגות הריח מאקונומיקה ומתבשילים של סוף היום, ריח של שגרה שאיתמר הכיר מאז שהיה ילד קטן. הוא הכניס את המפתח למנעול וסובב אותו לאט, משתדל לא לעשות רעש מיותר. הדירה הייתה חשוכה ברובה, למעט אור כחלחל ומרצד שבקע ממסך הטלוויזיה בסלון. מרים עמדה מול ויטרינת העץ הגדולה שחלשה על הקיר המרכזי. הטלוויזיה פעלה על ערוץ החדשות, אבל הקול

היה מושתק לחלוטין. היא עמדה שם ללא נייע, הגב שלה מופנה אליו, מביטה בתמונות המשפחתיות שהיו מסודרות מאחורי דלתות הזכוכית. איתמר סגר את דלת הכניסה מאחוריו, מניח את המפתחות על השידה הקטנה שבמסדרון. הצליל המתכתי גרם לה להסתובב לאט.

"לא שמעתי שנכנסת," מרים אמרה. הקול שלה היה שטוח, חסר את המרץ הרגיל שבו הייתה מקבלת את פניו. היא לבשה חולצה מכופתרת פשוטה ומכנסי בד כהים, והשיער שלה היה אסוף לאחור בקפידה.

"רק עכשיו הגעתי," איתמר אמר, מתקדם לעבר הסלון. הוא נעצר במרחק של כמה צעדים ממנה. הוויטרינה שמאחוריה הכילה את כל ההיסטוריה הרשמית של משפחת רוזן. תמונות מהבר מצווה שלו, מהחתונה של נועה ויואב, תמונה של אריה בבגדי עבודה מחייך למצלמה מחוץ למוסך לפני עשרים שנה. הכול היה מסודר, ממוסגר, נקי מאבק. איתמר הביט באמו ואז בתמונות. הפער בין מה שהוצג שם לבין הקבלות הישנות מארגז הכלים והשורה בתדפיס הבנק נראה עכשיו בלתי ניתן לגישור. הוא ידע שהוא חייב לומר את זה, שהוא לא יכול להמשיך להחזיק את המידע הזה לבד. "הייתי בבת ים היום," הוא אמר.

הוא ציפה להכחשה, לשאלה תמימה על מה יש לו לחפש שם, או אולי לכעס כמו זה שספג מנועה בארוחת השבת. אבל התגובה של מרים הייתה שונה לחלוטין. היא לא הרימה את הקול והיא לא הוועיפה פנים. במקום זאת, הכתפיים שלה צנחו בבת אחת, כמי שחתכו לו את החוטים שהחזיקו אותו זקוף. היא שלחה יד אחת לאחור, נאחזת בקצה של שולחן האוכל כדי לייצב את עצמה. הפנים שלה החווירו, והעיניים שלה התרוצצו בחדר, מחפשות נקודת אחיזה שאינה הפנים של הבן שלה. זה לא היה כעס. זה היה פחד ממש, עמוק ומוכר, פחד של מישהו שידע שהרגע הזה יגיע וקיווה בכל כוחו

שימות לפניו.

"למה נסעת לשם, איתמר, היא שאלה לבסוף, הקול שלה רועד מעט, בקושי נשמע מעל השקט של הדירה. "ביקשתי ממך לא לפתוח דברים מיותרים. ביקשתי ממך להניח לזה."

"לא יכולתי להניח לזה," איתמר ענה, שומר על קול יציב למרות המועקה שהתחילה להצטבר בגרון שלו. "מצאתי את הקבלות במחסן, אמא. מצאתי את דוחות החניה. דיברתי עם דב גרינברג שראה את אבא חוזר באותו לילה עם הפגוש השבור, וראיתי את הרישומים במחשב של המוסך. והיום הייתי בעירייה בבת ים, אצל עובדת סוציאלית. אני יודע שהכסף שאבא העביר כל חודש לא היה סתם חוב. אני יודע שזה משהו אחר לגמרי. ואת ידעת מזה."

מרים עזבה את השולחן והלכה לאט לכיוון הספה. היא התיישבה על קצה הכרית, משלבת את הידיים שלה בחיקה באחיזה חזקה, אצבעותיה מלבינות מרוב מאמץ. המסך המרצד של הטלוויזיה הטיל עליה צללים משתנים. איתמר ניגש והתיישב בכורסה שמולה. הוא לא ניסה לנחם אותה במילים רכות. הוא חיכה שהיא תדבר. הוא הבין עכשיו שהשתיקה בבית הזה לא הייתה רק תכונת אופי של אריה, אלא הסכם עבודה משותף של שני ההורים שלו.

"לא ידעתי הכול," היא אמרה, מביטה ברצפה. "אתה חושב שידעתי שמות, או כתובות, או סכומים מדויקים בבנק? לא ידעתי. אבא שלך לא נתן לי לדעת. הוא שמר את זה רחוק ממני."

"אבל ידעת שיש שם משהו. ידעת שיש משפחה."

"ידעתי שיש משהו שהוא צריך לעשות," היא אמרה, מרימה אליו את העיניים. המבט שלה היה נוקשה, מגן על טריטוריה ישנה. "זה היה לפני הרבה שנים. החורף ההוא, כשהוא חזר הביתה ונראה חיוור לגמרי. הוא אמר לי שקפץ לו כלב לכביש והוא נכנס בעמוד. אבל הוא לא ישן בלילות. הוא היה קם, יושב במטבח בחושך, מעשן סיגריה אחרי סיגריה. הוא מעולם לא עשה את זה לפני כן. ראיתי

שמשוהו אוכל אותו מבפנים, משהו שהוא לא מסוגל לבלוע. ואז, אחרי כמה שבועות, הוא בא אליי ואמר לי שיש משפחה שהוא עוזר לה."

איתמר הקשיב למילים שלה והרגיש איך התמונה של אביו משתנה שוב. אריה רוזן, האיש שתיקן מכוניות וידע לפתור כל בעיה טכנית עם מפתח שוודי ואיזולירבנד, מצא את עצמו מול שבר שהוא לא יכול היה לתקן. והדרך שלו להתמודד עם השבר הזה הייתה להפוך אותו למטלה קבועה, לשורת הוצאה חודשית, לסוד שהוא נושא לבדו. אבל הוא לא נשא אותו לגמרי לבד. הוא הניח חלק מהמשקל על הכתפיים של מרים, ודרש ממנה לשאת אותו בעיניים עצומות.

"הוא אמר לך למה הוא עוזר להם," איתמר שאל.

"הוא אמר שזו חובה שלו," מרים ענתה, הקול שלה מתחזק מעט, נאחז בזיכרון של ההסכם ביניהם. "הוא אמר לי, מרים, יש דברים שגבר צריך לעשות כדי שיוכל להמשיך להסתכל על עצמו במראה. ויש דברים שאישה צריכה לא לשאול, כדי שהבית הזה יישאר שלם. אלה היו המילים שלו. הוא אמר שאם אני אתחיל לשאול שאלות, ואם נתחיל לפתוח את זה, הכול יתפרק. המוסך, המשפחה, החיים שלנו. הוא הבטיח לי שזה לא יפגע בנו כלכלית ברמה שלא נוכל להסתדר, והוא הבטיח לי שזה עניין שלו בלבד. ואני הסכמתי. בחרתי בבית, איתמר. בחרתי כך ובנועה. בחרתי לא לדעת."

"איך אפשר לחיות ככה," איתמר שאל, לא מצליח להסתיר את חוסר ההבנה בקולו. "איך אפשר לחיות עשרים שנה עם אדם ולדעת שיש לו חיים שלמים, חוב שלם, שהוא מסתיר ממך. איך לא דרשת לדעת מי האנשים האלה, מה הוא עשה להם, ולמה הוא משלם להם כל חודש?"

מרים הזדקפה מעט. הפחד שהיה שם קודם התחלף בהשלמה קשה, בביטחון של אישה שקיבלה החלטה לפני עשרות שנים ומוכנה

לעמוד מאחוריה גם עכשיו. "קל לך לשפוט, איתמר. אתה יושב במשרד שלך בתל אביב, מסתכל על מספרים וחושב שהעולם מתחלק לשורות של רווח והפסד, של אמת ושקר. אבל החיים לא עובדים ככה. אבא שלך היה איש טוב. הוא עבד קשה, הוא דאג לנו, הוא מעולם לא החסיר מאיתנו דבר. אם הוא עשה טעות, טעות נוראית, הוא לקח עליה אחריות בדרך שלו. הוא לא ברח. הוא שילם את המחיר יום יום. ואני הבנתי שהתפקיד שלי הוא לשמור על המסגרת. לשמור על השפיות שלו ושלנו. אתה חושב שהיה עדיף שהייתי דורשת לדעת? שהיינו הולכים למשטרה? למשפטים? שהיינו מאבדים את המוסך, את הדירה, שהייתם גדלים עם אבא בכלא או אבא מרוסק לגמרי?"

הוא שתק. המילים שלה התחברו בדיוק מצמרר למילים של עדי שטרן בעירייה. עדי דיברה על היציבות של משפחת אבוטבול, ומרים דיברה על היציבות של משפחת רוזן. שני בתים, בשתי ערים שונות, שהוחזקו באוויר על ידי שתיקה אחת גדולה וסכום כסף קבוע שעבר ביניהם בכל עשירי לחודש. אריה היה הגשר הסודי שחיבר בין שני העולמות האלה, והוא דאג שאף אחד לא יחצה אותו לעולם. איתמר הבין פתאום את גודל העומס שאביו נשא. הוא לא רק שילם כסף. הוא ניהל מערכת מורכבת של איוונים, מוודא שהסוד לא יקרוס פנימה וישמיד את המשפחה שלו, ולא יקרוס החוצה ויפקיר את המשפחה שנפגעה.

"הם צריכים את הכסף הזה," איתמר אמר לבסוף, משנה את כיוון השיחה. "העובדת הסוציאלית אמרה לי שמדובר במשפחה שמתמודדת עם נכות. היא לא אמרה לי מי, אבל היא הסבירה שהסיוע השקט הזה הוא לפעמים הדבר היחיד שמונע מהם לקרוס. אם אנחנו עוצרים את הוראת הקבע עכשיו, בגלל שאבא מת ובגלל צו הירושה, אנחנו חותכים להם את החמצן."

מרים לא נראתה מופתעת מהמידע על הנכות. היא רק השפילה

את מבטה אל ידיה. "הוא תמיד אמר שזה עניין של חיים. שהוא אחראי לחיים. לא ידעתי פרטים, אבל ידעתי שזה כבוד." "אני לא יודע איך לפתור את זה חוקית," איתמר המשיך, מנתח את המצב בקול רם, חוזר לאזור הנוחות שלו של בעיות ופתרונות. "תמר הסבירה לי שהעזובן לא יכול להמשיך לשלם כספים ללא הצדקה רשומה. הבנק יחסום את זה. ואם ננסה להעביר את זה בעצמנו, נצטרך להסביר מאיפה הכסף ולמה. אנחנו לא יכולים להמשיך להעמיד פנים שכלום לא קרה. האמת תצטרך לצאת, לפחות מול עורכי הדין."

מרים קמה מהספה. היא לא אמרה מילה. היא עמדה רגע אחד במקומה, מסתכלת על מסך הטלוויזיה האילם, ואז הסתובבה והלכה לכיוון המטבח. איתמר עקב אחריה במבטו, לא מבין את פשר התנועה הפתאומית. הוא קם והלך אחריה. המטבח היה הממלכה שלה, המקום שבו שלטה בכל כפית ובכל צלחת. היא ניגשה למגירה העליונה של הארונית שליד המקרר, המגירה שבה שמרה חשבונות חשמל ישנים, גומיות, פנקסי רשימות ועטים שלא תמיד עבדו.

היא פתחה את המגירה וחיטטה בתוכה. איתמר עמד בפתח המטבח, צופה בה מזיזה ערימה של קופוני הנחה לסופרמרקט ופנקס צ'קים ישן. היא שלחה את היד עמוק אל החלק האחורי של המגירה, מתחת למחיצת הפלסטיק של הסכו"ם, ושלפה משם משהו קטן. היא סגרה את המגירה בדחיפה קלה של הירך, והסתובבה אליו. בידה הייתה מעטפה לבנה, קטנה, מהסוג שמשמש לכרטיסי ברכה, אבל היא הייתה מצהיבה בשוליים ומוכתמת מעט, עדות לשנים הארוכות ששכבה שם בחושך.

היא התקדמה אליו ועצרה במרחק צעד. היא החזיקה את המעטפה בשתי ידיים, בתנועה של מי שמחזיק חומר נפץ. "אבא שלך נתן לי את זה לפני עשר שנים," היא אמרה. הקול שלה היה צלול עכשיו, נקי מהרעידות שליוו את תחילת השיחה. "זה

היה אחרי הפעם הראשונה שהוא הרגיש כאבים בחזה והלכנו למיון. הם אמרו שזה שום דבר, רק מתח, אבל הוא נבהל. כשחזרנו הביתה, הוא ישב במטבח, לקח את המעטפה הזו, כתב עליה משהו, ונתן לי אותה."

איתמר הביט במעטפה. לא היה כתוב עליה שם.
 "הוא אמר לי לשים אותה במגירה ולא להוציא אותה לעולם," מרים המשיכה, העיניים שלה נעולות על המעטפה. "הוא אמר לי, מרים, אם יקרה לי משהו פתאומי. אם אני לא אחזור יום אחד מהמוסך, או אם הלב שלי יעצור. את לוקחת את המעטפה הזו. יש בפנים מספר טלפון. את לא מתקשרת אליו. את לא מדברת איתם. את רק מוצאת דרך לדאוג שהם ימשיכו לקבל את מה שמגיע להם. תמכרי את המוסך, תמכרי את המכונית, תעשי מה שצריך. אבל אל תתקשרי אליהם ואל תשאלי אותם שאלות. פשוט תדאגי שהם לא ייפלו."

"והסכמת," איתמר אמר, המום מהמשקל של הבקשה הזו.
 "לקחתי את המעטפה," היא אמרה פשוט. "ושמתי אותה במגירה. ומעולם לא פתחתי אותה. גם כשהוא נפטר, לפני שלושה שבועות. ידעתי שהיא שם, אבל פחדתי לגעת בה. פחדתי שברגע שאני אפתח אותה, הבית הזה באמת יתפרק."

היא הושיטה את היד קדימה, מגישה לו את המעטפה. איתמר לקח אותה. הנייר היה יבש ומחוספס. הוא סובב אותה. היא לא הייתה מודבקת. הוא פתח את הלשונית והוציא מתוכה פתק נייר קטן, תלוש מפנקס עבודה של המוסך, עם הלוגו הישן של מוסך רוזן מודפס למעלה. במרכז הפתק, בכתב היד המוכר, המסודר והטכני של אביו, היה כתוב רק שם פרטי אחד ומספר טלפון.

"סמדר," איתמר קרא את השם בקול. המספר שלצדו היה מספר סלולרי ישן.

"אני לא רוצה לדעת מי זו," מרים אמרה מיד, לוקחת צעד

אחורה, בתגובה פיזית לשם עצמו. "אני לא רוצה לשמוע מה היא אמרה לך בבת ים, ואני לא רוצה לדעת מה אבא שלך עשה לה. ההבטחה שלי לאריה הייתה לא לשאול, ואני מתכוונת לקיים אותה גם עכשיו."

"אמא, אי אפשר להמשיך להעלים עין," איתמר אמר, מרגיש את התסכול הישן עולה בו. "אבא מת. המנגנון שהוא בנה מת איתו. אנחנו לא יכולים לנהל עיזבון, למכור נכסים או להעביר כספים על בסיס פתק במגירה והבטחה של שתיקה. זה לא עובד ככה בעולם האמיתי."

"אז תמצא דרך שזה יעבוד," מרים חתכה אותו. הטון שלה היה פתאום חד, מזכיר את האופן שבו הייתה מנהלת את ענייני הבית כשהיה קטן, פוסקת הלכות שאין עליהן ערעור. "אתה האנליסט. אתה זה שמבין במספרים, בחשבונות, בעורכי דין. אתה רצית לחפור ולמצוא את האמת, נכון? אז הנה האמת שלך. יש שם אישה, יש שם נכות, ויש שם חוב שאבא שלך התחייב אליו בדם. אתה רוצה להיות זה שחותך להם את החמצן? אתה רוצה להיות זה שאומר להם שמשפחת רוזן סגרה את הברז כי זה לא נוח לנו בטפסים של הבנק?"

איתמר הביט בה, מופתע מעוצמת התגובה. היא לא הגנה על עצמה יותר. היא העבירה את האחריות אליו. היא החזיקה את המעטפה הזו עשר שנים, חיה עם הצל של הסוד הזה, ועכשיו, בתנועה אחת, היא הניחה את כל המשקל של העבר על הכתפיים שלו.

"אתה תיקח את הפתק הזה," מרים המשיכה, מתעלמת מהשתיקה שלו. "ואתה תלך לתמר. ואתה תסביר לה שיש חוב שצריך לשלם. אני לא יודעת איך תעשו את זה. תקימו קרן, תעשו העברה מהחשבון שלי, תמציאו סעיף בצו הירושה. לא אכפת לי. אבל אתה לא עוצר את הכסף הזה, ואתה לא מכריח אותי לשבת מול האישה הזו ולהסביר לה למה הבעל שלי הרס לה את החיים. הבנת אותי?"

הוא הביט בפתק שבידו. המספר של סמדר אבוטבול. הכתובת

בבת ים הייתה רק מיקום פיזי. המספר הזה היה הקשר הישיר, החי, אל האנשים שאריה קשר את חייו אליהם. איתמר הבין שמרים צודקת בדבר אחד, הוא רצה את האמת, ועכשיו הוא קיבל אותה. והאמת לא שחררה אותו משום דבר. היא רק כבלה אותו לאותה חובה בדיוק שאביו נשא.

"אני אדבר עם תמר," איתמר אמר בשקט. "אני אראה מה אפשר לעשות בלי לחשוף את הכול."

"יופי," מרים אמרה. היא העבירה יד על סינר דמיוני, מחליקה קמטים שלא היו שם. "ועכשיו, אתה רוצה לשתות משהו? הכנתי תה לפני שבאת."

המעבר החד מהתפרקות רגשית לשגרת אירוח היה כל כך אופייני לה, עד שאיתמר כמעט חייך מתוך עצבות. זה היה מנגנון ההגנה שלה. ברגע שהסכנה חלפה, ברגע שהסוד הועבר הלאה והטיפול בו הופקד בידיים אחרות, היא חזרה להיות בעלת הבית, מציעה תה, מסדרת את המציאות מחדש.

"לא, אמא. אני לא אשתה," הוא אמר. הוא קיפל את הפתק והכניס אותו לכיס החולצה שלו. "אני צריך לחזור לתל אביב. יש לי הרבה עבודה למחר."

היא הנהנה לאט. "תשמור על עצמך בדרך. ותזכור מה אמרתי לך. אל תהרוס את מה שאבא ניסה לתקן."

איתמר יצא מהמטבח, עבר דרך הסלון שבו הטלוויזיה המשיכה לשדר חדשות אילמות, וניגש לדלת הכניסה. הוא לקח את המפתחות מהשידה. הוא לא הסתכל שוב אל הוויטרינה. התמונות שם נראו לו עכשיו כמו תפאורה של הצגה שירדה מהבמות מזמן.

הוא ירד במדרגות אל החניה. אוויר הלילה של חולון היה קריר יותר עכשיו, נושא איתו ריח של טל על צמחייה יבשה. הוא נכנס למכונית, אבל לא התניע מיד. הוא הוציא את הפתק מהכיס והדליק את האור הקטן שבתקרת הרכב.

סמדר. ומספר טלפון.

הוא חשב על האישה שעמדה מולו בפתח הדירה בבת ים, מאיימת להזמין משטרה, מסרבת לקבל את הנוכחות שלו. היא לא ידעה שלאריה יש בן בשם איתמר, או שאם היא ידעה, זה לא שינה לה דבר. מבחינתה, הוא היה נציג של המערכת שפגעה בה, לא נציג של האיש שניסה לכפר על כך.

הוא הוציא את הטלפון הנייד שלו. הוא פתח את מסך החיוג והקליד את המספר שהופיע על הפתק. הוא לא התכוון להתקשר. השעה הייתה מאוחרת, ומרים צדקה, הוא היה צריך לדבר עם תמר קודם, להבין את ההשלכות המשפטיות של כל צעד. אבל הוא היה חייב לראות את המספר מוקלד על המסך שלו, להפוך את הזיכרון הישן של אביו לנתון דיגיטלי, למשהו שאפשר לעבוד איתו.

הספרות הופיעו על המסך הלבן. עשר ספרות שחיברו בין המוסך בחולון, הדירה של מרים, ודירת השיכון בבת ים. איתמר שמר את המספר באנשי הקשר תחת השם סמדר אבוטבול. הוא לא הוסיף הערות. הוא לא היה צריך.

בזמן שעלה על נתיבי איילון לכיוון צפון, הוא חשב על נועה. הוא יצטרך לספר גם לה. הוא לא יכול להשאיר אותה באפלה כפי שמרים נשארה כל השנים. אבל איך מסבירים לאחותך שאבא שהעריצה, האיש שקנה לה מתנות והסיע אותה לחוגים, קנה את השקט של המשפחה שלו בכסף שחור. נועה תכעס. היא תכעס על אריה שהסתיר, היא תכעס על מרים ששתקה, והיא תכעס עליו שהוא מכריח אותה לראות את זה. אבל זה כבר לא היה משנה. המנגנון נשבר. אי אפשר היה לתקן אותו עם פתקים במגירה.

המגדלים המוארים של תל אביב הופיעו באופק, קווים ישרים של אור וזכוכית ששידרו סדר ושליטה. איתמר תמיד אהב את העיר הזו כי היא לא דרשה ממך עבר, רק הווה מחושב. אבל הלילה, המגדלים נראו לו קרים ומנוכרים. הוא נהג חזרה לדירה שלו, אל

גליונות האקסל והטבלאות המסודרות, בידיעה ברורה שהמספרים
כבר לא יצילו אותו. הסוד יצא מהמגירה, ועכשיו הוא היה שייך לו.

שעת מנחה

המספרים על המסך במשרד חברת הביטוח סירבו להסתדר בתוך ההיגיון המוכר של איתמר. הוא ישב מול גיליון הנתונים הפתוח מאז שעת הבוקר המוקדמת, מנסה להתרכז בדוח הרבעוני של מחלקת תביעות רכב, אבל המחשבות שלו נדדו שוב ושוב אל הפתק הקטן שהיה מונח בכיס החולצה שלו. המספר של סמדר אבוטבול המשיך להדהד בראשו כמו קוד שלא ניתן לפצח. בעולם המקצועי שלו, כל חוב היה מגובה בפוליסה, כל תשלום היה קשור לאירוע מתועד, וכל סיכון היה מחושב מראש. אבל המנגנון שאביו בנה פעל מחוץ לכל חוקיות עסקית או משפטית. זה היה מנגנון של אשמה, של כפרה חשאית, של חוזה שנחתם בדם ובשתיקה בין אדם פוגע לאדם נפגע. איתמר הבין שהכלים הרגילים שלו לא יעזרו לו כאן. תמר תוכל להסביר לו את ההשלכות המשפטיות של הפסקת התשלומים, מרים תוכל לדרוש ממנו לשמור על השקט התעשייתי של המשפחה, ונועה תוכל לכעוס על עצם הגילוי. אבל אף אחת מהן לא יכלה לתת לו את המסגרת המוסרית שהוא היה זקוק לה עכשיו. הוא היה צריך מישו שהכיר את אריה רוזן לא דרך מסמכי בנק ולא דרך זיכרונות ילדות, אלא דרך המקום שבו אדם עומד מול המעשים של עצמו. הוא סגר את גיליון הנתונים, כיבה את המסך, ואסף את המפתחות שלו מהשולחן. השעה הייתה קרובה לשלוש בצהריים. הוא יצא מהמשרד הממוזג אל החום הכבד של רחובות תל אביב, נכנס למכונית

והחל בנסיעה דרומה לכיוון חולון. התנועה הייתה דלילה יחסית לשעת הצהריים, ואיתמר מצא את עצמו נוהג כמעט על טייס אוטומטי, נותן לזיכרון השריר להוביל אותו אל השכונות הוותיקות של עיר הולדתו. הוא לא נסע לדירה של אמו ולא למוסך באזור התעשייה. הוא כיוון את הרכב אל הרחובות הצרים יותר, המלאים בעצי פיקוס עבותים ששורשיהם הרימו את המדרכות הישנות. הוא חיפש את בית הכנסת השכונתי הקטן, המקום שבו אריה היה מבקר בעיקר בחגים, באזכרות, ולפעמים בשבתות בבוקר כשהרגיש צורך בכך. איתמר עצמו לא ביקר שם מאז השבעה, ולפני כן, לא דרך במקום מאז יום הכיפורים האחרון. הוא חנה במרחק של שני רחובות והלך ברגל, מרגיש את החום עולה מהאספלט וצורב את פניו, מכין את עצמו לשיחה שהוא לא ידע בדיוק איך להתחיל.

בית הכנסת שכן בקומת הקרקע של בניין מגורים ישן, מוסתר בחלקו מאחורי גדר חיה לא גזומה ושער ברזל חלוד. איתמר נכנס פנימה, עובר מן האור המסנוור של הרחוב אל חלל מוצל, קריר ודחוס. ריח מוכר של ספרי קודש ישנים, עץ ספוג בלכה ושאריות של קפה שחור קידם את פניו. תפילת מנחה בדיוק הסתיימה. קבוצה קטנה של עשרה או שנים עשר גברים מבוגרים החלה להתפזר, חלקם חולצים את התפילין של מנחה, אחרים מקפלים את סידורי התפילה ומחזירים אותם לארונות העץ הגדולים שמאחורי הבימה. רחש של שיחות חולין שקטות מילא את החלל, צליל של קהילה שמכירה את עצמה עשרות שנים. איתמר נעמד קרוב לדלת הכניסה, משלב את ידיו, וממתין. הוא לא רצה להפריע, והוא גם לא היה בטוח שהאדם שהוא מחפש אכן נמצא שם. אבל אז הוא זיהה אותו. הרב שמעון וקנין עמד ליד ארון הקודש, מסדר כמה ספרים שהושארו על השולחן המרכזי. הוא היה גבר בשנות השישים המוקדמות לחייו, עם זקן מאפיר, משקפי קריאה תלויים על שרוך סביב צווארו, וחולצה לבנה פשוטה. הוא לא נראה כמו דמות מיסטית או רבנית מרוחקת,

אלא כמו מורה ותיק או מנהל חשבונות שיודע להקשיב.

הרב וקנין הרים את מבטו, הבחין באיתמר, ועצר את תנועתו. הוא הניח את הספר האחרון במקומו, ניגש לאט במעבר שבין ספסלי העץ, והושיט את ידו. איתמר לחץ אותה. כף היד של הרב הייתה חמה ויבשה, לחיצתה איתנה אך לא מתאמצת. הרב התבונן בו במבט שקט, בוחן את פניו ללא שיפוטיות. הוא זיהה אותו מיד, למרות שאיתמר לא היה מתפלל קבוע. הזיכרון של רב קהילתי בנוי על פנים, על שמות של אבות ועל זמנים של צער. הוא זכר את איתמר מההלוויה, מהשבעה, ומהימים שבהם אריה היה מביא אותו כילד קטן לתפילות החג, מושיב אותו לידו ודורש ממנו לשמור על שקט. הרב לא שאל מה מביא אותו לכאן באמצע יום חול, אלא פשוט הורה בראשו לעבר אחד הספסלים הריקים בפינת האולם.

"שב, איתמר," הרב וקנין אמר בקול נמוך, מתיישב בעצמו מולו, מניח את ידיו על ברכיו. "לא ציפיתי לראות אותך כאן היום, אבל הדלת תמיד פתוחה. איך אמא מתמודדת? איך נועה?"

"הן בסדר," איתמר ענה, מתיישב על ספסל העץ הקשה. הוא הרגיש את מרקם העץ מתחת לידיו, את החריצים הישנים שנוצרו משנים של ישיבה ותפילה. "אמא מנסה לשמור על השגרה שלה. נועה עסוקה עם הילדה. אנחנו מנסים לאסוף את החלקים ולסדר את ענייני הירושה. וזה בדיוק מה שהביא אותי לכאן. אני צריך לשאול אותך משהו, ואני לא יודע אם זו שאלה הלכתית, מוסרית, או פשוט שאלה של בן שלא מבין את אבא שלו."

הרב וקנין הנהן באיטיות, לא מאיץ בו. הוא היה רגיל לאנשים שמגיעים אליו אחרי פטירה של אדם קרוב. הוא ידע שהמוות לא רק לוקח אדם, אלא גם פותח את המגירות הנעולות של חייו, ולעיתים קרובות משאיר את הילדים להתמודד עם מה שנמצא שם. "אריה היה איש של שתיקה," הרב אמר בשקט. "הוא לא היה מאלה שנעמדים ליד הבימה ומדברים בקול רם. הוא היה בא, מתפלל, תורם מה שצריך

בצנעה, והולך לעבודה שלו. אנשים כאלה משאירים אחריהם הרבה מקום פנוי לשאלות. מה מצאת, איתמר?"

איתמר נשם עמוק. הוא לא התכוון לחשוף את שמה של סמדר, ולא את הכתובת בבת ים, ובוודאי שלא את הסכומים המדויקים. הוא היה צריך לנסח את הבעיה במונחים עקרוניים, להפוך את הסוד הפרטי של משפחת רוזן לשאלה של אחריות אנושית. "מצאתי שאבא שלי ניהל חיים נוספים," איתמר אמר, בוחר את מילותיו בקפידה. "לא משפחה נוספת, לא במובן הזה. אבל היה לו חוב. חוב שהוא שילם במשך שנים ארוכות, בסתר, בלי לספר לאף אחד מאיתנו. ממה שהצלחתי להבין, החוב הזה נוצר בגלל משהו רע שהוא עשה. פגיעה שהוא פגע באנשים אחרים. הוא לא הלך למשטרה, הוא לא עמד למשפט, והוא לא ביקש סליחה בגלוי. במקום זה, הוא פשוט שילם להם כסף, כל חודש, כדי לכפר על זה. וכדי לקנות את השתיקה שלהם."

הרב וקנין לא הראה סימני הפתעה. פניו נותרו רגועות, עיניו ממוקדות באיתמר. הוא לא דרש פרטים נוספים ולא שאל באיזו עבירה מדובר. מבחינתו, המנגנון האנושי של חטא, בושה והסתרה היה מוכר וידוע, והפרטים הטכניים היו פחות חשובים מהמשמעות המוסרית שלהם. "ואמא שלך ידעה מזה?" הרב שאל בקול שקט.

"היא ידעה שיש משהו," איתמר אישר. "הוא אמר לה לא לשאול שאלות כדי לשמור על הבית שלנו שלם. והיא באמת לא שאלה. עד עכשיו. עכשיו, כשהוא איננו, המנגנון הזה נעצר. הכסף לא עובר יותר. אותה משפחה תלויה בכסף הזה, אבל כדי להמשיך לשלם אותה, אני צריך לחשוף את הסוד. אני צריך להפוך את הפגיעה שאבא שלי הסתיר למשהו רשמי. אמא שלי אומרת שאסור לי לעשות את זה. היא אומרת שאני צריך להמשיך את התשלום בשקט, לא להרוס את השם של אבא, ולא להרוס את מה שהוא ניסה לתקן. אבל אני לא חושב שהוא תיקן משהו. אני חושב שהוא רק קנה זמן."

שקט השתרר בבית הכנסת. אחרוני המתפללים כבר יצאו, ורק זמזום המזגן הישן נשמע בחלל. הרב וקנין שילב את אצבעותיו והביט אל ארון הקודש ואל הפרוכת הקטיפתית המכסה אותו. הוא לקח את הזמן לפני שענה, שוקל את המילים, מבין את כובד האחריות שמונח כעת על כתפיו של הבן. איתמר חיכה, מרגיש את המתח בשרירי הצוואר שלו. הוא היה רגיל לפתור בעיות באמצעות נוסחאות, טבלאות וחישובים של סיכון מול תועלת. אבל כאן לא היה שום חישוב שיכול לסדר את המציאות. כל החלטה הייתה כרוכה בכאב. "יש מושג ביהדות שנקרא כבוד המת," הרב וקנין התחיל לדבר, קולו מתון וברור. "אנחנו נוטים לחשוב שכבוד המת פירושו לשמור על תדמית מושלמת של האדם שהלך לעולמו. להגיד עליו רק דברים טובים, להעלים את החסרונות שלו, לצייר אותו כצדיק גם אם הוא לא היה כזה. אבל זו טעות. כבוד המת האמיתי הוא לא מחיקת האמת. כבוד המת הוא ההכרה בכך שהאדם היה בשר ודם, שהוא עשה טעויות, ושהוא ניסה, בדרכו המוגבלת, להתמודד איתן." הרב פנה להביט באיתמר ישירות. "אבא שלך, ממה שאתה מתאר, עשה טעות קשה. פגיעה באחרים היא חטא שבין אדם לחברו, וזה חטא שאי אפשר לכפר עליו רק במילים או רק בכסף. הרמב"ם מסביר שתשובה אמיתית דורשת וידוי, עזיבת החטא, ופיוס של הנפגע. אבא שלך בחר בדרך חלקית. הוא נתן את הכסף, הוא ניסה לתקן את הנזק הפיזי או הכלכלי, אבל הוא לא יכול היה לשאת את הבושה של הווידוי הפומבי. הוא פחד על המשפחה שלו, עליך, על אמא שלך. הוא רצה להגן עליכם מפני הבושה הזו, ולכן הוא בנה חומה של שתיקה."

"אז מה אני אמור לעשות עכשיו?" איתמר שאל, קולו נסדק מעט. "אם אני חושף את זה, אני הורס את החומה שהוא בנה. אני מביא את הבושה שהוא כל כך פחד ממנה ישר לתוך הסלון של אמא שלי. ואם אני שותק וממשיך לשלם דרך עורכי דין ומסמכים אפורים, אני

הופך לשותף בשקר הזה. אני ממשיך לנהל את החוב שהוא השאיר בלי לקחת עליו אחריות אמיתית."

"הסתרה שנועדה למנוע בושה אינה תמיד תיקון," הרב וקנין אמר, מדגיש כל מילה. "כשאדם מסתיר פגיעה כדי לשמור על שמו הטוב, הוא בעצם מגן על עצמו, לא על הנפגע. הנפגע נשאר עם הכאב, עם הפצע, ועם הידיעה שהאדם שפגע בו חי את חייו כאילו לא קרה דבר. הכסף שאבא שלך שילם אולי עוזר להם לשרוד, אבל הוא לא ריפא את הפגיעה. הוא רק השתיק אותה. ועכשיו, כשהוא איננו, השתיקה הזו עוברת אליך. אתה שואל את עצמך אם מותר לך לפגוע בכבודו של אביך כדי לברר את האמת. ואני אומר לך, איתמר, שכבודו של אביך לא תלוי בשקר. הוא תלוי בתיקון שאתה תעשה במקומו."

איתמר העביר יד על פניו. הדברים של הרב היו קשים, אבל הם הדהדו אמת פנימית שהוא לא יכול היה להתכחש לה. הוא נזכר בביקור שלו בבת ים, בפנים הזועמות של סמדר, בסירוב שלה לקבל אותו. היא לא ראתה בו בן שמגיע לתקן. היא ראתה בו המשך ישיר של ההשתקה. היא ראתה בו את הכסף שמנסה למחוק את הכאב שלה. הוא הבין פתאום שהחקירה שלו, הרצון שלו לדעת את הפרטים המדויקים, למצוא את המסמכים ולהצליב תאריכים, לא היו רק צורך אנליטי. זו הייתה הדרך שלו לברוח מההתמודדות האמיתית. הוא חיפש עובדות כדי לא להרגיש את האשמה.

"אמא שלי מפחדת ממה שאנשים יגידו," איתמר אמר בשקט. "היא מפחדת שהשכנים, החברים, האנשים כאן בבית הכנסת, יסתכלו עלינו אחרת. שהם יזכרו את אבא שלי לא כאיש שעבד קשה כל החיים שלו, אלא כאיש שפגע וברח, או פגע ושילם."

"אנשים תמיד מדברים," הרב וקנין אמר, חיוך קטן, כמעט עצוב, עולה על שפתיו. "אנחנו חיים בקהילה, וקהילה זוכרת הכל. אבל קהילה גם יודעת לסלוח כשהיא רואה לקיחת אחריות. אבא שלך

לא היה אדם מושלם. אף אחד מאיתנו לא. השאלה היא לא איך נזכור אותו כדמות ללא רבב, אלא איך נזכור אותו כאדם שהתמודד עם החולשות של עצמו. אם אתה תמשיך את ההסתרה, אתה בעצם אומר שהבושה חשובה יותר מהאמת. אבל אם אתה תיקח אחריות, אם אתה תמצא דרך להכיר בפגיעה ולעזור לאותה משפחה לא מתוך פחד של סחיטה או הסתרה, אלא מתוך הכרה בחוב המוסרי, אתה תעשה חסד אמיתי עם אבא שלך. אתה תשלים את התשובה שהוא התחיל ולא ידע איך לסיים."

הרב קם ממקומו, מסמן שהשיחה מתקרבת לסיומה. איתמר קם גם הוא, מרגיש את העייפות מצטברת בגופו, אבל יחד איתה גם תחושה של בהירות שלא הייתה שם קודם. הוא הבין שההחלטה לא תהיה משפטית בלבד. תמר תצטרך לנסח את המסמכים, הבנק יצטרך לאשר את ההעברות, אבל המהות של הפעולה תהיה שלו. הוא יצטרך לעמוד מול סמדר, אולי גם מול בנה, ולא להציע להם רק כסף, אלא הכרה. הוא יצטרך לעמוד מול נועה ולהסביר לה שהאב שהיא אהבה היה גם אדם שגרם לכאב נורא. והוא יצטרך לעמוד מול מרים ולהראות לה ששלמות המשפחה אינה נמדדת בשתיקות שלה, אלא ביכולת שלה לשאת את האמת.

"תודה, כבוד הרב," איתמר אמר. הוא לא הוסיף מילים. לא היה צורך בכך.

"לך לשלום, איתמר," הרב וקנין אמר, מניח יד קלה על כתפו. "ואל תפחד מהאמת. היא אולי כואבת בהתחלה, אבל היא הדבר היחיד שאפשר לבנות עליו משהו יציב."

איתמר יצא מבית הכנסת אל רחובות חולון. השמש החלה לרדת, צובעת את קירות הבניינים הישנים בגוונים של כתום ואפור. החום עדיין עמד באוויר, אבל הייתה בו עכשיו איכות אחרת, פחות חונקת, יותר משלימה עם סוף היום. הוא צעד לכיוון המכונית שלו, מרגיש את המדרכה הלא ישרה מתחת לנעליו. הוא חשב על אריה. הוא ניסה

לדמיין אותו יוצא מבית הכנסת הזה, נכנס למכונית שלו, ונוסע לבת ים כדי למסור מעטפה של כסף. הוא ניסה לדמיין את כובד המשא שאביו נשא כל השנים האלה, את הבדידות שבהסתרה, את הפחד המתמיד שהכל יתגלה. איתמר לא כעס עליו יותר. הכעס התחלף בהבנה עמוקה, כמעט טראגית, של המגבלות האנושיות. אביו עשה את המקסימום שידע לעשות עם הכלים שהיו לו. הוא היה מכונאי. הוא ניסה לתקן מנוע הרוס בעזרת חלקי חילוף ודבק, מבלי להבין שאי אפשר לתקן נפש של אדם באותה דרך.

הוא הגיע למכונית, פתח את הדלת, והתיישב במושב הנהג. המזגן התעורר לחיים, זורק אוויר חם שאט אט התקרר. איתמר לא מיהר להתניע. הוא נשען אחורה, עוצם את עיניו לרגע. השיחה עם הרב וקנין לא נתנה לו תוכנית פעולה מפורטת. היא לא פתרה את הבעיה המשפטית של העיזבון, והיא לא הבטיחה שסמדר אבוטבול תסכים אי פעם לדבר איתו. אבל היא נתנה לו את העיקרון המארגן שהוא היה זקוק לו. הוא הבין עכשיו שהתפקיד שלו אינו להגן על השם של אריה רוזן, אלא לנקות את השטח שעליו נבנה השקר. הוא יצטרך לחזור לבת ים. הוא יצטרך למצוא דרך לגשת למשפחה הזו לא כנציג של מערכת משפטית, ולא כבן שמנסה להשקיט את המצפון שלו, אלא כאדם שלוקח אחריות על מעשה שלא הוא עשה, אבל שהוא ירש את תוצאותיו.

הוא פקח את עיניו והוציא את הטלפון הנייד מהכיס. הוא פתח את אפליקציית הפתקים, זו שבה נהג לרשום תזכורות לעבודה, רשימות קניות, ומספרי פוליסות. הוא פתח פתק חדש וריק. המסך הלבן בהק מולו, ממתין. הוא חשב על כל מה שלמד בימים האחרונים. על הקלסר האפור, על שורת התדפיס, על ההתחמקויות של רפי במוסך, על העדות של דב גרינברג, על הפנים הכועסות של סמדר, ועל הפתק שמרים שמרה במגירה עשר שנים. כל אלה היו רסיסים של סיפור אחד שאביו ניסה לפורר כדי שלא יתחבר לעולם. אבל

הרסיסים התחברו, והתמונה שהם יצרו הייתה ברורה. איתמר הניח את אצבעותיו על המקלדת הווירטואלית. הוא לא כתב תוכנית עבודה. הוא לא כתב רשימה של שאלות לתמר. הוא הקליד משפט אחד, לאט ובדייקנות, כאילו הוא חוקק אותו באבן. המשפט הזה היה הסיכום של כל מה שהבין בבית הכנסת, והוא היה המצפן שינחה אותו מעכשיו והלאה. הוא הביט במילים הכתובות על המסך, מוודא שהן מדויקות, שהן לא משאירות מקום לפרשנות או להתחמקות.

"אחריות אינה מסתיימת כשאדם מפסיק לדבר."

הוא נעל את מסך הטלפון, הניח אותו בתא הכפפות, שילב להילוך, והחל בנסיעה חזרה לתל אביב. מחר הוא יקבע פגישה עם תמר. אבל לפני כן, הוא יצטרך למצוא דרך לדבר עם הבן של סמדר אבוטבול. הגיע הזמן להפסיק להתעסק בניירות, ולהתחיל להתעסק באנשים.

קופת חולים

הלחות של הבוקר בבת ים נדבקה לחולצה של איתמר עוד לפני שהשעה הייתה שמונה. הוא עמד מול דלתות הזכוכית האוטומטיות של סניף קופת החולים ברחוב בלפור, מביט באנשים שנכנסו ויצאו. המקום המה מפעילות של תחילת יום. קשישים נשענו על הליכונים בדרכם לבדיקות דם, נשים מיהרו עם עגלות ילדים אל עבר מחלקת רופאי המשפחה, וריח קל של אלוהול רפואי ופלורסנטים דולקים דלף החוצה בכל פעם שהדלתות נפתחו. איתמר מצא לעצמו פינה מוצלת חלקית ליד ערוגת בטון חשופה, שבה צמח שיח דהוי שאיש לא טרח להשקות. הוא העדיף לחכות בחוץ.

הפגישה נקבעה לאזור הציבורי הזה לבקשתה של סמדר. כשהתקשר אליה יום קודם לכן, לאחר השיחה עם הרב וקנין, היא ניתקה את השיחה פעמיים. בפעם השלישית היא ענתה, קולה קשה וחדשני, והבהירה לו שאין לו מה לחפש אצלה בבית. איתמר לא ניסה לשכנע אותה אחרת. הוא אמר לה שהוא מבין, שהוא לא רוצה להפריע, אבל שיש דברים שהוא חייב לדעת כדי להסדיר את ההמשך. המילה "להסדיר" כנראה עשתה את שלה. היא קבעה איתו מחוץ לקופת החולים, המקום שבו ממילא הייתה צריכה לאסוף תרופות על הבוקר. זה היה שטח ניטרלי, מקום שבו אי אפשר להרים את הקול, מקום שבו איתמר לא יוכל לדחוק אותה לפינה. הוא הביט בשעון הטלפון שלו. שמונה ועשרה. הוא העביר

את משקלו מרגל לרגל, מרגיש את העייפות מצטברת בגב התחתון שלו. הלילות האחרונים היו רצף של שעות ערות מול תדפיסים, ניסיונות לחבר את תאריכי הקבלות מהמחסן עם מועדי ההעברות הבנקאיות. אבל עכשיו, כשהוא עמד כאן ברחוב ההומה, המספרים איבדו ממשמעותם. הוא עמד לפגוש את המציאות שאביו קנה בכסף. הוא עמד לפגוש את האישה שהייתה בצד השני של הוראת הקבע. דלתות הזכוכית נפתחו וסמדר יצאה החוצה. היא החזיקה שקית פלסטיק לבנה של בית המרקחת, צועדת בצעדים מהירים וקצובים. היא לבשה חולצת טריקו פשוטה ומכנסי ג'ינס כהים, ושיערה היה אסוף לאחור. כשזיהתה אותו עומד ליד ערוגת הבטון, צעדיה לא הואטו. היא ניגשה אליו, נעצרת במרחק בטוח, מבטה בוחן אותו מכף רגל ועד ראש. לא הייתה בה שום רכות, שום ניסיון לייצר נימוס מזויף.

"אמרתי לך לא לבוא אלי הביתה," היא פתחה, קולה נמוך אבל חותך מעל רעש האוטובוסים שעברו ברחוב. "ולכן אני כאן," איתמר אמר. הוא שמר על ידיו בכיסי המכנסיים, נזהר לא לעשות תנועות פתאומיות. "תודה שהסכמת לפגוש אותי." סמדר לא ענתה מיד. היא הביטה סביב, בוחנת את הרחוב, ואז סימנה לו בראשה לעבר ספסל עץ שעמד בצל תחנת אוטובוס סמוכה, מעט מרוחק מהכניסה הראשית של המרפאה. היא הלכה לשם ואיתמר הלך בעקבותיה. היא התיישבה בקצה אחד של הספסל, מניחה את שקית התרופות בינה לבינו, יוצרת חיוך פיזי ברור. איתמר התיישב בקצה השני, משאיר מרחק ניכר ביניהם. רעש התנועה ברחוב בלפור סיפק להם פרטיות מסוימת. איש לא יכול היה לשמוע אותם ממרחק של מטר.

"מה אתה רוצה, איתמר?" היא שאלה, הוגה את שמו בהטעמה מרידה. "באת להגיד לי שהברז נסגר? שהמשפחה גילתה את הסוד הגדול ועכשיו אתם חותכים אותנו? כי אם זה מה שבאת להגיד,

יכולת לעשות את זה בטלפון. לא היית צריך לגרור אותי לשבת איתך כאן."

"לא באתי לסגור שום דבר," איתמר אמר, מקפיד שקולו יישאר רגוע. "באתי להבין. אבא שלי מת לפני שלושה שבועות. עד לפני כמה ימים לא ידעתי שאת קיימת. לא ידעתי על ההעברות, לא ידעתי על הנסיעות שלו לבת ים. עכשיו אני יודע שיש חוב. אני רק לא יודע על מה הוא שילם."

סמדר העבירה אצבע על ידית הפלסטיק של השקית. המבט שלה היה נעוץ באוטובוס שעצר בתחנה ממול, פולט ענן של עשן שחור. "הוא לא שילם על שום דבר," היא אמרה לבסוף. "אבא שלך לא קנה מאיתנו כלום. הוא שילם כדי שיוכל להמשיך להסתכל על עצמו במראה בבוקר. הוא שילם על השקט שלו, לא על שלנו."

"אז תסבירי לי," איתמר ביקש. הוא נשען מעט קדימה, אבל שמר על המרחק. "תסבירי לי מה קרה. אני מנהל את העיזבון שלו עכשיו. אני צריך לקבל החלטות מול עורכי דין ומול הבנק. אני לא יכול להמשיך להעביר כסף על בסיס הוראת קבע עיוורת כשאני יודע שיש מאחוריה סיפור שאני לא מכיר. אני צריך לדעת את האמת."

סמדר הפנתה אליו את ראשה. העיניים שלה היו עייפות, אבל הייתה בהן חדות שאי אפשר היה לטעות בה. חדות של מי שרגילה להילחם על כל שקל, על כל אישור רפואי, על כל זכות. "האמת," היא חזרה על המילה כאילו הייתה מטבע שחוק. "אתם האנשים המסודרים תמיד חושבים שהאמת תשחרר אתכם. שברגע שתדעו את העובדות, הכל יסתדר בטבלאות שלכם. אבל האמת לא מסדרת שום דבר. היא רק עושה בלגן."

היא שתקה לרגע, ואיתמר לא דחק בה. הוא למד מהעבודה שלו שלפעמים השתיקה מוציאה מאנשים יותר מאשר השאלות. הוא הקשיב להמולת הרחוב, לצפירות המכוניות, לקולות האנשים שעברו על המדרכה.

"הוא הגיע אלינו פתאום," סמדר התחילה לדבר, קולה יורד באוקטבה. "זה היה לפני הרבה שנים. חודשיים בערך אחרי שחזרנו מהשיקום. פתחתי את הדלת, והוא עמד שם. גבר מבוגר, עם בגדי עבודה, ריח של מוסך ושל סיגריות. הוא החזיק מעטפה חומה ביד. הוא לא הציג את עצמו בהתחלה. הוא פשוט שאל אם זה הבית של משפחת אבוטבול."

איתמר ראה את אביו בעיני רוחו. הוא הכיר את המעטפות החומות האלה. אלה היו המעטפות שבהן אריה שמר את קבלות הספקים במוסך. הוא דמיין את אריה עומד בחדר המדרגות הזר, מחזיק את המעטפה כאילו הייתה מגן.

"שאלתי אותו מי הוא ומה הוא רוצה," סמדר המשיכה. "הייתי בטוחה שהוא מההוצאה לפועל, או איזה פקיד של העירייה שבא לבדוק משהו. היינו אז בבור כלכלי שאי אפשר לתאר. הכל קרס. לא יכולתי לעבוד, כל היום הייתי סביב הילד, בתי חולים, ועדות רפואיות. והוא עמד שם, הסתכל עלי, ואז הוא השפיל את העיניים. הוא לא היה מסוגל להסתכל לי בעיניים. הוא אמר לי, 'אני הנהג'." האוויר סביב איתמר נראה כאילו הפסיק לזוז. המילים שלה אישרו את מה שחשד בו מאז שראה את הרישום ביומן המוסך ואת הקבלות במחסן, אבל לשמוע את זה נאמר בקול רם, מפני האישה שעמדה מול אביו באותו רגע, היה שונה לחלוטין. זה הפך את החשד לעובדה מוצקה, כבדה, שאי אפשר להזיז.

"הנהג מהתאונה," איתמר אמר, קולו כמעט לחישה.

"כן," סמדר אמרה. היא לא בכתה. לא הייתה בה טיפה של רחמים עצמיים. רק עובדות יבשות. "המשטרה סגרה את התיק שבועיים קודם. רכב לא מזוהה, פגע וברח. חושך, גשם, אין מצלמות, אין עדים. אמרו לי שאין כיוון חקירה. נשארנו לבד עם התוצאות. ואז הוא מופיע לי בדלת. הוא אמר שהוא לא ראה. שהוא נבהל. שהוא נסע משם כי הוא חשב שפגע בעמוד, ורק בבוקר, כשהוא ראה

את החדשות, הוא הבין מה הוא עשה."

איתמר נזכר בסיפור של דב גרינברג. אריה חוזר חיזור, רועד, מבקש להסתיר את הפגוש השבור ממרים. אריה ידע. אולי באותו רגע, בחושך, הוא באמת שיקר לעצמו שזה היה רק עמוד או כלב. אבל אריה ידע. הוא ידע מספיק כדי להסתיר את הנזק, כדי לתקן אותו בעצמו, וכדי לחפש את המשפחה חודשים מאוחר יותר.

"מה היה במעטפה?" איתמר שאל, למרות שידע את התשובה.

"מזומן," סמדר גיחכה קלות, גיחוך חסר הומור. "עשרים אלף שקל בשטרות של מאתיים. הוא דחף לי את זה ליד. הוא אמר שזה להתחלה. שהוא יודע שזה לא מחזיר את מה שקרה, אבל שהוא רוצה לעזור עם ההוצאות. עם הטיפולים. הוא אמר שהוא לא יכול ללכת למשטרה. שיש לו משפחה, עסק, אישה. שאם הוא נכנס לכלא, הכל נהרס, וגם אנחנו לא נקבל שקל כי הביטוח לא יכסה פגע וברח אם הנהג מודה שהסתיר בכוונה. הוא פרש בפני את כל החישוב הכלכלי של האסון שלנו."

איתמר הרגיש בחילה קלה מטפסת במעלה גרוננו. זו הייתה הלוגיקה של אריה רוזן במיטבה. ניתוח קר של מצב, מציאת הפתרון המעשי ביותר, וביצועו ללא רגשנות מיותרת. אריה הבין שאם יסגיר את עצמו, הוא יאבד את המוסך, את כבודו, את משפחתו, וסמדר תישאר עם הליכים משפטיים ארוכים מול חברות ביטוח. במקום זאת, הוא הציע לה עסקת טיעון פרטית. מזומן תמורת שתיקה.

"ולקחת את זה," איתמר אמר, לא כהאשמה, אלא כציון עובדה.

"בטח שלקחתי," סמדר ירתה לעברו, עיניה רושפות. "אתה חושב

שהייתה לי פריבילגיה להיות צדקנית? אתה חושב שיכולתי להגיד לו, 'לא תודה, אדוני, אני מעדיפה שתשב בכלא בזמן שהבן שלי מחכה לכיסא גלגלים מותאם שהמדינה לא מממנת?' לקחתי את הכסף. ולקחתי את ההעברות החודשיות שהוא סידר אחר כך. כי הכסף הזה קנה פיזיותרפיה פרטית, הוא קנה התאמות בחדר האמבטיה, הוא

קנה לנו אוויר לנשימה. אני לא סחטתי אותו, איתמר. הוא קבע את הסכום. הוא אמר שזה מה שהוא יכול להפריש כל חודש בלי שאשתו תשאל שאלות. ואני הסכמתי. כי כשאתה למטה בבוקר, אתה לא בודק אם החבל שזורקים לך נקי או מלוכלך. אתה פשוט נאחז בו."

איתמר שתק. הוא לא יכול היה לשפוט אותה. הוא ידע שאם היה במקומה, כנראה היה עושה את אותו הדבר. עדי שטרן, העובדת הסוציאלית, צדקה. הפתרונות של המערכת היו איטיים ומוגבלים. אריה הציע מסלול עוקף בירוקרטיה, והוא מימן אותו מכיסו, חודש אחרי חודש, שנה אחרי שנה. זה היה מנגנון הפיצוי המוזר והמעוות ביותר שאיתמר נתקל בו אי פעם, אבל הוא פעל.

"מי נפגע?" איתמר שאל, קולו יציב עכשיו. הוא היה חייב לדעת את הפרטים המדויקים. הוא לא יכול היה להשאיר את זה ברמה של מושגים מופשטים. "מי היה בתאונה?"

סמדר הידקה את אחיזתה בשקית התרופות. הפנים שלה נסגרו מעט, כאילו היא שוקלת כמה מידע מותר לה למסור. "אורי," היא אמרה לבסוף. "הבן שלי. הוא היה בן שש עשרה כשהוא חצה את הכביש ההוא בגשם. היום הוא בן עשרים ושש."

"מה הפגיעה?" איתמר שאל. הוא הרגיש שהוא חוצה גבול, אבל הוא לא יכול היה לעצור.

"פגיעה רבי-מערכתית," סמדר אמרה, והמונח הרפואי נשמע זר בפיה, כאילו למדה אותו בעל פה מתוך מסמך. "שברים באגן, פגיעה בעמוד השדרה התחתון. חודשים בבית חולים. אחר כך שיקום ארוך. הוא נעזר בקביים בתוך הבית, אבל בחוץ, למרחקים, הוא צריך כיסא. החיים שלו השתנו באותו ערב. החיים של שנינו השתנו."

איתמר הביט בכביש. מכוניות חלפו, אנשים מיהרו לענייניהם, העולם המשיך לנוע. אבל בתוך דירת השיכון בקומה השלישית, הזמן נעצר לפני עשר שנים והתחיל מחדש במסלול אחר לגמרי. אבא שלו, האיש שתיקן מכוניות, האיש ששמר קבלות בקלסרים מסודרים, האיש

שדרש מאיתמר ומנועה אחריות ויושר, ריסק את החיים של הילד הזה והמשיך הלאה.

הוא נזכר איך אריה היה יושב בסלון בחולון, קורא את העיתון, שותה קפה שחור. האם הוא חשב על אורי אבוטבול בכל פעם ששתה קפה? האם הוא ראה את פניו של הילד בכל פעם שהביט בפגוש של הטויוטה? איתמר הבין עכשיו את השתיקות הארוכות של אביו, את ההיעלמויות לבת ים, את הפחד לנהוג בלילות שנועה סיפרה עליו. אריה חי בתוך כלא שהוא בנה לעצמו, כלא של אשמה וכסף.

"אורי יודע?" איתמר שאל. "הוא יודע מאיפה מגיע הכסף?"

"הוא לא ידע בהתחלה," סמדר ענתה. "הייתי חייבת להסתיר את זה ממנו. אמרתי לו שזה ביטוח לאומי, שזה קרן סיוע מיוחדת. לא רציתי שהוא ידע שהאיש שפגע בו משלם לנו קצבה. חשבתי שזה יסבור אותו. אבל אורי לא טיפש. כשהוא גדל, הוא התחיל לשאול שאלות. הוא התחיל להבין שהכסף לא מגיע ממקור רשמי. לפני שלוש שנים נאלצתי לספר לו את האמת. לספר לו על ההסכם."

"ואיך הוא הגיב?"

"איך אתה חושב שהוא הגיב?" סמדר הפנתה אליו מבט נוקב. "הוא שנא את זה. הוא שנא אותי שהסכמתי לזה, והוא שנא את אבא שלך שקנה את השקט שלו בזול. הוא רצה שנפסיק לקחת את הכסף. אבל המציאות חזקה יותר מהכעס. הוא היה צריך לעבור ניתוח נוסף, והיינו צריכים להחליף את הכיסא, ולא הייתה לנו ברירה. אז הוא המשיך לקבל את זה, אבל הוא סגר את עצמו. הוא הפך להיות ציני, קשה. הוא מתקן מחשבים מהבית, עובד במה שהוא יכול, אבל הוא לא מוכן לשמוע על אבא שלך, והוא בטח לא מוכן לשמוע עליך."

איתמר העביר יד על מצחו. הלחות הפכה לזיעה כבדה. הוא הבין שהתשלום של אריה לא קנה כפרה. הוא רק קנה תלות. הוא קשר את משפחת אבוטבול למשפחת ריון בקשר חולה של אשמה וצורך. ועכשיו, כשאריה איננו, הקשר הזה עבר אליו.

"אני צריך לדבר איתו", איתמר אמר. ההחלטה התגבשה בתוכו תוך כדי דיבור. הוא לא יכול היה לנהל את זה רק מול סמדר. הוא לא יכול היה להיות עוד פקיד שמעביר כספים. "אני רוצה לפגוש את אורי."

סמדר קפאה במקומה. היא אספה את השקית אל חיקה, תנועה מגננתית ברורה. "בשום פנים ואופן לא", היא אמרה, קולה חד וברור. "אתה לא מתקרב אליו. אתה לא נכנס אלינו הביתה, ואתה לא פותח לו את הפצעים האלה שוב. אורי הוא לא פרויקט שלך. הוא לא המקום שבו אתה בא לנקות את המצפון של המשפחה שלך."

"אני לא בא לנקות מצפון", איתמר התעקש. הוא שמר על מרחק, אבל קולו היה תקיף. "הרב וקנין אמר לי אתמול שהסתרה שמיועדת למנוע בושה, מגינה על הפוגע, לא על הנפגע. אבא שלי הסתיר את זה כדי להגן על עצמו ועלינו. אני לא מוכן להמשיך את ההסתרה הזו. אני לא יכול להמשיך לשלם לכם כסף דרך צינורות עיוורים כאילו זו רק עוד הוראת קבע בחשבון החשמל. אני רוצה שהוא ידע שאנחנו יודעים. שאני יודע. שאנחנו לוקחים אחריות."

"אחריות?" סמדר כמעט ירקה את המילה. "אתה יודע מה זה אחריות? אחריות זה לקום בבוקר, להלביש ילד בן שש עשרה שלא יכול להזיז את הרגליים, ולשקר לו שהכל יהיה בסדר. אחריות זה לבלוע את הכבוד שלך ולקחת מעטפה מגבר שדרס את הבן שלך. אל תדבר איתי על אחריות, איתמר. אתה קראת כמה ניירות. אתה לא יודע כלום."

היא קמה מהספסל. היא עמדה מולו, זקופה, חזקה, מסרבת להיות קורבן. איתמר קם גם הוא, שומר על המרחק ביניהם. הוא ראה את הכעס שלה, אבל הוא ראה שם גם פחד. הפחד שמא המערכת השברירית שהיא בנתה סביב בנה תתמוטט אם תיחשף לאור השמש. "סמדר, תקשיבי לי", איתמר אמר, מודד כל מילה. "אני לא עוצר את הכסף. אני אשב עם עורכת הדין של העיזבון, ואנחנו נמצא דרך

חוקית להמשיך את התמיכה. אנחנו נקים קרן, או נמצא מנגנון שלא יפגע בכם ולא יסכן אתכם מול הרשויות. אני מבטיח לך שזה יקרה. אבל אני מבקש ממך, תשאלי את אורי אם הוא מוכן לפגוש אותי. רק לפגישה אחת. הוא לא חייב להגיד כלום. אני רק רוצה לעמוד מולו, כאדם לאדם, ולא דרך תדפיסי בנק."

סמדר הביטה בו ארוכות. היא בחנה את הפנים שלו, מחפשת שם את הזיוף, את ההתנשאות. איתמר לא השפיל את עיניו. הוא עמד שם, חשוף, מקבל עליו את המבט שלה.

"אני אשאל אותו," היא אמרה לבסוף, קולה שקט יותר, עייף. "אבל אם הוא יגיד לא, אתה עוזב אותנו בשקט. אתה מסדר את מה שאתה צריך לסדר עם עורכת הדין שלך, ואתה לא מנסה ליצור איתו קשר. הבנת?"

"הבנתי," איתמר אמר.

היא הסתובבה והחלה ללכת לכיוון מעבר החציה. איתמר נשאר לעמוד ליד הספסל. ואז היא נעצרה, הסתובבה חזרה אליו, והצביעה עליו באצבע מורה, תנועה חדה ומזהירה.

"ותזכור דבר אחד, איתמר," היא אמרה, והמילים שלה חתכו את האוויר הלח של הבוקר. "אתה באת הנה לחפש תשובות על אבא שלך. אבל אל תהפוך את הבן שלי לראיה בתיק נגד אבא מת. אורי הוא בן אדם שחי עם הכאב הזה כל יום. הוא לא ההוכחה שלך לשום דבר."

היא לא חיכתה לתשובה. היא חצתה את הכביש ונעלמה בתוך זרם האנשים שמיהרו לתחנות האוטובוס. איתמר נשאר לבדו ברחוב בלפור. רעש המכוניות המשיך להלום באוזניו. הוא הביט בספסל הריק, ואז הסתובב והחל ללכת לכיוון המכונית שלו. המשפט האחרון שלה הדהד בראשו. היא צדקה. הוא חיפש עובדות, הוא חיפש להבין את אריה רוזן, אבל בדרך הוא כמעט שכח שבקצה של כל הוראת קבע, עומד אדם שמשלם את המחיר האמיתי. מחר הוא ייפגש עם

תמר. אבל עכשיו, הוא היה צריך לחזור לתל אביב, למשרד הממוזג, ולנסות להבין איך ממשיכים מכאן כשהאמת כבר לא מסתתרת בתוך קלסרים.

סיכום אשפוז

השמש של שעות אחר הצהריים הכתה על קירות הבטון החשופים של השיכונים בדרום בת ים, מטילה צללים ארוכים וכהים על המדרכות השבורות. איתמר החנה את המכונית במרחק של שני רחובות מהבניין של משפחת אבוטבול, מעדיף ללכת ברגל את המרחק שנותר. החום היה כבד, לח ודביק, וריח של אגוזים התערבב עם ריח של טיגון שעלה מהחלונות הפתוחים. הוא עבר ליד תחנת אוטובוס עמוסה, התבונן באנשים שהמתינו בשקט כנוע, וחשב על הפער העצום שבין המספרים המסודרים בגיליונות האקסל שלו לבין החיים עצמם. שלושת אלפים ומאתיים שקלים בחודש היו עבורו עד לא מזמן רק שורה בתדפיס בנק, הוצאה קבועה שיש לקטלג ולבדוק. עכשיו, השורה הזו לבשה פנים, כתובת, והיסטוריה שלמה של כאב שאביו קנה בכסף. הוא הגיע לכניסה לבניין, עבר את תיבות הדואר הישנות, והתחיל לטפס במדרגות לקומה השלישית.

סמדר פתחה את הדלת לפני שהספיק לצלצל בפעמון, כאילו עמדה והמתינה לו מאחורי העינית. פניה היו חתומות, ללא שמץ של הכנסת אורחים. היא לבשה חולצת טריקו פשוטה ומכנסי ג'ינס, ושערה היה אסוף לאחור. היא לא הושיטה יד לשלום ולא אמרה מילת נימוס. היא רק פתחה את הדלת לרווחה מספקת כדי שיעבור, וסימנה לו בראשה פנימה. הדירה הייתה קטנה, נקייה להפליא, ודחוסה ברהיטים כבדים שכנראה נקנו שנים רבות קודם לכן. ריח

חלש של חומרי ניקוי עמד באוויר, מסתיר בקושי את ריח הטחב של הבניין הישן. איתמר עמד במסדרון הקצר, מחכה להוראה. סמדר סגרה את הדלת מאחוריו ונעלה אותה בשני סיבובים של המפתח. היא הצביעה על דלת סגורה בקצה המסדרון, ליד המטבח.

"הוא עובד עכשיו," סמדר אמרה בקול נמוך, נזהרת שלא להרים את הטון. "הוא אמר שיקדיש לך עשר דקות, לא יותר. אתה נכנס, אתה מקשיב למה שיש לו להגיד, ואתה יוצא. אתה לא שואל אותו שאלות על התאונה, ואתה לא מנסה להסביר לו שום דבר על אבא שלך. הוא לא מעוניין לשמוע איזה אדם טוב אריה רזון היה בשאר הזמן. מבחינתו, אבא שלך הוא האיש ששבר אותו והשאיר אותו על הכביש. אם אתה מתחיל להגן על המשפחה שלך, אני נכנסת ומוציאה אותך החוצה. הבנת אותי?" איתמר הנהן לאות הסכמה. הוא לא בא כדי להגן על אריה. הוא בא כדי להבין את גודל החוב. סמדר ניגשה לדלת, נקשה עליה פעמיים קלות, ופתחה אותה מבלי להמתין לתשובה. היא סימנה לאיתמר להיכנס, ונשארה לעמוד בחוץ. החדר היה קטן, מואר באור פלורסנט לבן וחזק שביטל את השמש שעמדה מחוץ לחלון. הקירות היו מכוסים במדפי מתכת עמוסים בקופסאות פלסטיק קטנות, כבלי תקשורת, ספקי כוח וחלקי מחשב מפורקים. על שולחן עבודה רחב שהוצב במרכז החדר היו פזורים לוחות אם ירוקים, מברגים זעירים, מלחם חשמלי שהעלה תמרת עשן דקה, ומנורת זכוכית מגדלת גדולה. בפינת החדר, מקופל ונשען על הקיר, עמד כיסא גלגלים שחור עם חישוקי מתכת משופשפים. אורי אבוטבול ישב מול השולחן על כיסא משרדי רגיל, גבו מופנה אל הדלת. הוא לבש חולצה כהה, וכתפיו היו רחבות ושריריות, תוצאה של שנים שבהן פלג גופו העליון פיצה על חולשת רגליו. הוא רכן מעל לוח אלקטרוני, מלחים נקודה זעירה בתשומת לב מוחלטת.

איתמר עמד בתוך החדר, שומר על מרחק בטוח מהשולחן, והמתין. הוא לא רצה לקטוע את הריכוז של אורי, וגם העדיף לתת לו

לקבוע את קצב הפגישה. צליל התסיסה החרישי של המלחם נשמע בחדר, מלווה בריח חריף של בדיל שרוף. אורי סיים את הפעולה, הניח את המלחם בתושבת שלו, ולקח פינצטה קטנה כדי לבדוק את החיבור שיצר. רק לאחר שווידא שהרכיב יושב במקומו, הוא סובב את הכיסא שלו לאחור והביט באיתמר. פניו היו צעירות, אך העיניים שלו שידרו עייפות עמוקה, כזו שלא נעלמת אחרי שנת לילה. הוא בחן את איתמר מכף רגל ועד ראש, מבט קר, אנליטי, שלא חיפש נקודות חיבור או אמפתיה.

"אז אתה הבן של הכספומט," אורי אמר. הקול שלו היה יבש, חסר גוון רגשי, נטול כעס או התרסה. זו הייתה קביעת עובדה פשוטה. הוא הניח את הפינצטה על השולחן ושילב את ידיו על חזהו. "אמא שלי אמרה שאתה מתעקש לראות אותי. שאתה רוצה לקחת אחריות, או משהו כזה. אנשים שרוצים לקחת אחריות בדרך כלל באים עם עורכי דין וטפסים של ויתור על תביעות עתידיות. אתה באת בלי כלום. רק עם פרצוף של מישהו שגילה הרגע שהעולם לא עובד לפי גיליונות אקסל." איתמר לא זע. הניתוח של אורי היה מדויק להחריד.

"אני איתמר," הוא אמר, מקפיד לשמור על קול יציב, לא מתנצל ולא תוקפני. "לא באתי לנקות את המצפון שלי, וגם לא את המצפון של אבא שלי. הוא מת לפני שלושה שבועות. המצפון שלו כבר לא רלוונטי. באתי כי מצאתי את העברות הכספים בחשבון שלו, והייתי צריך לדעת לאן הכסף הולך. אמא שלך סיפרה לי הבוקר על התאונה. היא סיפרה לי על ההסכם שאבא שלי עשה איתה. לא ידעתי מזה שום דבר עד לפני כמה ימים. אני מבין שהכסף הזה הוא חלק מהחיים שלכם עכשיו, ואני רוצה לוודא שהוא לא ייעצר בגלל ענייני ירושה ובירוקרטיה. אבל לא יכולתי פשוט לחתום על הוראת קבע חדשה בלי להסתכל לך בעיניים."

אורי השמיע צליל קצר שדמה לגיחוך, אך פניו נותרו חתומות.

הוא הצביע על שרפרף עץ קטן שעמד ליד הקיר. "שב. אתה עושה לי צל על המסך." איתמר משך את השרפרף והתיישב. המושב היה נמוך, מה שחייב אותו להביט באורי מעט מלמטה למעלה. זה היה סידור כוחות ברור, ואיתמר קיבל אותו ללא מחאה. אורי העביר אצבע על קצה השולחן, אוסף פירור קטן של בדיל וזורק אותו לפח קטן מתחת לשולחן. "אתה חושב שזה עניין של כסף," אורי אמר, מישיר את מבטו אל איתמר. "אתה באת הנה כדי לסדר את התורים. לוודא שהנכה יקבל את הקצבה שלו כדי שלא יעשה רעש. אבל אתה לא מבין מה הכסף הזה עשה. הכסף הזה לא היה פיצוי. הכסף הזה היה דמי שתיקה. והוא עבד מצוין."

איתמר שתק, מאפשר לאורי לדבר. הוא הבין שכל מילה שיגיד עכשיו תישמע כמו ניסיון התגוננות. אורי נשען קדימה, נשען על ברכיו. "כשהייתי בן שש עשרה, שכבתי בבית לוינשטיין שמונה חודשים. ריסוק של האגן. חוליות מותניות מפורקות. פלטינות, ברגים, כאבי תופת ששום מורפיום לא הצליח לכבות. אמא שלי הייתה יושבת לידי, בוכה בשקט כשהיא חשבה שאני ישן, ומחשבת איך היא משלמת את שכר הדירה. ביטוח לאומי עשו לנו את המוות. ועדות רפואיות, טפסים, פקידים שמסתכלים עליך כאילו אתה מנסה לגנוב את קופת המדינה. ואז, פתאום, יש כסף. פתאום יש פיזיותרפיסט פרטי שמגיע הביתה. פתאום יש רמפה בכניסה לבניין. אמא שלי אמרה שזו קרן מיוחדת של משרד הרווחה. שהם אישרו לנו בקשה חריגה."

אורי עצר לרגע, מבטו נודד אל מחוץ לחלון, אל קו הבניינים האפור של בת ים. "הייתי ילד, אבל לא הייתי אידיוט. קרנות של משרד הרווחה לא מעבירות כסף בעשירי לכל חודש כמו שעון שוויצרי, בלי לבקש קבלות, בלי לשלוח עובדת סוציאלית לבדוק אם קניתי בזה תרופות או פלייסטיישן. אבל שתקתי. כי ראיתי שאמא שלי נושמת. ראיתי שהיא הפסיקה לחשב אגורות בסופר. לקח לי

שנים להוציא ממנה את האמת. רק כשהייתי בן עשרים ושלוש, אחרי ריב ענק על זה שרציתי לצאת לעבוד והיא פחדה שיקצצו לנו את הקצבאות, היא נשברה וסיפרה לי. היא סיפרה לי שהאיש שדרס אותי וברח, האיש שהשאיר אותי לדמם על הכביש בגשם, הוא זה שמשלם לנו."

איתמר הרגיש את היושב בגרונו. המילים של אורי היו מדויקות, חדות כמו אומל מנתחים. הן לא נועדו לעורר רחמים, אלא להציג עובדות. "איך הרגשת כשגילית?" איתמר שאל בזהירות. הוא ידע שהשאלה מיותרת, אבל הוא היה חייב למלא את השתיקה שנוצרה בחדר.

"רציתי להרוג אותו," אורי אמר בשקט מקפיא. "רציתי למצוא את הכתובת שלו, להגיע אליו הביתה, ולשבור לו את הרגליים עם לום ברזל כדי שיבין מה זה לא לקום בבוקר. אבל יותר מזה, רציתי להחזיר לו כל שקל. רציתי לזרוק לו את הכסף בפרצוף. אמרתי לאמא שלי שאנחנו מפסיקים לקחת את זה. שאני מעדיף לאכול לחם יבש ולא לקבל נדבות מהפחדן הזה." אורי נשם נשימה ארוכה, והעביר יד על פניו. "אבל אז הכיסא שלי נשבר. המנוע החשמלי נשרף. כיסא חדש עולה כמו מכונית משומשת. ביטוח לאומי אמר שאני זכאי להחלפה רק בעוד שנתיים. אמא שלי הסתכלה עליי, ואני הסתכלתי עליה, והבנתי שאנחנו שבויים. שאבא שלך קנה אותנו. הוא קנה את הכעס שלנו. הוא קנה את הזכות שלנו לדרוש צדק. אז המשכנו לקחת את הכסף. כל עשירי לחודש, בלעתי את הרוק ואת הכבוד העצמי שלי, וחיכיתי להעברה."

"אני מצטער," איתמר אמר. המילה יצאה מפיו לפני שהספיק לבלום אותה. היא נשמעה חלולה, חסרת ערך בתוך החדר העמוס בציוד אלקטרוני וכיסא גלגלים.

אורי הרים את ידו בתנועת ביטול חדה. "אל תגיד לי שאתה מצטער. אתה לא דרסת אותי. אתה רק ירשת את חשבון הבנק."

אין לך על מה להתנצל, ולי אין שום עניין לסלוח. סליחה זה משהו שעובד בסרטים. במציאות, הפלטינות באגן שלי כואבות בחורף בדיוק אותו דבר, לא משנה כמה פעמים תגיד שאתה מצטער. אבא שלך היה איש מעשי. הוא הבין שאי אפשר לתקן את מה שהוא עשה, אז הוא שילם כדי לא להסתכל על זה. הוא ניהל מוסך, נכון?"

"כן," איתמר אישר. "מוסך בחולון."

"אז הוא ידע איך דברים עובדים," אורי אמר בחיוך עקום, חסר שמחה. "כשחלק נשבר ואי אפשר לתקן אותו, מחליפים אותו. ואם אי אפשר להחליף, עוטפים אותו באיזולירבנד ומשלמים ללקוח פיצוי כדי שלא יתלונן. אני הייתי הלקוח. והוא שילם לי פיצוי חודשי כדי שאני לא אתלונן במשטרה. הוא קנה לעצמו חיים נורמליים. הוא חזר הביתה לאשתו ולילדים שלו, אכל ארוחת ערב, ראה טלוויזיה. בזמן שאני למדתי איך לעבור מהמיטה לכיסא בלי ליפול."

האוויר בחדר הרגיש פתאום דחוס מאוד. איתמר חשב על השנים שבהן אריה היה נעלם מהמוסך. על הקבלות מתחנות הדלק בבת ים. אריה לא סתם שילם מרחוק. הוא בא לכאן. הוא עמד מחוץ לבניין הזה, אולי ישב במכונית שלו והביט למעלה אל החלון של הקומה השלישית. הוא נשא את האשמה שלו בשתיקה, אבל הוא מעולם לא לקח אחריות אמיתית. הוא רק ניהל את הנזק. איתמר הבין עכשיו את עומק הבגידה של אביו. לא בגידה כלכלית, אלא בגידה מוסרית. אריה רוזן, האיש שדרש מאיתמר יושר מוחלט בכל קבלה ובכל מסמך, בנה את חייו על שקר מתמשך.

"אתה יודע למה הסכמתי שתבוא?" אורי שאל פתאום. הוא הסתובב חזרה אל השולחן, פתח מגירה תחתונה ושלף משם קלסר פלסטיק כחול ודק. הוא לא המתין לתשובה של איתמר. "לא כי עניין אותי לראות את הפרצוף שלך. ולא כי פחדתי שתעצור את הכסף. אם תעצור את הכסף, אנחנו נסתדר. אנחנו תמיד מסתדרים. הסכמתי שתבוא כי רציתי שתראה משהו. משהו שאבא שלך מעולם

לא ראה. הוא רק שילם עליו."

אורי פתח את הקלסר והוציא משם דף נייר מודפס. הנייר היה מעט מצהיב בקצוות, עדות לשנים שעברו מאז שהודפס. הוא הניח את הדף על קצה השולחן, קרוב לאיתמר. "תקרא," הוא פקד. איתמר רכן קדימה והביט במסמך. זה היה טופס רפואי רשמי. הלוגו של בית החולים וולפסון התנוסס בראש הדף. הכותרת הייתה ברורה: "סיכום אשפוז - מחלקה אורתופדית". התאריך המודפס היה לפני עשר שנים, בדיוק באותו חודש שבו הופיע רישום התיקון העצמי ביומן העבודה של מוסך רוזן. איתמר העביר את עיניו על השורות המודפסות בצפיפות. הטקסט היה עמוס במונחים רפואיים קרים ומנוכרים.

'המטופל, בן 16, התקבל בחדר מיון לאחר פגיעת הולך רגל מרכב נוסע. בבדיקה גופנית: הכרה מלאה, מדדים חיוניים יציבים, כאב עז באזור האגן וגפיים תחתונות. בבדיקת דימות: (CT) שבר מרוסק של טבעת האגן, פריקה של מפרק הסקרו-איליאק, שברים בחוליות L4-L5. המטופל הועבר לחדר ניתוח לקיבוע פנימי.'

איתמר קרא את המילים, והן הפכו בראשו לתמונות. הוא ראה את הילד שוכב על הכביש הרטוב. הוא ראה את המנתחים עומדים מעליו. הוא ראה את הברגים חודרים אל תוך העצמות המרוסקות. הוא המשיך לקרוא את הפסקה הבאה, שתיארה את מהלך האשפוז, את הזיהומים, את הניתוחים החוזרים. המסמך היה ארוך, מפורט, ולא השאיר מקום לספק לגבי חומרת הפגיעה. אבל אורי לא רצה שהוא יקרא את התיאור הרפואי. הוא הצביע באצבעו על שורה אחת קצרה שהופיעה בתחתית העמוד הראשון, תחת הכותרת 'נסיבות הקבלה'.

איתמר מיקד את עיניו בשורה שעליה אורי הצביע. היה כתוב שם: 'פגיעת הולך רגל. רכב פוגע: לא ידוע.'

"אתה רואה את זה?" אורי אמר, ואצבעו נותרה מונחת על המילים 'לא ידוע'. "זה מה שאבא שלך קנה. הוא לא קנה לי

כיסא גלגלים, והוא לא קנה לי טיפולי פיזיותרפיה. הוא קנה את השורה הזאת. הוא קנה את המחיקה שלו מהסיפור שלי. אני שכבתי שם חודשים, המשטרה באה ושאלה שאלות, חוקרי ביטוח באו ושאלו שאלות, ולכולם הייתה אותה תשובה. לא ידוע. נהג אלמוני. פגע וברח. אבא שלך הפך את עצמו לרוח רפאים, והשאיר אותי להתמודד עם המציאות הפיזית שהוא יצר. השקר הזה, השתיקה הזאת, הכאיבו לי יותר מהשברים באגן. כי השברים הם פיזיקה. מכונית פוגעת בגוף, הגוף נשבר. אבל השקר הוא בחירה. הוא בחר לקום וללכת. הוא בחר להשאיר אותי 'לא ידוע'."

איתמר לא הרים את עיניו מהדף. המילים 'לא ידוע' צרבו את תודעתו. זה היה ההפך המוחלט מכל מה שאריה ייצג בחייו הגלויים. במוסך, כל בורג נרשם. כל שעת עבודה תועדה. אריה היה איש של עובדות, של אחריות מקצועית. אבל כאן, ברגע המבחן הגדול ביותר של חייו, הוא בחר בהיעלמות. הוא בחר להשתמש בכסף כדי למחוק את עקבותיו. איתמר הבין פתאום את עומק הבושה שאביו נשא. זו לא הייתה רק בושה על התאונה עצמה. זו הייתה בושה על הבריחה. על הפחדנות. אריה העביר את הכסף כל חודש לא מתוך נדיבות, אלא מתוך ניסיון נואש לשלוט בנזק שהוא עצמו גרם, מבלי לשלם את המחיר החברתי והמשפטי.

"אני אדאג שהכסף ימשיך להגיע," איתמר אמר לבסוף. הוא הרים את עיניו מהמסמך והביט באורי. "אני לא אבקש ממך לחתום על שום דבר. אני לא אבקש ממך לסלוח. אני אשב עם עורכת הדין של העיזבון, ואנחנו נקים מנגנון שקוף. מנגנון שבו השם של אבא שלי יופיע. אתה לא תקבל יותר כסף מ'לא ידוע'. אתה תקבל אותו מעיזבון אריה רוזן. זה יהיה מתועד. זה יהיה רשמי. אנחנו לא נסתיר את זה יותר."

אורי הביט בו ארוכות. הוא אסף את המסמך מהשולחן, החזיר אותו לקלסר הפלסטיק הכחול, והכניס את הקלסר חזרה למגירה.

הוא סגר את המגירה בטריקה קלה. "אתה חושב שזה משנה לי מה כתוב על ההעברה הבנקאית?" אורי שאל, אבל הטון שלו היה פחות עוין כעת. הייתה בו השלמה עייפה. "כסף זה כסף. הוא קונה אוכל, הוא משלם חשמל. השם של אבא שלך לא יעשה את הכיסא שלי נוח יותר."

"זה משנה לי," איתמר אמר, והופתע מהנחרצות בקולו שלו. "אני לא מוכן לחיות עם השקר הזה. אבא שלי בחר להסתיר את זה כדי להגן על המשפחה שלנו. אבל ההגנה הזו היא רעל. אני לא אמשך לנהל את הרעל הזה."

אורי משך בכתפיו. "תעשה מה שאתה רוצה. רק אל תערב אותי בוועדות שלכם. אני לא בא להעיד, אני לא בא לחתום, ואני לא בא ללחוץ ידיים. אם תמצאו דרך להעביר את הכסף בלי שאני אצטרך לראות אתכם שוב, יופי. אם לא, אנחנו נסתדר. תמיד הסתדרנו." הוא סובב את הכיסא שלו בחזרה אל שולחן העבודה, הרים את המלחם, ורכן שוב אל לוח האם הירוק. הפגישה הסתיימה.

איתמר קם מהשרפרף. הוא הביט בגבו הרחב של אורי, בכיסא הגלגלים המקופל בפניה, בכבלים הפזורים על הרצפה. הוא רצה להגיד עוד משהו, משפט פרידה, אבל ידע שאין מילים שיתאימו לכאן. הוא הסתובב ויצא מהחדר.

סמדר חיכתה לו במסדרון, קרוב לדלת הכניסה. פניה היו מתוחות, בוחנות אותו כדי לראות אם גרם נזק. איתמר עצר לידה. "תודה שהסכמת לתת לי להיכנס," הוא אמר בשקט.

"אל תחזור לפה, איתמר," היא אמרה, קולה נמוך וברור. "אמרת את מה שהיית צריך להגיד. עכשיו תלך ותסדר את העניינים שלך עם המשפחה שלך. אנחנו לא חלק מהמשפחה שלכם. אנחנו רק התוצאה של מה שאבא שלך עשה." היא פתחה את הדלת והמתינה שיצא. איתמר יצא אל חדר המדרגות. טריקת הדלת מאחוריו נשמעה חדה והחלטית.

הוא ירד במדרגות לאט, מרגיש את כובד המידע החדש שוקע בתוכו. כשיצא מהבניין אל הרחוב, החום של בת ים הכה בו שוב. הוא הלך לכיוון המכונית שלו, צעדיו מדודים. בראשו, המספרים התחילו להסתדר בתבנית חדשה. עשר שנים. מאה ועשרים חודשים. שלושת אלפים ומאתיים שקלים בחודש. כמעט ארבע מאות אלף שקלים. זה היה הסכום שאריה רוזן העריך בו את השתיקה שלו. זה היה המחיר של חיים כפולים.

איתמר נכנס למכונית, התיישב במושב הנהג, וסגר את הדלת. השקט בתוך תא הנוסעים היה מוחלט. הוא לא התניע את המנוע מיד. הוא הוציא את הטלפון הנייד שלו מכיס החולצה. הוא פתח את יומן העבודה של המוסך שהעתיק לטלפון, ובדק שוב את התאריך של התיקון העצמי בפגוש של הטויוטה. אחר כך הוא בדק את התאריך שהופיע על סיכום האשפוז שאורי הראה לו. התאריכים חפפו בדיוק מושלם. הפאזל הושלם. לא היו יותר השערות. לא היו יותר ספקות. אבא שלו, האדם שהכיר כל חייו, היה עבריין שנמלט מזירת תאונה. הוא הביט במסך הטלפון. הוא ידע שמחר ייפגש עם תמר, עורכת הדין, כדי להתחיל לפרק את הפקעת המשפטית. אבל לפני כן, הוא היה צריך לעשות את הדבר הקשה ביותר. הוא היה צריך להרוס את הזיכרון של אריה רוזן עבור שאר המשפחה. הוא פתח את אפליקציית ההודעות, נכנס לשיחה עם נועה, והביט במסך הריק. האצבעות שלו ריחפו מעל המקלדת. הוא חשב על אמו, על הוויטרנה המסודרת בחולון, על השקט של ארוחות השישי. ואז הוא חשב על אורי אבוטבול, מלחים לוחות אם בחדר קטן בבת ים, מוגדר כ'לא ידוע'. איתמר הקליד משפט אחד קצר, מדויק, חסר רחמים. הוא לחץ על כפתור השליחה, הניח את הטלפון במושב שלידו, התניע את המכונית, ויצא אל התנועה של שעות אחר הצהריים, משאיר את דרום בת ים מאחוריו.

עשר השעות האבודות

הנסיעה על נתיבי איילון צפונה הייתה מהירה וריקה מתנועה, אבל איתמר לא הרגיש את המהירות. הוא נהג במכונית כמי שמפעיל מכונה מתוך הרגל עיוור, העיניים שלו נעוצות באספלט המואר בפנסים הרחוב הכתומים, בזמן שהמוח שלו עבד בתדר אחר לחלוטין. הוא עבר את מחלף לה גוארדיה, חתך ימינה לכיוון רחוב המסגר, ונכנס אל החניון התת־קרקעי של הבניין שלו ברחוב החשמונאים. החניון היה מואר באור ניאון לבן וקר, ריח של בטון טחוב ואגוזים עמד באוויר. איתמר דומם את המנוע וישב בחושך של תא הנוסעים עוד דקה ארוכה. הוא הקשיב לתקתוק המתכתי של המנוע המתקרר. המפגש בבת ים, המילים של אורי, סיכום האשפוז המודפס – הכול עדיין בער בתוכו, גולמי ולא מעובד. הוא ידע שאם יעצור עכשיו, אם ייתן לרגש להציף אותו, הוא יאבד שליטה. הדרך היחידה שלו להתמודד עם כאב הייתה לפרק אותו לנתונים.

הוא אסף את התיקייה החומה מהמושב שליידו, יצא מהמכונית ונעל אותה. המעלית העלתה אותו לקומה השביעית בשקט מוחלט. כשהכניס את המפתח למנעול הדירה, הוא עשה זאת לאט, נזהר שלא להרעיש, למרות שאיש לא חיכה לו בפנים. הדירה הייתה חשוכה, חמה ואטומה, בדיוק כפי שעזב אותה בבוקר. הוא לא טרח להדליק את האור הראשי בסלון. הוא צעד ישירות אל פינת העבודה הקטנה שלו, הניח את התיקייה על השולחן, ופתח את מסך המחשב

הנייד. האור הכחלחל של המסך שטף את פניו והטיל צללים ארוכים על הקיר שמאחוריו. הוא הפעיל את המזגן, והרעש המונוטוני של המדחס מילא את החלל, מבודד אותו לחלוטין מהעיר שבחוץ.

איתמר הוציא את המסמכים מתוך התיקיה וסידר אותם על השולחן בשורה ישרה, משמאל לימין, לפי סדר כרונולוגי. קודם כל, הפתק שעליו רשם את התאריך מסיכום האשפוז של אורי אבוטבול. לידו, דף ההדפסה מיומן העבודה של מוסך רוזן עם רישום התיקון העצמי. בהמשך, המעטפות החומות הישנות עם קבלות הדלק ותווי החניה מבת ים. ולבסוף, תדפיסי הבנק של אריה עם שורות ההעברה הקבועות של שלושת אלפים ומאתיים שקלים. הוא פתח גיליון אקסל חדש. הוא לא נתן לו שם, רק שמר אותו תחת הכותרת הזמנית "גיליון 1". האצבעות שלו ריחפו מעל המקלדת לשנייה, ואז הוא התחיל להקליד. הוא בנה עמודות: תאריך, אירוע, סכום, אסמכתא. הוא התכוון למפות את האשמה של אבא שלו באותה דייקנות שבה אריה נהג למפות תקלות במנועים.

השורה הראשונה בגיליון הייתה התאריך של התאונה. איתמר הקליד את היום, החודש והשנה בדיוק כפי שהופיעו במסמך של בית החולים וולפסון. בעמודת האירוע הוא כתב "פגיעה בהולך רגל - א. אבוטבול". הוא השאיר את עמודת הסכום ריקה. השורה השנייה הייתה הבוקר שאחרי. הוא הביט בדף מהמוסך. השעה המדויקת של פתיחת כרטיס העבודה הייתה שבע ועשרים בבוקר. אריה הגיע למוסך מוקדם מהרגיל, לפני שרפי או פועל אחר הספיקו להגיע, והכניס את הטויוטה קורולה הלבנה שלו לתיקון. איתמר הקליד את הנתונים: "תיקון עצמי. פגוש קדמי, פנס ימין." התאריך התאים באופן מושלם. הפער בין שעת הקבלה של אורי למיון לבין שעת פתיחת כרטיס העבודה במוסך היה פחות מעשר שעות. עשר שעות שבהן אריה רוזן ישב בחושך, כנראה במכונית, וקיבל את ההחלטה שתשנה את מאזן חייו.

איתמר עצר והביט בשתי השורות הראשונות. העובדות היו מוצקות, בלתי ניתנות לערעור. אבל היה חסר לו נתון אחד קריטי. סמדר דיברה על עשרים אלף שקלים במזומן שאריה הביא לה בתוך מעטפה בפגישה הראשונה שלהם. איתמר קם מהכיסא, ניגש אל ערימת הקלסרים שהביא מחולון, ושלף את הקלסר הישן ביותר, זה שהכיל את דפי החשבון מאותה שנה. הוא חזר לשולחן והתחיל לדפדף לאחור, חודש אחר חודש, מחפש את המשיכה. דפי הבנק הישנים היו מודפסים במדפסת סיכות, הדיו דהוי מעט, אבל המספרים היו ברורים. הוא עבר על חודש התאונה. שום משיכה חריגה. הוא עבר לחודש שאחריו. כלום. איתמר כיווץ את מצחו. אריה לא היה אדם שמחזיק סכומים כאלה במזומן מתחת לבלטה. הכסף היה חייב לצאת ממקום מסודר.

הוא פתח קלסר נוסף, זה שהוקדש לחסכונות וקופות גמל. הוא סרק את הדפים באצבע מורה, עובר על שורות של הפקדות ודמי ניהול, עד שהאצבע שלו נעצרה. תאריך: חמישה שבועות בדיוק אחרי התאונה. סוג פעולה: שבירת קופת גמל לפני מועד הפירעון. סכום המשיכה נטו, אחרי קנס שבירה מוקדמת ותשלום מס: עשרים ואחד אלף, ארבע מאות שקלים. הפעולה הבאה בחשבון העובר ושב, יומיים לאחר מכן, הייתה משיכת מזומן בקופה בסך עשרים אלף שקלים עגולים. איתמר נשם עמוק, מרגיש את האוויר הקר של המזגן צורב את גרונו. הוא חזר למקלדת והוסיף את השורה השלישית לגיליון האקסל. "משיכת מזומן - תשלום ראשוני". בעמודת הסכום הוא הקליד 20,000. המכניקה של ההסתרה נחשפה מולו שלב אחר שלב. אריה שבר חיסכון, ספג קנס כספי משמעותי, רק כדי לייצר את ערימת השטרות שתקנה לו את השקט הראשוני.

אבל השקט הזה לא החזיק מעמד. איתמר עבר לשורה הרביעית בגיליון. הוא חיפש את התאריך שבו התחילו ההעברות החודשיות הקבועות. זה קרה שמונה חודשים אחרי התאונה. שמונה חודשים

שבהם, לפי מה שאורי סיפר, המשפחה בבת ים התרסקה כלכלית. האשפוז התארך, סמדר איבדה ימי עבודה, ההוצאות על כיסא הגלגלים וההתאמות בדירה רוקנו אותם. ואז, בעשירי לחודש, הופיעה ההעברה הראשונה. שלושת אלפים ומאתיים שקלים. איתמר הזין את הנתון הזה לתוך התא באקסל, וגרר את הנוסחה למטה, מכפיל את הסכום במאה ועשרים חודשים. התוצאה הופיעה בתחתית העמודה, מודגשת בטקסט שחור עבה: 384,000 שקלים. יחד עם המזומן הראשוני, אריה שילם למעלה מארבע מאות אלף שקלים לאורך עשור.

איתמר נשען לאחור בכיסאו ושפשף את עיניו העייפות. השעה הייתה אחת עשרה בלילה. הרחוב למטה השתק, ורק צפירה רחוקה של אמבולנס הפרה את הדממה. הוא הביט במספר 3,200. כאגליסט פיננסי, הוא ידע שסכומים קבועים אינם נבחרים באקראי. אנשים לא מתחייבים לשלם סכום לא עגול במשך עשור אלא אם כן יש מאחוריו תחשיב מדויק. למה לא שלושת אלפים? למה לא ארבעת אלפים? מאיפה אריה הביא את המספר הזה? איתמר פתח לשונית חדשה בדפדפן. הוא התחיל לחפש נתונים היסטוריים מאותה שנה שבה התחילו ההעברות. הוא בדק את שכר הדירה הממוצע לדירת שלושה חדרים בדרום בת ים. זה לא התאים. הוא בדק את עלות התחזוקה של רכב נכה. גם זה לא הסתדר.

ואז הוא חשב על עדי שטרן, העובדת הסוציאלית שפגש בעירייה. היא דיברה על קצבאות, על השלמת הכנסה, על הפער בין מה שהמדינה נותנת לבין מה שצריך כדי לחיות. איתמר נכנס לאתר של המוסד לביטוח לאומי וחיפש את טבלאות קצבת הנכות ההיסטוריות. הוא מצא את הנתון לאותה שנה. קצבת נכות כללית ליחיד עמדה על סכום מסוים. לאחר מכן, הוא חיפש את טבלת שכר המינימום לאותה תקופה. שכר המינימום לחודש עבודה מלא עמד אז על קצת יותר מארבעת אלפים שקלים. איתמר פתח את המחשבון של מערכת

ההפעלה. הוא הזין את שכר המינימום, והחסיר ממנו את קצבת הנכות הבסיסית. התוצאה שהופיעה על המסך הקטן גרמה ללב שלו להחסיר פעימה. ההפרש היה בדיוק שלושת אלפים ומאתיים שקלים. הוא בהה במספר עד שהספרות התחילו לרצד מול עיניו. אבא שלו לא פשוט זרק כסף כדי להשתיק מצפון. אריה עשה חישוב קר, מעשי ונטול סנטימנטים. הוא חישב את כושר ההשתכרות העתידי של נער בן שש עשרה שאיבד את היכולת לעמוד על רגליו. הוא לקח את שכר המינימום שאורי היה יכול להרוויח, קיזז ממנו את קצבת הנכות שהמדינה תשלם לו, והחליט שהוא ישלים את הפער. זה היה מנגנון של פיצוי נזיקין פרטי, שנוהל מתוך משרדון של מוסך בחולון. אריה התייחס לאורי אבוטבול כמו אל מנוע ששבק חיים וצריך להחליף לו חלקים באופן שוטף כדי שימשיך לנסוע. הוא שילם את ההפרש, חודש אחרי חודש, שנה אחרי שנה, בעשירי לכל חודש – יום תשלום המשכורות במשק. הוא הפך את הילד שדרס לשכיר של האשמה שלו.

הגילוי הזה לא הביא איתו הקלה, אלא תחושת מחנק קשה. איתמר קם מהשולחן, הלך למטבח, ומזג לעצמו כוס מים קרים ממתקן הסינון. הוא שתה את המים בלגימות גדולות, מרגיש את הקור יורד במורד החזה שלו, אבל המחנק נשאר. הוא חזר לסלון ונעמד מול חלון הזכוכית הגדול שפנה לרחוב. תל אביב נפרשה מולו, עיר של מגדלים, אורות מרצדים ותנועה שלא פוסקת לעולם. עיר שלא עוצרת לשאול שאלות על העבר. אבל איתמר היה לכוד בעבר הזה. הוא חשב על אריה. הוא ניסה לדמיין את אבא שלו יושב מול המחשב הישן במוסך, מוקף בריח של שמן וגומי שרוף, מקליד את קוד המשתמש שלו לאתר הבנק, ומאשר את ההעברה. בכל עשירי לחודש, במשך עשר שנים, אריה נאלץ לחיות מחדש את רגע הפגיעה. הוא נאלץ ליזכור את המכה בפגוש, את הנער שעף על הכביש, את ההחלטה ללחוץ על דוושת הגז ולהימלט.

איתמר חזר אל השולחן והתיישב. הוא שילב את ידיו מאחורי עורפו ומתח את גבו. הכאב בשרירים היה חד וממשי. הוא הביט בגיליון הנתונים. התמונה הייתה שלמה. לא היו יותר חורים בעלילה, לא היו יותר מסמכים חסרים. הפאזל הורכב במלואו, ומה שהשתקף ממנו היה אדם שחי בשקר מוחלט. אריה רוזן, האיש שחינך את איתמר ונועה לאחריות, לעבודה קשה, לעמידה בהתחייבויות – האיש הזה ברח מהאחריות הגדולה ביותר של חייו. הוא קנה את המחיקה שלו מהתיק הרפואי של אורי. הוא קנה את השורה "לא ידוע". הוא שילם כדי שהמשפחה שלו תמשיך לראות בו אב אידיאלי, בעוד שמשפחה אחרת בבת ים חיה את התוצאות הפיזיות של הפחדנות שלו.

הזיכרון של נועה צף פתאום בראשו של איתמר. הוא נזכר בוויכוח שלהם במטבח בראשון לציון. נועה דיברה על התקופה שבה אריה הפסיק להסיע אותה לחוג התעמלות קרקע בערבים. היא אמרה שהוא טען שהראייה שלו בלילה הידרדרה, אבל אחרי חצי שנה הוא חזר לנהוג כאילו כלום לא קרה. איתמר בדק את התאריכים באקסל. התקופה הזו, "תקופת העיוורון" של אריה, חפפה בדיוק לששת החודשים שאחרי התאונה. אריה לא סבל מבעיית ראייה. אריה סבל מאימה משתקת מפני החושך, מפני פנסי המכוניות, מפני האפשרות שדמות נוספת תקפוץ לו לכביש מתוך האפלה. הוא היה פוסט־טראומטי, אבל הוא עיבד את הטראומה שלו לבד, בשתיקה, מסתיר את הרעידות שלו מאחורי תירוצים של עייפות וגיל.

ההבנה הזו גרמה לאיתמר להרגיש רחמים רגועים כלפי אביו, אבל הרחמים התחלפו מיד בכעס קר ומחושב. אריה כפה על כולם להשתתף בשקר שלו. הוא הפך את מרים לשותפה עיוורת כשהשאיר לה את המעטפה עם המספר של סמדר, דורש ממנה להמשיך לשלם בלי לשאול שאלות. הוא הפך את איתמר למנהל העיזבון של החטא שלו. הוא השאיר אותם לנקות את הדם שהוא לא היה מסוגל לנקות

בעצמו. האשמה של אריה לא נמחקה עם מותו; היא פשוט עברה בירושה, מקופלת בתוך קלסר אפור של חשבונות ביתיים.

השעה הייתה כבר אחרי אחת בלילה. העיניים של איתמר צרבו מהבהייה הרצופה במסך. הוא ידע שהוא צריך ללכת לישון, שמחר מחכה לו פגישה קשה עם תמר במשרד עורכי הדין. הם יצטרכו לבנות את המנגנון המשפטי שיאפשר את המשך התשלומים לאורי מבלי להפליל את העיזבון ומבלי לחשוף את מרים לתביעות נזיקין. אבל לפני תמר, ולפני עורכי הדין, ולפני החוקים של המדינה, היה משהו אחר שהוא היה חייב לעשות. הוא היה חייב לפרק את חומת השתיקה בתוך המשפחה שלו. הוא לא היה מוכן להמשיך לשאת את הידע הזה לבד.

הוא לקח את הטלפון הנייד שלו שהיה מונח על השולחן, הפוך. הוא שחרר את נעילת המסך ופתח את אפליקציית ההודעות. הוא נכנס לשיחה עם נועה. ההודעה האחרונה שלהם הייתה מאותו בוקר, הודעה סתמית של נועה ששאלה אם הוא בא לארוחת שישי הקרובה. איתמר הביט במסך הריק של תיבת הטקסט. הוא חשב על נועה, על האופן שבו היא הגנה על הזיכרון של אריה, על הכעס שלה כלפיו כשהתחיל לחטט במסמכים. הוא ידע שהמילים שהוא עומד לכתוב יהרסו את התמונה שיש לה על אבא שלהם לעד. אי אפשר יהיה לקחת אותן בחזרה. אי אפשר יהיה למחוק אותן כמו שמוחקים שורה באקסל.

איתמר הקליד כמה מילים, ואז מחק אותן. הוא ניסה לנסח משפט עדין, משפט שיכין אותה לשיחה, אבל העדינות נראתה לו עכשיו כמו סוג אחר של שקר. אריה חינך אותם לדבר ברור, להסתכל לעובדות בעיניים. זו הייתה האירוניה הגדולה מכולן – איתמר עמד להשתמש בכלים שאריה נתן לו, כדי להחריב את המיתוס שאריה בנה. הוא לא רצה לרכך את המכה. הוא רצה שהאמת תהיה חותכת, ברורה, חד-משמעית. בדיוק כמו שורת הסיכום בגיליון הנתונים שלו.

הוא הביט שוב במסך המחשב. התאריך של התאונה. התיקון במוסך. הסכום של שלושת אלפים ומאתיים שקלים. הכל היה שם. הוא החזיר את המבט לטלפון, האגודלים שלו התייצבו מעל המקלדת הווירטואלית. הוא לא חשב יותר. הוא פשוט הקליד את המסקנה הסופית של עשר שעות המחקר שלו, של שלושה שבועות של חיפושים, של חיים שלמים של חצאי אמיתות.

הוא כתב לנועה הודעה קצרה: "אני חושב שאבא גרם לזה." הוא לחץ על כפתור השליחה. סמל הווי הבודד הופיע ליד הטקסט, ואחרי שבריר שנייה הפך לשני וי אפורים. ההודעה הגיעה למכשיר שלה בראשון לציון. היא בטח ישנה עכשיו, הטלפון שלה מונח על השידה ליד המיטה, טוען את עצמו לקראת הבוקר. מחר היא תתעורר, תפתח את המסך, והעולם שלה ישתנה. איתמר הניח את הטלפון על השולחן. הוא לא סגר את המחשב הנייד. הוא השאיר את גיליון האקסל פתוח, המספרים מוארים בלבן ושחור בתוך החדר החשוך, עדות אילמת לחוב שמעולם לא שולם באמת, ושעכשיו עבר אליו.

אקסל של אשמה

הבוקר עלה על חולון באטיות כבדה, מביא איתו לחות דביקה שכבר הספיקה לעטוף את הרחובות הישנים. איתמר החנה את המכונית בחניה הקבועה מתחת לבניין של הוריו, כיבה את המנוע ונשאר לשבת בתוך השקט של תא הנוסעים עוד דקה ארוכה. התיק השחור שלו נח על המושב שלידו, מכיל בתוכו את המחשב הנייד ואת התיקיה הדקה עם המסמכים שאסף. הוא ידע שהעלייה במדרגות האלה עומדת לשנות את המשפחה שלו לתמיד. זה לא היה רק מידע חדש על תורים מזומנים או חוב נשכח שצריך להסדיר מול רשויות המס. זו הייתה פצצה שהוא הרכיב בעצמו, נתון אחרי נתון, שורה אחרי שורה, ועכשיו הוא עמד להניח אותה על שולחן הפורמייקה במטבח שבו גדל. הוא יצא מהרכב, נעל את הדלתות, והתחיל לטפס בחדר המדרגות המוכר, מלווה בריח הקבוע של אקונומיקה ובישולים ישנים שעמד באוויר מאז שהיה ילד.

דלת הדירה הייתה פתוחה למחצה. מרים עמדה במטבח, גבה אל הכניסה, מסדרת כוסות זכוכית על מתקן הייבוש שמעל הכיור. הרדיו הישן שעל השיש פעל בווליום נמוך, משדר מבזק חדשות של שעת בוקר. איתמר נכנס פנימה, הניח את המפתחות על קערת הקרמיקה שבכניסה, וניגש אל פינת האוכל. הוא הרגיש פתאום שהמטבח קטן מדי, צפוף מדי, כאילו הקירות עצמם התקרבו במהלך הלילה. הוא הניח את התיק על הכיסא הפנוי, הוציא את המחשב הנייד והניח

אותו במרכז השולחן, כשהוא מקפיד ליישר אותו במקביל לקצה הפורמייקה. מרים הסתובבה אליו, מנגבת את ידיה במגבת מטבח משובצת, והביטה במסך הכבוי ואז בפניו של בנה.

"נועה ויואב בדרך," היא אמרה בקול ענייני, מתעלמת לחלוטין מהמתח שעמד באוויר. "הם יצאו מראשון לפני עשרים דקות. תשתה קפה בינתיים. אי אפשר להתחיל לדבר על דברים כאלה על בטן ריקה."

איתמר התיישב. הוא לא רצה קפה, אבל הוא ידע שאין טעם להתווכח עם אמו על טקסי הבוקר שלה. היא מזגה מים רותחים לכוסות, בוחשת את הקפה השחור בתנועות קצובות, מניחה את הכוס מולו יחד עם צלחת עוגיות יבשות. השקט במטבח הופר רק על ידי תקתוק השעון שעל הקיר ורעש המכוניות שעברו ברחוב למטה. איתמר פתח את המחשב הנייד, הזין את הסיסמה, והעלה את גיליון הנתונים שהכין בלילה. המספרים זהרו על המסך, מסודרים בעמודות מוקפדות של תאריכים, סכומים והערות. הוא לא הסתכל על מרים. הוא ידע שהיא מבינה שמשוהו גדול עומד לקרות, אבל היא בחרה להיאחז בשגרה, בשטיפת הכלים, בסידור השיש, בניסיון אחרון לשמור על העולם הישן לפני שהוא קורס.

רעש מפתחות נשמע בדלת, ונועה נכנסה פנימה, אחריה יואב. הפנים של נועה היו חיוורות, והעיניים שלה חיפשו מיד את איתמר. ההודעה שהוא שלח לה בלילה – "אני חושב שאבא גרם לזה" – הייתה כתובה על פניה. יואב סגר את הדלת בשקט, הנהן קלות לעבר איתמר ומרים, והתיישב בכיסא שליד החלון, שומר על מרחק זהיר ממוקד הפיצוץ המיועד. נועה לא התיישבה. היא עמדה מאחורי הכיסא הריק, הידיים שלה אווזות במשענת העץ בכוח, מביטה באיתמר במבט ששילב כעס עצום ופחד ממשי.

"מה מצאת." נועה לא שאלה, היא דרשה. הקול שלה היה חתוך, נטול סבלנות. "מה זה אומר שהוא גרם לזה. על מה אתה

מדבר איתמר."

איתמר סובב את המחשב הנייד כך שהמסך יפנה אליה. הוא פתח את התיקיה הדקה והוציא ממנה שלושה דפים מודפסים. הוא הניח אותם על השולחן, מסדר אותם בשורה ישרה מתחת למסך. הראשון היה צילום של סיכום האשפוז מבית החולים וולפסון. השני היה כרטיס העבודה ממוסך רוזן. השלישי היה תדפיס הבנק עם העברות הקבע. הוא לא רצה להישמע כמו תובע משטרה, אבל הקול שלו יצא יבש, מדוד, מסודר לחלוטין. הוא התחיל לדבר, מציג את העובדות כפי שהן משתקפות מהניירות, נמנע מכל פרשנות רגשית.

"התאונה קרתה בשישה עשר בנובמבר," איתמר אמר, מצביע על סיכום האשפוז. "נער בן שש עשרה בשם אורי אבוטבול נדרס בבת ים. הנהג הפוגע ברח מהמקום. למחרת בבוקר, בשבעה עשר בנובמבר, אבא פתח כרטיס עבודה במוסך על הרכב הפרטי שלו. תיקון פחחות, פגוש קדמי, פנס ימין. בלי קבלות על חלפים, בלי רישום שעות. תיקון עצמי פנימי. חמישה שבועות אחר כך, אבא שבר קופת גמל ומשך עשרים אלף שקלים במזומן. חודש אחרי זה, התחילו ההעברות הקבועות. שלושת אלפים ומאתיים שקלים, כל עשירי לחודש, במשך עשר שנים."

השקט שירד על המטבח היה סמיך וכבד. נועה הביטה בניירות, העיניים שלה רצות על התאריכים, מנסות למצוא סתירה, מנסות למצוא טעות בחישוב. יואב רכן קדימה, קורא את השורות המודגשות, פניו נותרות חתומות. מרים עמדה ליד השיש, הגב שלה עדיין מופנה אליהם, הידיים שלה מונחות על קצה השיש הלבן ללא ניע.

"זה הסכום המדויק של ההפרש בין שכר המינימום לאותה שנה לבין קצבת נכות כללית ליחיד," איתמר המשיך, לא מאפשר לשקט להשתלט. "אבא עשה את החישוב. הוא ידע שהילד הזה לא יוכל לעבוד בעבודה פיזית. הוא ידע מה המדינה תשלם לו. הוא החליט

להשלים את הפער. הוא שילם להם דמי שתיקה, והוא מימן את השיקום של הילד שהוא דרס."

נועה עזבה את משענת הכיסא. היא עשתה צעד אחד אחורה, נושמת בכבדות, העיניים שלה מתמלאות בדמעות של זעם נקי. "אתה חולה," היא אמרה, הקול שלה רועד. "אתה פשוט בן אדם חולה, איתמר. אבא מת לפני פחות מחודש, ואתה יושב פה עם האקסל המסריח שלך ומנסה להפוך אותו למפלצת. אתה לא יכול לסבול את זה שהוא היה אדם טוב. אתה חייב למצוא את הכתם. אתה חייב לפרק הכל."

"אני לא ממציא את הנתונים, נועה," איתמר אמר, שומר על קול יציב למרות שהרגיש שהדופק שלו עולה. "זה מה שקרה. הוא פגע בנער, הוא ברח, והוא שילם על זה בסתר כל החיים שלו. אנחנו לא יכולים להמשיך להעמיד פנים שזה לא קיים. הכסף ירד מהחשבון שלו. החשבון עכשיו מוקפא. המשפחה הזאת תלויה בכסף הזה כדי לחיות."

"אז מה אתה רוצה." נועה הרימה את קולה, מתעלמת מהניסיון שלו להישאר ענייני. "מה אתה רוצה שנעשה. נלך למשטרה. נגיש תלונה נגד אדם מת. נוציא הודעה לעיתונות שאריה רוזן היה עבריין נמלט. זה מה שיעשה לך טוב. זה מה שיסדר לך את הטבלאות בראש. אבא עבד כמו חמור כל החיים שלו. הוא קם בחמש בבוקר, הוא חזר בשמונה בערב. הוא דאג לנו, הוא דאג לאמא, הוא לא החסיר מאיתנו כלום. ועכשיו אתה לוקח לילה אחד, טעות אחת איומה שהוא עשה, ומוחק את כל החיים שלו."

"הוא לא עשה טעות אחת," איתמר ענה, מרגיש שהכעס שלו מתחיל לפרוץ מבעד למעטפת הקרה. "הוא עשה בחירה. כל חודש, בעשירי לחודש, במשך עשר שנים, הוא עשה את אותה בחירה מחדש. הוא בחר להסתיר. הוא בחר לשקר לנו. הוא בחר לקנות את השקט שלו בכסף במקום לקחת אחריות. את זוכרת שהוא הפסיק להסיע

אותך לחוגים בערב. את זוכרת שהוא אמר שהוא לא רואה טוב בחושך. זה היה בדיוק אחרי התאונה. הוא פחד לנהוג בלילה. הוא היה פוסט-טראומטי, והוא פשוט שיקר לכולנו."

יואב התערב לראשונה, הקול שלו מתון, מנסה להוריד את גובה הלהבות. "איתמר, רגע. בוא נעצור שנייה. העובדות שאתה מציג פה הן קשות. אף אחד לא מתווכח עם זה. אבל מה המטרה שלך כרגע. אנחנו יושבים פה במטבח של אמא שלך. אבא שלך איננו. המשמעות המשפטית של מה שאתה מראה פה היא עצומה. אם אתה פותח את זה החוצה, אתה חושף את העיזבון לתביעת נזיקין שיכולה למחוק את כל מה שאריה השאיר. אתה חושף את אמא שלך לחקירות. אתה מבין את ההשלכות של המסמכים האלה."

"אני מבין היטב," איתמר אמר, מביט ביואב. "בגלל זה אני מראה לכם את זה לפני שאני מדבר עם תמר. אנחנו צריכים להחליט מה עושים. הילד הזה, אורי, הוא היום בן עשרים ושש. הוא יושב בכיסא גלגלים בדירה בבית ים. הוא יודע מי דרס אותו. אמא שלו יודעת. הם מקבלים את הכסף הזה כל חודש. בעוד עשרה ימים ההעברה לא תעבור, כי החשבון מוקפא. מה אנחנו אמורים לעשות. להתעלם. להגיד להם שילכו לעזאזל כי אבא מת."

מרים הסתובבה. הפנים שלה היו עייפות, הקמטים סביב העיניים שלה נראו עמוקים יותר מאי פעם. היא ניגשה לשולחן, משכה כיסא והתיישבה בכבדות. היא לא הביטה במסמכים ולא במסך המחשב. היא הביטה בידים שלה, מונחות על הפורמייקה השרוטה.

"אתם מדברים עליו כאילו הוא היה פושע מקצועי," מרים אמרה בקול שקט, כמעט לחישה, שגרם לנועה להשתק מיד. "אתם מדברים על תזרים מזומנים ועל תביעות נזיקין. אתם לא מבינים שום דבר." "אמא, את ידעת" נועה שאלה, הקול שלה נשבר. "את ידעת שהוא עשה את זה."

מרים הרימה את עיניה אל נועה. "לא ידעתי מי. לא ידעתי מתי."

אבל ידעתי שיש משהו. ידעתי שיש חוב גדול שהוא משלם. הוא השאיר לי את המעטפה עם המספר של האישה ההיא. הוא אמר לי שאם קורה לו משהו, אני צריכה לוודא שהכסף ממשיך לעבור. הוא אמר שזה עניין של חיים ומוות."

"ולא שאלת אותו למה." איתמר שאל, מתקשה להסתיר את התסכול. "לא דרשת לדעת לאן הולך הכסף של המשפחה."

"אתה חושב שזה כל כך פשוט," מרים אמרה, העיניים שלה מתקשחות. "אתה יושב במשרד שלך בתל אביב, עם המחשבים שלך, וחושב שהכל שחור ולבן. אבא שלכם חזר באותו לילה הביתה כמו רוח רפאים. הוא רעד. הוא לא דיבר מילה. הוא נכנס למקלחת וישב שם שעה. למחרת הוא נסע למוסך, ומאז הוא לא היה אותו בן אדם. אתם חושבים שהכסף היה התשלום היחיד שלו. הוא לא ישן לילה אחד רצוף מאז אותו חורף. הוא היה קם בשלוש בבוקר, הולך לסלון, יושב בחושך בלי טלוויזיה. הוא פחד מהמטרה, כן. הוא פחד שיקחו לו את המוסך. אבל יותר מהכל הוא פחד מהבושה. הוא פחד שאתם תסתכלו עליו כמו שאתם מסתכלים עליו עכשיו."

היא עצרה לקחת אוויר, הקול שלה רועד מעט אבל נשאר ברור. "הוא בנה את השם שלו בשתי ידיים. בשכונה שלנו, אם אתה מסתבך במשהו כזה, אתה גמור. הוא לא רצה לפרק את הבית. הוא חשב שהוא יכול לתקן את זה בעצמו. הוא מצא את המשפחה, הוא הלך אליהם, הוא נתן להם כל מה שהוא יכול היה לתת בלי להרוס אותנו. הוא חי עם הפחד הזה כל יום בעשר השנים האחרונות. כל פעם שדפקו בדלת, כל פעם שניידת עברה ברחוב. אז אל תשבו פה ותשפטו אותו כאילו הוא פשוט החליט לברוח. הוא לא ברח לשום מקום. הוא היה כלוא בתוך התאונה הזאת עד היום שהוא מת."

ההגנה של מרים על אריה לא ניקתה אותו מאשמה, אבל היא שינתה את האוויר בחדר. היא הפכה את אריה ממפלצת קרה לאדם מבועת, אדם שהקריב את השקט הנפשי שלו כדי לשמור על החזות

החיצונית של משפחתו. איתמר הביט באמו. הוא הבין פתאום את עומק הברית שהייתה בינה לבין אריה. היא בחרה לא לדעת את הפרטים, לא כי הייתה טיפשה, אלא כי הבינה שהידיעה המלאה תחייב אותה לפעול. היא שמרה על הבית בדיוק כמו שאריה שמר עליו – דרך שתיקה.

"זה לא משנה את העובדות, אמא," איתמר אמר לבסוף, מרכז מעט את קולו. "הפחד שלו לא מרפא את הילד הזה. הבושה שלו לא משלמת להם את שכר הדירה. אנחנו לא יכולים להמשיך את הסידור הזה כאילו כלום לא קרה. ברגע שאני מגיש את הבקשה לצו ירושה, כל התנועות בחשבון חשופות. אנחנו צריכים פתרון אמיתי." "אז נמצא פתרון," מרים אמרה בנחרצות. "אני לא מפסיקה את התשלום. אבא שלכם הבטיח להם, ואנחנו נקיים את ההבטחה. אם צריך למכור משהו, נמכור. אם צריך להעביר מחשבון אחר, נעביר. אבל הילד הזה לא יפגע שוב בגללנו."

נועה עמדה בשילוב ידיים, המבט שלה עדיין ממוקד באיתמר. הכעס שלה לא נעלם, הוא רק שינה צורה. "אתה מרוצה עכשיו?" היא שאלה בשקט. "הוכחת שאתה חכם מכולם. מצאת את הסוד. פירקת את אבא. מה הלאה, איתמר. איך אנחנו ממשיכים מכאן?"

יואב התיישר בכיסאו. "אנחנו ממשיכים בזהירות. איתמר צודק בדבר אחד – אנחנו לא יכולים לעשות העברות שחורות מתוך עיזבון. זה לא חוקי וזה יסבך את כולם. אנחנו צריכים להתייעץ עם תמר. היא עורכת דין, היא מבינה בניהול עיזבונות. צריך למצוא דרך להקים קרן, או להעביר סכום חד-פעמי, משהו שיהיה חוקי ולא ייראה כמו הודאה באשמה פלילית שתגרור את אמא לבתי משפט."

איתמר הנהן. "אני נפגש עם תמר מחר בבוקר. אני אציג לה את הנתונים ואבקש ממנה לבנות מתווה. אנחנו צריכים להבין איך מנתקים את התלות של משפחת אבוטבול בחשבון של אבא, ואיך נותנים להם את מה שמגיע להם בלי לפתוח תיק חקירה."

"ואתה לא מדבר איתם יותר עד שתמר אומרת לך מה מותר ומה אסור", נועה אמרה, הטון שלה מחייב. "אתה לא הולך לבת ים, אתה לא עושה חקירות פרטיות, ואתה לא מקבל החלטות על דעת עצמך. זה הכסף של אמא. זה העתיד שלה."

"אני לא עושה שום דבר בלי תמר", איתמר אישר. הוא סגר את המחשב הנייד בנקישה קלה. המסך החשיך, והטבלאות נעלמו, אבל המספרים המשיכו להדהד בראשו. הוא אסף את הדפים המודפסים והחזיר אותם לתיקיה. המשימה שלו הושגה. הוא הביא את האמת אל השולחן. אבל התחושה שליוותה אותו לא הייתה תחושת ניצחון. הוא הרגיש עייפות עצומה, כובד שמשך את הכתפיים שלו למטה.

המטבח חזר לשתיקה המתוחה שלו. לא הייתה השלמה באוויר, לא היה פיוס. המשפחה נשברה לשברים קטנים, וכל אחד מהם ישב עכשיו בפינה שלו, מנסה לעכל את הדמות החדשה של אריה רוזן. מרים קמה מהשולחן וחזרה אל הכיור, ממשיכה לסדר את הכוסות שכבר היו מסודרות. נועה הסתובבה והלכה לסלון, יואב קם בעקבותיה, משאיר את איתמר לבד ליד השולחן.

איתמר הכניס את התיקיה לתוך התיק השחור ורכס את הרוכסן. הוא לא ניסה לגשת אל נועה, והוא לא ניסה לדבר שוב עם מרים. המילים איבדו את כוחן בבית הזה. הוא קם מהכיסא, לקח את התיק, ויצא אל המסדרון הצר.

"אני אעדכן אתכם אחרי הפגישה מחר", הוא אמר לחלל הדירה, לא מחכה לתשובה.

הוא פתח את דלת העץ הכבדה ויצא אל חדר המדרגות. הריח של האקונומיקה עדיין עמד שם, חריף ומוכר. הוא התחיל לרדת במדרגות, צעד אחרי צעד, מתרחק מהדירה שבה גדל. הוא ידע שהם החליטו החלטה מעשית – להמשיך לבדוק, להמתין לתמר, לחפש פתרון משפטי. אבל הוא ידע גם שההחלטה המעשית הזאת לא תרפא שום דבר. אריה השאיר אחריו חוב שלא נמדד רק בשקלים,

ואיתמר הבין עכשיו שהאחריות לשלם אותו תדרוש ממנו הרבה יותר מסתם להעביר כסף. הוא יצא אל הרחוב, אל החום ההולך וגובר של הבוקר, ונכנס למכונית שלו. מחר הוא יישב במשרד ממוזג בתל אביב וידבר על סעיפים בחוק. אבל היום, הוא פשוט היה צריך למצוא דרך לנשום.

קרן צנועה ושקופה

המזגן במשרד של תמר בן־דוד עבד בעוצמה גבוהה, מקפיא את האוויר בחדר הקטן בקומה השביעית של בניין המשרדים ברחוב מנחם בגין. רעש עבודות התשתית של הרכבת הקלה נשאר בחוץ, מעבר לחלונות הכפולים, משאיר את החדר בתוך שקט מתוח ומלאכותי. איתמר ישב בצדו השני של שולחן הזכוכית הגדול. מולו היו מונחים המסמכים שאסף בשבועות האחרונים, מסודרים כעת בערמות מדויקות. גיליון האקסל שהדפיס בבוקר, תדפיסי חשבון הבנק הישנים של אריה, צילום כרטיס העבודה ממסך רוזן, והעתק סיכום האשפוז מבית החולים וולפסון שאורי אבוטבול הרשה לו לצלם. תמר רכנה מעל הניירות. היא קראה אותם לאט, שורה אחר שורה, מעבירה עט כדורי כסוף מעל התאריכים והסכומים, לא משאירה סימן על הדף אבל מסמנת לעצמה את נקודות התורפה. היא לא הראתה הפתעה. עורכי דין שעוסקים בדיני משפחה ועיזבונות לא מופתעים מסודות של מתים. הם מופתעים רק מרמת התיעוד שהמתים משאירים אחריהם. איתמר הביט בה בזמן שקראה. הוא זכר את הפגישה הראשונה שלהם באותו חדר, כשרק הביא אליה את הקלסר האפור של אריה. אז הוא חשב שמדובר בטעות, בחשבון לא ברור, אולי בחוב ישן לספק חלפים. עכשיו הוא ישב מולה עם הוכחות חותכות למעשה פלילי שאביו ביצע והסתיר במשך עשור. הוא ראה איך העיניים של תמר מתעכבות על סכום ההעברה החודשית, שלושת אלפים ומאתיים

שקלים, ואיך הן עוברות מיד אל תאריך התאונה המופיע בסיכום האשפוז. היא הבינה את המתמטיקה של האשמה באותה מהירות שבה הוא הבין אותה. ההפרש בין קצבת הנכות לשכר המינימום. התשלום המדויק, המחושב, הקר, שנועד לקנות שקט ולהשקיט את המצפון. תמר סיימה לקרוא את הדף האחרון, יישרה את ערמת הניירות והניחה את העט על השולחן. היא נשענה לאחור בכיסא העור שלה ושילבה את זרועותיה.

"אתה עשית עבודה יסודית מאוד, איתמר," תמר אמרה בקול יבש, נטול שיפוטיות אבל גם נטול חום. "הצלבת את התאריכים, מצאת את הנפגע, דיברת עם המשפחה, ואפילו הבאת לי את המניע הכלכלי מאחורי סכום ההעברה. בתור חוקר פרטי, מגיע לך ציון מצוין. בתור מנהל העיזבון של אריה רוזן, הרגע הנחת לי על השולחן פצצה משפטית שיכולה לרוקן את אמא שלך מכל הנכסים שלה ולהשאיר אותה ברחוב." איתמר התכווץ מעט בכיסאו אבל לא הסיט את מבטו. "אמא שלי יודעת. דיברתי איתה ועם נועה אתמול בערב. אמא שלי אמרה במפורש שהיא רוצה להמשיך את התשלומים. אבא שלי השאיר לה הוראה לעשות את זה, והיא מתכוונת לעמוד בה. אני כאן כדי שתגידי לי איך אנחנו עושים את זה בצורה חוקית, בלי להעביר כסף שחור ובלי להסתתר."

תמר נאנחה קלות ופתחה את המגירה העליונה של שולחנה. היא הוציאה פנקס צהוב והניחה אותו מולה. "אני אסביר לך איך החוק עובד, איתמר, כי נראה לי שאתה עדיין חושב במונחים של צדק ומוסר. החוק לא מתעסק במוסר. החוק מתעסק בחבות ובסיכון. ברגע שאדם נפטר, כל הנכסים שלו, החובות שלו וההתחייבויות שלו עוברים לעיזבון. העיזבון הזה שייך כרגע לאמא שלך, לך ולנועה. אם אתה, כמייצג של המשפחה, פונה לאדם שנפגע בתאונת פגע וברח ומציע לו כסף מתוך העיזבון, אתה בעצם מייצר הודאה משפטית באחריות. אתה אומר לבית המשפט, אבא שלנו דרס את הילד הזה,

אנחנו מודים בזה, והנה הפיצוי." היא נקשה בעט על הפנקס. "הבעיה היא שאתה לא קובע את גובה הפיצוי. אורי אבוטבול יכול לקחת את ההודאה הזאת, ללכת לעורך דין נזיקין מהשורה הראשונה, ולתבוע את העיזבון על מיליוני שקלים. אובדן כושר השתכרות לכל החיים, עזרה סיעודית, כאב וסבל, נזק עונשי. כל מה שאבא שלך חסך, הדירה בחולון, הפנסיה של אמא שלך, הכול יימחק."

"הוא לא יעשה את זה," איתמר אמר מיד. "ישבתי מולו. הוא לא מחפש לנקום בנו דרך בתי משפט. הוא רק רוצה את מה שמגיע לו כדי להמשיך לחיות את החיים שלו. אבא שלי שילם לו עשר שנים. הוא הסתמך על הכסף הזה. אנחנו לא יכולים פשוט לעצור את ההעברות בגלל שאבא מת ולהגיד לו שהחוק מגן עלינו. זה בדיוק מה שאבא שלי עשה כשהוא ברח מהמקום. הוא שמר על עצמו במקום לעזור למי שהוא פגע בו. אני לא מוכן לעשות את אותו הדבר." "אתה לא אבא שלך," תמר ענתה בחדות. "אתה לא יכול לתקן את העבר שלו באמצעות סיכון העתיד של אמא שלך. תפקידי כאן הוא להגן עליכם. אם אתה רוצה להעביר כסף לאורי אבוטבול, אתה צריך להבין שאין דבר כזה תשלום בלי נייר. וברגע שיש נייר, יש השלכות. כדי להעביר סכום קבוע או חד-פעמי מתוך העיזבון, אנחנו חייבים לנסח הסכם פשרה חתום. הסכם שבו המשפחה שלך מעבירה סכום מסוים, ובתמורה אורי ואמא שלו חותמים על ויתור מלא ומוחלט על כל תביעה עתידית נגד אריה רוזן ועיזבוננו. סעיף היעדר תביעות מוחלט. בלי זה, אני לא מאשרת הוצאה של שקל אחד."

איתמר שפשף את פניו. העייפות של הימים האחרונים הצטברה מאחורי העיניים שלו, כבדה ולוחצת. הוא חשב על החדר הקטן בבת ים, על מסכי המחשב המרצדים של אורי, על כיסא הגלגלים המקופל בפניה. הוא חשב על הקול היבש של אורי כשהוא הראה לו את סיכום האשפוז שבו נכתב שהנהג הפוגע אינו ידוע. "הוא לא יחתום

על מסמך כזה," איתמר אמר בשקט. "הוא לא יחתום על שטר ויתור שמנקה את אבא שלי. הוא שונא את הכסף הזה, והוא שונא את העובדה שהוא תלוי בו. אם אני אבוא אליו עם עורכי דין ועם מסמך שאומר שהוא מוותר על הזכות שלו לכעוס עלינו או לתבוע אותנו בתמורה לצ'ק, הוא יזרוק אותי מכל המדרגות. זה יהיה בדיוק כמו השתיקה שאבא שלי קנה ממנו, רק הפעם עם גושפנקא חוקית. אני לא אעשה לו את זה."

תמר רכנה קדימה, המבט שלה נשאר ממוקד ומקצועי. "אז אנחנו בבעיה, איתמר. כי החוק דורש ודאות. אתה מבקש ממני למצוא דרך להעביר כסף לאדם שנפגע, בלי להודות באשמה, בלי לדרוש ממנו לוותר על תביעות, ובלי לחשוף את אמא שלך לפשיטת רגל. דברים כאלה לא קיימים בחוזים סטנדרטיים. כל הסכם שאין בו סעיף ויתור הוא בעצם הזמנה לתביעה עתידית. אם אתה משלם בלי לבקש ויתור, אתה מודה בחוב. ואם אתה מודה בחוב, אתה פותח את הדלת לכל דרישה נוספת שהוא יחליט להעלות בעוד שנה או בעוד עשר שנים." היא הרימה את סיכום האשפוז והחזירה אותו לערמה. "מעבר לזה, יש כאן עניין פנים־משפחתי. העיזבון לא שייך רק לך ולאמא שלך. לנועה יש רבע מהזכויות בדירה ובכספים, בדיוק כמוך. כדי להוציא סכומים משמעותיים מהעיזבון, אתה חייב הסכמה מלאה של כל היורשים. אתה אמרת לי שנועה כועסת. אתה חושב שהיא תחתום על הסכם שמעביר מאות אלפי שקלים לאדם זה, רק בגלל שאתה החלטת שזו החובה המוסרית שלכם."

"נועה תחתום," איתמר אמר, למרות שקולו היה נטול הביטחון המוחלט שניסה לשדר. "היא כועסת עליי שאני פירקתי את התמונה של אבא, אבל היא לא אדם רע. היא לא תיתן לאורי לאבד את קורת הגג שלו. ואם היא תסרב, אמא שלי ואני נוותר על החלק שלנו כדי לממן את זה. הכסף לא הבעיה. המנגנון הוא הבעיה." הוא יישר את גבו והביט ישירות בעיניה של תמר. "אני עובד בחברת ביטוח, תמר.

אני יודע מה זה ניהול סיכונים. אני יודע איך מחשבים חשיפה. אבל הפעם אנחנו לא מתעסקים רק במספרים. אנחנו מתעסקים באחריות. אבא שלי שבר לילד הזה את הגוף וברח. הוא השאיר אותי לדמם על הכביש. ואז הוא חזר והפך אותי לתלוי בו כלכלית במשך עשר שנים. אני לא יכול למחוק את התאונה. אני לא יכול להחזיר לו את הרגליים. אבל אני כן יכול לנתק את התלות החולה הזאת שאבא שלי יצר. אני רוצה מנגנון שייתן לו את מה שמגיע לו, בלי שהוא יהיה חייב לנו שום דבר. לא שתיקה, לא ויתור, ולא תודה."

השתיקה בחדר נמשכה דקה ארוכה. תמר הביטה באיתמר, בוחנת את הנחישות שלו. היא ראתה הרבה יורשים בחדר הזה. רובם רבו על כל שקל, נאבקו על אחוזים בדירות ישנות והאשימו זה את זה בגנבות קטנות. איתמר היה שונה. הוא נלחם כדי לתת את הכסף, כדי לשחרר את המשפחה שלו מעול שלא הוא יצר. היא העריכה את זה, אבל היא לא יכלה לתת להערכה הזאת לשבש את עבודתה. "יש אפשרות אחת," תמר אמרה לבסוף, קולה איטי ומחושב. "היא מורכבת, היא תעלה כסף בהקמה שלה, והיא דורשת שיתוף פעולה מלא של אמא שלך ושל אחותך. אנחנו לא נעשה העברות חודשיות ולא נחתום על הסכם פשרה נזיקי. אנחנו נקים קרן." איתמר כיווץ את מצחו. "קרן. כמו קרן מלגות."

"משהו כזה," תמר הסבירה, לקחה שוב את העט והתחילה לשרטט תרשים זרימה על הפנקס הצהוב. "אנחנו ננסח הסכם חלוקת עיזבון בין היורשים. במסגרת ההסכם הזה, המשפחה תחליט להפריש סכום כסף מוגדר מראש מתוך נכסי העיזבון – למשל, מתוך החסכונות הנזילים של אריה – ולהפקיד אותו בחשבון נאמנות מיוחד. הקרן הזאת תוגדר כקרן סיוע רפואי ושיקומי. במסמכי ההקמה של הקרן ייכתב במפורש שהכסף מועבר לפנים משורת הדין, מתוך רצון טוב של המשפחה וללא כל הודאה בחבות משפטית, פלילית או אזרחית מצד אריה רוזן או יורשיו." היא סימנה קו עבה מתחת למילה נאמנות.

"אורי אבוטבול יוגדר כמוטב היחיד של הקרן. הוא יוכל למשוך ממנה קצבה חודשית קבועה, בדיוק כפי שהיה רגיל, או למשוך סכומים גדולים יותר לצרכים רפואיים, התאמות דיור או ציוד שיקומי, בכפוף לאישור הנאמן. הנאמן יכול להיות משרד עורכי דין חיצוני או רואה חשבון."

איתמר הקשיב בריכוז, מנתח את ההצעה. "ואיפה ההגנה על אמא שלי בסיפור הזה? הרי אמרת שבלי סעיף ויתור, הוא יכול לתבוע אותנו." "כאן נכנס הניסוח המשפטי המדויק," תמר אמרה והצביעה על הפנקס. "אנחנו לא נדרוש ממנו לחתום על ויתור גורף שימנע ממנו לתבוע. אבל אנחנו נכניס סעיף קיזון. הסעיף יקבע שאם אורי או מי מטעמו יחליט אי פעם להגיש תביעה נגד העיזבון או נגד היורשים, כל סכום שימשוך מהקרן, בתוספת הסכומים שכבר שולמו לו בעבר על ידי אריה, יקוזז באופן מלא מכל פיצוי שייפסק לו בבית המשפט. אנחנו נגדיר את הקרן ואת תשלומי העבר כ'תשלום על חשבון', גם אם אנחנו לא מודים באחריות." היא הרימה את מבטה אליו. "זה לא חוסם אותו מלתבוע, אבל זה הופך את התביעה ללא כדאית מבחינה כלכלית. עורך דין נזיקין שיסתכל על זה יבין שאורי כבר קיבל מאות אלפי שקלים, ויש לו קרן זמינה עם עוד מאות אלפים. תביעה משפטית תיקח שנים, תעלה הון בשכר טרחה, ובסוף יקוזזו לו את כל מה שכבר קיבל. זה ייצר מאזן אימה שקט. הוא מקבל את הכסף שלו בלי להרגיש שהוא מכר את נשמתו, ואתם מקבלים הגנה מעשית מפני תביעה עתידית."

איתמר העביר אצבע על קצה השולחן. המתווה של תמר היה מבריק. הוא הפך את החוב המלוכלך של אריה למנגנון נקי, שקוף ומנוהל. הוא ניתק את הקשר האישי והיומיומי בין המשפחות, והעביר את השליטה לידיים מקצועיות. אורי לא יצטרך לחכות להעברה הבנקאית מאריה רוזן, אלא יקבל את כספו מקרן נאמנות קרה ומסודרת. הוא לא יצטרך להגיד תודה, והוא לא יצטרך להרגיש

שהוא שותף לסוד. "ומה קורה אם הוא מסרב לקבל את הקרן?" איתמר שאל וחשב על הגאווה הפצועה של אורי, על הציניות שבה השתמש כדי להגן על עצמו. "מה אם הוא יגיד שהוא לא מוכן לקחת אגורה אחת שמגיעה מהשם רוזן?"

"זו כבר בחירה שלו," תמר אמרה בכנות מלאה. "איתמר, אתה חייב להפריד בין הרצון שלך לדעת הכול ולסדר הכול, לבין המציאות. אתה לא יכול לשלוט ברגשות של אורי אבוטבול. אתה לא יכול להכריח אותו לסלוח לאבא שלך, ואתה לא יכול להכריח אותו לקחת את הכסף. התפקיד שלך הוא להציע את הפתרון ההוגן ביותר והנכון ביותר. אנחנו נקים את הקרן. אנחנו נפקיד את הכסף. אנחנו נשלח אליו את מסמכי הנאמנות עם מכתב הסבר מסודר, שלא מבקש ממנו שום דבר בתמורה. אם הוא יבחר להשתמש בזה, המנגנון יעבוד. אם הוא יבחר לדחות את זה, הכסף יחזור לעיזבון, ואתה תדע שעשית כל מה שאדם סביר ומוסרי יכול היה לעשות." היא השתקתה לרגע, ואז הוסיפה בקול רך יותר. "אתה לא יכול לרפא אותו, איתמר. אתה רק יכול להפסיק לפגוע בו."

המילים של תמר פגעו בנקודה המדויקת שאיתמר ניסה להתחמק ממנה. הוא רצה שהכול יהיה נקי. הוא רצה שהאמת תצא לאור ושכולם ירגישו הקלה. אבל חשיפת האמת לא הביאה הקלה. היא הביאה כאב למרים, זעם לנועה, ופתחה מחדש את הפצע של אורי וסמדר. הוא הבין עכשיו שהאחריות שלו אינה לפתור את העבר, אלא לארגן את ההווה כך שהשקר לא ימשיך להתקיים. "קרן צנועה ושקופה," איתמר אמר וחזר על המילים כדי לקבע אותן בראשו. "קרן שתאפשר לאורי לבחור אם לקבל את העזרה בלי להיות חייב למשפחת רוזן דבר. בלי שהוא יצטרך להסתכל עלינו, ובלי שאנחנו נצטרך להרגיש שאנחנו קונים את השתיקה שלו."

"בדיוק," תמר אישרה. "אבל לפני שאני מנסחת אות אחת, אני צריכה שאתה תביא לי את אמא שלך ואת נועה. אני צריכה אותן

כאן, בחדר הזה. הן צריכות לשמוע את ההסבר המשפטי המלא, להבין את המשמעות הכלכלית של הפחתת חלקן בעיזבון, ולחתום על הסכם חלוקת העיזבון שיאפשר את הקמת הקרן. אני לא מתקדמת בלי חתימות. זה לא פרויקט אישי שלך, איתמר. זה נכס משפחתי, וההחלטה חייבת להיות משותפת." איתמר הנהן לאט. הוא ידע שזה יהיה השלב הקשה ביותר. להביא את נועה למשרד של תמר, לשבת איתה ולדרוש ממנה לחתום על מסמך שמכיר בפשע של אריה. אבל הוא גם ידע שאין לו ברירה אחרת. הוא לא יכול לעשות את זה לבד. אריה ניסה לפתור דברים לבד בחושך, והתוצאה הייתה עשור של פחד ושקרים. התיקון חייב להיעשות באור, גם אם האור הזה שורף את העיניים.

"אני אביא אותך," איתמר אמר. הוא התחיל לאסוף את הניירות מהשולחן והכניס את סיכום האשפוז, את כרטיס העבודה ואת תדפיסי הבנק חזרה לתוך התיקיה החומה. הקלסר האפור של אריה עדיין היה מונח בצד, אבל הוא כבר לא נראה כמו קופסת קסמים שמכילה סודות בלתי פתורים. הוא היה פשוט אוסף של ניירות בירוקרטיים, שרידים של אדם שניסה לנהל את חייו דרך תשלומים והסתרות. "תכיני את הטייטה של הסכם חלוקת העיזבון ואת מסמכי הקרן. אנחנו נגדיר סכום מדויק אחרי שאשב איתן על המספרים. אני רוצה שזה יכסה לפחות עוד עשר שנים של תמיכה ברמה שאבא שלי נתן, פלוס קרן חירום להוצאות רפואיות חריגות."

תמר רשמה את ההנחיות בפנקס שלה. התנועות שלה היו מהירות, יעילות, חדות. "אני אתחיל לעבוד על זה מחר. זה ייקח כמה ימים לנסח את סעיף הקיזוז בצורה שלא תיראה כמו איום. אני אשלח לך טייטה במייל ברגע שזה יהיה מוכן." היא הרימה את ראשה והביטה בו שוב. "אתה עושה את הדבר הנכון, איתמר. זה קשה, וזה יעלה לכם כסף, אבל זה הדבר הנכון." "אני מקווה," הוא אמר וסגר את הרוכסן של התיק. הוא קם מהכיסא. הקור של המזגן כבר

חדר דרך החולצה שלו, והוא היה זקוק לאוויר החם של הרחוב. "אני אעדכן את אמא ואת נועה. ברגע שהן יסכימו, נתאם פגישה משותפת."

הוא יצא מהמשרד של תמר והלך לאורך המסדרון המואר באור פלורסנט לבן. דלת המעלית נפתחה בצלצול שקט, והוא נכנס פנימה ולחץ על כפתור קומת הקרקע. כשהמעלית החלה לרדת, הוא הרגיש הקלה מסוימת, אבל לא את השחרור המוחלט שקיווה לו. המנגנון המשפטי היה מוכן. הכסף יוסדר. המשפחה תשלם את חובה. אבל המבחן האמיתי לא היה מול תמר ולא מול החוק. המבחן האמיתי היה מול אורי וסמדר. הוא יצטרך לחזור לבת ים, לעמוד מול הצעיר בכיסא הגלגלים, ולהציג לו את הפתרון הזה. הוא יצטרך להסתכל לו בעיניים ולהגיד לו שהמשפחה של אריה רוזן לא מבקשת סליחה, לא מבקשת הבנה, ולא דורשת שום דבר בתמורה. הוא ידע שזה יהיה הרגע שבו הסוד יסתיים באמת, והמציאות החדשה תתחיל. כשהדלתות נפתחו בלובי של הבניין, איתמר יצא אל החום הכבד של תל אביב, מוכן סוף סוף להתמודד עם מה שנשאר.

חובה לבחור

השמש של סוף אוקטובר עמדה נמוך מעל גגות השיכונים של דרום בת ים, צובעת את קירות הבטון המתקלפים בגוון כתום חלודה. איתמר מצא חניה פנויה ברחוב המקביל לבניין של משפחת אבוטבול וכיבה את המנוע. הוא ישב במכונית זמן רב, מקשיב לנקישות הקירור של פח הרכב ולרעש האוטובוסים שעברו בכביש הראשי. על המושב שלידו נח תיק המסמכים. התיק היה דק משמעותית מזה שלקח איתו למשרד של תמר בן דוד בשבוע שעבר. נשארו בו רק שלושה עותקים של הסכם הקמת קרן הסיוע, חתומים מראש על ידי אמו ונועה. השגת החתימות האלה דרשה שעתיים של ישיבה מתוחה במטבח בחולון, הרבה שתיקות וקולות רמים, אבל בסוף המציאות המשפטית והמעשית ניצחה את הכעס.

הוא זכר היטב את הרגע שבו נועה קראה את העמוד הראשון של הסכם חלוקת העיזבון וזרקה את העט על השולחן. היא סירבה לחתום בטענה שהמסמך הזה, גם אם נכתב בו שאין הודאה באשמה, הוא הודאה באשמה לכל דבר. היא טענה שברגע שהיא מוותרת על חלק מהירושה שלה לטובת אורי אבוטבול, היא חותמת שאבא שלה דרס אותו והופכת אותו לפושע באופן רשמי. יואב ישב לידה, שומר על מרחק ענייני, וניסה להסביר לה שזה הפתרון היחיד שלא חושף אותם לתביעה. איתמר לא ניסה לרכך את המכה והטיח בה את המציאות הקרה. הוא אמר לה שאריה אכן פגע בנער, ברח ושילם דמי

שתיקה, ושהמסמך רק מסדיר את התוצאות של הפעולות האלה. הוא הבהיר לה שאם לא יחתמו, הכסף ייעצר, אורי יישאר בלי תמיכה, והתביעה שיגיש תרוקן את החשבונות של מרים.

מרים ישבה בקצה השולחן במהלך כל הוויכוח הזה ולא הסתכלה על הניירות. היא הסתכלה על כוס התה שלה בשקט מוחלט. ואז, בלי לומר מילה על הצדק או על האשמה, היא לקחה את העט שנועה זרקה, משכה אליה את העותק הראשון, וחתמה בתחתית העמוד. התנועה שלה הייתה איטית אבל החלטית. היא אמרה להם שאריה עשה את מה שחשב שצריך לעשות כדי לשמור עליהם, ועכשיו הם עושים את מה שצריך לעשות כדי לשמור עליו. נועה הביטה בה, משכה אליה את הניירות וחתמה במהירות בקו ישר ונוקשה. החתימות האלה הפכו את הרעיון המשפטי של תמר למציאות קיימת, ועכשיו המציאות הזאת הייתה מונחת בתוך תיק עור שחור על מושב המכונית של איתמר, ממתינה למבחן האחרון שלה.

איתמר לקח את התיק ויצא אל הרחוב. הלחות של הקיץ כבר נשברה, אבל האוויר עדיין היה דחוס בריח של אגוזים וטיגונים מחלונות סמוכים. הוא הלך לאורך המדרכה השבורה, עוקף פחי אשפה ירוקים וחתולי רחוב שהביטו בו בחשדנות. כשהגיע לכניסה של הבניין, הוא לא עצר לבדוק את תיבת הדואר. הוא עלה במדרגות לקומה השלישית בקצב אחיד, מרגיש את משקל התיק בידו. הוא לא בא לכאן כדי לחפש רמזים, להצליב תאריכים או לשאול שאלות פתוחות. הוא בא כדי להניח את האמת על השולחן בצורה הכי ברורה שאפשר, ולתת לאנשים שחיים איתה את האפשרות להחליט מה לעשות בה. הוא נעמד מול הדלת החומה ולחץ על הפעמון.

צעדים נשמעו מעבר לדלת, והיא נפתחה. סמדר עמדה שם, לבושה בחולצת טריקו כהה ומכנסי ג'ינס, מחזיקה צרור מפתחות בידה. המבט שלה היה חד, בוחן כל תנועה שלו. היא לא אמרה שלום, רק זוה הצידה וסימנה לו להיכנס. איתמר נכנס אל הסלון

הקטן. הטלוויזיה דלקה על ערוץ חדשות ללא קול, והתריסים במרפסת הסגורה היו מוגפים למחצה, מכניסים פסי אור צרים אל החדר. סמדר סגרה את הדלת מאחוריו והצביעה לעבר המסדרון הקצר. אורי חיכה להם בחדר העבודה שלו, בדיוק באותו מקום שבו ישב בפגישה הקודמת שלהם.

איתמר נכנס לחדר העבודה. אורי ישב בכיסא הגלגלים שלו מול שולחן עמוס חלקי מחשב, כבלים ומסכים. הוא לא סובב את הכיסא מיד, אלא סיים להקליד שורת קוד אחת לפני שהרים את עיניו. הפנים שלו היו שלוות, אבל הייתה בהן ציניות דרוכה של אדם שרגיל שמגיעים אליו עם כוונות טובות ומסמכים משפטיים. סמדר נעמדה ליד משקוף הדלת, משלבת ידיים על החזה בתנוחה מתגוננת. איתמר הניח את תיק המסמכים על קצה שולחן פנוי ומשך לעצמו שרפרף פלסטיק שעמד בפניה. הוא התיישב מול אורי, שומר על מרחק נכון, מודע היטב למתח שמילא את החלל הקטן.

"הבאת את עורכי הדין שלך," אורי אמר, מעיף מבט אל התיק השחור. "או שזה רק אתה הפעם."
 "רק אני," איתמר ענה. "הבאתי מסמכים, אבל הם לא נגדך. הם בשבילך."

"אנשים שמביאים מסמכים תמיד חושבים שהם עושים טובה למישהו," אורי אמר בקול יבש. "אבל בסוף תמיד יש איזה סעיף קטן שאומר שאני צריך לשטוק ולא לעשות בעיות."
 "אין סעיף שתיקה," איתמר אמר, שומר על קול יציב. "יש כאן מנגנון שאמור להחליף את מה שאבא שלי עשה במשך עשר שנים. אבל לפני שניכנס לניירת, אני צריך להגיד לכם משהו בצורה מפורשת. משהו שאבא שלי לא אמר מעולם, ושאני לא אמרתי עד הסוף בפעמים הקודמות שהייתי כאן."

סמדר זקפה את גבה. אורי נשען לאחור בכיסא שלו, ממתיך. איתמר הביט ישר בעיניים של אורי, לא מרשה לעצמו להשפיל מבט

אל הרצפה או אל המסכים המרצדים. הוא ידע שהמילים שהוא עומד לומר לא יתקנו שום דבר פיזי, אבל הן היו הכרחיות כדי לפרק את המבנה השקרי שאריה הקים.

"אבא שלי, אריה רוזן, נהג ברכב שפגע בך לפני עשר שנים, "איתמר אמר בקול ברור. "הוא פגע בך, הוא בחר לברוח מהמקום, והוא השאיר אותך שם על הכביש. אחר כך הוא איתר אתכם, הגיע לכאן ושילם כסף כדי לקנות את השקט שלו, כדי לא ללכת לכלא וכדי לא לפרק את המשפחה שלנו. הוא פרנס אותך במשך שנים מתוך פחד ואשמה. הוא הרס את החיים שלך, והוא ניסה לכסות על זה עם העברות בנקאיות בעשירי לכל חודש. הוא היה אשם, והוא שתק על זה כל חייו. הוא שילם לכם כדי שגם אתם תשתקו."

השקט בחדר היה מוחלט. רעש האוטובוסים מבחוץ נשמע פתאום רחוק מאוד. סמדר העבירה משקל מרגל לרגל, נושכת את שפתה התחתונה, מנסה לשמור על ארשת פנים קשוחה. אורי לא זו. הוא המשיך להסתכל על איתמר, וההבעה הצינית שלו התחלפה במשהו קשה יותר, אטום יותר. המילים המפורשות שינו את האוויר בחדר. עד לאותו רגע, האמת הייתה מונחת ביניהם כמו חפץ כבד שכולם עוקפים אותו, מדברים עליו במילים עקיפות, קוראים לו הסדר או עזרה או תשלום. עכשיו החפץ הזה נשבר, והרסיסים שלו היו מפוזרים על הרצפה. איתמר הרגיש את הדופק שלו בצוואר, אבל הוא לא הסיט את המבט. הוא ידע שהמילים האלה לא מנקות את אריה, והן בטח לא מרפאות את עמוד השדרה של אורי. אבל הן היו נחוצות.

"אתה מרגיש יותר טוב עכשיו," אורי שאל לבסוף. הקול שלו היה נמוך וחותר. "באת עד לכאן כדי להתוודות בשם אבא שלך. עשית וי על המצפון המשפחתי. עכשיו אנחנו אמורים להגיד לך תודה על הכנות ולהרגיש שהכול בסדר."

"אני לא מבקש תודה," איתמר ענה מיד. "אני לא מבקש סליחה, ואני לא מצפה שתסלחו לו או לי. האמת הזאת לא מחזירה לך שום

דבר. אני אומר את זה כי השקר הזה נגמר. אבא שלי מת, והשתיקה שלו מתה איתו. עכשיו אנחנו צריכים לנהל את מה שנשאר בלי להעמיד פנים שאנחנו עושים אחד לשני טובה."

איתמר פתח את תיק המסמכים והוציא את שלושת העותקים של הסכם הנאמנות. הוא הניח אותם על השולחן, קרוב למקלדת של אורי. הניירות הלבנים באור הפלורסנט של החדר. הוא הצביע על העמוד הראשון, מסדר את המחשבות שלו לפי ההנחיות המדויקות שתמר נתנה לו במשרד. הוא חזר להיות האנגליסט הפיננסי, האיש שמפרק בעיות מורכבות למספרים ולסעיפים.

"חשבון הבנק של אבא שלי הוקפא," איתמר הסביר. "ההעברות החודשיות שהייתם מקבלים ייפסקו. אבל אנחנו לא מתכוונים להשאיר אתכם בלי התמיכה הזאת. המשפחה שלי חתמה על הסכם להקמת קרן סיוע רפואי ושיקומי. הקרן הזאת מנוהלת על ידי עורכת דין חיצונית, תמר בן דוד, שפרטיה מופיעים בעמוד האחרון. הופקד בה סכום שמכסה את התשלומים החודשיים לעשר השנים הבאות, פלוס סכום נוסף לצרכים רפואיים חריגים. אתה המוטב היחיד של הקרן הזאת. הכסף יגיע אליך ישירות מחשבון הנאמנות, ולא מאיתנו."

סמדר התקדמה צעד אחד קדימה. היא הביטה בניירות בחדשנות, נזהרת לא להתקרב אליהם יותר מדי. המערכת הבירוקרטית תמיד הייתה האויב שלה, ועכשיו הגישו לה אותה מודפסת ומהודקת. "מה הקאטץ'", היא שאלה. "אנשים לא מקימים קרנות בחינם ולא מחלקים כסף בלי לדרוש משהו בתמורה. מה אתם רוצים מאיתנו. שאורי יחתום שהוא לא תובע אתכם לעולם."

"אין סעיף ויתור," איתמר ענה ופנה אל סמדר. "אורי לא חותם על שום מסמך שאוסר עליו לתבוע את העיזבון של אריה רוזן או אותנו. המסמך הזה הוא חד צדדי. אנחנו מקימים את הקרן ואנחנו מפקידים את הכסף. אם הוא ירצה לקחת עורך דין ולהגיש תביעת

נזיקין מחר בבוקר, הוא יכול לעשות את זה. אבל יש סעיף אחד שאתם צריכים להכיר. קוראים לו סעיף קיזוז.

"תסביר," אורי אמר, בוחן את הדף הראשון מבלי לגעת בו.

"הסעיף אומר שאם תבחר לתבוע אותנו בעתיד, כל שקל שתמשוך מהקרבן הזאת, וכל שקל שאבא שלי העביר לכם בעשר השנים האחרונות, יקוזז באופן מלא מסכום הפיצוי שבית המשפט יפסוק לך," איתמר הסביר בפירוט. "אנחנו לא מודים באחריות משפטית במסמך הזה, אלא מגדירים את הקרבן כסיוע לפנים משורת הדין. המנגנון הזה נועד להגן על אמא שלי מפני קריסה כלכלית, אבל במקביל להבטיח שאתה תקבל את הכסף שלך באופן שוטף, בלי להיות תלוי בנו ובלי להסתתר. זה הופך תביעה עתידית ללא כדאית כלכלית, ועדיין נותן לך את מה שאתה צריך."

אורי שתק. הוא לקח סוף סוף את אחד העותקים והתחיל לקרוא אותו. העיניים שלו רצו על פני השורות המשפטיות המודפסות בצפיפות. הוא קרא את המסמך ביסודיות של אדם שמתקן לוחות אם שרופים, מחפש את התקלה, את הקצר הנסתר, את המקום שבו המערכת מנסה לעבוד עליו. איתמר המתין בסבלנות. הוא ידע שזה הרגע המכריע. המעבר ממערכת יחסים של סחיטה שקטה למערכת יחסים של חווה משפטית גלוי. אורי לא יצטרך לחכות ולבדוק את החשבון בעשירי לכל חודש כדי לדעת אם אריה רוזן החליט להעביר את הכסף. הכסף יהיה מנוהל, שקוף, זמין. אבל זה גם אומר שאורי יצטרך להכיר בעובדה שהוא לוקח כסף ממשפחת רוזן באופן רשמי, דרך עורכי דין, ולא כהסדר סודי באישון לילה.

"אתה מבין מה עשית כאן," אורי אמר אחרי דקות ארוכות, מניח את הדף חזרה על השולחן ומיישר אותו מולו. "אתה בנית מערכת מושלמת. אתה נותן לי את הכסף שאני צריך כדי לחיות, אבל אתה הופך תביעה נגדכם ללא משתלמת. אתה מנקה את המצפון שלך, שומר על הכסף הגדול של המשפחה שלך, וגורם לי להסכים לזה

כי אני חייב את התשלום החודשי הזה. אתה לא שונה מאבא שלך, איתמר. אתה פשוט עושה את זה עם עורכי דין במקום עם מעטפות של מזומן."

"זה מהלך הוגן," איתמר אמר, מתעלם מהעקיצה. "אבא שלי ניהל את זה מתוך פחד. הוא שילם לכם כדי שתרגישו שאתם חייבים לו שקט. אני לא רוצה את השקט שלכם, ואני לא קונה את המצפון שלי. אני רוצה שאתה תקבל את מה שמגיע לך בלי שום קשר אלינו. אתה לא חייב לחתום על כלום ולא חייב לאשר שום דבר. המסמכים האלה נכנסים לתוקף ברגע שאני יוצא מפה. פרטי הקשר של הנאמנת מופיעים בעמוד האחרון. אתה יכול להתקשר אליה מחר בבוקר ולמשוך את הקצבה, או שאתה יכול לא להתקשר אליה לעולם ולזרוק את הניירות האלה לפח. הבחירה היא רק שלך."

סמדר הסתכלה על אורי. היה במבט שלה שילוב של דאגה עמוקה ושל השלמה כואבת. היא ידעה בדיוק כמוהו כמה הם צריכים את הכסף הזה. עשר שנים של חיים על הקצה לימדו אותה שגאוה לא קונה ציוד רפואי, לא משלמת על טיפולי פיזיותרפיה ולא מכסה את החשבונות של סוף החודש. אורי הביט באמו, קרא את המבט שלה ואת השתיקה שלה, ואז סובב את ראשו חזרה אל איתמר. הוא אסף את שלושת העותקים, יישר אותם על השולחן והניח עליהם דיסק קשיח ישן כמשקולת, פעולה קטנה שסימנה בעלות.

"אנחנו ניקח את המסמכים," אורי אמר. הקול שלו היה ענייני, נטול רגש. "אני אדבר עם עורכת הדין שלך מחר. תמסור לה שתכין את ההעברה הקרובה לעשירי בחודש, כמו תמיד."

"אני אמסור לה," איתמר אמר.

"ועוד משהו," אורי הוסיף, מרים את סנטרו. איתמר נעצר. "אל תחזור לפה יותר. סגרנו את החשבון המסודר שלך. המספרים שלך עובדים, והמצפון שלך נקי. אנחנו לא חברים, אנחנו לא משפחה, ואנחנו לא צריכים ביקורי נימוסין מעכשיו והלאה."

איתמר קם מהשרפרף. הוא לקח את התיק הריק שלו. "אני לא אחזור," הוא אמר. הוא פנה אל סמדר, הנהן לעברה קלות לפרידה, ויצא מהחדר. הוא חצה את הסלון הקטן, פתח את דלת הכניסה ויצא אל חדר המדרגות. כשהדלת נסגרה מאחוריו, הוא שמע את הנקישה הכפולה של המנעול מסתובב. הוא ירד במדרגות אל הרחוב. השמש כבר נעלמה לחלוטין, ופנסי הרחוב הצהובים נדלקו, מטילים אור חיזור על המדרכות. הוא הלך אל המכונית שלו, פתח את הדלת והתיישב במושב הנהג. הוא הניח את התיק הריק על המושב שלידו. התיק היה קל עכשיו. המסמכים, ההוכחות, הקבלות של הדלק, סיכום האשפות, הסכם הנאמנות – כולם מצאו את מקומם. המעגל הבירוקרטי נסגר. הנסיעה מבת ים לחולון דרך מחלף יוספטל הייתה קצרה, אבל היא הרגישה כמו חצייה של גבול תודעתי. איתמר נהג בשקט, בלי רדיו, נותן למחשבות שלו להסתדר בתוך הראש. הוא חשב על אריה. הוא חשב על האיש שקם כל בוקר בשש, פתח את שער הגלילה של המוסך, תיקן מכוניות, ניהל רישומים מדויקים, וחזר הביתה אל ארוחת הערב של מרים. איש שחי חיים שלמים בתוך קופסה של סדר ואחריות, אבל בנה את הקופסה הזאת על יסודות של פחד עמוק. אריה בחר לשתוק באותו לילה גשום. הוא בחר לשלם את המחיר לבד, בחושך, מתוך אמונה שזו הדרך היחידה להגן על המשפחה שלו ועל הבית שבנה. אבל ההגנה הזאת הייתה אשליה. השקר לא נעלם, הוא רק שינה צורה ועבר בירושה.

איתמר החנה את המכונית מתחת לבניין בחולון. הוא כיבה את המנוע ויצא החוצה. האוויר בשכונה היה מוכר, מלא בריחות של ארוחות ערב וקולות של טלוויזיות הבוקעים מהחלונות הפתוחים. דב גרינברג לא היה על הספסל הערב. חדר המדרגות היה ריק, מריח מאקונומיקה ומישן. איתמר עלה לקומה השנייה ופתח את הדלת עם המפתח שלו. מרים ישבה במטבח, קוראת מוסף של עיתון סוף השבוע. היא הרימה את ראשה כשהוא נכנס. התנועות שלה

היו איטיות יותר בימים האחרונים, והפנים שלה נראו עייפות מאוד. האבל האמיתי, זה שלא קשור לסידורים ולשבועה, התחיל לחלחל אליה רק אחרי שהמסמכים נחתמו והסוד יצא לאור.

"היית שם," מרים שאלה. היא לא הזכירה את השם בת ים, ולא את השם אבוטבול.

"הייתי," איתמר אמר, מניח את התיק הריק על שולחן האוכל. "השארת לי להם את המסמכים של הקרן. זה מסודר עכשיו. תמר תנהל את זה מולם, והכסף יגיע אליו." "הם עשו בעיות."

"לא. הם הבינו שזה הפתרון היחיד. אורי יתקשר לתמר מחר. זה יירד מהחשבון של העיזבון באופן אוטומטי. את לא תצטרכי להתעסק עם זה, וגם אני לא. המנגנון יעבוד מעצמו."

מרים הנהנה לאט. היא קיפלה את העיתון והניחה אותו בצד. "אבא שלך חשב שהוא עושה את הדבר הנכון," היא אמרה, קולה שקט מאוד. "הוא באמת חשב שאם הוא ייקח את זה על עצמו וישלם את זה בעצמו, זה לעולם לא יגיע אלינו. הוא חשב שהוא מגן על הבית."

"אני יודע," איתמר אמר. הוא התיישב על הכיסא מולה. "אבא היה איש של עבודה. כשהייתה תקלה במוסך, הוא תיקן אותה. וכשהוא עשה את התאונה ההיא, הוא ניסה לתקן גם אותה בדרך היחידה שהוא הכיר. הוא שילם. אבל אי אפשר לתקן אנשים כמו שמתקנים פגוש של טויוטה. אי אפשר לשלם על פגיעה כזאת ולהמשיך הלאה כאילו כלום לא קרה."

מרים קמה מהשולחן וניגשה לכיור. היא שטפה כוס זכוכית אחת, הניחה אותה על מתקן הייבוש, וניגבה את ידיה במגבת המטבח. היא לא בכתה. היא רק עמדה שם, שומרת על הסדר הקטן של המטבח שלה, מנסה להחזיק את הקירות שלא ייפלו. איתמר הביט בה, ואז הביט אל המסדרון החשוך שהוביל לחדר העבודה של אריה.

הוא קם וניגש אל החדר הקטן. הוא הדליק את האור. הקלסרים עדיין היו שם, מסודרים בשורות ישרות על המדפים. התיקיות, הקבלות, החשבוניות, תדפיסי הבנק. חיים שלמים של מספרים וסדר מופתי שנועדו להסתיר כאוס אחד גדול. הקלסר האפור, זה שפתח את כל הסיפור, עמד ריק על השולחן. איתמר העביר את ידו על כריכת הקרטון הנוקשה. הוא ידע עכשיו שהאמת שגילה לא פתרה שום דבר בצורה קסומה. אורי אבוטבול יישאר בכיסא גלגלים, אריה יישאר אדם שברח מזירת תאונה, ומרים תצטרך לחיות עם הידיעה שהחיים השקטים שלה מומנו בשתיקה.

אבל משהו אחד השתנה. החוב כבר לא היה סוד. הוא לא היה מחלה שעוברת בחושך מאב לבן. איתמר בחר לפתוח את הקלסר, ללכת למוסך, לנסוע לבת ים ולהגיד את המילים בקול רם. אביו השאיר אחריו ירושה של פחד והסתרה, אבל איתמר הבין שהירושה האמיתית שלו הייתה ההחלטה לעצור את המעגל הזה. הוא כיבה את האור בחדר העבודה, יצא למסדרון וידע שמחר בבוקר הוא יחזור למספרים ולגיליונות האקסל שלו במשרד בתל אביב. אבל הלילה, בפעם הראשונה מאז ההלוויה, הוא הרגיש שהוא באמת יכול ללכת לישון.